

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігі
Министерство образования и науки Республики Казахстан

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы
Национальная академия образования имени И. Алтынсарина

**БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ ЖАҢАРТЫЛҒАН ОҚУ
БАҒДАРЛАМАСЫМЕН «АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ
ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ»
ОҚУ ПӘНІН (10-11-СЫНЫПТАРДА) ОҚЫТУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО ПРЕПОДАВАНИЮ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА
«НАЧАЛЬНАЯ ВОЕННАЯ И ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА»
(10-11 КЛАССЫ) ПО ПРОГРАММАМ ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ
ОБРАЗОВАНИЯ**

Нұр-Сұлтан
2020

Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды (2020 жылғы 16 қыргүйектегі № 7 хаттама)

Рекомендовано к изданию Ученым советом Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол № 7 от 16.09.2020 года)

Білім беру мазмұны жаңартылған оқу бағдарламасымен «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнін (10-11-сыныптарда) оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдар. – Нұр-Сұлтан: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2020. – 194 б.

Методические рекомендации по преподаванию учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» (10-11 классы) по программам обновленного содержания образования. – Нур-Султан: НАО имени И. Алтынсарина, 2020. – 194 с.

Әдістемелік ұсынымдарда білім мазмұнын жаңарту аясында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша оқу бағдарламалары негізінде әзірленді. Ұсындамада 10-11-сыныптарға арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні оқу бағдарламаларының ерекшеліктері, оқытуды ұйымдастырудың түрлері мен әдістері көрсетілген. Білім мазмұнын жаңарту аясында пәнді оқытуда оқу сабақтарын жоспарлау және өткізу бойынша әдістемелік ұсынымдамалар берілген.

Әдістемелік ұсынымдар білім беру ұйымдарының басшылары мен қызметкерлеріне, білім басқармаларының басшылары мен әдіскерлеріне, пән мұғалімдеріне және мектепте оқу процесін жоспарлау мәселесімен айналысатын мүдделі тұлғаларға бағытталған.

Методические рекомендации разработаны на основе учебной программы по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в рамках обновления содержания образования. В рекомендации показаны особенности учебной программы предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11 классов, формы и методы организации обучения. Даны методические рекомендации по планированию и проведению учебных занятий при изучении предмета в рамках обновления содержания образования.

Данные методические рекомендации адресованы руководителям и работникам организаций образования, начальникам и методистам управлений образования, учителям-предметникам и всем, кто интересуется вопросами планирования образовательного процесса в школе.

© Ы. Алтынсарин атындағы
Ұлттық білім академиясы, 2020.
©Национальная академия образования
им. И. Алтынсарина, 2020.

КІРІСПЕ

Алғашқы әскери дайындық меншік нысанына, типі мен түріне қарамастан, барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде, орта арнаулы оқу орындарында (колледждерде), кәсіптік-техникалық мектептерде әскерге шақырылуға дейінгі және әскерге шақырылу жасындағы білім алушы жастардың меңгеруге міндетті оқытылатын пәні болып табылады [1].

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні – білім алушыларды отаншылдық рухпен Отанды қорғауға дайын болуына тәрбиелеуге баса назар аударады. Бұл бағдарлама білім алушыларды әскери қызметтің дағдыларын меңгеруімен қоса әскери іс негіздері мен төтенше жағдайларда адамның өмір қауіпсіздік әрекетінен білім беруіне бағытталған [2].

Әдістемелік ұсынымдаманың құрылымы міндеттердің логикасы мен дәйектілігімен анықталады: жұмыс кіріспеден, үш бөлімнен, қорытындыдан, пайдаланылған әдебиеттер тізімінен және қосымшадан тұрады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдаманың негізгі бөлігі үш бөлімнен тұрады:

1-бөлім - «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша (10-11-сыныптарда) жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасының ерекшеліктері.

2-бөлім - «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастырудың формалары мен әдістері.

2.1 Қашықтан оқыту жағдайында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастыру және өткізу нысандары мен әдістері.

3-бөлім - «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау («есептелінді/есептелінген жоқ») бойынша әдістемелік ұсынымдар.

Әдістемелік ұсынымдамада оқу орындарында, далалық оқу жиындарында алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарын ұйымдастыру мәселелері, оқу-материал базасын жабдықтауға қойылатын талаптар, оқытылатын тақырыптар тізімімен кестелер берілген, сондай-ақ оқыту әдістері, әр бөлімге тесттік тапсырмалар және т.б. қарастырылған.

Ұсынымдамада берілген сабақ өткізу түрлері мен оларды өткізу әдістері ұсынымдамалық сипатта болып табылады. Алғашқы әскери және технологиялық дайындық оқытушы-ұйымдастырушысы жергілікті жердің ерекшеліктерін, оқу-материал базасының болуы мен жағдайларын, жеке тәжірибесін, білім алушылардың дайындық деңгейлерін ескере отырып, Орта білім берудің (бастауыш, негізгі орта, жалпы орта білім беру) мемлекеттік жалпыға міндетті стандарты және үлгілік оқу бағдарламаларында анықталған мақсат-міндеттерді сапалы орындауды қамтамасыз ететін басқа да әдіс-тәсілдерді қолдануына болады [2], [3].

1 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша (10-11-сыныптарда) жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасының ерекшеліктері

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2017 жылғы 31 қазандағы №556 бұйрығына сәйкес 2018-2019 оқу жылында 16 пилоттық мектептердің 10-шы сыныптары «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу бағдарламасы, оқулықтары мен оқу-әдістемелік кешендері апробациядан өткізілді. 16 пилоттық мектептердің 10-шы сыныптары «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу бағдарламасы, оқулықтары мен оқу-әдістемелік кешендері апробация қорытындысы туралы Ы.Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясының тақырыптық жоспары бойынша мониторинг жасалды.

Ал 2019-2020 оқу жылында 11-шы сыныптары «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу бағдарламасы, оқулықтары мен оқу-әдістемелік кешендері апробациядан өткізу жоспарланып, жалғасын тапты. Апробациядан өткізу 11-сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасы және оқулықтарының сапасын апробациядан өткізу мониторингі кезінде 11-шы сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу бағдарламасына толықтырулар мен өзгертулер енгізілді.

2019 жылдың қараша, желтоқсан айлары мен 2020 жылдың қаңтар-сәуір айлары аралығында бағдарлама және оқулық авторларымен 7 кездесу өткізілді. Жұмыс тобында:

- ҚР Қарулы Күштері Бас штабының Ұйымдастыру-жұмылдыру жұмысы департаменті
- Тұңғыш Президент-Елбасы атындағы Ұлттық қорғаныс университетінің жедел-тактикалық дайындық кафедрасы
- Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Мемлекеттік басқару академиясы базасында әскери емес Оқу орталығы
- ҚР Ішкі істер министрлігінің Әкімшілік полиция комитетімен Бағдарлама бірлесіп дайындалды.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша бағдарламаның жаңа редакциясы білім алушыларға Қазақстан Республикасының азаматтарына қойылатын қазіргі заманғы талаптарды ескере отырып, мемлекет қорғанысы мен әскери қызметтің негіздері туралы нақты түсінік алуға, күнделікті өмірде және табиғи, техногендік және әлеуметтік сипаттағы әртүрлі қауіпті және төтенше жағдайларда жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелерінде өз білімдерін жүйелеуге мүмкіндік беру жолдарын қарастырды. Қауіп-қатерден қалай сақтану керек, денсаулықты сақтау және нығайту үшін дұрыс шешім табуға көмектесу сияқты сұрақтарға жауап беретін тақырыптарды жүйеледі.

Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА жанында құрылған жұмыс тобының апробация қорытындысы негізінде жасалған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәні бойынша өзгерістер мен толықтырулар

енгізілген Үлгілік оқу бағдарламасының жаңа редакцияланған нұсқасы Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігіне ұсынылды.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің тапсырмасы бойынша Ы.Алтынсарин атындағы ҰБА жанында құрылған жұмыс тобының апробация қорытындысы негізінде жасалған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәні бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізілген Үлгілік оқу бағдарламасының жаңа редакцияланған нұсқасын Қазақстан Республикасы Әділет министрлігіне бекітуге 2020 жылдың 13 наурызында ұсынылды.

Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2020 жылғы 21 сәуірдегі №154 бұйрығына қосымша «Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы» (жаратылыстану-математикалық бағытта және қоғамдық-гуманитарлық бағытта) бекітілді (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 20456 болып енгізілді).

Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы жаратылыстану-математикалық және қоғамдық-гуманитарлық бағытта оқытылады. Оқу бағдарламасының құрылымы үш тараудан тұрады: Жалпы ережелер; «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру; Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар [3].

Бірінші тарауда Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындықты жастарға ұйымдастыру және өткізу жалпы ережелер, нормативтік құқықтық құжаттар және бағдарламаның мақсаты мен міндеттері берілген.

Оқу бағдарламасы «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығымен бекітілген Жалпы орта білім берудің мемлекеттік жалпыға міндетті стандартына сәйкес әзірленген (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

Қазақстан Республикасының білім беру ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындықты жастарға ұйымдастыру және өткізу үшін негіз болып табылады:

1) «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы Заңы; [1];

2) «Бастапқы әскери дайындық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2017 жылғы 12 шілдедегі № 347 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15725 болып тіркелген); [4];

3) «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі

істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10056 болып тіркелген) [5].

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық меншік түрі мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан, барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде әскерге шақырылуға дейінгі және әскерге шақырылу жасындағы білім алушы жастардың міндетті оқытылатын пәні болып табылады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәні – білім алушыларды отаншылдық рухқа және Отанды қорғауға дайын болуға тәрбиелеуге бағытталған пән. Ол білім алушылардың төтенше жағдайларда әскери іс негіздері мен адамның өмір қауіпсіздік әрекеті бойынша білім алуына және әскери қызметтің дағдыларын меңгеруге мүмкіндік береді.

Пәннің мақсаты – білім алушыға мемлекетті қорғау негіздері туралы ойының қалыптасуын, Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінің арналуын және түрлері мен ерекшеліктерін түсіндіру, әскери қызметтің маңызын, Қазақстан Республикасының әр азаматының қасиетті парызы және міндетін оқыту.

Пәннің міндеттері:

1) әскери анттың, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жарғыларының негізгі талаптары туралы білімін қалыптастыру;

2) әскери бөлімдердің қару-жарағы мен әскери техникасы, жеке құрамның өмірі мен орналасуымен таныстыру;

3) қажетті әскери білім мен практикалық дағдыларды ақпараттық технологияны пайдалана отырып робототехникада, дөңгелекті машиналарды жүргізудің негіздері және төтенше жағдайда адам өмірі қауіпсіздігі негіздерінде қалыптастыру;

4) жастарға қазақстандық патриотизм мен Отанына деген адалдық сезімін дарытуға тәрбиелеу;

5) әскери істерге байланысты мамандық кәсібіне оң көз-қараста тәрбиелеу;

6) жеке қауіпсіздік және қоршаған ортаның қауіпсіздігі мәселелеріне саналы және жауапты қарым-қатынасты қалыптастыру.

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық теориялық және практикалық сабақтарда іске асырылады:

1) теориялық сабақтарды оқытудың дидактикалық материалдарын, техникалық құралдар мен инновациялық әдістерін қолдана отырып, әңгімелесу және сұхбаттасу түрінде өткізіледі;

2) практикалық сабақтар оқулықты, қару және әскери-техникалық мүлікті, құралдарды және өзге де жабдықтарды қолдана отырып, оқу материалын игеруге бағытталады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін білім алушылар оқығанда:

1) әр азамат өз Отанының қауіпсіздігін және оны қорғаудың қажеттілігі мен маңызын түсінуге;

2) Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде, басқа да әскери құралымдарында қызмет атқару үшін қажетті білім, білік және дағды алуға;

3) алынған пәндік білім, білік және дағдыларды Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде, басқа да әскерлер мен әскери құралымдарда қызмет еткенде қолдануға;

4) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінде қызмет ету туралы толық логикалық бір-бірімен байланысты ұғымдар туралы үйлесімді жүйені қалыптастыруға;

5) өзінің дене бітімінің физикалық дамуының іс-әрекет құзыретін жақсарту қажеттілігін бағалауға;

6) жеке адамгершілік қасиеттерін дамытуға және үздіксіз өзін-өзі дамыту қажеттілігін түсінуге;

7) сын тұрғысынан және шығармашылық ойлау, мәселелерді шешу және коммуникативтік дағдыларын дамытуға мүмкіндік береді.

Екінші тарауда «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің мазмұнын ұйымдастыру қаралады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәні бойынша оқу жүктемесінің көлемі:

1) 10-сыныпта – аптасына 1 сағат, жылына 34 сағат, сондай-ақ далалық оқу жиынына (лагерьлік) вариативті бөлімнен 30 сағат қарастырылған;

2) 11-сыныпта – аптасына 1 сағат, жылына 34 сағат.

Барлық жалпы білім беру мектептерінде меншік түрі мен ведомстволық бағыныстылығына қарамастан «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша құралдар және жиһаздармен жабдықтау нормасына сәйкес көрнекіліктер, көрнекі үгіт-насихат стендтері және техникалық оқыту құралдарымен қамтамасыз етілуі үнемі жетілдіріліп отырады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» сабағына білім алушылар білім беру ұйымының басшысының бұйрығымен бекітіліп белгіленген киім үлгісінде қатысуы тиіс. Қару макеттері және өзге де әскери-техникалық құралдармен, оқу құралдарымен қамтамасыз етілуі білім беру ұйымдарының есебінен іске асырылады.

Кіріспе сабақты өткізу кезінде білім алушыны әскери қызметке даярлау және Қазақстан Республикасын қорғауға, алғашқы әскери және технологиялық дайындықтың оқу бағдарламасының талаптарын орындау үшін адамгершілік-жігер, психологиялық және физикалық күшін жұмылдыра білу қажеттілігіне баса назар аударылады.

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық оқытушы-ұйымдастырушы әскери істі оқыту процесінде жастардың бойында азаматтық таным, Қазақстан Республикасының тәуелсіздігін қорғау, әскери қызметке деген саналы жауапкершілікті қалыптастыруға тәрбиелеу мен оқытудың басты міндеттерін шешеді.

Әр сабақ сайын білім алушылар әскери анттың рөлі мен маңызын түсінулеріне, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштеріне, оның дәстүрлері мен әскер түрлерінде қызмет ету ерекшеліктеріне, әскери мамандыққа деген қызығушылықтарын дамытып, білім алушылардың әскери білім алуларына

деген ұмтылыстарын ынталандыру керек. Сонымен қатар, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жарғылары – бұл Қарулы Күштердің тұрмыс-тіршіліктерін реттестіретін заңдар жиынтығы, ал жарғы талаптарын орындау – әрбір әскери қызметкердің міндеті екендігін түсіндіру қажет.

Тактикалық дайындық алғашқы әскери және технологиялық дайындық бойынша оқу материалын кешенді оқытуды қамтамасыз етеді:

1) білім алушылар сабақ кезінде мотоатқыштар бөлімшесінің ұйымдастыру құрылысы және штаттық қару-жарағының ұрыстық мүмкіндіктері, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымдары, бөлімдерінің негізгі қару-жарақ түрлері мен әскери техникалар бойынша берік теориялық білім алады, сарбаздың әр түрлі ұрыстағы іс-әрекетіндегі қару және жарықшақты қол гранаталарын қолданудағы практикалық дағдылар шыңдалады;

2) тактикалық дайындықтың практикалық сабақтарында автоматтың макеттері, кіші жүргінші күрегінің, сонымен қатар оқу гранаталардың сөмкесінде бар болуы қарастырылуы тиіс.

Атыс дайындығы бойынша сабақ өткізу кезінде қару және оқ-дәрілерді қолданудың қауіпсіздік ережелеріне баса назар аударған дұрыс:

1) білім алушылар сабақ кезінде атыс қаруының құрылысы, оларды атуға даярлау тәртібі, ату негіздері мен ережесін, қаруды сақтау ережелерін игереді;

2) атыс дайындығының практикалық сабақтарында АК-74 салмақты-пішінді макеті, пневматикалық винтовка, сонымен қатар пневматикалық оқтардың болуы қарастырылады.

Саптық дайындық бойынша сабақтар саптық алаңда өткізіледі:

1) практикалық сабақтарды өткізу барысында саптық тәсілдерді үйрену кезінде оқытушының саптық тәсілді тұтас және бөлшектеп көрсетуіне баса назар аударылады;

2) білім алушылардың жаттығу жасауы міндетті түрде сабақта қарастырылады.

10-сыныпта әскери топография сабақтарын білім алушыларға оқытқанда таныс емес аймақтарда картасыз және картамен бағдарлау, сол ауданда өзінің орналасқан орнын анықтау және азимут бойынша жүру бағытын компастың көмегімен және компассыз табуды, сонымен қатар ұшқышсыз қашықтықта ұшатын аспаптардан алынған ақпараттарды қолдануын үйретуді қарастырады.

10-сыныпта өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технология негіздері бөлімінде – азаматтық қорғау және медициналық білім негіздері сабағында білім алушылар Қазақстан Республикасының халқын бейбіт және соғыс кезіндегі табиғи апаттарда, ірі апаттарда, қасірет пен террористік актіде атқарылатын іс-шаралармен таныстырады.

Білім алушылардың практикалық дағдылары мен біліктіліктерін шыңдау және жетілдіру, сонымен қатар әскери істі оқып-үйренуге деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында оқу жылының соңында спорттық-қорғаныс сауықтыру лагерлерінде, әскери бөлім базаларында (әскери бөлім басшылығымен келісе отырып) 10-сынып ұлдарымен 30 сағат көлеміндегі бес күндік оқу-далалық (лагерьлік) жиыны өткізіледі.

Оқу-дала жиыны курсы алғашқы әскери және технологиялық дайындық бағдарламасының міндетті кезеңі болып табылады. Ол жергілікті атқару органдарымен бірлесіп ұйымдастырылады және білім беру ұйымдарының оқу сағаттарымен қамтамасыз етіледі.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу нәтижелерін бағалау үшін ауызша сұрақ қою, жазба жұмыстың және практикалық жаттығулар бақылауын қолдану арқылы жүзеге асырады.

11-сыныпта технологиялық дайындыққа арналған бөлім жол қозғалысы ережесін және автокөлік құралдарын қауіпсіз жүргізуді зерделеу қарастырылады.

Оқытудың негізгі нысандары теориялық, зертханалық-практикалық, практикалық және бақылау сабақтары болып табылады.

Теориялық және зертханалық-практикалық оқу сабақтарының ұзақтығы – 40 минут, ал міндеттерді белгілеу, қорытынды шығару, құжаттама ресімдеу және білім алушыларды ауыстыру уақытын қоса алғанда, автомобиль жүргізу бойынша практикалық сабақтардың ұзақтығы – 60 минут.

Зертханалық-практикалық сабақтарды үзіліссіз 80 минут ішінде өткізуге рұқсат етіледі.

Теориялық және зертханалық-практикалық сабақтарды оқытушы өткізеді, автомобиль жүргізу бойынша практикалық сабақтарды көлік жүргізуге үйрету шебері білім алушылармен жеке жүргізеді.

Зертханалық-практикалық сабақтар бір немесе бірнеше тақырып бойынша тиісті теориялық материалды зерделегеннен кейін иллюстрациялық және зерттеушілік жоспарда жүргізіледі.

Практикалық сабақ басталғанға дейін білім алушылар негізгі ережелерді орындау мен қауіпсіздік шараларын сақтау бойынша міндетті нұсқаулықтан өтеді.

Практикалық жүргізу сабақтары әрбір білім алушылармен жеке автотренажерлерде, автодромдарда (жүргізіп үйренуге арналған алаңдарда) және 3 жылда кемінде 1 рет жолда жүру қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі аумақтық уәкілетті органда келісуден өткен үйрету бағыттарында өткізіледі.

Білім алушылардың деңгейін анықтау және оның білімін бағалау үшін қорытынды сабақтар өткізіледі, олардың нәтижелері бойынша емтихандарға өздігінен дайындалу үшін ұсынымдар беріледі.

Әрбір оқыту ұйымдарында алғашқы әскери және технологиялық дайындықты оқытудың оқу жылына есептелген күнтізбелік-тақырыптық жоспары құрылады.

Оқыту процесінде «Қазақ тілі», «Орыс тілі», «Ағылшын тілі», «Физика», «Биология» «Химия» «Қазақстан тарихы», «Дүниежүзі тарихы», «Құқық негіздері», «География», «Дене шынықтыру», «Информатика» оқу пәндерімен пәнаралық байланыс іске асырылады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің 10-сыныпқа арналған базалық мазмұны 1-суретте көрсетілген.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің базалық мазмұны 10-сынып	
Кіріспе	1
1-бөлім. Қазақстан Республикасының Қарулы күштері – мемлекеттік қауіпсіздіктің кепілі	3
2-бөлім. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	3
3-бөлім. Тактикалық дайындық	1
4-бөлім. Атыс дайындығы	4
5-бөлім. Саптық дайындық	2
6-бөлім. Әскери топография	2
7-бөлім. Әскери робот техникасының негіздері	6
8-бөлім. Өмір қауіпсіздігінің негіздері және ақпараттық технология (IT)	12
Оқу жылы бойынша сағаттар саны	34

1-сурет. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің базалық мазмұны. 10-сынып.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің базалық мазмұны. 10-сынып.

«Кіріспе сабағы» бөлімі:

1) білім алушыларға «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәніне оқыту мақсат-міндеттері мен мазмұнын;

2) «Қазақстан Республикасының қорғаныс және Қарулы Күштер туралы», «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы», «Ұлттық қауіпсіздік туралы», «Азаматтық қорғану», «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңдарын, «Бастапқы әскери дайындық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2017 жылғы 12 шілдедегі № 347 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15725 болып тіркелген), «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 10056 болып тіркелген). Алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағында білім алушылардың құқықтары мен міндеттерін қамтиды.

«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі» бөлімі:

1) Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері – Мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Конституциясының негізгі ережелері. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, олардың құрамы және атқаратын қызметтерін;

2) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері. Әскери бөлімнің жауынгерлік туы. Әскери анттың әскери қызметкерлерге қоятын талаптары. Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының қасиетті борышы және міндеттерін;

3) Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары – Экстремизм түрлері: саяси, діни, экономикалық және экологиялық. Экстремизм, терроризм, олардың өзіндік сипаттары. Қазіргі әлемдегі террорлық қауіп-қатерлердің ұлғаю себептерін қамтиды.

«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары» бөлімі:

1) Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары – Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары, олардың әскери ұжым қызметі мен тұрмыс-тіршілігіндегі маңызы. Әскери қызметкерлердің жалпы міндеттері. Әскери атақ және айыру белгілерін;

2) Әскери қызметкерлер және олардың өзара қарым-қатынастары – Бастықтар және бағыныштылар, аға және кіші әскерилер, олардың құқықтары мен міндеттері. Әскери әдептілік ережесі және әскери қызметкерлердің тәртібі. Бұйрық, оны беру және орындау тәртібі. Бастықтарға және шені жоғарыларға мәлімдеме жасауды;

3) Әскери тәртіп, оның мәні мен мағынасы – Әскери тәртіп, марапаттау және жазалау. Әскери тәртіпті сақтау бойынша әскери қызметшілердің міндеттері. Сарбаздарға көрсетілетін марапат түрлері. Сарбаздарға берілетін тәртіптік жазалауларды қамтиды.

«Тактикалық дайындық» бөлімі мотоатқыштар бөлімшесін ұйымдастыру және ұрыстық мүмкіндіктері – Бөлімшені ұйымдастыру. Штаттық қарулану және ұрыстық техника. Бөлімшенің ұрыстық мүмкіндіктерін қамтиды.

«Атыс дайындығы» бөлімі:

1) Калашников автоматы және қол пулеметі – Қару және патрондарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Калашников автоматы және қол пулеметінің атқаратын қызметі, ұрыстық қасиеті, жалпы құрылысы және жұмыс істеу механизмін;

2) Калашников автоматын (қол пулеметін) жартылай бөлшектеу және жинақтау – Автоматты жартылай бөлшектеу және жинақтау; Калашников автоматының атқаратын қызметі, бөлшектері мен механизмдерінің, патронының құрылысын;

3) Калашников автоматын (қол пулеметін) атуға дайындау – Автоматтың керек жарақтары. Автоматтың атудан кейінгі тазалау және майлау тәртібі.

Автоматты сақтау. Автоматтың оқтарын тексеру және атысқа дайындау. Ату кезіндегі кідірістер және оны жою амалдарын;

4) Жарықшақты қол гранаталары – Жарықшақты қол гранаталарының (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО) атқаратын қызметі және ұрыстық қасиеті. Гранаталар мен тұтандырғыштың құрылысы. Гранатаны лақтырған кездегі бөлшектері мен механизмдерінің жұмысы. Гранатаны лақтыруға дайындауды қамтиды.

«Саптық дайындық» бөлімі:

1) Сап және оның элементтері. Саптық тұрыс – Сап және оның элементтері. Алдын-ала және орындауға берілетін пәрмендер. Сапқа тұрғанға дейінгі және саптағы сарбаздың міндеттері Саптық тұрыс. «Сапқа тұр!», «Түзел!», «Тік тұр!», «Еркін тұр!», «Реттел!», «Тоқтат!», «Бас киімдерінді (киімді) ШЕШ!», «Бас киімдерінді (бас киімді) КИ!» пәрмендерін орындауды;

2) Бір орында орындалатын бұрылулар. Саптық және жорықтық адым – Бір қатарлы саптан екі қатарлы сапқа және қайтадан бір қатарлы сапқа тұру. Саптық және жорықтық адыммен қозғалысты қамтиды.

«Әскери топография» бөлімі:

1) Жергілікті жерде картасыз бағдарлау – Бағдарлау туралы түсінік. Компаспен, аспан денелерінің және жергілікті заттар бойынша көкжиек тұстарын анықтау. Өзінің орналасқан жері туралы мәлімдеме жасауды қамтиды;

2) Магнитті азимутты анықтау – Азимут және оны анықтау. Жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтары. Спутниктік-навигациялық жүйелер туралы жалпы мәліметтерді қамтиды: GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo.

«Әскери роботты техникалардың негіздері» бөлімі:

1) Әскери роботты техникалардың негіздері – Роботтар туралы жалпы мәліметтер. Роботтарды әскери істе пайдалануды;

2) Роботтарды басқару алгоритмі – Роботтың қозғалу траекториясын жоспарлау. Роботтар тобын ұжымдық басқару үлгісі және алгоритмдерін;

3) Роботтарға арналған тапсырмалар – Роботтардың атқара алатын қызметтері. Жекелеген тактикалық міндеттерді шешу: жергілікті жерлерде бағдарлау, роботтардың қиын жағдайларда қызмет ету тәртібін қамтиды.

«Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері» бөлімі:

1) Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысы – Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысын (оқу орындарын) ұйымдастырудың құрылымы және оның міндеттері. Азаматтық қорғанысының әскери емес құрылымдар қызметі және жабдықталуын;

2) Ядролық қару және оның сипаттамасы – Ядролық жарылыстардың түрлері. Ядролық жарылыстың зақымдаушы факторлары және олардан қорғану тәсілдері. Ядролық зақымдау ошағы және оның сипаттамасы. Нейтронды оқ-дәрілердің зақымдаушы әсерінің ерекшеліктерін;

3) Химиялық қару – Химиялық қару және оны қолдану белгілері. Улаушы заттар, олардың улағыш қасиеті және олардан қорғану тәсілдері туралы қысқаша түсінік. Химиялық зақымдау ошағы, зақымдаудың алғашқы және екінші аумағын;

4) Биологиялық (бактериологиялық) қару – Биологиялық (бактериологиялық) қару, оның зақымдаушы әсері, қолдану белгілерін анықтау. Бактериологиялық құралдар, олардың улағыш әсері және олардан қорғану құралдары туралы қысқаша сипаттама. Бактериологиялық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. Бактериологиялық зақымдау ошағында жүргізілетін іс-шаралар. Карантин және обсервацияны;

5) Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары – Жалпыәскери газтұмылдырық, оның атқаратын қызметі және құрылысы. Азаматтық газтұмылдырықтар құрылысының ерекшеліктері. Сауыт-қорғанысты (маска) таңдау, жарамдылығын тексеру, газтұмылдырықты жинау және қалтаға салу. Газтұмылдырықты алып жүру және пайдалану тәртібі, зақымдалған адамға газтұмылдырық кигізу тәсілдері. Жарамсыз газтұмылдырықты пайдалану. Тыныс алу мүшелерін қорғаудың қарапайым құралдарын;

6) Теріні қорғаудың жеке құралдары – Теріні қорғауға арналған қарапайым құралдар, қосымша герметизациялау және сіндіру арқылы олардың қорғаныс қасиеттерін арттыру. Арнайы қорғаныс киімінің (Л-1 жеңіл қорғаныс кеудеше, сүзгілі қорғаныс киімі, жалпыәскери қорғаныс жабдығы) атқаратын қызметімен және оларды пайдалану ережелерімен танысуды;

7) Ұжымдық қорғану құралдары – Радиацияға қарсы тасалар мен панаханалар, олардың қорғау қасиеттері, жалпы құрылысы және іштей жабдықталуы. Қарапайым тасаны;

8) Эвакуациялау және халықты белгілеп шоғырландыру – Азаматтық қорғаныс дабылы және ол бойынша әрекет ету тәртібі. Эвакуациялау және орналастыру тәсілдері мен тәртібі. Эвакуацияланушылардың міндеттері, олардың керек-жарақтары, қажетті жеке мүліктері, құжаттары мен азық-түліктері. Эвакуация бекетіндегі тәртіп, жүру бағыты және орналасатын орынға келу ережелер тәртібін;

9) Террорлық қауіп-қатер кезіндегі адамдардың қауіпсіздігі – Террорлық актілер бойынша қауіп-қатер төнген және террор болған кездегі азаматтардың атқаратын әрекеттері. Түрлі деңгейдегі қауіп-қатер төнген кезде әрекет ету тәртібі. Лаңкестік қауіпінің алдын алуда ақпараттық технологияның тиімділігін;

10) Табиғи апат аймақтарындағы адамдардың әрекеттері – Табиғи апаттар, зілзалалар, олардың сипаттамалары және келтіруі мүмкін салдары. Табиғи апаттар және зілзалалар кезіндегі адамдардың әрекет ету тәртібі. Адамдардың табиғи апат салдарын жоюға, сондай-ақ құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысуларын;

11) Жарақат алу, қан ағу және күйік шалу кезінде көрсетілетін алғашқы көмек – Жарақат және олардың асқыну себептері туралы түсінік. Қансырау түрлері және олардың сипаттары. Күйік шалу себептері және олардың ауырлық деңгейлері. Естен танудың себебі. Жарақат алу және қансыраған кезде көрсетілетін алғашқы көмек. Асептика және антисептика туралы түсінікті;

12) Түрлі қайғылы оқиға орын алған жағдайда көрсетілетін алғашқы көмек – Сүйектің сынуы және оларды анықтау туралы түсінік. Соғып алу, шығып кету, буынның созылуы және оларды анықтау белгілері. Шина салудың

негізгі ережелері. Түрлі қайғылы оқиға орын алған кезде алғашқы көмек көрсету тәсілдері; Үсік шалу, күнге күйу және жылудың әсері, олардың алдын алу және көрсетілетін алғашқы көмек. Электр тогы соққан кезде көрсетілетін алғашқы көмек және көмек көрсеткен кезде сақтауы керек қауіпсіздік шараларын қамтиды.

10-сыныпқа арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің тақырыптық жоспар үлгісі 1-кестеде ұсынылған.

Кесте 1. Тақырыптық жоспар «Сабақ уақытын жоспарлау және есептеу». 10-сынып. Барлығы – 34 сағат (аптасына 1 сағат):

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
Кіріспе– 1 сағат		
1	Білім алушылардың алғашқы әскери және технологиялық дайындықтарының мақсаты, міндеттері және мазмұны	1
1-бөлім. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері – мемлекеттік қауіпсіздіктің кепілі – 3 сағат		
2	Мемлекет қорғанысының Конституциялық негіздері	1
	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері	1
	Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары. Экстремизм түрлері	1
2-бөлім. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары – 3 сағат		
3	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	1
	Әскери қызметкерлер және олардың өзара қарым-қатынастары	1
	Әскери тәртіп, оның мәні мен маңызы	1
3-бөлім. Тактикалық дайындық – 1 сағат		
4	Мотоатқыш бөлімшесінің ұйымдастыру және ұрыстық мүмкіндіктері	1
4-бөлім. Атыс дайындығы – 4 сағат		
5	Калашников автоматы және қол пулеметі	1
	Калашников автоматын (қол пулеметін) жартылай бөлшектеу және жинақтау	1
	Калашников автоматын (қол пулеметін) атуға дайындау	1
	Жарықшақты қол гранаталары	1
5-бөлім. Саптық дайындық – 2 сағат		

6	Сап және оның элементтері. Саптық тұрыс	1
	Бір орында орындалатын бұрылулар. Саптық және жорықтық адыммен қозғалу	1
6-бөлім. Әскери топография – 2 сағат		
7	Жергілікті жерде картасыз бағдарлау	1
	Магнитті азимутты анықтау	1
7-бөлім. Әскери роботты техникалардың негіздері – 6 сағат		
8	Әскери роботты техникалардың негіздері	2
	Роботтарды басқару алгоритмі	2
	Роботтарға арналған тапсырмалар	2
8-бөлім. Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері – 12 сағат		
9	Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысы	1
	Ядролық қару және оның сипаттамасы	1
	Химиялық қару	1
	Биологиялық (бактериологиялық) қару	1
	Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары	1
	Теріні қорғаудың жеке құралдары	1
	Ұжымдық қорғану құралдары	1
	Эвакуациялау және халықты шоғырландыру	1
	Террорлық қауіп-қатер кезіндегі адамдардың қауіпсіздігі	1
	Табиғи апат аймақтарындағы адамдардың әрекеттері	1
	Жарақат алу, қан ағу және күйік шалу кезінде көрсетілетін алғашқы көмек	1
	Түрлі қайғылы оқиға орын алған жағдайда көрсетілетін алғашқы көмек	1
	Барлығы	34

Білім алушылардың практикалық дағдылары мен біліктіліктерін шыңдау және жетілдіру, сонымен қатар әскери істі оқып-үйренуге деген қызығушылықтарын арттыру мақсатында оқу жылының соңында спорттық-қорғаныс сауықтыру лагерлерінде, әскери бөлім базаларында (әскери бөлім басшылығымен келісе отырып) 10-сынып ұлдарымен 30 сағат көлеміндегі бес күндік оқу-далалық (лагерьлік) жиыны өткізіледі.

Оқу-дала жиыны курсы алғашқы әскери және технологиялық дайындық бағдарламасының міндетті кезеңі болып табылады. Ол жергілікті атқару органдарымен бірлесіп ұйымдастырылады және білім беру ұйымдарының оқу сағаттарымен қамтамасыз етіледі (2-сурет).

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» Оқу-дала (лагерьлік) жиыны 10-сынып	
1-бөлім. Тактикалық дайындық	14
2-бөлім. Атыс дайындығы	6
3-бөлім. Қарулы Күштердің, басқа әскерлердің және Қазақстан Республикасының әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	4
4-бөлім. Саптық дайындық	4
5-бөлім. Әскери топография	2
Сағаттар саны	30

2-сурет. «Далалық-оқу жиыны». 10-сынып.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің оқу-далалық (лагерьлік) жиындары бағдарламасының мазмұны. 10 сынып.

«Тактикалық дайындық» бөлімі:

1) Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы – Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қарулануымен және әскери техникасымен, олардың атқаратын қызметтерімен, техникалық-тактикалық сипаттамаларымен танысу. Қарулану түрлері мен әскери техникаларды іс жүзінде көрсетуді;

2) Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі – Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі. Ұрыстағы сарбаздың міндеттері. Бөлімшені басқаруды;

3) Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу – Нормативтерді орындау: газтұмылдырықты кию, респираторды кию, «зақымдалушыға» газтұмылдырықты кигізу, жалпыәскери қорғаныс жабдығын кию. Дербес қобдиша және химиялық улануға қарсы пакет, олардың атқаратын қызметтері және пайдалану тәртібін;

4) Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері – Сарбаздың ұрыс кезінде жаяу әрекет ете отырып қозғалу тәсілдері. Ядролық жарылыс кезіндегі әрекетті;

5) Қорғаныстағы сарбаз – Ату позициясына (атыс жүргізуге арналған орынға) орналасу. Оқпана қазу және оны бүркемелеу. Қарсылас ядролық қару қолданғанда, атысқа дайындық басталғанда, әуе қарсыласы туралы дабыл қағылғанда, радиоактивті, химиялық және бактериологиялық зақымдау туралы дабыл қағылғанда орындалатын әрекеттер. Қарсыластың танкілері мен жаяу

әскерлері түрлі бағыттан шабуылдаған кезде тойтарыс беру. Әуе нысандары бойынша оқ атуды;

6) Шабуылдағы сарбаз – Шабуылға дайындалған кезде орындалатын әрекеттер. Жүріп келе жатып шабуылдау кезіндегі сарбаздың колоннада қозғалуы және бөлімшенің ұрыстық сапындағы өз орнын алуы. Өткелдердегі кедергілерден өту және шабуылдау. Траншеядағы жауды ату, граната лақтыру, қоян-қолтық ұрыс арқылы жою тәсілдері. Шабуыл кезінде радиоактивті (улаушы) заттармен зақымдалған жергілікті жерде әрекет етуді;

7) Бақылаушы сарбаз – Бақылау жүргізуге арналған орынды таңдау, оны жабдықтау және бүркемелеу. Нысандарды анықтау және бақылау нәтижелері туралы мәлімдеме жасау. Жергілікті жердің үлгісін құру және нысандарды үлгіде белгілеуді;

8) Шолушы сарбаз – Шолушы болып тағайындалған сарбаздың әрекеттері. Шолушылардың қозғалуы, жергілікті жерді және заттарды шолу тәсілдері. Бақылау нәтижелері туралы мәлімдеуді қамтиды.

«Атыс дайындығы» бөлімі:

1) Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары – Автоматты жартылай бөлшектеу және жинақтау, автоматтың бөлшектері мен механизмдерінің оқтауға дейінгі орналасу қалпын және ату кезіндегі бөлшек механизмдерінің жұмыс істеуімен танысуды;

2) Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка) – Оқжатарды патрондармен оқтау және оқжатарды сөмкеге салу. Атуға ыңғайлану (атуға қажет қалыпты қабылдау және автоматты оқтау). Ату (қарауыл мен өткізгішті орнату, иыққа тіреу, көздеу, шүріппені басу және ату кезінде автоматты мықтап ұстау). Атуды тоқтату, оқжатарды алу және атып болған соң автоматты тексеруді;

3) Қол гранаталарын лақтыру – Жарықшақты қол гранаталарын және танкіге қарсы гранаталарды лақтыруды;

4) Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату – Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) іс жүзінде атуды қамтиды.

«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары» бөлімі:

1) Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі – Әскери бөлімнің (бөлімшенің) тарихы. Әскери қызметшілердің орналасуы. Ақпараттық-тәрбие жұмысына арналған бөлме. Қару сақтауға арналған бөлме. Сарбаз асханасы, спорт базасы, оқу қалашықтарын;

2) Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері – Ротаның тәуліктік нарядының атқаратын қызметтері, құрамы және қарулануы, рота бойынша күндізгі кезекшінің атқаратын міндеттері. Өзінің кезекті міндетін атқаратын күндізгі кезекшінің бекетін жабдықтау және жарақтандыру, тікелей бастықтары келген кездегі, «Жиын» белгісі берілгенде, дабыл және өрт болған жағдайдағы күндізгі кезекшінің әрекеттері. Бос ауысымдағы күндізгі кезекшінің әрекеттері, күндізгі кезекшінің телефон бойынша мәлімдеме беру тәртібі. Ротаға басқа

ротаның әскери қызметшілер келген кездегі, рота аумағынан мүліктерді шығару кезіндегі күндізгі кезекшінің әрекеттерін;

3) Сақшының міндеттері – Қарауылдық қызметке тағайындалу және қарауылдың атқаратын міндеттері. Бекет және оны жабдықтау, жарақтандыру. Бекетке шабуыл жасалған кездегі сақшының әрекеттерін. Қаруды қолдану тәртібін;

4) Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері – Қаруды оқтау тәртібі. Бекетте тұрған сақшы қаруының орналасу қалпы. Бекетті тапсырған және қабылдаған, бекетте өрт болған және өзінің немесе көрші бекет маңында тәртіп бұзушылық орын алған жағдайдағы сақшының әрекеттерін қамтиды.

«Саптық дайындық» бөлімі:

1) Әскери сәлемдесу – Бір орында және қозғалыс кезінде орындалатын әскери сәлемдесулерді;

2) Саптан шығу және сапқа қайта тұру – Саптан шығу және сапқа қайта тұру. Бастыққа келу және одан кетуді;

3) Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын іс-қимылдар – «Автоматты кеудеге!», «Белдікке!», «Қаруды қой!», «Қаруға!», «Қаруды!» тәсілдерін орындауды;

4) Бөлімшенің сабы – Бөлімшені өрістетілген сапқа және жорықтық сапқа тұрғызу. Бөлімшені өрістетілген саптан жорықтыққа сапқа тұрғызу және қайтадан өрістетілген сапқа тұрғызу. Бөлімшенің жинақталуы және жазылуын қамтиды.

«Әскери топография» бөлімі азимут бойынша қозғалыс – Көкжиек тұстарын және магнитті азимутты анықтауға жаттығу. Азимут бойынша қозғалысты қамтиды.

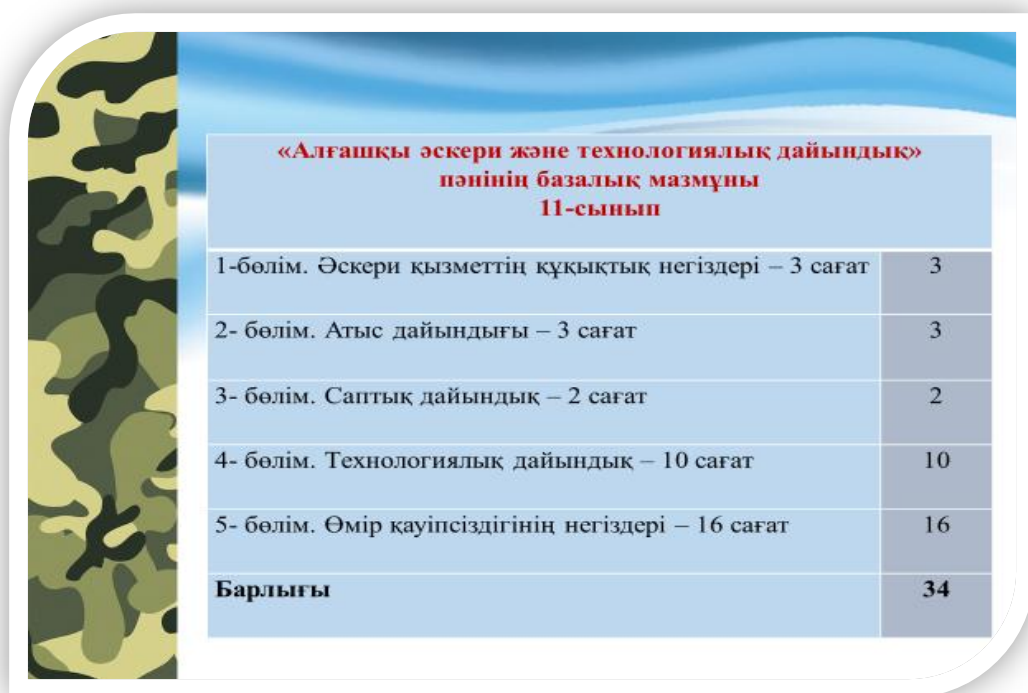
10-сыныпқа арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің Далалық-оқу жиынындағы (лагерьлік) оқу материалдарын тақырыптар бойынша тақырыптық жоспар үлгісі (ұлдарға арналған) 2-кестеде ұсынылған.

Кесте 2. Тақырыптық жоспар «Оқу жиынына сабақ уақытын жоспарлау және есептеу». 10-сынып. Барлығы – 30 сағат (5 күндік)

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
1-бөлім. Тактикалық дайындық – 14 сағат		
1	Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы	2
	Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі	1
	Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу	2
	Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері	1
	Қорғаныстағы сарбаз	3
	Шабуылдағы сарбаз	3
	Бақылаушы сарбаз	1
	Шолушы сарбаз	1

2 бөлім. «Атыс дайындығы» – 6 сағат		
2	Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары	1
	Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка)	1
	Қол гранаталарын лақтыру	2
	Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату	2
3-бөлім. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары – 4 сағат		
3	Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі	1
	Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері	1
	Сақшының міндеттері	1
	Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері	1
4-бөлім. Саптық дайындық – 4 сағат		
4	Әскери сәлемдесу	1
	Саптан шығу және қайта сапқа тұру	1
	Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын қимылдар	1
	Бөлімшенің сабы	1
5-бөлім. Әскери топография – 2 сағат		
5	Азимут бойынша қозғалыс	2
Барлығы		30

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің 11-сыныпқа арналған базалық мазмұны 3-суретте көрсетілген.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің базалық мазмұны 11-сынып	
1-бөлім. Әскери қызметтің құқықтық негіздері – 3 сағат	3
2- бөлім. Атыс дайындығы – 3 сағат	3
3- бөлім. Саптық дайындық – 2 сағат	2
4- бөлім. Технологиялық дайындық – 10 сағат	10
5- бөлім. Өмір қауіпсіздігінің негіздері – 16 сағат	16
Барлығы	34

3-сурет. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің базалық мазмұны. 11-сынып.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің мазмұны.
11-сынып.

«Әскери қызметтің құқықтық негіздері» бөлімі:

1) Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының мемлекеттік қызметінің ерекше түрі – Әскери қызметті өткеру қажеттілігі. Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттері туралы заңдары;

2) Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттерін сақтау – Әскери есепке алу, әскери қызметке даярлау, әскери қызметке кірісу. Әскери қызмет (баламалы, келісімшарт бойынша), запаста болу;

3) Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері – Әскери қызметті өткеру тәртібі мен мазмұны. Әскери қызмет мерзімі. Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері.

«Атыс дайындығы» бөлімі:

1) Ату негіздері – Атыс құбылысы. Оқтың бастапқы ұшу жылдамдығы. Қарудың тебілісі. Траекторияның пайда болуы. Оқтың тесіп өту және қиратқыш әрекеті. Тура атудың практикалық маңызы;

2) Ату ережесі – Арақашықтықты мыңдық формула арқылы анықтау тәсілдері. Көздеу (дәлдеу) элементтері. Қозғалмайтын нысандар бойынша көздеу нүктесін және көздеуішті тағайындау.

«Саптық дайындық» бөлімі:

1) Саптық тәсілдер және қозғалыс – Саптық тәсілдерді орнында тұрып орындау. Қозғалыста орындалатын саптық тәсілдер;

2) Бөлімшені сапқа тұрғызу – Бөлімшенің кеңейтілген сапқа тұруы. Бөлімшені жорықтық сапқа тұрғызу. Саптық тәсілдерді орнында және қозғалыста орындау.

«Технологиялық дайындық» бөлімі:

1) Дөңгелекті машиналарды жүргізу негіздері мен ережелері – Қазақстан Республикасының жол жүру саласындағы заңдары мен өзге де құқықтық актілері. Көлік құралдарының санаттары. Жүргізушінің жұмыс орны;

2) Жол қозғалысына қатысушылардың міндеттері – Қазақстан Республикасы Жол қозғалысы ережелерінде қамтылған негізгі ұғымдар мен терминдер. Жүргізушілердің, жаяу жүргіншілер мен жолаушылардың міндеттері. Жүргізушінің өзімен бірге болуы тиіс құжаттары;

3) Бағдаршамдар мен реттеушінің сигналдары – Бағдаршам мен реттеушінің сигналдары. Арнайы сигналдарды қолдану. Авариялық сигнал беру және авариялық тоқтату белгісін қолдану. Маневрлеу. Көлік құралдарын жолдың жүру бөлігіне қою;

4) Жол белгілері – Ескерту белгілері. Басымдық белгілері. Тыйым салу белгілері. Алдын ала жазылатын белгілер. Ақпараттық-көрсеткіш белгілері. Сервис белгілері. Қосымша ақпарат белгілері (тақтайшалар);

5) Жол таңбалары және олардың сипаттамалары – Таңбалардың жіктелуі. Көлденең және тік таңбалардың талаптарына сәйкес жүргізушілердің іс-әрекеті. Көлік құралдарын пайдалануға жіберу жөніндегі негізгі ережелері;

6) Қозғалыс жылдамдығы – Қозғалыс жылдамдығы. Басып озу, алда кездескен жол айрығы. Аялдама және тұрақ. Қиылыстардан өту. Жаяу жүргіншілер өтпелері және маршруттық көлік құралдарының аялдамалары;

7) Өртүрлі жағдайдағы қозғалыстар – Теміржол жолдары арқылы қозғалыс. Автомагистральдар бойынша қозғалыс. Тұрғын аймақтардағы қозғалыс. Маршруттық көлік құралдарының басымдығы. Сыртқы жарық құралдарын және дыбыс сигналдарын пайдалану;

8) Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау – Механикалық көлік құралдарын тіркеп сүйреу. Оқу жүргізулері. Жолаушыларды тасымалдау. Жүктерді тасымалдау. Велосипедтер, мопедтер, көлік-арбалардың (шаналардың) қозғалысына, сондай-ақ жануарларды жолдан айдап өтуге қойылатын қосымша талаптар. Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдардың қозғалысын қамтамасыз етуді қамтиды.

«Өмір қауіпсіздігінің негіздері» бөлімі:

1) Қауіпсіздік негіздері және қауіптерді жіктеу – Қауіптердің негізгі ұғымдары мен жіктелуі. Техника қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау қауіпсіздігі;

2) Қоршаған орта мен адамның қауіпсіздігі – Физикалық, химиялық және биологиялық факторлар арқылы адам денсаулығына әсер ету;

3) Өртүрлі тұрмыстық жағдайларда жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету – Электрлік және тұрмыстық газбен қауіпсіз жұмыс жүргізу. Тұрмыстық химия құралдарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Компьютерді пайдалану кезіндегі қауіпсіздік шаралары;

4) Техногендік сипаттағы қауіптілік – Өнеркәсіптік апаттар (авариялар), олардың қысқаша сипаттамасы және ықтимал салдары. Жарылыстық-өрт қауіпі бар нысандардағы апаттар (авариялар). Гидродинамикалық апаттар;

5) Экологиялық қауіпсіздік – Ауа және су құрамының ластануы. Минералды тыңайтқыштар мен пестицидтерді пайдалану. Топырақтың ластануы;

6) Табиғи жағдайда автономды өмір сүру-ерікті және мәжбүрлі автономия. Өмір сүру тәсілдері. Қажетті авариялық қор;

7) Криминогендік жағдайларда өзін-өзі қауіпсіз ұстау негіздері – Көшедегі қауіпсіздік. Қоғамдық орындардағы қауіпсіздік. Адамдар көп жиналатын жерлердегі қауіпсіздік;

8) Террористік акт қауіпі кезінде жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету – Жарылыс қауіпі пайда болған жағдайдағы тәртіп ережелері. Кепілдікке алынған жағдайда;

9) Ақпараттық кеңістіктегі киберқауіпсіздік негіздері – Киберқауіпсіздіктің негізгі ұғымдары. Әлеуметтік желілерде қауіпсіз қарым-қатынас жасау ережелері. Ашық қол жетімді Wi-fi желілерін қауіпсіз пайдалану ережелері;

10) Жаппай зақымдану кезіндегі алғашқы көмек көрсету – Алғашқы көмек көрсету ерекшеліктері. Көмектің түрлері. Зардап шеккендерді зақымдану ошақтарынан эвакуациялау тәртібі;

11) Негізгі жұқпалы аурулар. Уланулар, интоксикация және олардың алдын алу – Жұқпалы аурулардың жіктелуі және оның алдын алу. Уланудың негізгі түрлері. Уланудың жалпы алгоритмі. Уланудың негізгі түрлері. Интоксикация кезіндегі көмек;

12) Жол-көлік оқиғасы кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету – Автомобильдегі дәрі қобдишасында болатын дәрілік препараттардың тізбесі мен мақсаты. Өртүрлі жарақаттар кезінде алғашқы көмек көрсету ережелері. Жүрек қызметі мен тыныс алудың кенеттен тоқтаған кездегі алғашқы көмек көрсетуді қамтиды.

11-сыныпқа арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің тақырыптық жоспар үлгісі 3-кестеде ұсынылған.

Кесте 3. Тақырыптық жоспар «Сабақ уақытын жоспарлау және есептеу». 10-сынып. Барлығы – 34 сағат (аптасына 1 сағат):

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағат саны
1	2	3
1-бөлім. Әскери қызметтің құқықтық негіздері – 3 сағат		3
1	Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының мемлекеттік қызметінің ерекше түрі	1
	Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттерін сақтау	1
	Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері	1
2- бөлім. Атыс дайындығы – 3 сағат		3
2	Ату негіздері	1
	Ату ережесі	2
3- бөлім. Саптық дайындық – 2 сағат		2
3	Саптық тәсілдер және қозғалыс	1
	Бөлімшені сапқа тұрғызу	1
4- бөлім. Технологиялық дайындық – 10 сағат		10
4	Дөңгелекті машиналарды жүргізу негіздері мен ережелері	1
	Жол қозғалысына қатысушылардың міндеттері	1
	Бағдаршамдар мен реттеушінің сигналдары	1
	Жол белгілері	3
	Жол таңбалары және олардың сипаттамалары	1
	Қозғалыс жылдамдығы	1
	Өртүрлі жағдайдағы қозғалыс	1
	Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау	1
5- бөлім. Өмір қауіпсіздігінің негіздері – 16 сағат		16
5	Қауіпсіздік негіздері және қауіптерді жіктеу	1
	Қоршаған орта мен адамның қауіпсіздігі	2
	Өртүрлі тұрмыстық жағдайларда жеке қауіпсіздікті	1

қамтамасыз ету	
Техногендік сипаттағы қауіптілік	2
Экологиялық қауіпсіздік	1
Табиғи жағдайда автономды өмір сүру	2
Криминогендік жағдайларда өзін-өзі қауіпсіз ұстау негіздері	2
Террористік акт қаупі кезінде жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету	1
Ақпараттық кеңістіктегі киберқауіпсіздік негіздері	1
Жаппай зақымдану кезіндегі алғашқы көмек көрсету	1
Негізгі жұқпалы аурулар. Уланулар, интоксикация және олардың алдын алу	1
Жол-көлік оқиғасы кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету	1
Барлығы	34

Әр сабақты өткізу үшін оқу орынның директорымен бекіткен сабақ жоспары құралады. Сабақ жоспарында тақырып, оқу және тәрбиелік мақсаттары, қарастырылатын сұрақтар, оқу сағаттарының бөлінуі, жалпы білім беру пәндерінің оқушылармен байланысы, материалдық қамтамасыз ету және сабақ барысы көрсетіледі. Қажет болған жағдайда қарастырылатын сұрақтарға байланысты оқу материалының қысқаша мазмұны келтіріледі.

Оқу орнында алғашқы әскери және технологиялық дайындық (АӘТД) пәні ер балалар мен қыз балаларға бірге жүргізіледі. Әскери-спорттық сабақтар сыныптан тыс уақытта жоспарланып өткізіледі, айына бір реттен кем емес әскери-оқу және әскер-патриоттық кинофильмдер көрсетілімі ұйымдастырылады, сонымен қатар үйірмелердің сабақтары өткізіледі.

Жоғары дәрежеде ұйымдастырылған сабақты өткізуге қамтамасыз етуде және оқушылардың практикалық дағдыларын жалпы әскери жарғылардың талаптарын орындауда әр сынып взвод атанып үш (төрт) бөлімшеден бөлінеді. Оқу орны басшысының бұйрығы бойынша сынып оқушылары арасынан (ер бала және қыз) взвод және бөлімше командирлері тағайындалады. Қыздардан құрылған бөлімшеге қыз бала бөлімше командирі болып тағайындалады.

2 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастырудың формалары мен әдістері

Бөлімде «АӘТД» оқу пәнін оқытуды ұйымдастырудың нысандары мен әдістері қарастырылады. Әдістемелік ұсынымдарға сабақ жоспарлары енгізілді, сондай-ақ тақырыптар тізімі және оқу сағаттарын есептеу, АӘТД бойынша сабақтарды өткізу тәртібі берілген.

Қашықтан оқыту жағдайында сабақтарды ұйымдастыру және өткізу нысандары мен әдістері қарастырылды (жалпы білім беретін мектептердің 10-сынып оқушыларымен қашықтықтан оқыту жағдайында оқу-далалық жиындар сабақтарын ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсынымдар 2-қосымшаға берілді).

Білім беру мазмұнын жанарту жағдайында «АӘТД» оқу пәнін оқытуды ұйымдастырудың нысандары мен әдістері өзгеруде. Пәнді оқыту процесінің келесі ерекшеліктері бар: оқушыға дайын білім берілмейді, ал білімді оқушы өзі, мұғалім ұйымдастырған бірлескен орта, іздеу қызметі арқылы алады.

Оқытуды ұйымдастыруды түсіну барлық жүйені анықтауға мүмкіншілік береді, дидактикалық аппараттың ұғымдық-категориялық құралғысы өзара байланыста олар: «оқыту» және «білім беру», «ұйымдастыру түрлері» және «оқыту әдістері», «оқыту қағидаттары» және тағы басқалар. Бұл жаңа және дәстүрлі білім беру технологияларын қолданудың болашағы мен мақсатқа лайықтылығы туралы туындаған сұрақтарды анықтау жолдарын көрсетеді, өйткені олар оқыту түрлері мен формаларын дұрыс түсінуге байланысты, оқытудың түрлері мен әдістерінің ғылыми теориясы оқыту процесінің материалдығы мен мәніне тұтастай бағынышты.

Оқыту – бұл бірінші кезекте білімі мен тәжірибесі және оны шыңдайтындар арасындағы ұйымдасқан қарым-қатынас. Оқыту әдісін осылайша сипаттау арқылы оқытудың жеке бір бөлігі емес, тұтас жүйесі құрылады. Оқытуды айқындау және сипаттау келесі жағдаяттардан тұрады: оқытудың мақсаты мен міндеттері, оқыту құралдары, оқытушының жетекшілік етуі, оқушылардың іс-әрекеттерін ұйымдастыру, оқыту процесінде өзгерулері, қол жеткізген нәтиже немесе мақсат. Міне, осылайша оқыту әдісінің мән-мағынасы анықталады және оқыту процесінің ішкі немесе сыртқы жақтарын (сұрау, жаңа материалдарды мазмұндау, бекіту, оқушылардың өзбетімен жұмыстары, бақылау) қарастырмайды – оқыту процесін тұтас қамтиды [6].

Әрбір сабақты өткізу үшін мектеп директоры бекіткен сабақ жоспары құрылады. Сабақтың жоспарында төмендегілер көрсетіледі: тақырыбы, оқу және тәрбиелік мақсаттары, сабақта қарастырылатын оқу сұрақтары, оқу уақытын бөлу, жалпы білім беретін пәндермен оқу сұрақтарының байланысы, материалдық қамтамасыз ету және сабақ барысы. Қажет болған жағдайда сабақта қарастырылатын оқу сұрақтарына байланысты оқу материалдарының қысқаша мазмұнда беріледі.

10-сыныпқа арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің үлгілік күнтізбелік-тақырыптық жоспарлары және апталық жоспары 4,5- кестелерде ұсынылған.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» курсының оқытудың апталық жоспары
2020–2021 оқу жылы
10-СЫНЫП

(ұсыныс)

Бағдарлама бөлімдерінің атауы	Сағат саны		Ай, апта																																		
			қыркүйек				қазан				қараша				желтоқсан				қаңтар				ақпан				наурыз			сәуір			мамыр				
	ұ.	к.	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	
Кіріспе сабағы	1	1	1																																		
Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі	3	3				1	2	3																													
Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары	3	3							1	2	3																										
Тактикалық дайындық	1	1									1																										
Атыс дайындығы	4	4									1	2	3	4																							
Саптық дайындық	2	2		1	2																																
Әскери топография	2	2																																1	2		
Әскери робот техникасының негіздері	6	6															1	1	2	2	3	3															
Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері	12	12																					1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12			
БАРЛЫҒЫ	34	34	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Оқу-далалық (лагерьлік) жиындар	30	-	Тактикалық дайындық – 14 сағ., Атыс дайындығы – 6 сағ., Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары – 4 сағ., Саптық дайындық – 4 сағ., Әскери топография – 2 сағ.																																		

АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысы

**«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» курсы бойынша 2020–2021 оқу жылының бірінші жартыжылдығына күнтізбелік-тақырыптық жоспар
10-сынып**

Бөлім атаулары	Сабақ №	Сабақ тақырыбы, оқу сұрақтары	Сағат саны	Күні
Кіріспе сабағы	1	«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің мақсаты, міндеттері және мазмұны. «Қазақстан Республикасының қорғаныс және Қарулы Күштер туралы», «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы», «Ұлттық қауіпсіздік туралы», «Азаматтық қорғану», «Білім туралы» Қазақстан Республикасының Заңдары, «Алғашқы әскери дайындық пәнін жүргізу және ұйымдастыру және оның оқу-материалдық базасын қалыптастыру ережелерін бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2014 жылғы 19 желтоқсандағы № 606 бұйрығы. «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» сабағында білім алушылардың құқықтары мен міндеттерін қамтиды.	1	
Саптық дайындық	2	«Сап және оның элементтері. Саптық қалып». Алдын-ала және орындауға берілетін пәрмендер. Сапқа тұрғанға дейінгі және саптағы сарбаздың міндеттері Саптық тұрыс. «Сапқа тұр!», «Түзел!», «Тік тұр!», «Еркін тұр!», «Реттел!», «Тоқтат!», «Бас киімдеріңді (киімді) ШЕШ!», «Бас киімдеріңді (бас киімді) КИ!» пәрмендерін орындауды.	1	
	3	«Орнында бұрылу. Саптық және жорықтық адым». Саптық және жорықтық адым – Бір қатарлы саптан екі қатарлы сапқа және қайтадан бір қатарлы сапқа тұру. Саптық және жорықтық адыммен қозғалысты қамтиды.	1	
Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі	4	«Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері». Мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Конституциясының негізгі ережелері. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, олардың құрамы және атқаратын қызметтері.	1	
	5	«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери нышандары». Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери нышандары. Әскери бөлімнің жауынгерлік туы. Әскери анттың әскери қызметкерлерге қоятын талаптары. Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының қасиетті борышы және міндеті.	1	
	6	«Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары». Экстремизм түрлері: саяси, діни, экономикалық және экологиялық. Экстремизм, терроризм, олардың өзіндік сипаттары. Қазіргі әлемдегі террорлық қауіп-қатерлердің ұлғаю себептері.	1	

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	7	«Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары». Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары, олардың әскери ұжым қызметі мен тұрмыс-тіршілігіндегі маңызы. Әскери қызметкерлердің жалпы міндеттері. Әскери атақ және айырым белгілері.	1	
	8	«Әскери қызметшілер және олардың өзара қарым-қатынастары». Бастықтар және бағыныштылар, аға және кіші әскерилер, олардың құқықтары мен міндеттері. Әскери әдептілік ережесі және әскери қызметкерлердің тәртібі. Бұйрық, оны беру және орындау тәртібі. Бастықтарға және шені жоғарыларға мәлімдеме жасау.	1	
	9	«Әскери тәртіп, оның мәні мен мағынасы». Әскери тәртіп, марапаттау және жазалау. Әскери тәртіпті сақтау бойынша әскери қызметшілердің міндеттері. Сарбаздарға көрсетілетін марапат түрлері. Сарбаздарға қолданылатын тәртіптік жазалаулар.	1	
Тактикалық дайындық	10	«Мотоатқыштар бөлімшесін ұйымдастыру және оның ұрыстық мүмкіндіктері». Бөлімшені ұйымдастыру. Штаттық қарулану және ұрыстық техника. Бөлімшенің ұрыстық мүмкіндіктері.	1	
Атыс дайындығы	11	«Калашников автоматы және қол оқшашары». Қару және патрондарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Калашников автоматы және қол пулеметінің атқаратын қызметі, ұрыстық қасиеті, жалпы құрылысы және жұмыс істеу механизмі.	1	
	12	«Калашников автоматын (қол оқшашарын) жартылай бөлшектеу және құрастыру». Автоматты жартылай бөлшектеу және құрастыру; Калашников автоматының атқаратын қызметі, бөлшектері мен механизмдерінің, патронының құрылысы.	1	
	13	«Калашников автоматын (қол оқшашарын) атуға дайындау». Автоматтың керек-жарақтары. Автоматты ағудан кейінгі тазалау және майлау тәртібі. Автоматты сақтау. Автоматтың оқтарын тексеру және атуға дайындау. Ату кезіндегі кідірістер және оны жою амалдары.	1	
	14	«Жарықшақты қол гранаталары». Жарықшақты қол гранаталарының (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО) атқаратын қызметі және ұрыстық қасиеттері. Гранаталар мен тұтандырғыштың құрылысы. Гранатаны лақтырған кездегі бөлшектері мен механизмдерінің жұмысы. Гранатаны лақтыруға дайындау.	1	
Әскери робот техникасының негіздері	15	«Әскери робот техникасының негіздері». Роботтар туралы жалпы мәліметтер.	1	
	16	«Әскери робот техникасының негіздері». Роботтарды әскери істе пайдалану.	1	

**Алғашқы әскери және технологиялық дайындық курсының өтудің
күнтізбелік-тақырыптық жоспары.
2020-2021 оқу жылының II жартыжылдығы.
Сабақ жоспары.
10-сынып**

Тарау атауы	Сабақ №	Сабақ тақырыбы, қарастырылатын сұрақтар	Сағат саны	Мерзімі
Әскери робот техникасының негіздері	17	«Роботты басқару алгоритмі» Роботтың қозғалу траекториясын жоспарлау.	1	
	18	«Роботты басқару алгоритмі» Роботтар тобын ұжымдық басқарудың моделі мен алгоритмі.	1	
	19	«Роботтарға арналған тапсырмалар» Роботтардың қызметтік мүмкіншіліктері.	1	
	20	«Роботтарға арналған тапсырмалар» Жекелеген тактикалық міндеттерді қою және шешу: жергілікті жерде бағдарлау, роботтың қауырт жағдайдағы әрекеттері.	1	
Өмір қауіпсіздігі мен ақпараттық технологиялар негіздері	21	«Шаруашылықты жүргізу нысанын азаматтық қорғау» Шаруашылықты жүргізу (білім беру ұйымы) нысанындағы азаматтық қорғауды ұйымдастыру құрылымы және оның міндеттері. Әскери емес азаматтық қорғау құрылымдары, олардың мақсаты және жабдықталуы.	1	
	22	«Ядролық қару және оның сипаттамасы» Ядролық жарылыс түрлері. Ядролық жарылыстың зақымдаушы (жоюшы) факторлары және олардан қорғану тәсілдері. Ядролық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. Нейтрондық оқ-дәрілердің зақымдаушы әсерінің ерекшеліктері.	1	
	23	«Химиялық қару» Химиялық қару, қолданылу белгілері. Улағыш заттар, олардың зақымдаушы қасиеттері және олардан қорғану тәсілдері. Химиялық зақымдау ошағы, алғашқы және қайталай зақымдау аймақтары.	1	
	24	«Биологиялық (бактериологиялық) қару» Биологиялық (бактериологиялық) қару, оның зақымдаушы әсері және қолданылу белгілері. Бактериологиялық құралдардың қысқаша сипаттамасы, олардың зақымдаушы әрекеттері және олардан қорғаныс құралдары. Бактериологиялық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. Бактериологиялық зақымдау ошағында жүргізілетін шаралар. Карантин және обсервация.	1	
	25	«Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары» Жалпыәскери газтұмалдырық, оның қолданылуы және құрылысы. Азаматтық газтұмалдырық құрылысының ерекшелігі. Дулыға-бетпердені таңдау, жарамдылығын тексеру, газтұмалдырықты жинау және қапшыққа салу. Газтұмалдырықты алып жүру және пайдалану тәртібі, оны зақымданған адамға кигізу тәсілдері. Ақауы бар газтұмалдырықты пайдалану. Тыныс алу мүшелерін қорғаудың қарапайым құралдары	1	
	26	«Теріні қорғаудың жеке құралдары» Теріні қорғауға арналған қарапайым құралдар, қосымша қымтау және сіндіру арқылы олардың қорғау қасиеттерін арттыру. Арнайы қорғаныс киімін (Л-1 жеңіл қорғаныс киімі, сүзгілеуші қорғаныс киімі,	1	

		жалпыәскери қорғаныс жиынтығы) қолдану және оны пайдалану ережелерімен таныстыру.		
	27	«Ұжымдық қорғаныс құралдары» Бас сауғалау орындары мен радиацияға қарсы таса орындар, олардың қорғау қабілеттері, жалпы құрылысы және бөлмелердің ішкі жабдықталуы. Қарапайым бас сауғалау орындары.	1	
	28	«Эвакуация және халықты бытыраңқы орналастыру» Азаматтық қорғаудың хабарлау дабылы және ол бойынша әрекет ету тәртібі. Эвакуация және бытыраңқы орналастыру шарасын өткізу әдістері мен тәртібі. Эвакуацияланушылардың міндеттері, киім-кешегі, қажетті жеке мүліктері, құжаттары мен азық-түлігі. Эвакуациялау бекетіндегі, жолдағы және жайғастыру орнындағы тәртіп.	1	
	29	«Лаңкестік қауіп-қатер кезіндегі тұрғындардың қауіпсіздігі» Лаңкестік қауіп-қатер туындаған және орын алған кездегі азаматтардың әрекеті. Түрлі деңгейдегі лаңкестік қауіп-қатер төнген кездегі әрекет ету тәртібі. Лаңкестік қауіптің алдын алуда ақпараттық технологиялардың тиімділігі.	1	
	30	«Табиғи апаттар ауданындағы тұрғындардың әрекеті» Табиғи, сұрапыл апаттар, авария, олардың сипаттамасы және салдары. Табиғи, сұрапыл апаттарда, аварияда тұрғындардың әрекет ету ережелері. Тұрғындардың табиғи және сұрапыл апаттардың салдарын жоюға, сонымен қатар құтқару жұмыстарына қатысуы.	1	
	31	«Жарақаттану, қан кету және күйік шалған кездегі алғашқы медициналық көмек» Жара және оның асқынуы туралы түсінік. Қан кету түрлері және олардың сипаттары. Күйік шалу себептері және олардың ауырлық дәрежелері. Шоктың (естен танудың) туындау себептері. Жараланғанда және қан кеткенде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек. Асептика және антисептика туралы түсінік.	1	
	32	«Түрлі қайғылы оқиғалар кезіндегі алғашқы медициналық көмек» Сүйектің сынуы туралы түсінік және оның белгілері. Соққы алу, шығып кету, созылу және олардың белгілері. Шина салудың негізгі ережелері. Қайғылы оқиға кезінде алғашқы медициналық көмек көрсету тәсілдері. Үсік шалу, күн өту, олардың алдын алу және алғашқы медициналық көмек. Электр көзінен жарақат алғанда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек және оны көрсету кезіндегі қауіпсіздік шаралары.	1	
Әскери топография	33	«Орналасқан жерін картасыз бағдарлау» Бағдарлау туралы түсінік. Компас, аспан денелері және жергілікті заттар бойынша көкжиек тұстарын бағдарлау. Өзінің орналасқан жері туралы баяндау.	1	
	34	«Магниттік азимутты белгілеу» Азимут және оның анықтамасы. Мекенді бағдарлауға арналған заманауи жеке құрылғылар. GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo жерсеріктік навигациялық жүйелер туралы жалпы мәлімет.	1	

Оқытушы-ұйымдастырушы білім берудің жалғыз қайнар көзі болып қалмай, оқушылардың белсенді оқу-танымдық іс-әрекеттерін ұйымдастырушы ретінде қызмет ету керек.

Білім беру бағдарламасының табысты болуы оқытушы-ұйымдастырушыдан әрбір сабаққа мұқият та, тиянақты дайындалуды және жоспарлауды талап етеді. Сонымен қатар белсенді де, командалық оқыту, сыни тұрғыдан бағалау секілді заманауи педагогикалық технологияларды қолданған дұрыс. Бағдарлама іс жүзінде орындалатын әрекеттерді және зерттеушілік дағдыларды дамытуға бағытталған.

Мектептегі білім беру мазмұнының жанартылуына байланысты «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша оқытуды ұйымдастырудың формасы мен әдістері өзгереді. Пәнді оқыту процесінің мынадай ерекшеліктері бар: оқушыға дайын күйіндегі білім деңгейі берілмейді, яғни оқушы мұғалім ұйымдастырған зертханалық орта мен іздену іс-әрекеттері арқылы білім деңгейіне өздігінен қол жеткізеді. Мәтіннің мағынасын түсіну және оқу сауаттылығына (аралас және дискретті (үлеспен берілген) мәтіндерді оқу, ақпаратты үлгі, кесте, алгоритмдер түрінде беру) баса назар аударылады.

Қазіргі заманғы сабақтарды былайша түсіндіруге болады:

1. Шындықты түсіндіру, шындықты іздеу және оның мағынасын ой елегінен өткізу. Бұл дегеніміз, мазмұны ғылыми білімнен құралған рухани қарым-қатынас және соның нәтижесінде әрбір субъект зерделеу қасиеті дамып, рухани байлыққа ие болады. Шындық оқушының иығына арта салатын жүк емес, жеке тұлға шындықтың шыңына шығуға ұмтылып, оның мән-мағынасын түсінуі керек. Мысалдар: аяқталмаған тезис, мұғалімнің «мен» түсінігін трансляциялау, ынталандыру.

2. Бала өмірінің бір бөлігі және оның өмірі жалпыадамзаттық мәдениеттің жоғары деңгейінде қалыптасуы керек. Сәлемдесу, бір-біріне түсіністікпен қарау, мейірбандылық, этикет секілді оң әрекеттерді қалыптастыру керек. Тәрбиелеу – бұл дегеніміз, баланың мұғаліммен бірге және оның көмегімен қазіргі заманғы мәдениетке қадам басуы.

3. Шынайы өмірді ізгілендіру, адамзат баласын ең басты құндылық деп мойындау, жеке тұлғаның дербес дамуына мүмкіндік беруге бағытталған еркін сабақ. Оқушы әрдайым мақсат-нысана болып табылады, ол ешқашан да тәрбиелеу құралы болмауы керек.

4. Табыстылық жағдайын, адамның жекелеген жетістіктерге қол жеткізуін сезіндіруге қажет жағдай құру. Мысалдар: қолдау көрсету, әрбір әрекетті бағалау, үрейге жол бермеу, мейірбандылық, басқалармен салыстырмау.

5. Жыныстық (гендерлік) тәрбие.

6. Топтасып әрекет етуді ұйымдастыру.

7. Үйлесімін тапқан сабақ, сабақтың мазмұнының байлығы, оның сыртқы келбеті мен шамасы. Сабақтың тиімді (оң райда) өтуі. Мысалдар: педагогикалық жағдайды түзету, ойындар, өздігінен реттеу үлгілері; шындықты анықтау, жақсылық жасау, сұлулықты анықтау секілді құндылықтарды дәріптеу.

Сабақты жүргізудің алгоритмдік жобасын ұсынамыз:

1. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқу бағдарламасы бойынша сабақтың пәндік нәтижелері түріндегі мақсаттар мен міндеттер анықталады.

2. Мақсат пен міндеттерге қол жеткізу үшін сәйкес келетін түрлер таңдалуы керек: оқытудың белсенді және интерактивті түрлері (олардың келбеті және мәтін бойынша сабақ тақырыбына сәйкес келуі).

3. Уақытпен, іс-әрекет түрі және ресурстармен байланысқан сабақ кезеңдері. Әр сабақтың құрылымы келесі құрам-бөліктерден тұрады:

1) оқушыға түсінікті тілде жеткізілген сабақтың мақсаттары («Нені білетін боламыз, нені үйренеміз»);

2) тапсырма/сабақта жұмыс істеуге қажет білім және біліктілікті өзектілендіру;

3) сабақтың мәтіндік және көрсетуге арналған (иллюстрациялық) материалдарынан құралған жаңа мазмұндағы білім деңгейін игеруге қажет тапсырмалар жүйесі (мәтінмен және көрсету материалдарымен жұмыс жасау, сыныптағы жұмыс);

4) сабақтың мазмұны бойынша қысқаша түйіндеме («Қорытынды жасайық», сыныптағы жұмыс);

5) қорытынды бақылау жұмыстарын ұйымдастыруға арналған сұрақтар мен тапсырмалар (өзіндік бақылау сұрақтары);

6) үй тапсырмаларын және шығармашылық деңгейдегі тапсырмаларды беру (4-қосымша).

Алғашқы әскери және технологиялық дайындық теориялық және практикалық сабақтарда іске асырылады:

- теориялық сабақтарды оқытудың дидактикалық материалдарын, техникалық құралдар мен инновациялық әдістерді қолдана отырып, әңгімелеу және сұхбаттасу түрінде өткізіледі;

- практикалық сабақтар оқулық қару және әскери-техникалық мүлікті, құралдарды және өзге де жабдықтарды қолдана отырып, оқу материалын игеруге бағытталады.

Кіріспе сабағын өткізу барысында үш оқу сұрағы қарастырылады.

Бірінші оқу сұрағы – оқу орындарында алғашқы әскери дайындық сабағын заңнамалық негізде ұйымдастыру, бұл оқу сұрағын қарастыра отырып оқушыларға Қазақстан Республикасы Конституциясының 36-бабының талаптарын жеткізу қажет, алғашқы әскери дайындық сабағы оқу орындарында Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпанындағы «Әскери қызмет және әскери қызметкерлердің мәртебесі туралы» заңының талаптары негізінде жүргізіледі [1].

Алғашқы әскери және технологиялық дайындықты ұйымдастыру және жүргізу тәртібі Мемлекеттік органдардың, мекемелер мен лауазымды адамдардың міндеттері «Бастапқы әскери дайындық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2017 жылғы 12 шілдедегі № 347 бұйрығымен анықталады (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15725 болып тіркелген) [4].

Басшылыққа алынатын құжаттардың талаптарын түсіндіре отырып, білім алушылардың санасына АӘТД пәнін оқытудың үлкен мемлекеттік маңызы бар екендігін жеткізу қажет.

Осы оқу сұрағында алғашқы әскери дайындық пәнінің мақсаттары мен міндеттерін түсіндіру керек.

Екінші оқу сұрағын төмендегідей тұжырымдауға болады: алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағын өткізу тәртібі. Осы сұрақты қарастыра отырып: оқу бағдарламасының мазмұны және оны орындау ретін түсіндіру; «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні оқулығының мазмұнын; білім алушылардың білім мен дағдыларына қойылатын талаптарды қысқаша түсіндіру. Бұл бөлімде оқушылардың міндеттері, сабақтағы және сыныптан тыс іс-шараларға қатысудағы мінез-құлықтарының тәртібі түсіндіру ұсынылады, АӘТД сабағындағы оқушыларға тағайындалған киім үлгісі мен оқу сабақтарына қажетті оқу құралдары және оларды дайындау уақытын жеткізу қажет.

Үшінші оқу сұрағы – ұйымдастырушылық. Ол мыналарды қамтиды: взвод және бөлімше командирлерін таңдау және тағайындау, оқушыларды бөлімшелерге бөлу. Сабақ барысында оқушыларға сабақ басталуы мен аяқталуы кезіндегі командирлер мен оқушылардың іс-әрекеттерін түсіндіріп, көрсетіп және оған жаттықтыру керек. Аталған сабақтар әңгімелесу, түсіндіру, көрсету және жаттығулар әдісімен жүргізіледі (4-қосымша).

Сабаққа дайындық және өткізу барысында Қазақстан Республикасының Конституциясы, Қазақстан Республикасының 2012 жылы 16 ақпанындағы «Әскери қызмет және әскери қызметкерлердің мәртебесі туралы» Заңы [1], Қазақстан Республикасы Қорғаныс Министрінің 2017 жылғы 12 шілдедегі № 347 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15725 болып тіркелген) [4], «Алғашқы әскери дайындық» оқулығының материалдары, әдістемелік басшылықтың жалпы ұйымдастырушылық нұсқауларының мәтіндері қолданылды.

Сонымен қатар, сабақтарды ұйымдастыру және өткізу бойынша әдістемелік ұсынымдамада К.Н.Тлегенов, А.Э. Майбах, Р.В. Огай, А.Қуанышбаев, Н.Н.Бекбауов АӘТД әдіскерлері мен оқытушы-ұйымдастырушыларының әзірлеп дайындаған материалдары 1, 2, 4, 5-қосымшаларда ұсынылған.

Оқыту процесін ұйымдастырудағы педагогикалық әдіс-тәсілдер

Құндылықтарға бағытталған ұстаным:

Оқытудағы құндылықтарға бағытталған ұстаным – ол оқу әрекетін белгілі бір құндылықтар тұрғысынан ұйымдастыру және жүзеге асыру, нәтижелерге қол жеткізу және пайдаланудың тәсілі. Құндылыққа бағытталған ұстаным оқушы тұлғасының бойында мақсатты түрде құндылықтар жүйесін қалыптастырады.

«Мәңгілік ел» ұлттық идеясының құндылықтары орта білім беру құндылықтарының негізі болып табылады. Қазақстандық патриотизм және азаматтық жауапкершілік, құрмет, ынтымақтастық, еңбек пен шығармашылық,

ашықтық және өмір бойы оқып-үйрену – орта білім берудің құндылықтары ретінде белгіленді.

Тұлғаға бағытталған ұстаным:

Тұлғаға бағытталған ұстанымның мақсаты оқу үдерісін дараландыру, оқу үдерісінде тұлғаны, оның жеке психикалық және физиологиялық ерекшеліктерін, қажеттіліктері мен жүріс-тұрыс уәждерін, әлеуетті қабілеттіліктерін ескере отырып үйлесімді қалыптастыру және жан-жақты дамыту, оның шығармашылық қабілеттерін толық ашу.

Іс-әрекеттік ұстаным:

Іс-әрекеттік ұстанымның негізгі мазмұны – білім алушы білімді дайын күйінде алмай, оны өзі өндіреді, өзінің оқу әрекетінің мазмұны мен түрлерін ұғынады, оның ережелер жүйесін түсінеді және қабылдайды, жетілдіруге белсенді қатысады. Ол өз кезегінде білімдердің, біліктердің, оқып-үйрену және кең ауқымды дағдылардың белсенді әрі сәтті қалыптасуын қамтамасыз етеді. Білім алушылардың оқу әрекеттері келесі басты санаттар бойынша топтастырылған: «біледі», «түсінеді», «талдайды», «синтездейді», «бағалайды».

Саралап оқыту ұстанымы:

Саралап оқыту ұстанымы – оқу үдерісін білім алушылардың әртүрлі топтарына мамандандырылуын, оқушылардың жеке қабілеттіліктерін ескеру мақсатында әртүрлі топтарға түрлі жағдайларды жасауды көздейді. Саралап оқыту ұстанымы әртүрлі білім алушылар тобының оқу әрекетін ұйымдастыру үшін арнайы оқыту әдістерін және іс-әрекеттерді саралау тәсілдерін кіріктіреді. Күрделілігімен, оқу-танымдық қызығушылықтарымен, мұғалім тарапынан көмек сипатымен ерекшеленетін сараланған тапсырмаларды қолдану – сараланған оқу іс-әрекеттерін ұйымдастырудың шарты болып табылады.

Коммуникативтік ұстаным:

Білім берудегі коммуникативтік ұстаным дегеніміз ақпаратты тарату мен жариялауда, білім, білік және дағдылармен алмасуда екіден асатын адамдардың сөйлеу арқылы атқарылатын әрекеттесу үдерісі. Коммуникативтік ұстанымның нәтижесі болып тіл арқылы қатынасу қабілеттілігі, яғни тілдік және сөйлеу нормаларын дұрыс пайдалана және қатынас жағдайына сай тиімді қатынас жүріс-тұрысын тандай отырып, түрлі жағдайларда қатынас әрекетінің басқа қатысушыларымен ой бөлісу және алмасу қабілеттілігі болып табылады. Коммуникативтік ұстанымға сәйкес ұйымдастырылған оқу процесі, қатынасу икемділікті қалыптастыратын тапсырмаларды және шынайы қатынас жағдайларына сай жұмыс режимдерін (жұптық және топтық жұмыстарды) кіріктіру керек.

Ойын іс-әрекеттері арқылы оқыту:

Оқу процесінде білімді меңгертуде оқу әдісі ретінде ойын іс-әрекетін қолдану білім алушылардың танымдық белсенділігін арттыруға мүмкіндік береді. Педагогикалық ойын технологияларың басты элементтері – ойын алдында білім алушыларға нақты оқу мақсаты қойылады; ойын арқылы белгілі педагогикалық нәтижеге қол жеткізу жоспарланады, оқу әрекеті ойын ережелеріне бағынады, оқу материалы ойынның құралы болып табылады. Білім алушылардың сабақтағы ұжымдық іс-әрекетін ұйымдастыруға бағытталған

ойын әдісі арқылы, олардың шағын топтың өзге мүшелерінің пікірін сыйлауына, әртүрлі өнімді іс-әрекет негізінде соңғы нәтижені алдын-ала көре білуіне, өзіндік іс-әрекетін жоспарлауына, мақсатқа жету амалдарын таңдауына мүмкіндік беріледі.

Жобалық ұстаным:

Оқу жобасы – білім алушының немесе білім алушылар тобының ғылыми-зерттеушілік, шығармашылық немесе практикалық сипаттағы проблемаларды шешу жөніндегі нәтижелерге қол жеткізу үшін бағытталған оқу-танымдық әрекеті. Ортақ мақсатымен, келісілген әдістер мен іс-әрекеттердің реттілігімен, кеңейтілген шешімдер мен белгілі тәсіл бойынша рәсімделген нәтижелермен сипатталады. Бұл әдіс білім алушының өз алдына жеке проблема қойып, оны шешуде өзіндік іс-әрекетін танытуымен сипатталады. Бірақ, жобалау іс-әрекетінің алгоритмі (жоба – мұғалімнің көмегімен білім алушының маңызды проблеманы шешудегі өзбетіндік іс-әрекет кешені) толығымен сақталады. Бөлім мазмұнымен танысу аясында білім алушылардың ұжымдық/топтық жобалар бойынша жұмыстарын ұйымдастыру ұсынылады. Жобалық жұмыстарды ұйымдастыру сабақпен шектелмейді, сондықтан да сабақтан тыс интеграцияда қарастырылады.

Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану:

Ақпараттық-коммуникациялық технологияларды қолдану құзыреттілігі білім алушылардың жұмыс барысында, бос уақыттарында және коммуникацияда сенімді және шығармашылықпен қолдана білуін қамтамасыз етеді. Бұл құзыреттілік ақпараттық-коммуникациялық технологиялардың негізгі дағдылары арқылы қалыптасады.

Білім алушылар өздерінің АКТ-ны қолдану дағдыларын барлық пәндерге арналған білім беру бағдарламаларын меңгеру барысында дамытады. Яғни, АКТ-ны пайдалана отырып ақпаратты табу, құру, мәліметтер мен ой түйіндерімен бөлісе және алмаса отырып құрал-жабдықтар мен қосымшалардың кең ауқымын пайдалану арқылы өз жұмысын бағалайды және жетілдіреді.

Жеке тұлғаға бағытталған білім берудің мұндай сипаты оқытудың интерактивті әдістерін қолдану арқылы мүмкін болады, авторитарлыққа жол бермей, өзара қарым-қатынаста болу үшін, олар әртүрлі комбинацияларда білім беру процесіне барлық қатысушылардың ынтымақтастығы үшін алғышарттар жасайды. Диалогтік және рефлексивті технологияларды қолдану білім алушылардың жобалық және зерттеу қызметін ұйымдастырумен үйлеседі. Білім беру процесін ұйымдастырудың барлық инновациялық тәсілдері оқытуды білім, идеялар және іс-әрекет әдістерімен белсенді алмасуды қамтитын нақты шығармашылық процесте оқушылардың қарым-қатынас моделіне айналдырады. Нақты пәннің оқу бағдарламасы аймақтық сипаттағы материалдарды (объектілер, кәсіпорындар, ақпарат көздері) пайдалануға бағытталған оқу-жобалық қызметті ұйымдастыру арқылы танымдық және әлеуметтік тұрғыдан оқушының белсенділігін дамытуға мүмкіндік береді. Осы пәнді оқыту мақсаттарына қол жеткізу шеңберінде жүзеге асырылатын

тәрбиелік сипаттағы жобалау қызметі ата-аналармен, жергілікті қоғамдастық өкілдерімен әріптестікте ұйымдастырылуымен жүзеге асырылады.

2.1 Қашықтан оқыту жағдайында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастыру және өткізу нысандары мен әдістері

«Дене шынықтыру» білім саласы бойынша пән мұғалімдері мен әдіскерлерінен құрылған жұмыс тобы «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша 10-11 сыныптарға арналған I тоқсанның күнтізбелік тақырыптық жоспарына сәйкес, Үлгі бейнеконтент топтамасын қазақ және орыс тілдерінде жинақтап, дайындады. Бұл бейнеконтенттер «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқытушы-ұйымдастырушыларына және әдіскерлерге ұсынылады [8].

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL8A2YGRCjRoED9C6r627ENvp78l7nNzsJ>

7-кесте

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша 10-11 сыныптарға арналған I тоқсанның күнтізбелік тақырыптық жоспары
2020-2021 оқу жылы
10 сынып – 38 сағат

Р\с №	Сабақ тақырыбы	Сағат	Мерзімі	Сілтеме
10 сынып, I тоқсан				
1	Кіріспе. 8-13 бет	1	01-04.09. 2020	https://youtu.be/oSWGoEb_J4
2	<u>I т.ҚР ҚК – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі.</u> <u>§1. Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері.</u> 14-20 бет	1		
3	§2. ҚР ҚК-нің әскери нышандары.21-30 бет	1	07-11.09. 2020	https://youtu.be/JywrotplD-g
4	§3. <u>Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары.</u> 31-34бет	1		
5	V тарау. Саптық дайындық.	1	14-18.09. 2020	https://youtu.be/dQuoWbkr8d4 https://youtu.be/HafQwT7xa
6	§1. <u>Сап және оның элементтері.</u> Саптық қалып.93 бет §2. Орнында бұрылу. <u>Саптық және жорықтық адым.</u>	1		

				НО
7	III тарау. Тактикалық дайындық §1. <u>Мотоатқыштар бөлімшесін ұйымдастыру және оның ұрыстық мүмкіндіктері.</u>	1	21-25.09. 2020	https://youtu.be/BSVf82yzKbk
8	Сынақ сабағы.53 бет	1		
9	II тарау. ҚР ҚК-нің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары §1. ҚР ҚК-нің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары. 35 бет	1	28.09- 02.10 2020	https://youtu.be/wByueDuUIyk
10	§2. Әскери қызметшілер және олардың өзара қарым-қатынастары.43 бет	1		https://youtu.be/7ILdGb5Euwc
11	§3. Әскери тәртіп, оның мәні және мағынасы.48 бет	1	05-09.10. 2020	https://youtu.be/ICsduJ6PuD8
12	IV тарау. Атыс дайындық. §1. <u>Калашников автоматы және қол оқшашары.</u> 61бет	1		https://youtu.be/iYmxXhGLsZU
13	§2. <u>Калашников автоматын (қол оқшашарын) жартылай бөлшектеу және құрастыру.</u> 68 бет	1	12-16.10. 2020	https://youtu.be/R6Fa7ro7Kuc
14	§3. <u>Калашников автоматын (қол оқшашарын) атуға дайындау.</u> 80 бет	1		https://youtu.be/LYcO4GmhZ5w
15	§4. <u>Жарықшақты қол гранаталары.</u> 87 бет	1	19-23.10. 2020	https://youtu.be/EH346_x1Byo
16	Сынақ сабағы.	1		
17	VI тарау. Әскери топография. §1. <u>Жергілікті жерде картасыз бағдарлау.</u> 107 бет	1	26-30.10. 2020	https://youtu.be/kwOTCrSNypY
18	§2. <u>Магнит азимутты анықтау.</u> 115 бет	1		https://youtu.be/EiIUWLLtes

2020-2021 оқу жылы

11 сынып – 34 сағат

№	Бөлім, сабақ тақырыптарының атаулары және оларды сағаттарға бөлу	Сағ. саны	Мерзімі	Сілтеме
I жартыжылдық – 16 сағат				
1	1-бөлім. Әскери қызметтің құқықтық негіздері – 3 сағат <u>Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының мемлекеттік қызметінің ерекше түрі</u>	1	01-04.09.2020	https://youtu.be/25PygnmZw-Q
2	<u>Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттерін сақтау</u>	1	07-11.09.2020	https://youtu.be/lqZjIaCxpc4
3	<u>Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері</u>	1	14-18.09.2020	https://youtu.be/vSC4I7DYsqk
4	2- бөлім. Атыс дайындығы – 3 сағат <u>Атыс негіздері</u>	1	21-25.09.2020	https://youtu.be/AZ2BU318PuM
5	<u>Атыс ережесі</u>	1	28.09-02.10.2020	https://youtu.be/A7Yp7EAYqdw
6	<u>Атыс ережесі</u>	1	05-09.10.2020	https://youtu.be/A7Yp7EAYqdw
7	3- бөлім. Саптық дайындық – 2 сағат <u>Саптық тәсілдер және қозғалыс</u>	1	12-16.10.2020	https://youtu.be/P_SMOS85QWg
8	<u>Бөлімшені сапқа тұрғызу</u>	1	19-23.10.2020	https://youtu.be/xKLFuRNWU
9	4- бөлім. Технологиялық дайындық – 10 сағат <u>Дөңгелекті машиналарды жүргізу негіздері мен ережелері</u>	1	26-30.10.2020	

Жоспарды дайындаған Н.Бекбауов

3 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау («есептелінді/есептелінген жоқ») бойынша әдістемелік ұсынымдар

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінің айрықша ерекшелігі олардың пәндік білім мен дағдыларды ғана емес, сонымен қатар кең ауқымды дағдыларды қалыптастыруға бағытталуы.

Оқыту мақсаттарының құрылған жүйесі мынадай кең ауқымды дағдыларды дамытудың негізі болып табылады: функционалдық және шығармашылық білімді қолдану, сыни ойлау, зерттеу жұмыстарын жүргізу, ақпараттық-коммуникациялық технологияларды пайдалану, байланыстың әртүрлі тәсілдерін қолдану, жеке және топта жұмыс істей білу, мәселелерді шешу және шешімдер қабылдау. Кең ауқымды дағдылар оқушылардың мектептегі білім беру практикасында да, мектеп бітіргеннен кейін де жетістігінің кепілі болып табылады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдамада тест тапсырмалар материалдары ұсынылған (1 қосымша).

Тесттік тапсырмалар материалдары алғашқы әскери және технологиялық дайындық пәнінің барлық бөлімдерін қамтиды:

- Қазақстан Республикасы Қарулы күштері – мемлекеттің әскери қауіпсіздігінің кепілі;
- Қазақстан Республикасы Қарулы күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары;
- Тактикалық дайындық;
- Атыс дайындығы;
- Саптық дайындық;
- Әскери топография;
- Технологиялық дайындық.

Оқыту-үйрету процесінде тест сұрақтарын қолдану, сабақ уақытын үнемдеуді және бір мезгілде көп білім алушыларды қамтуды қамтамасыз етеді.

Тестілеу нәтижелері бойынша қойлатын бағалар:

- «үздік» – оқушы берілген сұрақтың 90% және одан да көбіне дұрыс жауап берді;
- «жақсы» – оқушы берілген сұрақтың 70%-89% дұрыс жауап берді;
- «қанағаттандырылады» – оқушы берілген сұрақтың 50%-69% дұрыс жауап берді;
- «қанағаттандырылмайды» – оқушы берілген сұрақтың 50% кеміне дұрыс жауап берді.

Оқытушы-ұйымдастырушы қажет болған жағдайда ұсынылып отырған сұрақтарды түрлендіріп, қорытынды тапсырмаларды басқа нұсқада құруына болады. Сонымен қатар оқу бағдарламасы талаптарына қарама-қайшы келмейтін қосымша сұрақтар кешенін құруға да болады.

10-11 сыныптарда «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша бағалау ерекшеліктері

10-11-сыныптардағы білім алушыларды Алғашқы әскери және технологиялық дайындық бойынша бағалау туралы осы ұсынымдар мынадай нормативтік құқықтық құжаттарға сәйкес әзірленді:

1. ҚР Білім және ғылым министрлігінің 18.03.2008 ж. №125 бұйрығы "Білім алушылардың үлгерімін ағымдағы бақылау, аралық және қорытынды аттестаттау жүргізудің үлгілік қағидаларын бекіту туралы"(Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2008 жылы 21 сәуірде № 5191 тіркелген),Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы 17 сәуірдегі № 149 бұйрығымен (Қазақстан Республикасының Әділет министрлігінде 2020 жылы 20 сәуірде № 20428 болып тіркелген), Алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарында әрбір білім алушыны объективті, жеке бағалау мақсатында 15-тармаққа өзгеріс енгізілді;

2. Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрлігінің 2020 жылғы 21 сәуірдегі №154 бұйрығына қосымша «Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы» (жаратылыстану-математикалық бағытта және қоғамдық-гуманитарлық бағытта) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2013 жылғы 3 сәуірдегі № 115 бұйрығына 425-қосымша.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәні бойынша сынақ қоюға қойылатын талаптар

Қазақстан Республикасының білім және ғылым министрінің 26.11.2019 № 509 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) бұйрығының жаңа редакциясындағы Ескерту, 15-ші пунктіне сәйкес, «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша суммативтік баға қойылмайды.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша жартыжылдықта және оқу жылының соңында білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалауда «есептелінді» («есептелінген жоқ») деген белгі қойылады.

Оқушыларды бағалау критерийлері

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша білім деңгейін бағалаған кезде келесі көрсеткіштер ескеріледі: білімнің тереңдігі, толықтығы, дәйектілігі, оларды нақты бір жағдайда және дене жаттығуларымен шұғылданған кезде қолдана білу біліктілігі.

Білім деңгейін тексеру үшін *сұрау* және *тестілеу* әдістері қолданылады.

Оқу жетістіктерін бағалау тәсілдері

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін зерделеу нәтижелерін бағалау ауызша сұрау салуды, жазбаша жұмысты және бақылау практикалық жаттығуларын қолдана отырып жүзеге асырылады.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» бойынша үлгерімді бақылау және бағалау туралы айтпастан бұрын, бағалау мен бағаның арасында қанадай айырмашылық бар екендігін анықтап алу керек. Бағалау – бұл бағаны сандық (цифрлық) үлгімен айқындау. «Бестік», «төрттік», «үштік» - бұл баға түрлері. Ал бағалау әртүрлі болуы мүмкін.

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша даярланатын жазбаша жұмыстар мен рефераттарға қойылатын талаптар.

1. Бағдарлама материалдарының мазмұнын ескере отырып, жазба жұмыстары мен рефераттың тақырыптарын «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысы анықтайды.

2. Жазба жұмыстары мен рефераттар білім алушының дербес даярлайтын жұмысы болып табылады.

3. Жазбаша жұмыстың көлемі 2 беттен кем емес және 14 шрифтпен теріледі (абзацтық интервал – 1,5). Рефераттың көлемі 10 беттен көп емес, 14 шрифтпен теріледі (абзацтық интервал – 1,5).

Сөзбен бағалау – бұл бағалаудың кең тараған түрі. Жаттығуды дұрыс орындағаны үшін, мұғалімге көмектескені үшін мақтау. Оқушының әр нәрсеге алаңдап, оқу материалын игеруге назар салмағаны үшін ескерту жасау. Яғни, бұл ескертулер үшін оқушыға баға қойылмайды, бірақ әрекеттері бағаланды. Сабақ кезінде түрлі сөздік бағалау әрекеттері қолданылады: «Қалай ойлайсың, сен тапсырманы толығымен орындадың ба?». Егер мұғалім қойған сұрақ пен оқушының ойы бір жерден шықса және ол тапсырманы орындай алса, оның бойында керемет қуаныш сезімі болады. Ал оқушы берілген тапсырманы әзер орындаса, онда «Көрдің бе, жарайсың, жақсы жетістіктерге қол жеткіздің! Ең бастысы – ештеңеден қорықпау!», -деп қолдау көрсету керек.

Назар салу – бұл да бағалаудың бір түрі. Дұрыс орындалған әрекетті қолмен ишара жасап, күлімсіреп, сұқ саусақты көрсетіп ескерту жасауға болады. Сол арқылы оқушы назардан тыс қалмайды.

Талдау. Оқушымен қысқа әңгіме жүргізу арқылы, оның жетістіктерін ескеріп, одан да жақсы деңгейге көтерілу үшін алдағы уақытта қандай әрекеттер жасау керектігін айтып өтеді.

Баға – оқушының сабақ кезінде жасаған жаттығулары үшін алатын сандық ұпайы (балы). Ол баға баланы қуантуы немесе ренжітуі мүмкін және оқушыны ойлануға мәжбүрлейді. Міне, аталғандардың барлығы әрекетті, оқушыға жан-жақты әсер ететін бағалау түрлері.

Қойылатын баға кешенді болуы керек.

Сонымен, «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні сабағында оқушылардың білімдерін бағалау жан-жақтылығымен ерекшеленеді және бұл пән бойынша жекелеген ерекшеліктері үшін бағалау дұрыс емес.

Оқыту, білім алу және бағалау өзара байланысты және оқу процессін ұйымдастырудың бірыңғай жүйесін қамтамасыз етеді. Мектепте оқушылардың білімін бақылау және аттестациялаудың бір түрі сынақ жүйесі болып табылады. Бақылаудың басқа түрлерімен салыстырғанда сынақ өткізу сипаты мен бағалау ерекшелігіне қарай бөлінеді. Сынақ - бұл бақылаудың арнайы кезеңі, оның мақсаты білім алушылардың міндетті дайындық деңгейіне қол жеткізуін тексеру болып табылады.

Оқу-дала (лагерь) жиындарының нәтижелерін бағалау өлшемдері бойынша ұсынымдар

Оқу-дала жиындарының нәтижелері келесі бағыттар бойынша

бағаланады:

- Тактикалық дайындық бойынша (14 сағат) – мақсаттарды анықтау, олардың орналасқан жерін, бағдарларға және жергілікті заттарды бақылау нәтижелері туралы баяндамаға қатысын анықтау; атыс позициясын таңдау (атуға арналған орындар), окопты жүруге ыңғайлау; ұрыс алаңында жүгіріп өту және бауырмен қозғалу; қол және танкіге қарсы гранаталарды нысандар бойынша лақтыру жаттығулары.

- Атыс дайындығы бойынша (6 сағат) – қауіпсіздік шаралары; жатып, қырынан атуға және қаруды оқтауға дайындау бойынша нормативтер; бұдан басқа, білім алушылардың автомат және қол жарқыншақ гранаталардың құрылысын білетіндігі туралы білімдері тексеріледі; автоматты жартылай шашу мен жинақтау бойынша нормативтерді практикалық пысықтау; Оқжатарды оқу патрондарымен жабдықтау және ату қашықтығында пневматикалық қарудан (винтовкадан) 10 м – 3 сынамалық, 5 сынақтық ату.

- Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жалпы әскери жарғылары бойынша (4 сағат) – тәуліктік наряд пен қарауылдың міндеттері мен іс-әрекетін орындауы. Білім алушыларды даярлау үшін күн тәртібінде көзделген уақыт пайдаланылады, бөлімшелердің (оқу взводтарының) тәуліктік нарядының және қарауыл іс-әрекетінің жағдайларына практикалық пысықтау жүргізіледі. Бұл жұмыс оқу-дала жиындарының штаб-сержантына, қарауыл және гарнизондық қызметті (оқу-дала жиындары бойынша кезекшіге) ұйымдастыру және атқару үшін АӘД ұйымдастырушы-жауапты оқытушысына жүктеледі.

- Саптық даярлық бойынша (4 сағат) – саптық тік тұру, орнында және қозғалыста бұрылу, саптық қадам, орнында және қозғалыста әскери сәлемдесу, бөлімше мен взвод саптары.

- Әскери топография бойынша (2 сағат) – компас бойынша горизонттың жақтанын анықтау, күн мен сағат бойынша горизонттың жақтарын анықтау, картасыз жергілікті жерге бағдарлау, азимуттар бойынша қозғала білу (*Қашықтықтан оқыту жағдайында жалпы білім беретін мектептердің 10-сынып жасөспірімдерімен оқу-дала жиындарының сабақтарын ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсынымдар 2-қосымшада берілген*).

- *Өмір қауіпсіздігі негіздері және ақпараттық технологиялар бойынша қосымша:*

- Медициналық дайындық бойынша – қан кетуді тоқтату, аяқ-қолдың, бастың жаракатын таңу. Оқу-дала жиындарындағы жұмыс тәжірибесінен жеке уақыт пен спорттық-бұқаралық жұмыс сағаттарында осы тақырыптар бойынша білім алушылармен оқу-дала жиындарының медицина қызметкерінің 20-30 минуттық практикалық сабақтарын қарастыру;

- Дене шынықтыру даярлығы бойынша – Қазақстан Республикасы халқының дене шынықтыру дайындығы президенттік тестілерін өткізу ережелерінің (III саты "Күш пен ерлік", жасы 16-17 жаста) талаптары көлемінде немесе әскери-оқу орындарына түсетін үміткерлерге;

- Азаматтық қорғау бойынша – радиациялық, химиялық және биологиялық қорғаудың тәсілдері; радиоактивті (уландырғыш) заттармен залалданған жер учаскесін еңсеру; құлақтандыру сигналдары және ядролық

жарылыстың өршуі бойынша сарбаздың іс-әрекеті; жеке қорғану құралдарын (ЖҚК) киіну нормативтерін орындау ұсынылады.

Әрбір нормативті орындауда білім алушының жеке бағасы төменде көрсетілген бағадан құралады:

«өте жақсы» – 50%-дан кем емес нормативтерді «өте жақсыға» және қалғандарын «жақсыға» орындағанда;

«жақсы» – 50%-дан кем емес нормативтерді «өте жақсыға» және «жақсыға», қалғандарын «қанағаттанарлықтан» төмен емес орындағанда;

«қанағаттанарлық» – егер нормативтердің бірінен «қанағаттанарлықсыз» баға алған болса;

«қанағаттанарлықсыз» – нормативтер бойынша екі және одан да көбінен қанағаттанарлықсыз баға алған жағдайда.

Оқу-дала (лагерь) жиындарында жалпы баға қойылады:

- «өте жақсы», егер тактикалық және атыс дайындығы, азаматтық қорғау бойынша қойылған бағалар – «өте жақсы», ал саптық даярлық бойынша – тәртібі жағынан «жақсыдан» төмен емес немесе тәртібінде қанағаттанарлықтай жағдайды көрсеткенде;

- «жақсы», егер тактикалық және атыс даярлығы, азаматтық қорғау бойынша алынған бағалары «жақсы»–дан төмен емес, ал саптық даярлық бойынша өзін тәртіпті немесе қанағаттанарлық ұстап «қанағаттанарлықсыздан» төмен баға алғанда;

- «қанағаттанарлық», егер оқу бағдарламасының екі бөлімін меңгергенде өзін тәртіпті немесе тәртіпсіз ұстап «қанағаттанарлықсыз» баға алғанда;

- «қанағаттанарлықсыз», егер оқу бағдарламасының үш және одан да көп бөлімі бойынша «қанағаттанарлықсыз» деген баға алынғанда.

Білім алушылардың дайындық деңгейіне қойылатын талаптар

Жалпы орта білім беру аяқталғанда білім алушылар:

1) әскери іс, белгілеуді, ұйымдастыру құрылымын, штаттық қаруландыруды және техниканы, төменгі тактикалық буын бөлімшесінің мүмкіндіктерін, бағдарлау құралдарын қолдануды, робототехника және IT-технология негіздерін, Қазақстан Республикасының азаматтық қорғанысын ұйымдастыруды; қазіргі заманғы зақымдау құралдарын қолданғанда, террористік қауіп-қатерді және табиғи апатты хабарлау жүйесін және әрекет ету тәртібін; табиғи апаттардың сипаттарын, зақымдау ошақтарында құтқару және апаттан кейінгі қалпына келтіру жұмыстарын шұғыл ұйымдастыруды; штаттық қаруды, қорғанудың дербес және ұжымдық құралдарының, радиобелсенді және химиялық бақылау құрылғыларының атқаратын қызметін, құрылысы мен қолдану тәртібін, сондай-ақ, тұрғындарды эвакуациялауды, жергілікті жерде орналастыруды ұйымдастыру және өткізу тәртібін; алғашқы көмектің міндеттері мен түрлерін, жолда жүру ережесін біледі;

2) әскери іс, робототехника және IT-технология негіздерін, ядролық, химиялық, биологиялық (бактериологиялық) қарулардың және басқа да адамдарды зақымдаудың қазіргі заманғы құралдарының әсер ету ерекшеліктерін, оларды қолданған кезде шаруашылық нысандарына, қоршаған ортаға және экологияға тигізетін әсерін; табиғи және техногендік сипаттағы

төтенше жағдайдың салдары мен келтіруі мүмкін экономикалық және экологиялық шығынын, жол жүрісі жүйесін ұйымдастыруды түсінеді;

3) орын алған әртүрлі жағдаятта ұрыс алаңында сарбаздың рөлінде, радиациялық және химиялық бақылау жүргізу бекетінің құрамында барлаушы ретінде әрекет етуді; штаттық қаруды, жеке және ұжымдық қорғану құралдарын, жараланғанда, қан кеткенде, күйік шалғанда және үсік шалғанда, күн өткенде, электрлі жарақат алғанда, суға батқанда алғашқы көмек көрсетуді; дененің түрлі бөліктері жараланғанда байлап, таңуды; дененің түрлі бөліктерінде сынықтың ашық және жабық түрі бойынша алғашқы көмек көрсетуді; интернет байланысты, аудио-визуалды технологияларды пайдаланады, автомобиль көлігін жүргізу, робототехника дағдыларын меңгереді, сандық фото және бейне жабдықтарды қолданады;

4) зақымдаудың қазіргі заманғы құралдарын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайды; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдайдың салдарын, жолдардағы мүмкін болатын штаттан тыс жағдайларды талдайды;

5) зақымдаудың қазіргі заманғы қаруын қолданғанда туындауы мүмкін тосын жағдайда әрекет ету алгоритмін; табиғи және техногенді сипаттағы төтенше жағдай туындағанда әрекет ету алгоритмін, жолда болуы мүмкін төтенше жағдайлар туындаған кездегі іс-қимыл алгоритмдерін жинақтайды, синтездейді;

6) қабылданған шешімнің салдарын бағалайды.

Білім беру жүйесінде болып жатқан оң өзгерістер бағалау жүйесін де қамтитыны түсінікті. Білім алушыларды бағалау білімнің келесі жоғары деңгейіне көтерілуге мүмкіндік береді.

Сынақ жүргізу талаптарын критерийлерге сүйеніп жасау, білім алушылардың оқудағы жетістіктерін бағалауда келеңсіздіктерді жойып, әділ бағалауға мүмкіндік береді. Сонымен қатар, оқу процесін дараландыруға, білім алушылардың оқуға ынтасын арттыруға және оқып ізденудегі дербестігін қалыптастыруға ықпал етеді.

Қорытынды

Білім беру мазмұнның жаңаруы ол халықаралық және отандық тәжірибені есептей отырып мемлекеттік басымдықтардың тапсырмаларын жүзеге асырылуы тиіс. мектеп белсенді, шығармашылық ойлауға және әрекет етуге қабілетті, зияткерлік, адамгершілік және физикалық тұрғыдан өзін-өзі дамыта алатын адамды дайындай ала ма, ол білім беру мазмұнның жаңаруына байланысты.

Жаңартылған білім беру мазмұны оқу нәтижелеріне бағытталған, оқу материалдарын ескере отырып жобаланады.

Әдістемелік құралдың бірінші тарауында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» (10-11-сыныптар) сабағының білім мазмұнының жаңаруы барысында оқу бағдарламасының ерекшелігі ашылған.

Екінші тарауда «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» сабағын ұйымдастырудағы оқытудың әдістері мен формалары қарастырылған. Әдістемелік ұсыныста сабақтың жоспарлары, сондай-ақ, тақырыптар тізімі және оқу сағаттары, алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағын жүргізу тәртібі көрсетілген. Қашықтықтан оқыту жағдайында сабақтарды ұйымдастырудың және өткізудің нысандары мен әдістері де қарастырылған.

Әдістемелік құралдың үшінші тарауында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша білім алушылардың оқу жетістіктерін бағалау («есептелінді/есептелінген жоқ») бойынша әдістемелік ұсынымдар берілген. Әдістемелік ұсынымдар орта білім беру деңгейіндегі 10-11 сынып оқушылары үшін «АӘТД» пәні бойынша сынақты жоспарлау, ұйымдастыру және өткізу кезінде мұғалімге көмек ретінде жасалды. Сынақтарға арналған тапсырмалар мұғалімге білім алушылардың 1 және 2 жартыжылдыққа жоспарланған оқу мақсаттарына қол жеткізу деңгейін анықтауға мүмкіндік береді. Жартыжылдыққа сынақ жүргізу үшін әдістемелік ұсынымдарда оқушылардың дайындық деңгейін бағалауға көмектесетін тапсырмалар ұсынылады. Тапсырмалар ұсынымдық сипатта болады. Әдістемелік ұсынымдарды дайындау кезінде ресми интернет-сайттарда ашық қолжетімді ресурстар пайдаланылды.

Қосымшаларда «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» бағдарламасы бойынша білім алушылардың сабақты аяқтау кезеңінде бақылау-тексеру тест тапсырмаларын жүргізу кезінде білім алушылардың теориялық білімдерін тексеруге арналған әскери қызмет негіздерін игеру, білім беру ұйымдарындағы технологиялық дайындық бойынша тест тапсырмалары берілген. Ұсынылатын тест тапсырмаларын оқу барысында ағымдағы тексеріс кезінде де қолдануға болады.

Оқытушы-ұйымдастырушы алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабағын ұйымдастырушы, бастапқы шарттардың ерекшеліктері, оқу орнының материалдық базасының болуы мен жай-күйіне, оқытудағы дербес тәжірибесіне, жеке дайындық деңгейіне қарай бағдарламада айқындалған мақсаттар мен міндеттердің сапалы орындалуын қамтамасыз ететін сабақтарды өткізудің басқа да әдістерін, нысандарын, тәсілдерін қолдана алады.

Пайдаланылған әдебиеттер тізімі

1. Қазақстан Республикасының 2012 жылғы 16 ақпандағы «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңы.

2. «Білім берудің барлық деңгейінің мемлекеттік жалпыға міндетті білім беру стандарттарын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2018 жылғы 31 қазандағы № 604 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 17669 болып тіркелген).

3. Жалпы орта білім беру деңгейінің 10-11-сыныптарына арналған «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасы (жаратылыстану-математикалық бағыттағы, қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы) Қазақстан Республикасы Білім және ғылым министрінің 2020 жылғы «21» сәуірдегі № 154 бұйрығымен бекітілген (*Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеудің тізіліміне № 20456 болып енгізілді*).

4. «Бастапқы әскери дайындық қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің 2017 жылғы 12 шілдедегі № 347 бұйрығы (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 15725 болып тіркелген).

5. «Көлік құралының сәйкестендіру нөмірі бойынша көлік құралдарының жекелеген түрлерін мемлекеттік тіркеу және есепке алу, Механикалық көлік құралдарын жүргізушілерді даярлау, Емтихандар қабылдау және жүргізуші куәліктерін беру қағидаларын бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрінің 2014 жылғы 2 желтоқсандағы № 862 бұйрығы.

6. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқыту бойынша әдістемелік ұсынымдама. Әдістемелік ұсынымдама. – Астана: Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы, 2017. – 122 б. Ы. Алтынсарин атындағы Ұлттық білім академиясы Ғылыми кеңесімен баспаға ұсынылды (2017 жылғы 20 маусымның № 7 хаттамасы).

7. Қашықтан оқыту жағдайында жалпы білім беретін мектептердің 10-сынып жасөспірімдерімен далалық-оқу жиындарын ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсынымдар ҚР БҒМ 20.05.2020 жылғы №5-11-2/1852-И хаты.

8. Қашықтан оқыту жағдайында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастыру және өткізу Үлгі жоспарлары мен бейнеконтенттер. <https://www.youtube.com/playlist?list=PL8A2YGRCjRoED9C6r627ENvp7817nNzsJ>

**«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша
ҚОРЫТЫНДЫ ТЕСТ ТАПСЫРМАЛАРЫ**

**Әзірлегендер: Куптилеуова Сянзия, Баяхметов Серик, Қуанышбаев Айбатхан,
Бекбауов Нариман**

АӘТД Қорытынды тексеру тесті

1. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні:

- A) 11 сыныптан кейінгі оқу жиыны пәні ретінде
- B) ҚР Қарулы күштері офицерлерін оқытатын пән ретінде
- C) ҚР Қарулы күштері сарбаздарың дайындайтын оқыту пунктінде жүргізілетін пән ретінде
- D) мектептегі әр АӘД оқытушы-ұйымдастырушысының негізгі мақсаты ретінде
- E) жеке меншік түріне қарамастан барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде әскерге шақыру жасына дейінгі және әскерге шақыру жасындағы білім алушылардың міндетті түрде оқытылатын пәні болып табылады

2. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқу процесінде білім алушылардың меңгеруі тиіс мәселелер:

- A) ату қаруының негізгі бөлшектерін
- B) төтенше жағдайлардағы әскери іс және адамның тіршілік қауіпсіздігі негіздері мен әскери қызмет дағдылары
- C) әскери қызметте болатын әр бір сарбаз өз орынын білуді
- D) әскери пәндегі білім мен дағдысы ұрыс жағдайында өмірін сақтап қалу үшін қажет
- E) әскери іс шеберлігі мен ұрыс жүргізу тәсілін

3. Мерзімдік әскери қызметшіге қолданылатын көтермелеулерді көрсетіңіз?

- A) сәгіс
- B) 5 тәулікке дейін қысқа мерзімдік демалысқа жіберу
- C) әскери атағын бір сатыға төмендету
- D) постыны күзетуден босату
- E) 10 тәулікке дейін қысқа мерзімдік демалысқа жіберу

4. Ф-1 жабдықталған гранатасының салмағын атаңыз?

- A) 500 гр
- B) 1200 гр
- C) 700 гр
- D) 310 гр
- E) 600 гр

5. Мемлекетте соғыс жағдайын кім енгізеді?

- A) Сенат
- B) Ел Президенті
- C) Парламент
- D) Мәжіліс
- E) Премьер-министр

6. Түн мезгілінде сақшының қару ұстау тәсілі?

- A) арқаға
- B) кеудеге

- C) тұрып ату үшін дайын күйде
- D) иыққа
- E) белдікке

7. Қазақстан Республикасының қай жерінде ұшқыштарды дайындайды?

- A) Ақтөбе
- B) Атырау
- C) Ақтау
- D) Алматы
- E) Шымкент

8. Жоғары офицер құрамына қайсысы сәйкес?

- A) майор
- B) аға лейтенант
- C) генерал-майор
- D) капитан
- E) сержант

9. АК-74 автоматының калибрін атаңыз.

- A) 5,56 мм
- B) 5,6 мм
- C) 7,62 мм
- D) 9,0 мм
- E) 5,45 мм

10. АК-74-пен атудағы дәлдеу қашықтығы қандай?

- A) 1000 м
- B) 100 м
- C) 1250 м
- D) 750 м
- E) 900 м

11. Қорғаныстағы бөлімше бекінісінің ені қандай?

- A) 50м
- B) 70м
- C) 100м
- D) 120м
- E) 150м

12. ПМК газтұмалдырығының бетпердесін таңдау ... өлшемімен анықталады.

- A) көлденең бас айналымы
- B) тік және көлденең бас айналымы
- C) тік бас айналымы
- D) кеңсіріктен иекке дейінгі
- E) маңдайшадан иекке дейінгі

13. Қай заттардың буы неғұрлым уытты?

- A) аммиак
- B) хлор
- C) спирт
- D) ацетон
- E) ртуть

14. Қыста қан тоқтататын бұрауды қанша уақыт қолдануға болады?

- A) 1 сағатқа
- B) 0,5 сағат
- C) 1,5 уақытқа
- D) 2 сағатқа
- E) 2,5 уақытқа

15. Сап дегеніміз:

- A) әскери қызметшілердің, бөлімдердің жаяу тәртіпте және машиналарда олардың бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін белгіленген орналасуы
- B) әскери қызметшілердің, бөлімшелермен бөлімдердің жаяу тәртіпте және машиналарда олардың бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін Жарғымен белгіленген орналасуы
- C) әскери қызметшілердің, бөлімшелермен бөлімдердің жаяу тәртіпте бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін Жарғымен немесе командирлермен белгіленген орналасуы
- D) әскери қызметшілердің, бөлімшелермен бөлімдердің бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін Жарғымен немесе командирлермен белгіленген орналасуы.
- E) әскери қызметшілердің, бөлімшелермен бөлімдердің жаяу тәртіпте және машиналарда олардың бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін командирлермен белгіленген орналасуы

16. Ф-1 жарықшақты қол гранатаның жарылу кезіндегі жарықшақтарының ұшу радиусы?

- A) 250 м.
- B) 200 м.
- C) 300 м.
- D) 50 м.
- E) 140 м.

17. Жабдықталған РГД-5 жарықшақтық қол гранатасының салмағы?

- A) 350 г
- B) 400 г
- C) 450 г
- D) 310 г
- E) 450 г

18. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары бекітілді:

- A) Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен
- B) Қазақстан Республикасы Қорғаныс Министрінің бұйрығымен
- C) Қазақстан Республикасы үкіметінің қаулысымен
- D) Әскери бөім командирінің бұйрығымен
- E) Қазақстан Республикасы ғылым және білім Министрінің бұйрығымен

19. Түскі уақытта. Күн сіздің оң жағыңызда. Сізге қарама-қарсысы қай жақ?

- A) батыс
- B) оңтүстік
- C) солтүстік
- D) оңтүстік-батыс
- E) шығыс

20. Аға офицер құрамына қай шен (атақ) жатады?

- A) Капитан
- B) Контр-адмирал
- C) 2 дәрежелі капитан
- D) Аға лейтенант
- E) Генерал-майор

21. Бекеттегі сақшы кімге қаруын беруге құқығы бар?

- A) бөлімше командиріне
- B) өзінің таратушысына
- C) қарауыл бастығына
- D) рота бойынша кезекшіге
- E) ешкімге

22. Қай жас мөлшерінде ер азаматтар әскер қатарына шақырылады?

- A) 17-25 жас
- B) 17-28 жас
- C) 18-27 жас
- D) 18-25 жас
- E) 19-26 жас

23. Әскери қызметшілер қызмет бабымен уақытша болса да бағынатын бастықтарды қалай атайды?

- A) тікелей
- B) жақын
- C) тура
- D) лауазымдық
- E) қызметтік

24. Сержанттарды қанша мерзімге дейін гауптвахтада ұстап отырып қамайды?

- A) 15 тәулікке дейін
- B) 10 тәулікке дейін
- C) 5 тәулікке дейін
- D) 3 тәулікке дейін
- E) 7 тәулікке дейін

25. Төменде көрсетілген улы заттардың қайсысына антидот (уды қайтаруы) жоқ?

- A) хлорпикрин
- B) синил қышқылы
- C) фосген
- D) иприт
- E) Би-Зета

26. Қай жарғыда әскери қызметшілерді «көтермелеу» қарастырылған?

- A) саптық жарғыда
- B) гарнизондық-қарауылдық жарғыда
- C) тәртіптік жарғыда
- D) ұрыс жарғысында
- E) ішкі қызмет жарғысында

27. Алғаш рет қай жылы атом бомбасын қолданды?

- A) 1944
- B) 1945

- C) 1946
- D) 1947
- E) 1948

28. Кеңес Одағы қай жылы алғаш рет атом бомбасын жарудан сынақ өткізді?

- A) 1947
- B) 1948
- C) 1949
- D) 1950
- E) 1951

29. «Қашқындық» үшін қандай жаза қолданады?

- A) тәртіптік
- B) әкімшілік
- C) қылмыстық
- D) құқықтық
- E) әскери атағынан айырады

30. ҚР мемлекеттік елтаңбасының авторы кім?

- A) Жұмекен Нәжімеденов, Шәмші Қалдаяқов
- B) Шәкен Ниязбеков
- C) Шот-Аман Уалиханов, Жандарбек Мәлібеков
- D) Қалыбек Қуанышбаев
- E) Қалиолла Ахметжан

31. РГД-5 қол гранатасының салмағы?

- A) 600 гр
- B) 1000 гр
- C) 670 гр
- D) 1070 гр
- E) 310 гр

32. Жабдықталған АК-74 салмағы қандай?

- A) 4,0 кг
- B) 3,5 кг
- C) 3,7 кг
- D) 3,6 кг
- E) 5,46 кг

33. Сақшы кімге бағынады?

- A) әскери бөлім командиріне
- B) өзінің таратушысына
- C) рота старшинасына
- D) атағы жоғарыға
- E) бөлім бойынша кезекшіге

34. Мерзімдік әскери қызметтегі сарбазға қанша тәулік қысқа мерзімдік демалыс беріледі?

- A) 7
- B) 8
- C) 9
- D) 10
- E) 12

35. Қазақстан Республикасында қанша өңірлік қолбасшылықтар бар?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 6
- E) 7

36. Қазақстан Республикасының алғашқы Қорғаныс министрі кім?

- A) Д. Ахметов
- B) А. Жақсыбеков
- C) М. Алтынбаев
- D) С. Нұрмағанбетов
- E) С. Токпақбаев

37. Қазақстан Республикасының Конституциясының қай бабында Отанды қорғау туралы айтылған?

- A) 34
- B) 35
- C) 36
- D) 37
- E) 38

38. Қазақстан Республикасы Президенті жарлығымен ҚР Қарулы күштері қашан құрылды?

- A) 1990ж.
- B) 1991ж.
- C) 1992ж.
- D) 1993ж.
- E) 1994ж.

39. Радиоэлектроника және байланыс әскери-инженерлік институты қайда орналасқан?

- A) Астанада
- B) Алматыда
- C) Ақтөбеде
- D) Щучинскте
- E) Қарағандыда

40. Аталған әскери атақтар ішіндегі жоғарысын атаңыз:

- A) Аға сержант
- B) Бірінші сыныптағы сержант
- C) Үшінші сыныптағы сержант
- D) Штаб-сержанты
- E) Шебер-сержант

41. Бронды техникаға қарсы қолданылатын снаряд:

- A) Фугасты
- B) Кумулятивті
- C) Жандырғыш
- D) Жарықшақтық
- E) Картечь

42. Қазақстандықтардан Рейхстагқа бірінші кім туды орнатты?

- A) Төлеген Тохтаров
- B) Қасым Қайсенов
- C) Талғат Бигельдинов
- D) Рахымжан Қошқарбаев
- E) Бахытораз Бейсекбаев

43. Әскери қыметші өзінің тегін естігенде қалай жауап беру керек?

- A) Иә
- B) Бар
- C) Мен
- D) Тыңдап тұрмын
- E) Осында

44. Қай кезде сақшы ескертусіз қару қолданады?

- A) ескерту айтқаннан кейін
- B) қарауыл бастығының рұқсатынан кейін
- C) күзетілетін объектіге немесе оған қасақана шабуыл жасаған жағдайда
- D) бөлім командирі мен қарауыл бастығынан рұқсат алған соң
- E) ескертпе ату жүргізген соң

45. Рота бойынша тәуліктік кезекші кімге келгенде «Тік тұр (Тіктел)» деген пәрмен береді?

- A) капитанға
- B) рота бойынша кезекшіге
- C) бақылау өткізу пункт (БӨП) бойынша кезекшіге
- D) әскери бөлімінің кезекшісіне
- E) қарауыл бастығына

46. Тәсіл орындауды болдырмау немесе тоқтату үшін берілетін команда:

- A) «Тік тұр»
- B) «Тоқтат»
- C) «Тоқта»
- D) «Еркін тұр»
- E) «Артқа - БҰРЫЛ»

Жауаптар кілті:

1. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні:

E) жеке меншік түріне қарамастан барлық типтегі жалпы білім беретін мектептерде әскерге шақыру жасына дейінгі және әскерге шақыру жасындағы білім алушылардың міндетті түрде оқытылатын пәні болып табылады

2. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқу процесінде білім алушылардың меңгеруі тиіс мәселелер:

B) төтенше жағдайлардағы әскери іс және адамның тіршілік қауіпсіздігі негіздері мен әскери қызмет дағдылары.

3. Мерзімдік әскери қызметшіге қолданылатын көтермелеулерді көрсетіңіз?

E) 10 тәулікке дейін қысқа мерзімдік демалысқа жіберу

4. Ф-1 жабдықталған гранатасының салмағын атаңыз?

Е) 600 гр

5. Мемлекетте соғыс жағдайын кім енгізеді?

В) Ел Президенті

6. Түн мезгілінде сақшының қару ұстау тәсілі?

С) тұрып ату үшін дайын күйде

7. Қазақстан Республикасының қай жерінде ұшқыштарды дайындайды?

А) Ақтөбе

8. Жоғары офицер құрамына қайсысы сәйкес?

А) майор

9. АК-74 автоматының калибрін атаңыз.

Е) 5,45 мм

10. АК-74-пен атудағы дәлдеу қашықтығы қандай?

А) 1000 м

Какова прицельная дальность стрельбы из АК-74

А) 1000 м

11. Қорғаныстағы бөлімше бекінісінің ені қандай?

С) 100м

12. ПМК газтұмалдырығының бетпердесін таңдау ... өлшемімен анықталады.

В) тік және көлденең бас айналымы

13. Қай заттардың буы неғұрлым уытты?

Е) сынап

14. Қыста қан тоқтататын бұрауды қанша уақыт қолдануға болады?

В) 0,5 сағат

15. Сап дегеніміз:

В) әскери қызметшілердің, бөлімшелермен бөлімдердің жаяу тәртіпте және машиналарда олардың бірлесіп іс-қимыл жасауы үшін Жарғымен белгіленген орналасуы

16. Ф-1 жарықшақты қол гранатаның жарылу кезіндегі жарықшақтарының ұшу радиусы?

В) 200 м.

17. Жабдықталған РГД-5 жарықшақтық қол гранатасының салмағы?

Д) 310 г

18. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары бекітілді:

А) Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен

19. Түскі уақытта. Күн сіздің оң жағыңызда. Сізге қарама-қарсысы қай жақ?

Е) шығыс

- 20. Аға офицер құрамына қай шен (атақ) жатады?**
С) 2 дәрежелі капитан
- 21. Бекеттегі сақшы кімге қаруын беруге құқығы бар?**
Е) ешкімге
- 22. Қай жас мөлшерінде ер азаматтар әскер қатарына шақырылады?**
С) 18-27 жас
- 23. Әскери қызметшілер қызмет бабымен уақытша болса да бағынатын бастықтарды қалай атайды?**
А) тікелей
- 24. Сержанттарды қанша мерзімге дейін гауптвахтада ұстап отырып қамайды?**
Е) 7 тәулікке дейін
На какой срок можно арестовать сержантов с содержанием на гауптвахте?
Е) до 7 суток
- 25. Төменде көрсетілген улы заттардың қайсысына антидот (уды қайтаруы) жоқ?**
D) иприта (қыша газы)
- 26. Қай жарғыда әскери қызметшілерді «көтермелеу» қарастырылған?**
С) тәртіптік жарғыда
- 27. Алғаш рет қай жылы атом бомбасын қолданды?**
B) 1945 ж.
- 28. Кеңес Одағы қай жылы алғаш рет атом бомбасын жарудан сынақ өткізді?**
C) 1949 ж
- 29. «Қашқындық» үшін қандай жаза қолданады?**
С) қылмыстық
- 30. ҚР мемлекеттік елтаңбасының авторы кім?**
С) Шот-Аман Уалиханов, Жандарбек Мәлібеков
- 31. РГД-5 қол гранатасының салмағы?**
Е) 310 гр
- 32. Жабдықталған АК-74 салмағы қандай?**
D) 3,6 кг
- 33. Сақшы кімге бағынады?**
B) өзінің таратушысына
- 34. Мерзімдік әскери қызметтегі сарбазға қанша тәулік қысқа мерзімдік демалыс беріледі?**
D) 10
- 35. Қазақстан Республикасында қанша өңірлік қолбасшылықтар бар?**
B) 4

36. Қазақстан Республикасының алғашқы Қорғаныс министрі кім?

D) С. Нұрмағанбетов

37. Қазақстан Республикасының Конституциясының қай бабында Отанды қорғау туралы айтылған?

C) 36-бапта

38. Қазақстан Республикасы Президенті жарлығымен ҚР Қарулы күштері қашан құрылды?

C) В 1992 ж.

39. Радиоэлектроника және байланыс әскери-инженерлік институты қайда орналасқан?

B) Алматыда

40. Аталған әскери атақтар ішіндегі жоғарысын атаңыз:

E) Шебер-сержант

41. Бронды техникаға қарсы қолданылатын снаряд:

B) Кумулятивті

42. Қазақстандықтардан Рейхстагқа бірінші кім туды орнатты?

D) Рахымжан Қошқарбаев

43. Әскери қызметші өзінің тегін естігенде қалай жауап беру керек?

C) Мен

44. Қай кезде сақшы ескертусіз қару қолданады?

C) күзетілетін объектіге немесе оған қасақана шабуыл жасаған жағдайда

45. Рота бойынша тәуліктік кезекші кімге келгенде «Тік тұр (Тіктел)» деген пәрмен береді?

D) әскери бөлімінің кезекшісіне

46. Тәсіл орындауды болдырмау немесе тоқтату үшін берілетін команда:

B) «Тоқтат»

Жауаптар кілті:

Сұрақ нөмірлері																				
		1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19
		Жауаптар		E	B	E	E	B	C	A	A	E	A	C	B	E	B	B	B	D
		20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38
		C	E	C	A	E	D	C	B	C	C	C	E	D	B	D	B	D	C	C
		39	40	41	42	43	44	45	46											
		B	E	B	D	C	C	D	B											

**Қашықтан оқыту
жағдайында жалпы білім беретін мектептердің 10-сынып жасөспірімдерімен далалық-
оқу жиындарын ұйымдастыру және өткізу бойынша ұсынымдар**

Әзірлегендер:

Яковенко Виктор Леонидович
Куптилеуова Сянзия Кантуреевна
Баяхметов Серик Умутбаевич
Бекбауов Нариман Намазбаевич

1. Білім беру процесі типтік оқу бағдарламасына және оқу-дала жиындарын өткізу жоспарына сәйкес ұйымдастырылады.

2. Қашықтықтан сабаққа дайындық кезінде АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысы оқу мәселелерін пысықтау тәртібін және өткен материалды міндетті меңгергенін бақылауды анықтайды. Өткізу ерекше жағдайларына және практикалық дағдыларды пысықтау мүмкіндігінің болмауына байланысты қосымша материалды пайдалана отырып, білім алушылардың өзіндік дайындығына ерекше назар аудару қажет.

3. «Тактикалық даярлық» және «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жарғылары» бөлімдері бойынша көрсету сабақтары қашықтан оқыту технологияларын қолдана отырып өткізілетін теориялық сабақтармен ауыстырылады.

4. Бөлімнің жекелеген мәселелерін зерттеу үшін алдын ала дайындалған тапсырмалар мен міндеттерді пайдалануға болады.

5. Оқушылардың оқу материалын меңгеруін тексеру мақсатында бақылау сабақтары өткізіледі. Олар пайдаланылған тақырыптың немесе сабақтың барлық мазмұны бойынша да, жекелеген сұрақтар бойынша дистанциондық форматтағы тест тапсырмалары түрінде де өткізілуі мүмкін.

**Қашықтықтан оқыту жағдайында оқу-дала жиындарының үлгі мазмұны
бойынша ұсыныстар**

Тактикалық дайындық бойынша (14 сағат) – өткізудің ерекше жағдайларына және практикалық дағдыларды пысықтау мүмкіндігінің болмауына байланысты қосымша материалды пайдалана отырып, білім алушылардың өзіндік дайындығына ерекше назар аудару қажет. Бөлім сабақтары тиісті тақырып бойынша бейне-ресурстарды қолдана отырып өткізілетін теориялық сабақтармен ауыстырылады.

«Қару-жарақ және әскери техника» тақырыбын «Тактикалық дайындық» бөлімі бойынша бейнероликтер сілтемелерін пайдалана отырып зерделеу ұсынылады (1-қосымша).

Атыс дайындығы бойынша (6 сағат) – жауынгерлік қарудан ату, гранат лақтыруға байланысты оқу жиындарының бағдарламасы бойынша сабақтарды Калашников автоматының, пневматикалық винтовканың, қол жарықшақты гранаталарының материалдық (құрылғысы) бөлігі бойынша «Атыс дайындығы» бөлімінің 1-қосымшада ұсынылған бейнероликтер сілтемелерін пайдалана отырып жүргізу ұсынылады.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің жалпы әскери жарғылары бойынша (4 сағат) – «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жарғылары» бөлімі бойынша сабақтар бейне-ресурстарға сілтемелерді пайдалана отырып, теориялық сабақтармен ауыстырылады (1-қосымшада берілген).

Саптық дайындық бойынша (4 сағат) – саптық тәсілдерді орындауға байланысты оқу жиындарының бағдарламасы бойынша сабақтарда сап элементтерінен алған білімін,

әскери қызметшілердің сапқа тұру алдында және сапта тұру міндеттерін бекіту үшін өткізу ұсынылады, осы бөлімнің бейне-ресурстары сілтемелерін пайдалануға болады (1-қосымшада берілген).

Әскери топография бойынша (2 сағат) – әскери топография бойынша оқу жиындарының әрбір сабағы негізгі теориялық курстың бұрын оқыған материалдарын қайталауды қамтиды. Осыған байланысты, алынған білімді бекіту және тексеру мақсатында осы материалды қолдану орынды. Бөлімнің жекелеген мәселелерін зерделеу үшін алдын ала дайындалған тапсырмалар мен міндеттерді, сондай-ақ осы тақырыпқа арналған бейнероликтерді пайдалануға болады (1-қосымшада берілген).

Әрбір сабаққа қатысты қауіпсіздік шараларының талаптарына ерекше назар аудару қажет.

Қашықтан оқыту жағдайында сабақтарды өткізу нысаны бойынша АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысына келесі жұмыстарды орындауға ұсыныс беріледі:

1. Білім алушылардың үйде орындауы үшін физикалық және саптық жаттығулар (2 оқу тапсырмасынан артық емес) кешенін әзірлеу.

2. Ұсынылған бейне-ресурстар бойынша физикалық және саптық жаттығулар кешенін көру мен орындау немесе білім алушылардың жас ерекшеліктері мен мүмкіндіктеріне сәйкес АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысының ұсынымдарын қарау және орындау.

3. Білім алушылар АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушыдан оқу тапсырмаларын мектеп кестесіне сәйкес, сабақ күні алады (3-қосымша).

4. Білім алушылар орындалған жазбаша оқу тапсырмаларын АӘТД пәнінің оқытушы-ұйымдастырушысына көрсетілген мерзімде интернет-платформаларды, стримингтік алаңдарды, WhatsApp және басқа мессенджерлерді пайдалану арқылы жібереді.

1-ҚОСЫМША

Далалық-оқу жаттығу жиыны мазмұны бойынша бейне-ресурстардың тізімдемесі

Бөлім, тақырыптар, сағаттар саны

Бейнероликтердің сілтемесі

Тактикалық дайындық (14 сағ.)

1. *Тақырып.* Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы – 2 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=Y30H05G1aRs>
<https://www.youtube.com/watch?v=WqMOR7GVV2o>

2. *Тақырып.* Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі – 1 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=axgeDANFuNw>
<https://www.youtube.com/watch?v=fagaestpfNE>

3. *Тақырып.* Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу – 2 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=mQLTy-xM65I>
<https://www.youtube.com/watch?v=4cbbGO2V7r8&t=6s>

4. *Тақырып.* Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері – 1 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=aPxtbwV4LgU>
<https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag>
<https://www.youtube.com/watch?v=RHN-1Q5b7uw&t=102s>

5. *Тақырып.* Қорғаныстағы сарбаз – 3 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=iwrvavgvQyzw>
<https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag>
<https://www.youtube.com/watch?v=kUElyzZlp7Y>

6. *Тақырып.* Шабуылдағы сарбаз – 3 сағ.

<https://www.youtube.com/watch?v=1Xv3s6bZkqQ>
<https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag>
<https://www.youtube.com/watch?v=bHuXoUyEhLU>

7. *Тақырып.* Бақылаушы сарбаз – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag>
<https://www.youtube.com/watch?v=dYTr33vd0-A>
8. *Тақырып.* Шолушы сарбаз – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=3R7YO6dDVeI>
<https://www.youtube.com/watch?v=3t1IP7dfKFA>
- Атыс дайындығы (6 сағ.)*
1. *Тақырып.* Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=iSPnoYTSBls&t=2s>
<https://www.youtube.com/watch?v=nm1oOHUroi0>
https://www.youtube.com/watch?v=ICbpjnB9Y_0
2. *Тақырып.* Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка) – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=LnWeBtas4CI>
<https://www.youtube.com/watch?v=MablN-OQLy0>
3. *Тақырып.* Қол гранаталарын лақтыру – 2 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=cwHrZiovlAo>
<https://www.youtube.com/watch?v=YsV71pXCsgM>
<https://www.youtube.com/watch?v=17ABnRdMtyU>
<https://www.youtube.com/watch?v=LnWeBtas4CI>
4. *Тақырып.* Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату – 2 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=0iITDtOJI7E>
<https://www.youtube.com/watch?v=mJPEpoM3LLk>
- Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары (4 сағ.)*
1. *Тақырып.* Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=O-U7De5TRrE>
<https://www.youtube.com/watch?v=dUeitCQysNE>
2. *Тақырып.* Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=HLFyNsySJrE>
<https://www.youtube.com/watch?v=tRLxW0gZ1rY>
3. *Тақырып.* Сақшының міндеттері – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=YrWNjipVP8c>
<https://www.youtube.com/watch?v=Rn9AjYABYjw>
4. *Тақырып.* Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=sFudcKpX9Zg>
<https://www.youtube.com/watch?v=PGd29pkWapo>
- Саптық дайындық (4 сағ.)*
1. *Тақырып.* Әскери сәлемдесу – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=iv1W0ub-qww>
<https://www.youtube.com/watch?v=efuX-pZHS0E&t=16s>
https://www.youtube.com/watch?v=8hw1kNP_f-8&t=3s
2. *Тақырып.* Саптан шығу және қайта сапқа тұру – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=AMj-u6oLCKY>
<https://www.youtube.com/watch?v=ZZ0weHOqeXM>
3. *Тақырып.* Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын қимылдар – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=efuX-pZHS0E&t=16s>
<https://www.youtube.com/watch?v=oCZpfksI5-A>
4. *Тақырып.* Бөлімшенің сабы – 1 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=kAgWEzu9nJ8>
- Әскери топография (2 сағ.)*
1. *Тақырып.* Азимут бойынша қозғалыс. Көкжиек тұстарын және магнитті азимутты анықтауға жаттығу. – 2 сағ. <https://www.youtube.com/watch?v=rNpQhBg2aco&t=11s>
<https://www.youtube.com/watch?v=fiEe6ShlHTc>
<https://www.youtube.com/watch?v=0wVbDqWX94c>
<https://www.youtube.com/watch?v=QRZp-Obew50&t=9s>

«Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша далалық-оқу жиындарының тақырыптарында ұсынылатын бейне-ресурстар тізімі 10-сыныптың IV

тоқсанда өткізілетін күнтізбелік-тақырыптық жоспарға сәйкес жасалған. «Далалық-оқу жиындары» бойынша қашықтан оқыту сабақтары, қазақ және орыс тілдерінде 30 сабақ дайындалды. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша жасалған жұмыс ұйымдастырушы-мұғалімдер мен әдіскерлерге ұсынылады.

2-ҚОСЫМША

Далалық-оқу жиынының мазмұны

Тактикалық дайындық (14 сағ.)

1. Тақырып. Әскери бөлімнің (бөлімшенің) қару-жарағы және әскери техникасы – 2 сағ.
2. Тақырып. Бөлімшенің ұрыстық және жорықтық орналасу тәртібі – 1 сағ.
3. Тақырып. Қорғанудың дербес құралдарын қолдануға жаттығу – 2 сағ.
4. Тақырып. Ұрыстағы сарбаздың әрекеттері – 1 сағ.
5. Тақырып. Қорғаныстағы сарбаз – 3 сағ.
6. Тақырып. Шабуылдағы сарбаз – 3 сағ.
7. Тақырып. Бақылаушы сарбаз – 1 сағ.
8. Тақырып. Шолушы сарбаз – 1 сағ.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері,
басқа да әскерлер және әскери
құралымдарының жалпыәскери жарғылары (4
сағ.)

1. Тақырып. Әскери бөлімнің (бөлімшенің) орналасуы, өмірі және күнделікті тұрмыс-тіршілігі – 1 сағ.
2. Тақырып. Рота бойынша тәуліктік кезекшінің міндеттері – 1 сағ.
3. Тақырып. Сақшының міндеттері – 1 сағ.
4. Тақырып. Бекеттегі сақшының міндеттері және орындайтын әрекеттері – 1 сағ.

Әскери топография (2 сағ.)

Тема 1. Тақырып. Азимут бойынша қозғалыс. Көкжиек тұстарын және магнитті азимутты анықтауға жаттығу – 2 сағ.

Атыс дайындығы (6 сағ.)

1. Тақырып. Калашников автоматын жартылай бөлшектеу және жинақтау жаттығулары – 1 сағ.
2. Тақырып. Атуға ыңғайлануға жаттығу (АК-74, пневматикалық винтовка) – 1 сағ.
3. Тақырып. Қол гранаталарын лақтыру – 2 сағ.
4. Тақырып. Автоматтан (пневматикалық винтовкадан) ату – 2 сағ.

Саптық дайындық (4 сағ.)

1. Тақырып. Әскери сәлемдесу – 1 ч.
2. Тақырып. – Саптан шығу және сапқа қайта тұру. Бастыққа келу және одан кету – 1 сағ.
3. Саптық тәсілдер және қарумен орындалатын іс-қимылдар – 1 сағ.
4. Тақырып. Бөлімшенің сабы – 1 сағ.

Қашықтан оқыту жағдайында жалпы білім беретін мектептердің 10-сынып ер балаларымен далалық-оқу жиындарын өткізу жоспары 2019-2020 оқу жылы

Бағдарлама бөлімдерінің атауы	Сағаттар саны	Өткізілетін күндері мен сағат саны																																						
		1-күн						2-күн						3-күн						4-күн						5-й день														
		1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6	1	2	3	4	5	6									
Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	4																																							
Тактикалық дайындық	14	Т 1 - 1	Т 1 - 1					Т 2 - 1	Т 4 - 1					Т 3 - 1	Т 3 - 1											Т 5 - 1	Т 5 - 1	Т 5 - 1				Т 6 - 1	Т 6 - 1	Т 6 - 1				Т 7 - 1	Т 8 - 1	
Атыс дайындығы	6									Т 1 - 1	Т 2 - 1								Т 3 - 1	Т 3 - 1									Т 4 - 1	Т 4 - 1										
Саптық дайындық	4				Т 1 - 1	Т 2 - 1																					Т 3 - 1											Т 4 - 1		
Әскери топография	2														Т 1 - 1	Т 1 - 1																								
Барлығы	30	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1				

Жалпы орта білім беру деңгейінің қоғамдық-гуманитарлық бағыттағы 10-11-сыныптары үшін «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» оқу пәнінен жаңартылған мазмұндағы үлгілік оқу бағдарламасын іске асыру бойынша ұзақ мерзімді жоспар жобасы

10 сынып

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
Кіріспе сабағы	Білім алушылардың алғашқы әскери және технологиялық дайындықтарының мақсаты, міндеттері және мазмұны	алғашқы әскери және технологиялық дайындықты ұйымдастырудың мақсаттарымен, міндеттерімен және мазмұнымен, сондай-ақ заңнамалық негізімен таныстыру.
1-бөлім. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері – мемлекеттік қауіпсіздіктің кепілі	Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері / Мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Конституциясының негізгі ережелері. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, олардың құрамы және атқаратын қызметтерін.	10.1.1.1 Қазақстан Республикасының Конституциясында бекітілген қорғаныс саласына қатысты негізгі нормаларды анықтау; 10.1.1.2 Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрылымын жіктеуді үйрену; 10.1.1.3 мемлекет қауіпсіздігін қамтамасыз етуде Қазақстан Республикасы қорғанысының рөлі жайында қорытынды жасау.
	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери нышандары/ Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің әскери рәміздері. Әскери бөлімнің жауынгерлік туы. Әскери анттың әскери қызметкерлерге қоятын талаптары. Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының қасиетті борышы және міндеттерін.	10.1.2.1 әскери қызметтің маңызы мен рөлі туралы дұрыс түсінік алу; 10.1.2.2 өз елің қорғаудың маңыздылығы мен қажеттілігін түсінесіңдер; 10.1.2.3 Отан алдындағы қасиетті борышты орындау үшін жеке дайындық деңгейін бағалау.
	Экстремизм және терроризмнің ұлттық қауіпсіздікке тигізетін салдары/ Экстремизм түрлері: саяси, діни, экономикалық және экологиялық. Экстремизм, терроризм, олардың өзіндік сипаттары. Қазіргі әлемдегі террорлық қауіп-қатерлердің ұлғаю себептерін қамтиды.	10.1.3.1 экстремизм және терроризмнің туындау себептерін талқылау; 10.1.3.2 экстремизм және терроризмнің өзіндік сипаттарын атап, қауіп-қатер дәрежесін салыстыру; 10.1.3.3 зерттелген материалды әлемде болып жатқан оқиғалармен салыстыру.
2-бөлім. Қазақстан Республикасы	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының	10.2.1.1 Қарулы Күштерде тәртіп пен реттілікті қамтамасыз етудің құқықтық негіздерін түсіну;

Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрылымдарының жалпыәскери жарғылары	жалпыәскери жарғылары/ Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері, басқа әскерлер және әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары, олардың әскери ұжым қызметі мен тұрмыс-тіршілігіндегі маңызы. Әскери қызметкерлердің жалпы міндеттері. Әскери атақ және айыру белгілері.	10.2.1.2 әскери атақтар мен айырым белгілерін есте сақтау; 10.2.1.3 әскери қызметшілердің жалпы міндеттерін білу және түсіндіру.
	Әскери қызметкерлер және олардың өзара қарым-қатынастары/ Бастықтар және бағыныштылар, аға және кіші әскерилер, олардың құқықтары мен міндеттері. Әскери әдептілік ережесі және әскери қызметкерлердің тәртібі. Бұйрық, оны беру және орындау тәртібі. Бастықтарға және шені жоғарыларға мәлімдеме жасауды	10.2.2.1 «бастық», «бағынышты» негізгі ұғымдарын түсіндіру; 10.2.2.2 бұйрық беру және оны орындау тәртібін анықтау; 10.2.2.3 әскери қызметшілердің әскери әдептілік пен мінез-құлық ережелерін сақтау маңыздылығын негіздеу.
	Әскери тәртіп, оның мәні мен мағынасы/ Әскери тәртіп, марапаттау және жазалау. Әскери тәртіпті сақтау бойынша әскери қызметшілердің міндеттері. Сарбаздарға көрсетілетін марапат түрлері. Сарбаздарға берілетін тәртіптік жазалауларды қамтиды.	10.2.3.1 әскери тәртіп немен негізделеді және немен қол жеткізіледі; 10.2.3.2 тәртіптік сипаттағы шараларды қарастыру; 10.2.3.3 әскери тәртіпті сақтаудың маңыздылығын бағалау.
3-бөлім. Тактикалық дайындық	Мотоатқыштар бөлімшесін ұйымдастыру және ұрыстық мүмкіндіктері/ Бөлімшені ұйымдастыру. Штаттық қарулану және ұрыстық техника. Бөлімшенің ұрыстық мүмкіндіктерін қамтиды.	10.3.1.1 қазіргі заманғы жалпы ұрыс және оның түрлері туралы жалпы түсінік алу; 10.3.1.2 мотоатқыштар бөлімшесінің құрамын, қару-жарағын және жауынгерлік мүмкіндіктерін білу; 10.3.1.3 шабуылда және қорғаныста бөлімшенің жауынгерлік тәртібін анықтау.
2-тоқсан		
4-бөлім. Атыс дайындығы	Калашников автоматы және қол пулеметі/ Қару және патрондарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Калашников автоматы және қол пулеметінің атқаратын қызметі, ұрыстық қасиеті, жалпы құрылысы және жұмыс істеу механизмін.	10.4.1.1 қару мен патрондарды қолдану кезіндегі қауіпсіздік шараларын білу; 10.4.1.2 Калашников автоматы және қол пулеметінің жалпы құрылымы мен жұмыс принципін зерттеу; 10.4.1.3 баллистика және ату теориясы саласындағы білім қажеттілігін түсіндіру.
	Калашников автоматын (қол пулеметін) жартылай бөлшектеу және жинақтау/ Автоматты жартылай бөлшектеу және жинақтау; Калашников автоматының атқаратын қызметі, бөлшектері мен	10.4.2.1 Калашников автоматын толық бөлшектеу және жинақтау тәртібімен танысу; 10.4.2.2 автоматтың (пулеметтің) бөлшектері мен механизмдерінің мақсатын есте сақтау және

	механизмдерінің, патронының құрылысын.	бөлшектеу және жинақтау тәртібінің сақталуын түсіндіру.
	Калашников автоматын (қол пулеметін) атуға дайындау/ Автоматтың керек жарақтары. Автоматтың атудан кейінгі тазалау және майлау тәртібі. Автоматты сақтау. Автоматтың оқтарын тексеру және атысқа дайындау. Ату кезіндегі кідірістер және оны жою амалдары.	10.4.3.1 Калашников автоматты мен ұрыстық патрондарды атуға дайындаудың негізгі ережелерін есте сақтау; 10.4.3.2 автоматты тазалау және майлау тәртібін анықтау; 10.4.3.3 автоматты сақтау және күнделікті тексеру шарттарының маңыздылығын түсіну.
	Жарықшақты қол гранаталары/ Жарықшақты қол гранаталарының (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО) атқаратын қызметі және ұрыстық қасиеті. Гранаталар мен тұтандырғыштың құрылысы. Гранатаны лақтырған кездегі бөлшектері мен механизмдерінің жұмысы. Гранатаны лақтыруға дайындауды қамтиды.	10.4.4.1 гранаталардың қолданылуы мен ұрыстық қасиеттерімен танысу; 10.4.4.2 жарықшақты қол гранаталарының құрылысындағы айырмашылықтар мен олардың әрекет ету принципін түсіну; 10.4.4.3 Гранатаны лақтырған кездегі бөлшектері мен механизмдерінің жұмысын зерттеу.
5-бөлім. Саптық дайындық	Сап және оның элементтері. Саптық тұрыс/ Сап және оның элементтері. Алдын-ала және орындауға берілетін пәрмендер. Сапқа тұрғанға дейінгі және саптағы сарбаздың міндеттері Саптық тұрыс пәрмендерін орындау.	10.5.1.1 саптың негізгі элементтерін және олардың анықтамаларын білу; 10.5.1.2 сапты басқару кезінде команда беру тәртібін анықтау; 10.5.1.3 саптық тәсілдердің орындалуын көрсету.
	Бір орында орындалатын бұрылулар. Саптық және жорықтық адым/ Бір қатарлы саптан екі қатарлы сапқа және қайтадан бір қатарлы сапқа тұру. Саптық және жорықтық адыммен қозғалысты қамтиды.	10.5.2.1 бөлімше құрамында орнында бұрылу, қайта сапқа тұруды орындау; 10.5.2.2 қозғалу тәртібін, жорықтық және саптық қадам мөлшерін анықтау; 10.5.2.3 қозғалыс жылдамдығын өзгерте отырып, жорықтық және саптық қадаммен адымдауды көрсету.
6-бөлім. Әскери топография	Жергілікті жерде картасыз бағдарлау/ Бағдарлау туралы түсінік. Компаспен, аспан денелерінің және жергілікті заттар бойынша көкжиек тұстарын анықтау. Өзінің орналасқан жері туралы мәлімдеме жасауды қамтиды.	10.6.1.1 көкжиек тұстарын анықтау тәсілдері мен бағдарлау туралы негізгі ұғымдарды анықтау; 10.6.1.2 жергілікті жерде әртүрлі тәсілдермен бағдарлай білу дағдыларын пысықтау; 10.6.1.3 өзінің орналасқан жері туралы бағдар бере білу.
	Магнитті азимутты анықтау/ Азимут және оны анықтау. Жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтары. Спутниктік-навигациялық жүйелер туралы жалпы мәліметтерді қамтиды: GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo.	10.6.2.1 жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтарын зерделеу; 10.6.2.2 заманауи спутниктік навигация жүйелері туралы талқылау; 10.6.2.3 магниттік азимутты анықтау тәртібін таңдау.
3-тоқсан		

7-бөлім. Әскери роботты техникаларды ң негіздері	Әскери роботты техникалардың негіздері/ Роботтар туралы жалпы мәліметтер. Роботтарды әскери істе пайдалануды	10.7.1.1 әскери робот техникасы және роботтарды әскери істе қолданудың негізгі бағыттары туралы түсінік алу; 10.7.1.2 роботтарды олардың мақсаты бойынша жіктеу және қолдану артықшылықтарын талдау.
	Роботтарды басқару алгоритмі/ Роботтың қозғалу траекториясын жоспарлау. Роботтар тобын ұжымдық басқару үлгісі және алгоритмдері.	10.7.2.1 роботтарды басқару тәсілдері туралы түсінік алу; 10.7.2.2 роботтың қозғалу траекториясын жоспарлау үшін қажетті алгоритмдер туралы хабарлар анықтау және робот техникасының пайдалану келешегін бағалау.
	Роботтарға арналған тапсырмалар/ Роботтардың атқара алатын қызметтері. Жекелеген тактикалық міндеттерді шешу: жергілікті жерлерде бағдарлау, роботтардың қиын жағдайларда қызмет ету тәртібін қамтиды.	10.7.3.1 ұрыстық роботтардың атқару мүмкіндіктерін зерделеу; 10.7.3.2 жеке тактикалық міндеттер қою және шешу тәсілдерін талқылау мен әртүрлі жағдайда роботтарды қолданудың тиімділігі бойынша қорытынды жасау.
8-бөлім. Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологияла р негіздері	Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысы/ Шаруашылық объектісінің азаматтық қорғанысын (оқу орындарын) ұйымдастырудың құрылымы және оның міндеттері. Азаматтық қорғанысының әскери емес құрылымдар қызметі және жабдықталуы.	10.8.1.1 адам өмірінің қауіпсіздігі негіздерін оқытудың мақсаттарын анықтау; 10.8.1.2 оқу орнының азаматтық қорғау құрылымының ұйымдастырылуы, оның атқаратын міндеттерін талқылау; 10.8.1.3 адамдарды қорғау бойынша өткізілетін іс-шаралардың маңыздылығын түсіндіру.
	Ядролық қару және оның сипаттамасы/ Ядролық жарылыстардың түрлері. Ядролық жарылыстың зақымдаушы факторлары және олардан қорғану тәсілдері. Ядролық зақымдау ошағы және оның сипаттамасы. Нейтронды оқ-дәрілердің зақымдаушы әсерінің ерекшеліктері.	10.8.2.1 ядролық қаруды қолданудың апаттық салдары туралы түсінік қалыптастыру; 10.8.2.2 ядролық жарылыс түрлері мен олардың зақымдаушы факторларын есте сақтау; 10.8.2.3 ядролық жарылыстың зақымдаушы факторларынан қорғаудың негізгі тәсілдерін анықтау.
	Химиялық қару/ Химиялық қару және оны қолдану белгілері. Улаушы заттар, олардың улағыш қасиеті және олардан қорғану тәсілдері туралы қысқаша түсінік. Химиялық зақымдау ошағы, зақымдаудың алғашқы және екінші аумағы.	10.8.3.1 улағыш заттарды адам ағзасына әсері бойынша жіктеу; 10.8.3.2 қолдану белгілері бойынша химиялық қаруды тани білу.
	Биологиялық (бактериологиялық) қару/ Биологиялық (бактериологиялық) қару, оның зақымдаушы әсері, қолдану белгілерін анықтау. Бактериологиялық құралдар,	10.8.4.1 бактериологиялық құралдардың сипаттарына қарай зақымдаушы әсерін анықтау; 10.8.4.2 бактериологиялық зақымдау ошағында жүргізілетін негізгі іс-

	олардың улағыш әсері және олардан қорғану құралдары туралы қысқаша сипаттама. Бактериологиялық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. Бактериологиялық зақымдау ошағында жүргізілетін іс-шаралар. Карантин және обсервация.	шараларға сипаттама беру; 10.8.4.3 биологиялық қарудан қорғанудың негізгі құралдарын білу.
4-тоқсан		
8-бөлім. Өмір қауіпсіздігі және ақпараттық технологиялар негіздері	Тыныс алу мүшелерін қорғау құралдары/ Жалпыәскери газтұмылдырық, оның атқаратын қызметі және құрылысы. Азаматтық газтұмылдырықтар құрылысының ерекшеліктері. Сауыт-қорғанысты (маска) таңдау, жарамдылығын тексеру, газтұмылдырықты жинау және қалтаға салу. Газтұмылдырықты алып жүру және пайдалану тәртібі, зақымдалған адамға газтұмылдырық кигізу тәсілдері. Жарамсыз газтұмылдырықты пайдалану.	10.8.5.1 жеке қорғаныс құралдарына жататын құралдардың негізгі тобын анықтау; 10.8.5.2 жалпыәскери газтұмылдырықтың құрылысы, қолданылуы және жұмыс істеу қағидатын зерделеу; 10.8.5.3 газтұмылдырықты алып жүру және пайдалану тәртібін көрсету; 10.8.5.4 тыныс алу мүшелерін қорғаудың қарапайым құралдарын жасауды үйрену.
	Теріні қорғаудың жеке құралдары/ Теріні қорғауға арналған қарапайым құралдар, қосымша герметизациялау және сіндіру арқылы олардың қорғаныс қасиеттерін арттыру. Арнайы қорғаныс киімінің (Л-1 жеңіл қорғаныс кеудеше, сүзгілі қорғаныс киімі, жалпыәскери қорғаныс жабдығы) атқаратын қызметімен және оларды пайдалану ережелерімен танысу.	10.8.6.1 теріні қорғау мақсатында қолда бар құралдарды қосымша қымтау мен сіндіруді үйрену; 10.8.6.2 арнайы қорғаныс киімін қолдану; 10.8.6.3 арнайы қорғаныс киімін пайдалану ережесін анықтау және есте сақтау.
	Ұжымдық қорғану құралдары/ Радиацияға қарсы тасалар мен панаханалар, олардың қорғау қасиеттері, жалпы құрылысы және іштей жабдықталуы. Қарапайым тасаны.	10.8.7.1 азаматтық қорғанысқа жататын арнайы қорғаныс құрылыс түрлерін анықтау; 10.8.7.2 қорғау қасиеттеріне қарай қорғану құрылыстарын салыстыру; 10.8.7.3 үй-жайдың панаға арналған құрылыстары бейімдеу мүмкіндіктерін талқылау.
	Эвакуациялау және халықты белгілеп шоғырландыру/ Азаматтық қорғаныс дабылы және ол бойынша әрекет ету тәртібі. Эвакуациялау және орналастыру тәсілдері мен тәртібі. Эвакуацияланаушылардың міндеттері, олардың керек-жарақтары, қажетті жеке мүліктері, құжаттары мен азық-түліктері. Эвакуация бекетіндегі тәртіп, жүру бағыты және орналасатын орынға келу ережелер тәртібі.	10.8.8.1 төтенше жағдайларда және жаппай қырып-жою қаруларының қаупі төнгенде тұрғындарды хабарландыру тәсілдерін еске түсіру; 10.8.8.2 эвакуация жүргізу кезінде тәртіп ережелерін әзірлеу; 10.8.8.3 эвакуация жарияланған кезде жеке заттар мен құжаттарды дайындауды пысықтау.

<p>Террорлық қауіп-қатер кезіндегі адамдардың қауіпсіздігі/ Террорлық актілер бойынша қауіп-қатер төнген және террор болған кездегі азаматтардың атқаратын әрекеттері. Түрлі деңгейдегі қауіп-қатер төнген кезде әрекет ету тәртібі. Лаңкестік қауіпінің алдын алуда ақпараттық технологияның тиімділігі.</p>	<p>10.8.9.1 террорлық акт жасалғанда және қауіп-қатер төнген кезінде атқарылатын негізгі әрекеттерді есте сақтау; 10.8.9.2 террорлық қауіптің әртүрлі деңгейінде тұрғындардың әрекет ету ережелеріне талдау жасау; 10.8.9.3 террористік ықпалға қарсы тұру құралдарын талқылау.</p>
<p>Табиғи апат аймақтарындағы адамдардың әрекеттері/ Табиғи апаттар, зілзалалар, олардың сипаттамалары және келтіруі мүмкін салдары. Табиғи апаттар және зілзалалар кезіндегі адамдардың әрекет ету тәртібі. Адамдардың табиғи апат салдарын жоюға, сондай-ақ құтқару жұмыстарын жүргізуге қатысулары.</p>	<p>10.8.10.1 табиғи, сұрапыл апат және авария сипаттарының салдарынан туындайтын зардаптарды түсіну; 10.8.10.2 табиғи, сұрапыл апаттар, авариялар және зілзалалар кезіндегі адамдардың тәртіп сақтау ережелерін білу; 10.8.10.3 авария және сұрапыл апаттардың зардабын жою, сонымен қатар құтқару жұмыстарына тұрғындарды қатыстыру маңыздылығын түсіндіре білу.</p>
<p>Жарақат алу, қан ағу және күйік шалу кезінде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек/ Жарақат және олардың асқыну себептері туралы түсінік. Қансырау түрлері және олардың сипаттары. Күйік шалу себептері және олардың ауырлық деңгейлері. Естен танудың себебі. Жарақат алу және қансыраған кезде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек. Асептика және антисептика туралы түсініктер.</p>	<p>10.8.11.1 жарақаттар, қан кету түрлері және олардың салдарынан болатын асқыну сипаттамасын түсіндіру; 10.8.11.2 қан кету кезінде көрсетілетін алғашқы көмек беру іс-қимыл алгоритмін анықтау; 10.8.11.3 медициналық көмек көрсету үшін арнайы және қолда бар құралдарды қолдану ережелерін білу.</p>
<p>Түрлі қайғылы оқиға орын алған жағдайда көрсетілетін алғашқы медициналық көмек/ Сүйектің сынуы және оларды анықтау туралы түсінік. Соғып алу, шығып кету, буынның созылуы және оларды анықтау белгілері. Шина салудың негізгі ережелері. Түрлі қайғылы оқиға орын алған кезде алғашқы медициналық көмек көрсету тәсілдері; Үсік шалу, күнге күйю және жылудың әсері, олардың алдын алу және көрсетілетін алғашқы медициналық көмек. Электр тогы соққан кезде көрсетілетін алғашқы медициналық көмек және көмек көрсеткен кезде сақтауы керек қауіпсіздік шараларын қамтиды.</p>	<p>10.8.12.1 медициналық көмек көрсетудің жекелеген тәсілдерінің ретін анықтау; 10.8.12.2 аяқ-қол сынғанда иммобилизация жасау тәсілдерін қолдана білу жаттығуларын орындау; 10.8.12.3 үсік шалу, күнге күйю және жылудың әсері, ыстық өтудің алдын алу шараларын талқылау.</p>

Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі	Тақырыбы/Ұзақ мерзімді жоспар бөлімі мазмұны	Оқу мақсаттары
1-тоқсан		
1-бөлім. Әскери қызметтің құқықтық негіздері	Әскери қызмет – Қазақстан Республикасы азаматтарының мемлекеттік қызметінің ерекше түрі – Әскери қызметті өткеру қажеттілігі. Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттері туралы заңдары	11.1.1.1 Қазақстан Республикасы Конституциясының негіздерін, әскери қызмет өткеру тәртібін регламенттейтін заңдардың талаптарын білу; 11.1.1.2 өз елін қорғаудың маңыздылығы мен қажеттілігін түсіну; 11.1.1.3 Қазақстан Республикасының Қарулы Күштерінде қызметке дайындық кезінде алған білімдерін қолдану.
	Қазақстан Республикасы азаматтарының әскери міндеттерін сақтау – Әскери есепке алу, әскери қызметке даярлау, әскери қызметке кірісу. Әскери қызмет (баламалы, келісімшарт бойынша), запаста болу	11.1.2.1 Қазақстан Республикасының азаматтарын әскери есепке алу ережелерін білу; 11.1.2.2 Қарулы Күштердегі қызметке дайындықтың маңызын түсіну; 11.1.2.3 шақыру учаскелеріне тіркеуден өту, білім беру ұйымдарында әскери дайындық бойынша оқудан өту кезінде алған білімдерін қолдану.
	Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері – Әскери қызметті өткеру тәртібі мен мазмұны. Әскери қызмет мерзімі. Әскери қызметшінің мәртебесі. Әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттері	11.1.3.1 әскери қызмет өткеру тәртібін, әскери қызметшілердің негізгі құқықтары мен міндеттерін білу; 11.1.3.2 мемлекет өз қорғаушылары туралы қандай қамқорлық көрсеткенін түсіну; 11.1.3.3 өз Отанын қорғау қажеттілігін саналы түсіну үшін алған білімдерін қолдану.
2-бөлім. Атыс дайындығы	Ату негіздері – Атыс құбылысы. Оқтың бастапқы ұшу жылдамдығы. Қарудың тебілісі. Траекторияның пайда болуы. Оқтың тесіп өту және қиратқыш әрекеті. Тура атудың практикалық маңызы	11.2.1.1 автоматтан ату кезінде атудың негіздері мен ережелерін білу; 11.2.1.2 ату кезінде болатын процестерді түсіну және олардың атыс нәтижелеріне әсері; 11.2.1.3 практикалық атыстарды орындау кезінде алынған дағдыларды қолдану.
	Ату ережесі – Арақашықтықты	11.2.2.1 қашықтықты анықтау

	мыңдық формула арқылы анықтау тәсілдері. Көздеу (дәлдеу) элементтері. Қозғалмайтын нысандар бойынша көздеу нүктесін және көздегішті тағайындау	тәсілдерін, нысаналау элементтерін білу; 11.2.2.2 практикалық ату үшін мақсатқа дейінгі қашықтықты анықтай білудің маңыздылығын түсіну; 11.2.2.3 алынған білімді түрлі жауынгерлік жағдайда және атыс жүргізу тәжірибесінде қолдану.
3-бөлім. Саптық дайындық	Саптық тәсілдер және қозғалыс – Саптық тәсілдерді орнында тұрып орындау. Қозғалыста орындалатын саптық тәсілдер	11.3.1.1 саптық тәсілдерді орындау тәртібін білу; 11.3.1.2 жауынгерлік оқыту үшін саптық дайындықтың мәнін түсіну; 11.3.1.3 жауынгерлік дайындықтың басқа түрлерінде саптық тәсілдерді қолдану.
	Бөлімшені сапқа тұрғызу – Бөлімшенің кеңейтілген сапқа тұруы. Бөлімшені жорықтық сапқа тұрғызу. Саптық тәсілдерді орнында және қозғалыста орындау	11.3.2.1 саптық тәсілдерді орындау тәртібін білу; 11.3.2.2 әскерлердің жауынгерлік даярлығының мәнін түсіну; 11.3.2.3 жауынгерлік дайындықтың басқа түрлерінде саптық тәсілдерді қолдану.
2-тоқсан		
4 -бөлім. Технологиялық дайындық	Дөңгелекті машиналарды жүргізу негіздері мен ережелері – Қазақстан Республикасының жол жүру саласындағы заңдары мен өзге де құқықтық актілері. Көлік құралдарының санаттары. Жүргізушінің жұмыс орны	11.4.1.1 Қазақстан Республикасының жол қозғалысы саласындағы заңдары мен өзге де құқықтық актілерін түсіну; 11.4.1.2 жол қозғалысына қатысушылардың негізгі міндеттерін түсіндіру; 11.4.1.3 көлік құралдарының санатын, жүргізушінің жұмыс орнын білу.
	Жол қозғалысына қатысушылардың міндеттері – Қазақстан Республикасы Жол қозғалысы ережелерінде қамтылған негізгі ұғымдар мен терминдер. Жүргізушілердің, жаяу жүргіншілер мен жолаушылардың міндеттері. Жүргізушінің өзімен бірге болуы тиіс құжаттары	11.4.2.1 Жол жүрісі қағидаларындағы негізгі терминдерді түсіну және түсіндіру; 11.4.2.2 жол қозғалысына қатысушылардың негізгі міндеттерін түсіндіру; 11.4.2.3 көлік құралдарын пайдалану кезінде қажетті құжаттарды білу.
	Бағдаршамдар мен реттеушінің сигналдары – Бағдаршам мен реттеушінің сигналдары. Арнайы сигналдарды қолдану. Авариялық сигнал беру және авариялық тоқтату белгісін қолдану. Маневрлер. Көлік құралдарын жолдың жүру бөлігіне	11.4.3.1 жол қозғалысына қатысушылар үшін сигнал беру тәсілдерін жіктеу; 11.4.3.2 апаттық сигнал беру ережесін және авариялық тоқтату белгісін есте сақтау; 11.4.3.3 «маневр жасау» ұғымын

	қою	түсіндіру; 11.4.3.4 көлік құралдарын орналастыру тәсілдерін қолдану.
	Жол белгілері – Ескерту белгілері. Басымдық белгілері. Тыйым салу белгілері. Алдын ала жазылатын белгілер. Ақпараттық-көрсеткіш белгілері. Сервис белгілері. Қосымша ақпарат белгілері (тақтайшалар)	11.4.4.1 жол жүрісі қағидаларының талаптарына сәйкес белгілер топтарын байланыстыру; 11.4.4.2 жол қозғалысына қатысушы ретінде игерілген білімді жол белгілерін зерделеуде қолдану; 11.4.4.3 жол жүрісінде жол белгілерін қолданудың маңыздылығы мен мәнін бағалау.
	Жол таңбалары және олардың сипаттамалары – Таңбалардың жіктелуі. Көлденең және тік таңбалардың талаптарына сәйкес жүргізушілердің іс-әрекеті. Көлік құралдарын пайдалануға жіберу жөніндегі негізгі ережелері	11.4.5.1 көлденең және тік таңбалардың талаптарын талдау; 11.4.5.2 таңба талаптарына сәйкес жолда дұрыс шешім қабылдау; 11.4.5.3 көлік құралдарын пайдалануға жіберудің негізгі талаптарын зерттеу; 11.4.5.4 көлік құралдарының техникалық жай-күйіне жауапкершілікпен қарауға тәрбиелеу.
	Қозғалыс жылдамдығы – Қозғалыс жылдамдығы. Басып озу, алда кездескен жол айрығы. Аялдама және тұрақ. Қиылыстардан өту. Жаяу жүргіншілер өтпелері және маршруттық көлік құралдарының аялдамалары	11.4.6.1 маневр жасау кезінде тәуекел дәрежесін бағалау; 11.4.6.2 жол тәртібінің мәнін түсіну, сақтық және қауіпсіздік шараларын сақтау.
3-тоқсан		
4 -бөлім. Технология лық дайындық	Әртүрлі жағдайдағы қозғалыстар – Теміржол жолдары арқылы қозғалыс. Автомагистральдар бойынша қозғалыс. Тұрғын аймақтардағы қозғалыс. Маршруттық көлік құралдарының басымдығы. Сыртқы жарық құралдарын және дыбыс сигналдарын пайдалану	11.4.7.1 көлік құралдарының қозғалысын жағдайға байланысты салыстыру; 11.4.7.2 маршруттық көлік құралдарының басымдығын түсіндіру; 11.4.7.3 сыртқы жарық құралдарын қолдану тәртібін негіздеу.
	Жолаушылар мен жүктерді тасымалдау – Механикалық көлік құралдарын тіркеп сүйреу. Оқу жүргізулері. Жолаушыларды тасымалдау. Жүктерді тасымалдау. Велосипедтер, мопедтер, көлік-арбалардың (шаналардың) қозғалысына, сондай-ақ жануарларды жолдан айдап өтуге қойылатын қосымша талаптар.	11.4.8.1 механикалық көлік құралдарын тіркеп сүйреу тәсілдерін тұжырымдау; 11.4.8.2 көлікпен тасымалдаудың негізгі ережелерін тұжырымдау және түсіндіру; 11.4.8.3 ерекше физикалық қажеттіліктері бар адамдар үшін қозғалыс ережелерін қамтамасыз ету және орындаудың маңызын

	Тірек-қимыл аппараты бұзылған адамдардың қозғалысын қамтамасыз етуді қамтиды.	түсіну.
5-бөлім. Өмір қауіпсіздігінің негіздері	Қауіпсіздік негіздері және қауіптерді жіктеу – Қауіптердің негізгі ұғымдары мен жіктелуі. Техника қауіпсіздігі, еңбекті қорғау және қоршаған ортаны қорғау қауіпсіздігі	11.5.1.1 қауіптің сипаттамасын, олардың белгілерін, шығу көздерін және негізгі қорғану шараларын білу; 11.5.1.2 адамды қауіпті факторлардан қорғауды қамтамасыз ететін ұйымдастырушылық және техникалық іс-шаралардың, амалдары мен құралдардың мәнін түсіну; 11.5.1.3 алған білімін қауіптілік топтарына қарай қорғану шараларында қолдану
	Қоршаған орта мен адамның қауіпсіздігі – Физикалық, химиялық және биологиялық факторлар арқылы адам денсаулығына әсер ету	11.5.2.1 адам денсаулығына әсер ететін табиғи орта факторларын білу; 11.5.2.2 қоршаған орта қауіптілігінің көздерін түсіну; 11.5.2.3 алған білімін қоршаған ортаны ластау мәселелерін шешу үшін қолдану.
	Әртүрлі тұрмыстық жағдайларда жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету – Электрлік және тұрмыстық газбен қауіпсіз жұмыс жүргізу. Тұрмыстық химия құралдарын пайдалану кезіндегі қауіпсіздік шаралары. Компьютерді пайдалану кезіндегі қауіпсіздік шаралары	11.5.3.1 тұрмыстық аспаптармен қауіпсіз жұмыс істеу ережесін білу; 11.5.3.2 үй жағдайында болуы мүмкін криминогендік сипаттағы жағдайларға қатысты негізгі анықтамалар мен ұғымдарды меңгеру қажеттілігін түсіну; 11.5.3.3 алған білімдерін жалпылау және пайдалану, қорытынды жасау іскерліктерін қолдану.
	Техногендік сипаттағы қауіптілік – Өнеркәсіптік апаттар (авариялар), олардың қысқаша сипаттамасы және ықтимал салдары. Жарылыстық-өрт қауіпі бар нысандардағы апаттар (авариялар). Гидродинамикалық апаттар	11.5.4.1 халықтың тіршілік әрекетінің қауіпсіздігі үшін техносфераның қауіптілігінің негізгі факторларын, техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың пайда болу көздерін білу; 11.5.4.2 техногендік сипаттағы төтенше жағдайлардың себептері мен салдарын түсіну; 11.5.4.3 қауіпсіздікті қамтамасыз етудің басты аспектілерін көрсету.
	Экологиялық қауіпсіздік – Ауа және су құрамының ластануы. Минералды тыңайтқыштар мен пестицидтерді пайдалану. Топырақтың ластануы	11.5.5.1 қоршаған орта ластануының зиянды әсерінен қорғану жолдарын білу; 11.5.5.2 барлық талқыланатын мәселелердің маңыздылығын

		<p>түсіну, өмірге деген құрмет, биосфераның бірегей және бағасыз бөлігі ретінде табиғатпен және қоғаммен қарым-қатынас жасай білу;</p> <p>11.5.5.3 пікір білдіру, ақпарат іздеу және іріктеуді жүзеге асыру;</p> <p>11.5.5.4 байланысты талдау, салыстыру, проблемалық сұраққа жауап табу.</p>
	<p>Табиғи жағдайда автономды өмір сүру – Ерікті және мәжбүрлі автономия. Өмір сүру тәсілдері. Қажетті авариялық қор</p>	<p>11.5.6.1 табиғи жағдайда адамның қауіпсіз жүріс-тұрыс жолдарын білу;</p> <p>11.5.6.2 туған жердің табиғатын аялаудың мәнін түсіну;</p> <p>11.5.6.3 алған білімін туристік жорықтар өткізуде, бағыт бойынша қозғалыс кезінде және мәжбүрлі автономды өмір сүру жағдайындағы қауіпсіз жүріс-тұрыста қолдану.</p>
4-тоқсан		
5-бөлім. Өмір қауіпсіздігінің негіздері	<p>Криминогендік жағдайларда өзін-өзі қауіпсіз ұстау негіздері – Көшедегі қауіпсіздік. Қоғамдық орындардағы қауіпсіздік. Адамдар көп жиналатын жерлердегі қауіпсіздік</p>	<p>11.5.7.1 көшедегі қауіпті жағдайлардың белгілерін, тәуліктің қауіпті уақытын және қауіпті орындарды білу;</p> <p>11.5.7.2 жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету үшін өмірлік дағдыларды қалыптастыру қажеттілігін түсіну;</p> <p>11.5.7.3 әртүрлі жағдайлар туралы бағалау пайымдауларын қолдану, эмоционалдық және адекватты (бара-бар) әрекет ете білу, міндеттерді өз бетінше шеше білу.</p>
	<p>Террористік акт қаупі кезінде жеке қауіпсіздікті қамтамасыз ету – Жарылыс қаупі пайда болған жағдайдағы тәртіп ережелері. Кепілдікке алынған жағдайда</p>	<p>11.5.8.1 жарылыс қаупі туындаған кезде және кепілге алынған жағдайда өзін-өзі ұстау ережелерін білу;</p> <p>11.5.8.2 өз өмірі мен айналасындағылардың денсаулығы үшін жауапкершілікті түсіну;</p> <p>11.5.8.3 террорлық акт жағдайында сауатты және нақты әрекет ету.</p>
	<p>Ақпараттық кеңістіктегі киберқауіпсіздік негіздері – Киберқауіпсіздіктің негізгі ұғымдары. Әлеуметтік желілерде қауіпсіз қарым-қатынас жасау ережелері. Ашық қол жетімді Wi-fi</p>	<p>11.5.9.1 әлеуметтік желілерде қауіпсіз қарым-қатынас ережелерін білу;</p> <p>11.5.9.2 басқаның пікіріне, мәдени және зияткерлік дамуына құрметпен қарау қажеттілігін</p>

<p>желілерін қауіпсіз пайдалану ережелері</p>	<p>түсіну; 11.5.9.3 өзін-өзі жетілдіруге итермелейтін факторлар ретінде өзін-өзі бағалау мен өзін-өзі талдауды дамытуға ықпал ету.</p>
<p>Жаппай зақымдану кезіндегі алғашқы көмек көрсету – Алғашқы көмек көрсету ерекшеліктері. Көмектің түрлері. Зардап шеккендерді зақымдану ошақтарынан эвакуациялау тәртібі</p>	<p>1.5.10.1 жаппай зақымдану кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсетудің жалпы ережелерін білу; 11.5.10.2 айналадағылардың салауатты және қауіпсіз өмір салты үшін алғашқы көмек көрсету дағдыларының құндылығын түсіну; 11.5.10.3 зардап шегушінің өмірі мен денсаулығына қауіп төнген кезде шынайы қалыптасқан жағдайлар мен жеке мүмкіндіктерді ескере отырып, нақты қауіпті жағдайға негізделген шешімдер қабылдау.</p>
<p>Негізгі жұқпалы аурулар. Уланулар, интоксикация және олардың алдын алу – Жұқпалы аурулардың жіктелуі және оның алдын алу. Уланудың негізгі түрлері. Уланудың жалпы алгоритмі. Уланудың негізгі түрлері. Интоксикация кезіндегі көмек</p>	<p>11.5.11.1 жұқпалы аурулардың алдын алудың негізгі тәсілдерін білу; 11.5.11.2 жұқпалы аурулардың пайда болу себептерін түсіну; 11.5.11.3 жұқпалы аурулардың алдын алу бойынша білімді қолдану</p>
<p>Жол-көлік оқиғасы кезінде зардап шеккендерге алғашқы көмек көрсету – Автомобильдегі дәрі қобдишасында болатын дәрілік препараттардың тізбесі мен мақсаты. Өртүрлі жарақаттар кезінде алғашқы көмек көрсету ережелері. Жүрек қызметі мен тыныс алудың кенеттен тоқтаған кездегі алғашқы көмек көрсету</p>	<p>11.5.12.1 алғашқы медициналық көмек көрсету тәсілдері мен ережелерін білу; 11.5.12.2 ЖКО кезінде зардап шеккендерге дер кезінде алғашқы көмек көрсетудің маңызын түсіну; 11.5.12.3 тиісті көмекті қажет ететін жағдайларда алынған білім мен дағдыларды қолдану.</p>

Қысқа мерзімді жоспарлар үлгісі
Сабақтарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері бойынша ұсыныстар
№ 1 сабақ. Тақырыбы: Кіріспе сабағы

Оқыту мақсаты

Оқушыларды АӘТД пәнінің ерекшеліктерімен, сабақ барысындағы құқықтары және міндеттерімен таныстыру.

Сабақтың міндеттері

Оқушыларды АӘТД үшін негіз болып табылатын ҚР заңдары және басқа да нормативтік құжаттармен таныстыру; практикалық дағдыларды дамыту (оқушылардың сабақтағы іс-әрекет тәртібі, киім үлгісі және т. б.); отансүйгіштікке, әскери қызметке деген жауапкершілікке тәрбиелеу.

Негіз білуі тиіс

АӘТД бойынша сабақтарды ұйымдастыру мен жүргізудің негіздемесін; 10-сыныптағы АӘТД курсының мақсатын, міндеттері мен мазмұнын; оқушылардың құқықтары мен міндеттерін; АӘТД бойынша сабақтарды өткізу тәртібін білуі тиіс.

Негіз үйренуі тиіс

Оқулық және электрондық қосымшадағы бөлімдермен жұмыс істеуді; оқытушының және командирлердің командаларын орындауды үйренуі тиіс.

Қарастырылатын тақырыптар

1. «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінің мақсаты, міндеттері және мазмұны.

2. Алғашқы әскери және технологиялық дайындықты ұйымдастыру бойынша ҚР заңдары мен басқа да нормативтік құжаттар.

3. Оқушылардың алғашқы әскери және технологиялық дайындық сабақтарындағы құқықтары мен міндеттері.

Сабақты ұйымдастыру және жүргізу әдістемесі

Оқу орнында алғашқы әскери дайындықты ұйымдастырудың заңнамалық негізін қарастырғанда оқушыларға Қазақстан Республикасы Конституциясының 36-бабындағы талаптарды жеткізу, оқу орнында алғашқы әскери дайындық ҚР «Әскери қызмет және әскери қызметшілердің мәртебесі туралы» заңы, Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрінің «Бастапқы әскери дайындық қағидаларын бекіту туралы» бұйрығы талаптары негізінде жүргізілетінін түсіндіру керек.

Басшылыққа алатын құжаттардағы талаптарды айта отырып, АӘТД мемлекеттік маңызға ие екендігіне оқушылардың көзін жеткізу, сондай-ақ пәннің мақсаты мен міндеттерін түсіндіру керек.

АӘТД бойынша сабақты өткізу тәртібі туралы айтатын болсақ, оқу бағдарламасының мазмұнын, оны орындау тәртібін, оқулық және электрондық қосымшаның мазмұнын, оқушылардың білім деңгейіне және икемділіктеріне қойылатын талаптарды қысқаша айтып өту қажет. Сабақтың бұл бөлімінде оқушылардың міндеттерін, сабақта және сыныптан тыс іс-шараларды өткізу кезінде өзін-өзі ұстау тәртібін және оқу орнындағы АӘТД сабақтары үшін белгіленген киім үлгісін, қажетті оқу құралдары мен жабдықтарды түсіндіру керек. Сабақтың соңында командир мен оқушылардың сабақ басындағы және соңындағы іс-әрекеттерін түсіндіру, көрсету және жаттығу өткізген абзал.

Бұл сабақ әңгімелеу, түсіндіру, көрсету және жаттығу түрінде өтуі мүмкін.

Рефлексия

Оқушыларға сөйлемдерді толықтыру ұсынылады.

– Бүгінгі сабақта мен ... білдім.

– Мен ... түсіндім.

– Мен ... үйрендім.

– ... екендігін білу қызықты болды.

Қысқа мерзімді жоспар

Тақырыбы: Мемлекет қорғанысының конституциялық негіздері

Оқыту мақсаты

Оқушыларға Қазақстан Республикасы қорғанысының конституциялық негіздерін түсіндіру.

Сабақтың міндеттері

Оқушыларға ҚР Конституциясындағы мемлекеттің қауіпсіздігін қамтамасыз ету бойынша негізгі қағидаларды түсіндіру, ҚР ҚК құрамы мен мақсаты туралы түсінігін дамыту.

Нені білуі тиіс

Ел қорғанысының заңнамалық негіздерін; Отанымыздың қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің рөлін; елді қорғаудағы жоғары лауазымды тұлғалар және Қазақстан үкіметіндегі билік органдарының қызметі мен өкілеттілігін білуі тиіс.

Нені үйренуі тиіс

Мемлекетті қорғау туралы сұрақтар үшін ҚР Конституциясы бойынша білімдерін қолдануды; біздің мемлекетімізде бар әскер түрлері мен тектерін ажырата білуді үйренуі тиіс.

Қарастырылатын тақырыптар

1. Мемлекет қауіпсіздігін қамтамасыз етудегі Қазақстан Республикасы Конституциясының негізгі ережелері.

2. Қазақстан Республикасының Қарулы Күштері, олардың құрамы мен атқаратын қызметтері.

Сабақты ұйымдастыру және жүргізу әдістемесі

Бұл тақырыпты үйренуді ҚР Конституциясындағы Қазақстанды демократиялық, құқықтық, зайырлы және біртұтас мемлекет екенін сипаттайтын қағидадан үзінді келтіруден бастаған дұрыс. Бұдан соң оқушыларға бұл қағидаларға қысқаша түсініктеме беру және өз талқылаулары бойынша қорытынды жасау ұсынылады.

«Қарулы Күштер, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар» ұғымына түсінік берген соң, Қарулы Күштер тек Қорғаныс министрлігіне ғана емес, басқа да бірқатар министрліктер мен комитеттерге бағынатындығын түсіндіру қажет. Оларға соғыс уақытында және бейбіт кезде әртүрлі мақсат жүктелетіндігі, сәйкесінше, ұрыс дайындығын жүргізу жүйесінде айырмашылық болатындығы туралы айтылады. Бірақ бұлардың барлығы мемлекеттің ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету үшін орындалатындығын жеткізу қажет.

Қорғаныс министрлігінің қарамағындағы Қарулы Күштердің құрылымы мен қызметін түсіндіру керек. Әскери іс саласы, әскери ұйымдар, әскери қимылдардың түрлері мен тәсілдеріне енгізілген өзгерістер туралы, жеке құрам дайындығына әскери іспен қойылатын жоғары талаптар туралы айтып өту керек.

Осы сабақта оқушыларды өздігінен тұжырымдау және болжам жасау дағдыларын дамытуға, білуге құмарлық, белсенділік, бастамашылыққа тәрбиелеу керек. Жоғары сынып оқушылары бүгінгі таңда Қарулы Күштер

жауынгердің білімділік деңгейіне жоғары талап қоятынын түсінуі керек. Білімнің жеткіліксіздігінен заманауи күрделі техника мен қаруды игеру мүмкін еместігін атап өту керек. Оқушылар әскерде қызмет етуге дайындалу кезінде білімді игерудің жауапкершілігін сезінуі керек.

Материалды жақсы қабылдау, сабаққа дайындалу уақытын үнемдеу үшін таныстырылым әзірлеу және материалды түсіндіру кезінде оны қолдану қажет. Сабақ кезінде Қарулы Күштердің басшыларының фотосуреттері көрсетілсе, мақсатқа сай болады.

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің құрамы туралы мәселені зерттегенде оқытушы-ұйымдастырушы «Идеялар, түсініктер себеті» тәсілін қолданса болады, яғни оқылатын тақырыпқа қатысты негізгі түсініктерді іріктеп, оқушыларға белгілі бір уақытта осы ұғыммен байланысты бірнеше сөздер мен тіркестерді жазу тапсырылады. Мысалы, «Әскери округ» ұғымын алайық. Біз 2001 жылы Қазақстанда төрт әскери округ болғанын, 2003 жылдан бастап Өңірлік қолбасшылықтар болып қайта құрылғанын білеміз.

Оқытушы-ұйымдастырушы оларды тақтаға жазады. Бұдан әрі параграф материалын оқып шығу тапсырылады. Оқу нәтижесінде схема жаңа ақпаратпен толықтырылады. Зерттеудің нәтижесі алынған көріністі талдау, алғашқы шешімдердің дұрыстығын немесе сәйкессіздігін талқылау және алынған ақпараттарды қорыту болуы керек. Мұндай жұмыс барысында келесі дағдылар қалыптасады және дамиды:

- сұрақтар қою;
- ең бастысын таңдау;
- себеп-салдарлық қатынастарды орнату;
- тұтас алғанда мәселені түсініп, жекеден жалпыға көшу;
- салыстыру және талдау;
- ұқсастықтар жасау.

Осы бөлім бойынша сабақтарды плакат, кесте, схема, оқу фильмдері немесе бейнематериалдарды қолдану арқылы әңгіме, сұхбат түрінде жүргізуге болады.

Сабақта қарастырылатын материалды тарих пәнінен алған білімдері, ең маңызды саяси оқиғалар, Отанымыздың аймағында болып өткен қаһармандық оқиғалар, Ұлы Отан соғысының ардагерлерінің ерліктерімен байланыстыру қажет. Оқу орны түлектерінің әскери қызметтегі өнегелі істерін кеңінен дәріптеуге де болады.

Рефлексия

Оқушылар өз позициясын түсіндіре отырып, сөйлемдерді жалғастырады:

- Патриот – бұл
- Өз Отаныңды қорғау деген –
- Егер мен Қарулы Күштерде қызмет етсем, мен ... әскерін таңдаған болар едім, себебі ..

Қысқа мерзімді жоспарлар үлгісі
Сабақтарды ұйымдастыру және жүргізу әдістері бойынша ұсыныстар
Қысқа мерзімді жоспар

Сабақ: АӘТД пәні	Мектеп: №222 орта мектеп	
Күні: 19. 10	Мұғалімнің аты-жөні: Тышқанбаев Жалғасбай	
Сынып: 10а б-сыныбы	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары.	
Сабақ негізделген оқу мақсаты	Оқушылар сабақ соңына қарай не үйренгенін қалайсыз? -Қарулы Күштерде тәртіп пен реттілікті қамтамасыз етудің құқықтық негіздерін түсіну. -әскери атақтар мен айырым белгілерімен танысу. -әскери қызметшілердің жалпы міндеттерін білу және түсіну.	
Сабақтың мақсаттары	Барлық оқушылар орындай алады: Жалпыәскери жарғылардың түрлерін және маңыздылықтарын анықтай алады.	
	Оқушылардың көпшілігі орындай алады: Әскери қызметшілердің жалпы міндеттерін біледі.	
	Кейбір оқушылар орындай алады: Әскери атақтар мен айырым белгілерін ажырата алады.	
Бағалау критерийлері	Жалпыәскери жарғылардың түрлерін және олардың нені анықтайтынын біледі. Әскери қызметшілердің міндеттерін біледі, әскери атақтарды ажырата алады.	
Пәнаралық байланыс	Құқық негіздері (Конституция), Қазақстан тарихы (Тәуке ханның жарғылары, ҚК-ң құрылуы), Дүниежүзі тарихы	
Құндылықтармен байланыс	Топтық, жұптық жұмыстар арқылы қарым – қатынас жасауға, өзгенің пікірімен санасуға, ынтымақтастық орта құруға баулу.	
Тілдік мақсат	Оқушылар: Мәтінді оқып термин сөздердің мағынасын ашып түсіндіреді. Әскерлік және кемелік атақтарды ажырата алады. Оқылым, айтылым, тыңдалым дағдыларын дамытады.	
	Негізгі сөздер мен тіркестер (пәнге арналған сөздік және терминология):	
	Жалпыәскери жарғы, саптық жарғы, тәртіптік жарғы, ішкі қызмет жарғысы, Гарнизондық және қарауылдық қызметтерінің жарғысы, әскери қызметші, әскери атақ, жауынгерлер мен матростар, сержанттар мен старшиналар, кіші офицерлер, аға офицерлер, жоғары офицерлер т. б.	
	Сыныптағы диалог/ жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер	
	Талқылауға арналған сұрақтар: 1.Қандай Жалпыәскери жарғылар бар? 2. Әскери қызметшілердің жалпы міндеттері қандай? 3. Әскери шендерді қандай топтарға топтауға болады?	
	Тыңдалым мен оқылым бойынша ұсыныстар: 1. Жалпыәскери жарғылар ҚР ҚК-і өмірі мен қызметін нормативтік- ... құжаттарымен қатаң реттейді.	

		2. Әскери қызметші- , басқа да әскерлер мен ... құралымдар қатарындағы ҚР-ы ... ,	
Алдыңғы білім		Әскерде жарғылар болатынын біледі, әскери шендер жайлы түсініктері бар	
Жоспар			
Жоспарланған уақыт		Жоспарланған жаттығулар (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар
Басы 8 минут	2 мин	I. Ұйымдастыру: Взвод командирі взводты бөлімше бойынша екі қатарлы сапқа тұрғызып баяндайды. Амандасу, түгендеу Оқушылардың сырт пішіндерін тексеру.	
	3 мин	II. «Лездеме сұрақтар» стратегиясы. Үй тапсырмасын сұрау. -«Қазақстан Республикасын қорғау-оның әрбір азаматының қасиетті борышы және міндеті» деп Конституцияның нешінші бабында айтылған? -ҚР ҚК-і қандай негізгі күштерден тұрады? -Құрлық әскерлерінің құрамындағы өңірлік қолбасшылықтарды ата. -ҚР ҚК-ң қандай әскери оқу орындарын білесің? -ҚР ҚК-ң Әскери анты қашан қабылданды? -ҚР ҚК-ң әскери нышандары қашан қабылданды? -ҚР ҚК-ң әскери нышандарын ата. -Экстремизм дегеніміз не? -Экстремизмнің түрлерін ата. -Терроризм дегеніміз не? Бағалау. Мадақтау сөздер арқылы бағалау жүреді. Бүгінгі сабақтың тақырыбы анықталады.	Интеративті тақта
	3 мин	III. Топтастыру: Ұшқыштар, танкистер, артиллеристер сөздері жазылған қағаз қиындыларын таңдап, 3 топқа бөлінеді. -әр топ атына тән әскери техникалардан нелерді білесіңдер? -осы үш топтың да әскери қызметкерлері қызмет барысында неге бағынады?	Ұшқыштар, танкистер, артиллеристер сөздері жазылған парақшалар, осыған сәйкес әскери техникалар суреттері қиындылары
Ортасы 27 минут	8 мин	IV. «Ойлан, бірік, бөліс» әдісі бойынша 3 топ кіші жоба қорғайды. Рөлдерге бөлінеді (көшбасшы, хатшы, баяндамашы, бақылаушы, уақыт сақшысы). Әр топ оқып талқылап, ортаға шығып тақырыпты қорғайды. I топ: ҚР ҚК-ң, басқа да әскерлері мен әскери құралымдарының жалпыәскери жарғылары, олардың әскери ұжым қызметі мен тұрмыс-	Плакат, маркер, оқулық

5 мин	<p>тіршілігіндегі маңызы.</p> <p>II топ: Әскери қызметшілердің жалпы міндеттері.</p> <p>III топ: Әскери атақтар мен айырым белгілері.</p> <p>Бағалау. «Екі жұлдыз бір тілек» тәсілі арқылы бағаланады.</p>	Үлестірме парақшалар																					
4 мин	<p>Кері байланыс: Оқушылар, сіздерге топтық жұмыс ұнады ма?</p> <p>Сіздер бақылаушының берген бағасымен келісесіздер ме?</p> <p>IV. Жұптық жұмыс. «Сәйкестендіру кестесі»</p> <p>Әскери шендер мен әскери атақтарды сәйкестендіру.</p> <table border="1" data-bbox="491 629 1161 1697"> <thead> <tr> <th>Әскери шен</th> <th>Сәйкестендіру</th> <th>Әскери атақ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td>Полковник</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Генерал полковник</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Жас ұлан</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Армия генералы</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Капитан</td> </tr> <tr> <td></td> <td></td> <td>Сержант</td> </tr> </tbody> </table>		Әскери шен	Сәйкестендіру	Әскери атақ			Полковник			Генерал полковник			Жас ұлан			Армия генералы			Капитан			Сержант
Әскери шен	Сәйкестендіру	Әскери атақ																					
		Полковник																					
		Генерал полковник																					
		Жас ұлан																					
		Армия генералы																					
		Капитан																					
		Сержант																					
1 мин	<p>Бағалау. Жұп өздерін бағалайды. Бағдаршам көздері арқылы бағалау.</p> <p>Жасыл – тапсырманы толық орындадық;</p> <p>Сары- тапсырманы орындауда бір-екі қателіктер болды;</p> <p>Қызыл- тапсырманы орындауда қателіктер көп болды.</p> <p>V. Жеке жұмыс. Кеңейтілген тапсырма</p>	Үлестірме парақшалар																					
3 мин																							

	6 мин	<p>№1. Ұғымдар мен анықтамаларды сәйкестендіріңіз</p> <table border="1"> <tr> <td>Әскерлік атақтар</td> <td>Әскери киімге тағылатын, ҚК түріне, әскер тектеріне тиесілігін көрсететін белгі</td> </tr> <tr> <td>Кемелік атақтар</td> <td>Майор, ефрейтор, шебер-сержант, генерал-полковник</td> </tr> <tr> <td>Әскери қызметші</td> <td>3-дәрежелі капитан, аға матрос, шебер-старшина, адмирал</td> </tr> <tr> <td>Айырым белгілері</td> <td>ҚК-ң, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар қатарындағы ҚР азаматтары</td> </tr> </table> <p>№2. Термин сөздердің анықтамаларын жазыңыз</p> <table border="1"> <tr> <td>1. Жалпыәскери жарғы-</td> </tr> <tr> <td>2. Әскери атақ (кімдерге беріледі)-</td> </tr> <tr> <td>3. Әскери қызметшінің міндеттері-</td> </tr> <tr> <td>4. Курсанттар-</td> </tr> </table> <p>Бағалау: «Екі жұлдыз, бір ұсыныс» арқылы мұғалім тарапынан (сыныптан тыс) жүргізіледі.</p>	Әскерлік атақтар	Әскери киімге тағылатын, ҚК түріне, әскер тектеріне тиесілігін көрсететін белгі	Кемелік атақтар	Майор, ефрейтор, шебер-сержант, генерал-полковник	Әскери қызметші	3-дәрежелі капитан, аға матрос, шебер-старшина, адмирал	Айырым белгілері	ҚК-ң, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар қатарындағы ҚР азаматтары	1. Жалпыәскери жарғы-	2. Әскери атақ (кімдерге беріледі)-	3. Әскери қызметшінің міндеттері-	4. Курсанттар-	Үлестірме парақшалар
Әскерлік атақтар	Әскери киімге тағылатын, ҚК түріне, әскер тектеріне тиесілігін көрсететін белгі														
Кемелік атақтар	Майор, ефрейтор, шебер-сержант, генерал-полковник														
Әскери қызметші	3-дәрежелі капитан, аға матрос, шебер-старшина, адмирал														
Айырым белгілері	ҚК-ң, басқа да әскерлер мен әскери құралымдар қатарындағы ҚР азаматтары														
1. Жалпыәскери жарғы-															
2. Әскери атақ (кімдерге беріледі)-															
3. Әскери қызметшінің міндеттері-															
4. Курсанттар-															
Соңы 5 мин	4 мин 1мин	<p>VI. Рефлексия: Табыс кемесі</p> <p>Не білдің? Не түсіндің? Нені түсіну қиын болды?</p> <p>Үйге тапсырма: Тақырып бойынша қосымша мәліметтер жинау</p>	Стикер												
Қосымша ақпарат															
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?		Бағалау – Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері, АКТ-мен байланыс.												
Әскери терминдердің анықтамасын құрастыруда барынша қолдауды қажет ететін оқушыларға сөйлемнің бастапқы бөлімін айту арқылы көмек көрсетемін. Орташа қолдауды қажет ететіндерге жетелеуші сұрақтар арқылы қолдау көрсетіледі. Аса қабілетті оқушыларға анықтаманы құрастыруда бағыт беріледі.		Жабық, ашық сұрақтар. Мадақтау сөздер арқылы бағалау. Екі жұлдыз, 1 ұсыныс. Бағдаршам . Рефлексия	Презентация, слайд												
Рефлексия		Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы													

	өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.
<ul style="list-style-type: none"> - Сабақ/оқу мақсаттары шынайы ма? - Бүгін оқушылар не білді? - Сыныптағы ахуал қандай болды? - Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? - Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? - Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен? 	
Қорытынды бағамдау	
Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?	
1.	
2.	
Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?	
1.	
2.	
Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетін не білдім?	

Қысқа мерзімді жоспар

№ сабақ	Тақырып	Оқыту мақсаты	Сабақтың міндеттері	Нені білуі тиіс	Нені үйренуі тиіс
№ 33 сабақ	Жергілікті жерде картасыз бағдарлау	Өзінің тұрған жерін, көкжиек тұстарын түрлі бағдарларға қатысты анықтай білу әдістері және тәсілдерімен таныстыру	Тұрған жерді компас, аспан денелері және жергілікті заттардың көмегімен анықтау түсінігін қалыптастыру; бағдарлаудың тәжірибелік дағдыларын дамыту; бастамашылдыққа, тапқырлыққа, өздігінше әрекет етуге дайын болуға тәрбиелеу.	Әскери топографияның негіздерін; көкжиек тұстарын және жергілікті жерде бағдарды анықтау әдістері мен тәсілдерін білуі тиіс	Бағдар мен жергілікті заттарға сүйеніп, көкжиек тұстарын және өзінің тұрған жерін анықтауды, ол туралы баяндауды үйренуі тиіс.
Қарастырылатын тақырыптар Оқу сұрақтары		Сабақты ұйымдастыру және жүргізу әдістемесі		Рефлексия	

<p>1. Бағдарлау туралы түсінік. 2. Компаспен, аспан денелері және жергілікті заттар бойынша көкжиек тұстарын анықтау. 3. Өзінің тұрған орны туралы мәлімдеу.</p>	<p>Сабақты бағдарлар айқын көрінетін, жақсы ойластырылған жергілікті жерде жүргізу ұсынылады. Практикалық жұмыс үшін топтар саны бойынша компастарды алдын ала дайындау қажет.</p> <p>Сабақтың басында мұғалім әскери білім жүйесіндегі әскери топография ұғымының маңызын түсіндіреді. Әскери қызметшілер үшін бейтаныс жерде жылдам бағдарлау өте маңызды екенін айта кеткен жөн. Бұл білім мен тұрақты дайындықты талап етеді. Мұғалім оқушыларға «бағдарлау», «бағдар» ұғымдарын түсіндіреді. Негізгі түсініктерді игергеннен кейін, көкжиек тұстарын анықтау керек. Көкжиек тұстары компас, аспан денелері және жергілікті заттар көмегімен анықталады.</p> <p>Бұл сабақты өткізу үшін келесі материалдарды дайындау қажет: компас, плакаттар немесе көрсетілім және т. б. Мұғалім компастың бөліктерін көрсете отырып, олардың қолданылуын түсіндіріп, компастың көмегімен көкжиек тұстарын қалай анықтау керек екенін айтады. Алған білімдерін бекіту үшін оқушылар топтарға бөлініп, көкжиек тұстарын (оңтүстік, солтүстік, шығыс, батыс) анықтауға жаттығады. Қажетті тұсты анықтағанда, сол жаққа қарап тұру қажет. Әрі қарай оқушыларға күн және сағатқа қарап көкжиек тұстарын анықтау тәсілдерін үйрету қажет. Егер сабақ кезінде Күн көрінбесе, оқушылар компас және сағаттың көмегімен Күн бағытын анықтайды. Темірқазыққа қарап, солтүстік бағытты анықтауды плакат бойынша түсіндіріп, оқушылардың өздеріне табуға ұсынуға болады.</p> <p>Жергілікті нәрселердің кейбір белгілері бойынша көкжиек тұстарын анықтау тәртібін түсіндіре отырып, мұғалім мысалдар келтіреді. Оқушыларға бұл тәсіл үлкен ауытқу беретінін айту керек. Сабақтың соңында мұғалім оқушылардан көкжиек тұстарын анықтаудың басқа да тәсілдерін сұрастырып, оларды талқылайды. Содан соң мұғалім оқушыларды өзі тұрған жер туралы баяндау (мәлімдеу) тәртібімен таныстырады. Ол үшін үлгі ретінде баяндайды, оның мазмұнын түсіндіреді. Оқушылар баяндауды орындап жаттығады.</p>	<p>Оқушылар сөйлемдерді аяқтайды. – Сабақта көбінесе ... есімде қалды. – ... екені мені таңғалдырды. – Мен тағы да ... білгім келеді. – Мен сабақта алған білімімді ... пайдалана аламын.</p>
--	---	---

Қысқа мерзімді жоспар

№ сабақ	Тақырып	Оқыту мақсаты	Сабақтың міндеттері	Нені білуі тиіс	Нені үйренуі тиіс
---------	---------	---------------	---------------------	-----------------	-------------------

№ 34 сабақ	Магниттік азимутты анықтау	Магниттік азимутты анықтау және оны анықтау кезіндегі әрекеттер тәртібімен таныстыру.	Магниттік азимут, жергілікті жерде бағдарлауға арналған заманауи жеке құрал-жабдық туралы түсінігін қалыптастыру, дербестікке, жауапкершілікке тәрбиелеу.	Магниттік азимут және оны анықтау тәсілдерін; заманауи жерсеріктік навигация жүйелерінің сипаттамаларын білуі тиіс	Магниттік азимутты анықтауды, азимутпен берілген жерде бағыт табуды үйренуі тиіс.
Қарастырылатын тақырыптар Оқу сұрақтары		Сабақты ұйымдастыру және жүргізу әдістемесі			Рефлексия
<p>1. Азимут және оны анықтау.</p> <p>2. Жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтары.</p> <p>3. GPS (Global Positional System), Galileo және ГЛОНАСС жерсеріктік навигация жүйелері туралы жалпы мәліметтер</p>		<p>Мұғалім жергілікті жерде бағдарлау үшін жергілікті заттарға (магниттік азимуттар) қарап бағытты анықтау қажет екенін түсіндіреді. Магниттік азимут магниттік меридиан-ның солтүстік бағытынан нәрсеге қаратылған бағытқа дейінгі сағат тілі бағытымен өлшенетін (0°-тан 360°-қа дейінгі) көлденең бұрыш екенін айтады. Магниттік азимуттар жергілікті жерде магниттік бағдары бар бұрыш өлшеуіш құралдардың (компас пен буссоль) көмегімен анықталады.</p> <p>Әскери жағдайларда ол үшін Адрианов компасы жиі пайдаланылады.</p> <p>Оқушылармен компастың құрылысын қайталап қараған соң, сабақтың негізгі бөлігіне, яғни магниттік азимуттардың анықтамасын талдауға кіріседі.</p> <p>Мұғалім магниттік азимутты анықтау үшін әрекеттер тәртібін көрсетеді және түсіндіреді. Оқушылардың түсінгеніне көз жеткізгеннен кейін жаттығуға кіріседі.</p> <p>Оқушылар сағат тілі бағыты бойынша айналасында кем дегенде төрт бағдар белгілеуі керек. Содан кейін оларға жергілікті жерде көрсетілген бағдарлардың магниттік азимутының бағытын анықтауға тапсырма беріледі. Оқушылар тапсырманы өздері орындайды, оқытушы оларды қадағалайды және қажет болғанда тапсырманы орындауға көмектеседі.</p> <p>Тақырыптың екінші сұрағын зерттеу үшін кабинетте бар құралдарды пайдалану қажет. Сабақты бастаған кезде, ең алдымен, оқушыларға жергілікті жерде бағдарлаудың бұрын үйренген әдістерінің қарапайым әрі сенімді екені түсіндіріледі. Бірақ ғылым мен</p>			<p>Тақтаға «Менің қызметім» және «Оқушылардың бірігіп істеген әрекеттері» деп аталатын секторларға бөлінген «Рефлексивті нысана» ілінеді.</p> <p>Әр оқушы нысананың үстіне сабақта алған бағаларына сәйкес белгілерді қойып шығады (0-ден 10-ға дейін).</p> <p>Нысанадағы белгілерді талқылайды.</p>

	<p>жаңа технологиялардың жетістіктері Қарулы Күштерге бағдар алудың заманауи құралдарын кеңінен енгізуге мүмкіндік береді. Бұл аталған мәселені қысқа уақытта, дәл және тиімді шешуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар бағдарлаудың қазіргі заманғы құралдары көп функционалды болып табылады. Бірақ олар радиоэлектрондық соғыс құралдары арқылы оңай «басылуы» мүмкін. Сондықтан компас сенімді құрал болып қала береді.</p> <p>«Жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи дербес жабдықтары» тақырыбын қарастыру кезінде слайдты (плакат) пайдаланып, барлау, басқару және байланыс кешенінің (ББК) жиынтығы мен қолданылуы, әрбір буынының атқарушылық мүмкіндіктері туралы айтып, түсіндіру қажет.</p> <p>Сондай-ақ слайдты пайдаланып:</p> <ul style="list-style-type: none"> – қолданыстағы жерсеріктік навигациялық жүйелер (Ресейдің ГЛОНАСС, АҚШ-тың GPS, Еуропалық Galileo); – жерсеріктік навигациялық жүйелердің жұмыс істеу қағидаты; – осы жүйелердің әскери емес салаларда қолданылуы туралы айтуға болады. <p>Бұдан кейін оқушыларға жергілікті жерде бағдарлаудың заманауи жеке жабдықтары, оның негізгі элементтері мен сипаттамаларын түсіндіреді. Оқушылар өзіндік жұмыс ретінде ғаламтор мен оқулықтағы материалды пайдаланып, GPS, Galileo және ГЛОНАСС жерсеріктік навигация жүйелері туралы хабарлама дайындайды.</p>	
--	---	--

Сабақты бастаған кезде, ең алдымен, оқушыларға жергілікті жерде бағдарлаудың бұрын үйренген әдістерінің қарапайым әрі сенімді екені түсіндіріледі. Бірақ ғылым мен жаңа технологиялардың жетістіктері Қарулы Күштерге бағдар алудың заманауи құралдарын кеңінен енгізуге мүмкіндік береді. Бұл аталған мәселені қысқа уақытта, дәл және тиімді шешуге мүмкіндік береді. Сонымен қатар бағдарлаудың қазіргі заманғы құралдары көп функционалды болып табылады. Бірақ олар радио-электрондық соғыс құралдары арқылы оңай «басылуы» мүмкін. Сондықтан компас сенімді құрал болып қала береді.

Қысқа мерзімді жоспар

Сабақтың тақырыбы	Әскери робот техникасы негіздері.	
Күні: 19.12. 2019	Мұғалімнің аты-жөні: В. Валиев	
Сынып: 10 «а,б»	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:

Сабаққа негізделген оқу мақсаттары:	Оқушыларға Роботтар туралы жалпы мәліметтер беру, Әскери істе роботтарды қолдану туралы мәліметтер беру.	
Сабақ мақсаттары:	Барлық оқушылар: Роботтар туралы жалпы мәліметтер біледі	
	Оқушылардың басым бөлігі: Роботтар туралы жалпы мәліметтер беру, Әскери істе роботтарды қолдану туралы мәліметтер біледі.	
	Кейбір оқушылар: Роботтар туралы жалпы мәліметтер беру, Әскери істе роботтарды қолдану туралы мәліметтер біледі, басқаларға үрете алады.	
Тілдік мақсат	<i>Оқушылар: Бейнелеу, талқылау және көрсету арқылы өзінің АӘЖТД бойынша түсінігін көрсетеді.</i>	
	Негізгі сөздер мен тіркестер: Роботтар.	
	Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер: айтылы-мын жақсарту ауызша сөйлеу дағдылары дамиды, сұрақтар қоя алады.	
	Талқылауға арналған тармақтар: топтарға бөлініп берілген тапсырмаларды талқылайды.	
	Жазылым бойынша ұсыныстар:	
Алдыңғы тақырып	Магнитті азимутты анықтау.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар мен (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар, ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар
Басталуы 5 минут	Взвод командирі оқушыларды сапқа тұрғызады, оқытушыға рапорт береді, амандасу, түгендеу, оқушылардың сырт көрінісін тексеру.	АӘЖТД кабинеті
Ортасы 30 минут	1. Жаңа тақырып. 30 минут Роботтар туралы жалпы мәліметтер. Әскери істе роботтарды қолдану.	Плакат, маркер, постер, түрлі түсті қағаздар, таныстырылым.
Аяқталуы 5 минут	Рефлексия 1. Нені білемін? 2. Нені білдім? 3. Нені білгім келеді?	Стикерлер, макеттер, практикалық оқу жаттығу орындары
Қосымша ақпарат		
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіру қалай жоспарлайсыз?	Бағалау- оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Пәнаралық байланыс қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері АКТ –мен байланыс. Құндылықтардағы байланыс

<p>- үлгерімі төмен оқушыларға ЖАДА ұйымдастыру арқылы деңгейлік тапсырмалар беремін.</p> <p>- Қабілеті жоғары оқушыларға жоғары дәрежелі сұрақтар қоямын.</p>	<p><i>Табыс критерийлері</i> <i>Бағалау критерийлері</i> <i>Бірін-бірі бағалау</i> <i>Өзін-өзі бағалау</i> <i>Бағалау парақшалары</i> <i>Кері байланыс</i></p>	<p><i>Оқушылардың ойлау қабілетін, ой-өрісін дамыту. Оқушыларды өз-бетінше ізденуге, бағалауға, адамгершілікке тәрбиелеу.</i></p>
<p>Рефлексия Сабақ/ оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болы ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?</p>	<p>Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.</p>	
<p>Қорытынды бағамдау Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?</p> <p>1: _____</p> <p>2: _____</p> <p>Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?</p> <p>1: _____</p> <p>2: _____</p> <p>Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетінен не білдім?</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>		

Қысқа мерзімді жоспар

Сабақтың тақарыбы	<i>Роботтың басқару алгоритмі.</i>	
Күні: 09.01.2019	Мұғалімнің аты-жөні: <i>В.Валиев</i>	
Сынып: 10 «а,б»	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабаққа негізделген оқу мақсаттары:	Оқушыларға Робот қозғалыс траекториясын жоспарлау, роботтар тобын ұжымдық басқарудағы моделдері мен алгоритмдері туралы мәліметтер беру.	
Сабақ мақсаттары:	<p>Барлық оқушылар: Робот қозғалыс траекториясын жоспарлай алады.</p> <p>Оқушылардың басым бөлігі: Робот қозғалыс траекториясын жоспарлау, роботтар тобын ұжымдық басқарудағы моделдері мен алгоритмдері туралы мәліметтер біледі.</p>	

	Кейбір оқушылар: Робот қозғалыс траекториясын жоспарлау, роботтар тобын ұжымдық басқарудағы моделдері мен алгоритмдері туралы мәліметтер біледі, басқаларға үрете алады.	
Тілдік мақсат	Оқушылар: Бейнелеу, талқылау және көрсету арқылы өзінің АӘЖТД бойынша түсінігін көрсетеді.	
	Негізгі сөздер мен тіркестер: Алгоритм.	
	Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер: айтылы-мын жақсарту ауызша сөйлеу дағдылары дамиды, сұрақтар қоя алады.	
	Талқылауға арналған тармақтар: топтарға бөлініп берілген тапсырмаларды талқылайды.	
	Жазылым бойынша ұсыныстар:	
Алдыңғы тақырып	Әскери робот техникасының негіздері.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар мен (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар, ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар
Басталуы 5 минут	Взвод командирі оқушыларды сапқа тұрғызады, оқытушыға рапорт береді, амандасу, түгендеу, оқушылардың сырт көрінісін тексеру.	АӘЖТД кабинеті
Ортасы 30 минут	1. Жаңа тақырып. 30 минут Робот қозғалыс траекториясын жоспарлау. Роботтар тобын ұжымдық басқарудағы моделдері мен алгоритмдері.	Плакат, маркер, постер, түрлі түсті қағаздар, таныстырылым.
Аяқталуы 5 минут	Рефлексия 1. Нені білемін? 2. Нені білдім? 3. Нені білгім келеді?	Стикерлер, макеттер, практикалық оқу жаттығу орындары
Қосымша ақпарат		
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіру қалай жоспарлайсыз?	Бағалау- оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Пәнаралық байланыс қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері АКТ –мен байланыс. Құндылықтардағы байланыс
- үлгерімі төмен оқушыларға ЖАДА ұйымдастыру арқылы деңгейлік тапсырмалар беремін. - Қабілеті жоғары оқушыларға жоғары дәрежелі сұрақтар қоямын.	<i>Табыс критерийлері</i> <i>Бағалау критерийлері</i> <i>Бірін-бірі бағалау</i> <i>Өзін-өзі бағалау</i> <i>Бағалау парақшалары</i> <i>Кері байланыс</i>	<i>Оқушылардың ойлау қабілетін, ой-өрісін дамыту.</i> <i>Оқушыларды өз-бетінше ізденуге, бағалауға, адамгершілікке тәрбиелеу.</i>

<p>Рефлексия Сабақ/ оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болы ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?</p>	<p>Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.</p>
<p>Қорытынды бағамдау Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?</p> <p>1: _____</p> <p>2: _____</p> <p>Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?</p> <p>1: _____</p> <p>2: _____</p> <p>Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетінен не білдім?</p> <p>—</p> <p>—</p>	

Қысқа мерзімді жоспар

Сабақтың тақырыбы	Роботтарға арналған тапсырмалар.	
Күні: 23.01.2019	Мұғалімнің аты-жөні: В.Валиев	
Сынып: 10 «а,б»	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабаққа негізделген оқу мақсаттары:	Оқушыларға Роботтардың функционалдық мүмкіндіктері, Тактикалық міндеттерді қою және шешу: жергілікті жерді бағдарлау, роботтың төтенше жағдайлардағы іс-әрекеті туралы мәліметтер беру.	
Сабақ мақсаттары:	Барлық оқушылар: Роботтардың функционалдық мүмкіндіктерін біледі.	
	Оқушылардың басым бөлігі: Роботтардың функционалдық мүмкіндіктері, Тактикалық міндеттерді қою және шешу: жергілікті жерді бағдарлау, роботтың төтенше жағдайлардағы іс-әрекеті туралы біледі.	
	Кейбір оқушылар: Роботтардың функционалдық мүмкіндіктері, Тактикалық міндеттерді қою және шешу: жергілікті жерді бағдарлау, роботтың төтенше жағдайлардағы іс-әрекеті туралы біледі, басқаларға үйрете алады.	
Тілдік мақсат	Оқушылар: Бейнелеу, талқылау және көрсету арқылы өзінің АӘЖТД бойынша түсінігін көрсетеді.	
	Негізгі сөздер мен тіркестер: Тактикалық міндеттер.	
	Сыныптағы диалог/жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер: айтылы-мын жақсарту ауызша сөйлеу дағдылары дамиды, сұрақтар қоя алады.	

	Талқылауға арналған тармақтар: топтарға бөлініп берілген тапсырмаларды талқылайды.	
	Жазылым бойынша ұсыныстар:	
Алдыңғы тақырып	Роботтың басқару алгоритмі.	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар мен (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар, ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар
Басталуы 5 минут	Взвод командирі оқушыларды сапқа тұрғызады, оқытушыға рапорт береді, амандасу, түгендеу, оқушылардың сырт көрінісін тексеру.	АӘЖТД кабинеті
Ортасы 30 минут	1. Жаңа тақырып. 30 минут Роботтардың функционалдық мүмкіндіктері. Тактикалық міндеттерді қою және шешу: жергілікті жерді бағдарлау, роботтың төтенше жағдайлардағы іс-әрекеті.	Плакат, маркер, постер, түрлі түсті қағаздар, таныстырылым.
Аяқталуы 5 минут	Рефлексия 1. Нені білемін? 2. Нені білдім? 3. Нені білгім келеді?	Стикерлер, макеттер, практикалық оқу жаттығу орындары
Қосымша ақпарат		
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіру қалай жоспарлайсыз?	Бағалау- оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	Пәнаралық байланыс қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері АКТ –мен байланыс. Құндылықтардағы байланыс
- үлгерімі төмен оқушыларға ЖАДА ұйымдастыру арқылы деңгейлік тапсырмалар беремін. - Қабілеті жоғары оқушыларға жоғары дәрежелі сұрақтар қоямын.	<i>Табыс критерийлері</i> <i>Бағалау критерийлері</i> <i>Бірін-бірі бағалау</i> <i>Өзін-өзі бағалау</i> <i>Бағалау парақшалары</i> <i>Кері байланыс</i>	<i>Оқушылардың ойлау қабілетін, ой-өрісін дамыту.</i> <i>Оқушыларды өз-бетінше ізденуге, бағалауға, адамгершілікке тәрбиелеу.</i>
Рефлексия Сабак/ оқу мақсаттары шынайы ма? Бүгін оқушылар не білді? Сыныптағы ахуал қандай болды? Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болы ма? Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.	

Қорытынды бағамдау
 Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?
 1: _____
 2: _____

Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да, оқуды да ескеру)?
 1: _____
 2: _____

Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетінен не білдім?

Қысқа мерзімді жоспар

Сабақ: АӘТД пәні	Мектеп: №222 мектеп
Күні: 22. 02	Мұғалімнің аты-жөні: Тышқанбаев Жалғасбай
Сынып: 10а, 10б-сынып	Қатысқандар саны: _____ Қатыспағандар саны: _____
Сабақтың тақырыбы:	Шаруашылық жүргізу нысанындағы азаматтық қорғау
Сабақ негізделген оқу мақсаты	Оқушылар сабақ соңына қарай не үйренгенін қалайсыз? -адам өмірі қауіпсіздігі негіздерін оқытудың мақсаттарын анықтайды. -оқу мекемесінде азаматтық қорғау құрылымының ұйымдастырылуы, оның атқаратын міндеттерін талқылау. -адамдарды қауіпті және зиянды әсерлерден қорғау бойынша жүргізілетін шаралардың маңыздылығын түсіндіру.
Сабақтың мақсаттары	Барлық оқушылар орындай алады: <i>Шаруашылық нысанындағы азаматтық қорғаныстың ұйымдастырылу құрылымын біледі.</i> Оқушылардың көпшілігі орындай алады: Азаматтық қорғаныстың әскери емес құрылымдар қызметі мен жабдықталуы туралы мәлімет береді. Кейбір оқушылар орындай алады: Медициналық қызметтің міндетін біледі және басқаларға үйрете алады.
Бағалау критерийлері	Шаруашылық нысандарындағы азаматтық қорғаныстың мақсаттары мен міндеттерін біледі. Азаматтық қорғаудың ұйымдастырылуын, әскери емес құралымдарды және олардың атқаратын міндеттерін айта алады.
Пәнаралық байланыс	Құқық (азаматтық қорғаныс заңы), химия (радиациялық және химиялық бақылау аспаптары), биология (санитарлық-гигиеналық талаптар)
Құндылықтармен байланыс	Топтық, жұптық, жеке жұмыстар арқылы коммуникативті қарым – қатынас жасауға, ынтымақтастық орта құруға, бірлесіп жұмыс жасауға, өзгенің пікірімен санасуға баулу.

Тілдік мақсат	Оқушылар: Мәтінді оқып термин сөздердің мағынасын ашып түсіндіреді. Оқылым, айтылым, тыңдалым дағдыларын дамытады.	
	Негізгі сөздер мен тіркестер (пәнге арналған сөздік және терминология):	
	<i>Өмір қауіпсіздігі, азаматтық қорғау, шаруашылық нысаны, азаматтық қорғау құралымдары, штаб және т. б.</i>	
	Сыныптағы диалог/ жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер	
	Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Өмір қауіпсіздігі нені анықтайды? 2. Азаматтық қорғаудың мемлекеттік жүйесі дегеніміз не? 3. Оқу мекемесіндегі азаматтық қорғаудың ұйымдастырылу тәртібін білесің бе? 4. Әскери емес құралымдарды ата? Тыңдалым мен оқылым бойынша ұсыныстар: Азаматтық қорғаудың негізгі міндеті түрлі „, жағдайларда және қарсылас жаппай „,-„, қаруларын қолданғанда тұрғындарды және ел аумағын „, болып табылады. Шаруашылық жүргізу „, азаматтық қорғау „,-„, орындалуын қамтамасыз ету үшін штаб, құралымдар және азаматтық қорғау „, құрылады.	
Алдыңғы білім	Азаматтық қорғаныс жайлы түсініктері бар, қарапайым қорғану жолдарын айта алады	
Жоспар		
Жоспарланған уақыт	Жоспарланған жаттығулар (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар ескертпелерді жазыңыз)	
Басы 6 минут	2 мин	I. Ұйымдастыру кезеңі Взвод командирі взводты бөлімше бойынша екі қатарлы сапқа тұрғызып баяндайды. Амандасу, түгендеу Оқушылардың сырт пішіндерін тексеру. II. Топтастыру: құтқарушылар, тәртіп сақшылары, өрт сөндірушілер сөздері жазылған қағаз қиындыларын таңдап, 3 топқа бөлінеді. Бүгінгі сабақтың тақырыбы анықталады. -оқушылар топтың аттары нені білдіреді? -неге бұлай бөліндік?
	1 мин	
	3 мин	
Ортасы 29 минут	10 мин	АКТ мүмкіндіктерін пайдаланып төтенше жағдайлар туралы бейне ролик көрсетіледі. Оқушылардан бейне ролик арқылы қандай төтенше жағдайлар көргендері сұралады. Мадақтама сөздер арқылы бағаланады. III. «Ойлан, бірік, бөліс» әдісі бойынша 3 топ кіші жоба қорғайды. 1. Шаруашылық жүргізу нысанындағы (білім беру ұйымындағы) азаматтық қорғауды ұйымдастыру құрылымы және оның міндеттері 2. Әскери емес азаматтық қорғау құрылымдары, олардың мақсаты мен жабдықталуы 3. Медициналық қызмет тобының міндеті
	8 мин	
		Әр топ оқып талқылап, әр топ ортаға шығып тақырыпты
		Топ түрлері жазылған парақшалар мен қиындылар Ұпай жазылған белгі
		Плакат, маркер, стикер, интернет желісі (қосымша ақпарат), оқулық Үлестірме

	<p>1 мин</p> <p>4 мин</p> <p>2 мин</p> <p>5 мин</p>	<p>қорғайды. Бағалау. «Екі жұлдыз бір тілек» тәсілі арқылы бағалайды.</p> <p>IV. Жұптық жұмыс. Құралымдар мен міндеттерін сәйкестендіру</p> <table border="1" data-bbox="437 331 1257 1702"> <thead> <tr> <th data-bbox="437 331 715 409">Әскери емес құралымдар</th> <th data-bbox="715 331 978 409">Сәйкестендіру</th> <th data-bbox="978 331 1257 409">Міндеттері</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="437 409 715 595">Құтқару топтары</td> <td data-bbox="715 409 978 595"></td> <td data-bbox="978 409 1257 595">Оқу мекемесін сенімді күзетеді, нысанда төтенше жағдай кезінде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етеді</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 595 715 813">Өрт сөндіру қызметінің тобы</td> <td data-bbox="715 595 978 813"></td> <td data-bbox="978 595 1257 813">Радиациялық және химиялық барлау аспаптары арқылы нысанның радиациялық және химиялық ластануын анықтайды</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 813 715 999">Медициналық қызмет тобы</td> <td data-bbox="715 813 978 999"></td> <td data-bbox="978 813 1257 999">Төтенше жағдайлар салдарын жоюмен қатар, бейбіт және әскери уақытта құтқару жұмыстарын атқарады</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 999 715 1301">Қоғамдық тәртіпті қадағалау тобы</td> <td data-bbox="715 999 978 1301"></td> <td data-bbox="978 999 1257 1301">Өртке қарсы алдын алу шараларын әзірлеу, өрт сөндіру құралдарының дайындығын қамтамасыз ету, өртті шектеу және өрт сөндіру міндеттері жүктеледі</td> </tr> <tr> <td data-bbox="437 1301 715 1702">Радиациялық және химиялық бақылау бекеті</td> <td data-bbox="715 1301 978 1702"></td> <td data-bbox="978 1301 1257 1702">Санитарлық-гигиеналық және алдын алу шараларын ұйымдастырады және өткізеді, жәбірленушілерге алғашқы медициналық көмек көрсетеді және оларды емдеу мекемесіне эвакуациялайды</td> </tr> </tbody> </table> <p>Бағалау. Оқушылардың бірін-бірі бағалауы.</p> <p>V. «Пайымдау сұрақтары» әдісі. Ой-толғаныс жасауға итермелейтін сұрақтар қоямын.</p> <ul style="list-style-type: none"> -сабақта не маңызды болды? -не қызық болды? -жаңадан не білдіңдер? -не үйрендіңдер? <p>Бір сұраққа бірнеше оқушы жауап берсе болады.</p>	Әскери емес құралымдар	Сәйкестендіру	Міндеттері	Құтқару топтары		Оқу мекемесін сенімді күзетеді, нысанда төтенше жағдай кезінде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етеді	Өрт сөндіру қызметінің тобы		Радиациялық және химиялық барлау аспаптары арқылы нысанның радиациялық және химиялық ластануын анықтайды	Медициналық қызмет тобы		Төтенше жағдайлар салдарын жоюмен қатар, бейбіт және әскери уақытта құтқару жұмыстарын атқарады	Қоғамдық тәртіпті қадағалау тобы		Өртке қарсы алдын алу шараларын әзірлеу, өрт сөндіру құралдарының дайындығын қамтамасыз ету, өртті шектеу және өрт сөндіру міндеттері жүктеледі	Радиациялық және химиялық бақылау бекеті		Санитарлық-гигиеналық және алдын алу шараларын ұйымдастырады және өткізеді, жәбірленушілерге алғашқы медициналық көмек көрсетеді және оларды емдеу мекемесіне эвакуациялайды	<p>парақшала р</p>
Әскери емес құралымдар	Сәйкестендіру	Міндеттері																			
Құтқару топтары		Оқу мекемесін сенімді күзетеді, нысанда төтенше жағдай кезінде қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етеді																			
Өрт сөндіру қызметінің тобы		Радиациялық және химиялық барлау аспаптары арқылы нысанның радиациялық және химиялық ластануын анықтайды																			
Медициналық қызмет тобы		Төтенше жағдайлар салдарын жоюмен қатар, бейбіт және әскери уақытта құтқару жұмыстарын атқарады																			
Қоғамдық тәртіпті қадағалау тобы		Өртке қарсы алдын алу шараларын әзірлеу, өрт сөндіру құралдарының дайындығын қамтамасыз ету, өртті шектеу және өрт сөндіру міндеттері жүктеледі																			
Радиациялық және химиялық бақылау бекеті		Санитарлық-гигиеналық және алдын алу шараларын ұйымдастырады және өткізеді, жәбірленушілерге алғашқы медициналық көмек көрсетеді және оларды емдеу мекемесіне эвакуациялайды																			

		Мадақтау сөздермен бағалаймын.								
Соңы 5 мин	4 мин	Рефлексия	Үлестірме							
	1 мин	<p style="text-align: center;">«Менің сабақтан кейінгі әсерім» кестесі</p> <table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th style="background-color: #4a7ebb; color: white;">Қандай ой пайда болды?</th> <th style="background-color: #4a7ebb; color: white;">Не сезіндім?</th> <th style="background-color: #4a7ebb; color: white;">Не ұнады?</th> <th style="background-color: #4a7ebb; color: white;">Не қиын болды?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td style="background-color: #d9e1f2;"> </td> <td style="background-color: #d9e1f2;"> </td> <td style="background-color: #d9e1f2;"> </td> <td style="background-color: #d9e1f2;"> </td> </tr> </tbody> </table> <p>Үйге тапсырма: Тақырып бойынша қосымша мәліметтер жинау</p>		Қандай ой пайда болды?	Не сезіндім?	Не ұнады?	Не қиын болды?			
Қандай ой пайда болды?	Не сезіндім?	Не ұнады?	Не қиын болды?							

Қосымша ақпарат		
Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау – Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері, АКТ-мен байланыс.
Барынша қолдауды қажет ететін оқушыларға қысқаша анықтамалар жазылған картшкілер арқылы көмек көрсетемін. Орташа қолдауды қажет ететіндерге жетелеуші сұрақтар арқылы қолдау көрсетіледі. Аса қабілетті оқушыларға анықтаманы құрастыруда бағыт беріледі.	Жабық, ашық сұрақтар. Мадақтау сөздер арқылы бағалау. Екі жұлдыз, 1 ұсыныс. Бірін-бірі бағалау. Рефлексия	Презентация, слайд, интернет желісі Оқушылардың ойлау қабілетін, ой-өрісін дамыту. Оқушыларды өз бетінше ізденуге, бағалауға, адамгершілікке тәрбиелеу.
Рефлексия	Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.	
- Сабақ/оқу мақсаттары шынайы ма? - Бүгін оқушылар не білді? - Сыныптағы ахуал қандай болды? - Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма? - Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе? - Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?		
Қорытынды бағамдау		
Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?		
1.		
2.		

<p>Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетін не білдім?</p>
--

Қысқа мерзімді жоспар

Сабақ: АӘТД пәні	Мектеп: №222 мектеп	
Күні: 29.02	Мұғалімнің аты-жөні: Тышқанбаев Жалғасбай	
Сынып: 10а, 10б- сынып	Қатысқандар саны:	Қатыспағандар саны:
Сабақтың тақырыбы:	Ядролық қару және оның сипаттамасы	
Сабақ негізделген оқу мақсаты	<p>Оқушылар сабақ соңына қарай не үйренгенін қалайсыз?</p> <p>-ядролық қаруды қолданудың апаттық салдары туралы түсінік қалыптасады.</p> <p>-ядролық жарылыс түрлері мен олардың зақымдаушы факторларын есте сақтайды.</p> <p>-ядролық жарылыстың зақымдаушы факторларынан қорғанудың негізгі тәсілдерін анықтайды.</p>	
Сабақтың мақсаттары	Барлық оқушылар орындай алады: Ядролық қарудың әкелетін зияны мен зардаптарын біледі.	
	Оқушылардың көпшілігі орындай алады: Ядролық жарылыс түрлері мен жоюшы факторларына сипаттап береді.	
	Кейбір оқушылар орындай алады: Ядролық зақымдау ошақтарын зақымдалу сипатына қарай ажырата алады.	
Бағалау критерийлері	<p>Ядролық қарудың арналу мақсатын, мақсатына қарай жарылыс түрлерін біледі.</p> <p>Ядролық жарылыстың зақымдаушы факторларын біледі және сипаттай алады, олардан қорғану жолдарын айта алады.</p>	
Пәнаралық байланыс	Химия (радиациялық заттар, тротил, уран), биология (адам ағзаларының зақымдануы, күйік алуы), физика (электр желісіндегі кернеудің көтерілуі)	
Құндылықтармен байланыс	Топтық, жұптық, жеке жұмыстар арқылы коммуникативті қарым – қатынас жасауға, ынтымақтастық орта құруға, бірлесіп жұмыс жасауға, өзгенің пікірімен санасуға баулу.	
Тілдік мақсат	Оқушылар: Мәтінді оқып термин сөздердің мағынасын ашып түсіндіреді. Оқылым, айтылым, тыңдалым дағдыларын дамытады.	
	Негізгі сөздер мен тіркестер (пәнге арналған сөздік және терминология):	
	Ядролық қару, энергия, орталық, эпицентр, зақымдаушы фактор, соққы толқыны, жарықтық сәулелену, өткір радиация, радиобелсенді бөліну, электромагниттік импульс, ядролық зақымдау ошағы	
	Сыныптағы диалог/ жазылым үшін пайдалы тілдік бірліктер	

		<p>Талқылауға арналған сұрақтар: 1. Неліктен ядролық қару жаппай қырып-жою қаруы болып саналады? 2. Ядролық оқ-дәріні нысанаға жеткізу құралдарына нелер жатады? 3. Ядролық жарылыстың түрлерін ата.</p> <p>4. Ядролық жарылыстың қандай жоюшы факторлері бар?</p>	
		<p>Тыңдалым мен оқылым бойынша ұсыныстар: Ядролық қару- ядролық ,, кезінде бөлінетін ядро ішіндегі ,, қолдануға негізделген жаппай ,, қаруы. Сокқы толқыны- ,, жарылыстың негізгі ,, факторы, құрылыстар мен ғимараттардың қирауы мен зақымдалуы, сонымен қатар ,, қырылуы орын алады. Жарықтық сәулелену-бұл көрінетін ,, және ,, сәулелерден тұратын сәулелі ,, ағыны. Ядролық зақымдау ошағы – бұл ядролық ,, қырып-жоюшы ,, тікелей ,, аймақ.</p>	
Алдыңғы білім		Ядролық қару жайлы түсініктері бар, қарапайым қорғану жолдарын айта алады	
Жоспар			
Жоспарланған уақыт		Жоспарланған жаттығулар (төменде жоспарланған жаттығулармен қатар ескертпелерді жазыңыз)	Ресурстар
Басы 6 минут	2 мин	<p>I. Ұйымдастыру кезеңі Взвод командирі взводты бөлімше бойынша екі қатарлы сапқа тұрғызып баяндайды. Амандасу, түгендеу Оқушылардың сырт пішіндерін тексеру.</p> <p>II. Топтастыру: сержанттар, кіші офицерлер, аға офицерлер, жоғары офицерлер шендерін таңдап, 4 топқа бөлінеді. Үй тапсырмасын бақылау.</p> <p>Өтілген тақырыптар бойынша топтар қысқа жауап беретін 3 сұрақ дайындап әр топқа бір-бірден қойып 10 сек ішінде жауабын күтеді. Егер ол топ жауабын білмесе басқа топ жауап беріп ұпайды еншілеуіне болады. Соңында әр топтың жинаған ұпайы саналып, жеңімпаз командалар мадақтау сөздермен марапатталады.</p>	Топ түрлері жазылған парақшалар мен әскери шендер қиындылары Ұпай жазылған белгі
	1 мин		
	3 мин		
Ортасы 29 минут	10 мин	<p>АКТ мүмкіндіктерін пайдаланып ядролық қару туралы бейне ролик көрсетіледі. Оқушылардан бейне ролик арқылы қандай ядролық жарылыстар көргендері сұралады. Мадақтама сөздер арқылы бағаланады.</p> <p>III. «Ойлан, бірік, бөліс» әдісі бойынша 4 топ кіші жоба қорғайды.</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Ядролық қарудың сипаттамасы. Ядролық жарылыс түрлері. 2. Ядролық жарылыстың зақымдаушы факторлары және олардан қорғану тәсілдері. 3. Ядролық зақымдау ошағы, оның сипаттамасы. 4. Нейтронды оқ-дәрілердің зақымдаушы әсерінің ерекшеліктері. <p>Әр топ оқып талқылап, әр топ ортаға шығып тақырыпты қорғайды.</p>	Плакат, маркер, стикер, интернет желісі (қосымша ақпарат), оқулық
	6 мин		
	3 мин		Үлестірме парақшалар

	4 мин	Бағалау. «Екі жұлдыз бір тілек» тәсілі арқылы бағалайды.		
		IV. Жұптық жұмыс. Тірек сөздер мен сипаттамаларын сәйкестендіру		
		Тірек сөздер	Сәйкестендіру	Сипаттамасы
		Ядролық қару		Ядролық жарылыстың қырып-жоюшы фак-торларына тікелей ұшырайтын аймақ
		Электромагниттік импульс		Нейтрондардың ядро-лық оқ-дәрі жасалған материалдарға және топырақ құрамының кейбір элементтеріне әсерінен пайда бола-тын ядролық зарядтар мен радиациялық бел-сенді изотоптардың бөлшектері
		Өткір радиация		Ядролық оқ-дәрі жа-рылғанда шығатын гамма-сәулелер мен нейтрондардың қор-шаған орта атомдары-мен әрекеттесуінен пайда болатын қысқа уақытты электро-магниттік өріс
	2 мин 4 мин	Соққы толқыны		Көрінетін ультра-күлгін және инфра-қызыл сәулелерден тұратын сәулелі

		энергия ағыны
Жарықтық сәулелену		Гамма-сәулелер мен нейтрондардың ағыны
Радиобелсенді бүліну		Құрылыстар мен ғи-мараттардың қирауы мен зақымдалуы, адамдардың қырылуы орын алады
Ядролық зақымдау ошағы		Ядролық жарылыс кезінде бөлінетін ядро ішіндегі энергияны қолдануға негізделген жаппай қырып-жою құралы

Бағалау. Оқушылардың бірін-бірі бағалауы.

V. «Пайымдау сұрақтары» әдісі. Ой-толғаныс жасауға итермелейтін сұрақтар қоямын.

-сабақта не маңызды болды?

-не қызық болды?

-жаңадан не білдіңдер?

-не үйрендіңдер?

Бір сұраққа бірнеше оқушы жауап берсе болады.

Мадақтау сөздермен бағалаймын.

Соңы 5 мин	4 мин 1 мин	<p>Рефлексия</p> <p>«Менің сабақтан кейінгі әсерім» кестесі</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th>Қандай ой пайда болды?</th> <th>Не сезіндім?</th> <th>Не ұнады?</th> <th>Не қиын болды?</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td></td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table> <p>Үйге тапсырма: Тақырып бойынша қосымша мәліметтер жинау</p>	Қандай ой пайда болды?	Не сезіндім?	Не ұнады?	Не қиын болды?					Үлестірме
Қандай ой пайда болды?	Не сезіндім?	Не ұнады?	Не қиын болды?								

Қосымша ақпарат

Саралау – Сіз қосымша көмек көрсетуді қалай жоспарлайсыз? Сіз қабілеті жоғары оқушыларға тапсырманы күрделендіруді қалай жоспарлайсыз?	Бағалау – Оқушылардың үйренгенін тексеруді қалай жоспарлайсыз?	қауіпсіздік және еңбекті қорғау ережелері, АКТ-мен байланыс.
--	--	--

<p>Барынша қолдауды қажет ететін оқушыларға қысқаша анықтамалар жазылған картшкілер арқылы көмек көрсетемін.</p> <p>Орташа қолдауды қажет ететіндерге жетелеуші сұрақтар арқылы қолдау көрсетіледі.</p> <p>Аса қабілетті оқушыларға анықтаманы құрастыруда бағыт беріледі.</p>	<p>Жабық, ашық сұрақтар.</p> <p>Мадақтау сөздер арқылы бағалау.</p> <p>Екі жұлдыз, 1 ұсыныс.</p> <p>Бірін-бірі бағалау.</p> <p>Рефлексия</p>	<p>Презентация, слайд, интернет желісі</p>
<p>Рефлексия</p>	<p>Төмендегі бос ұяшыққа сабақ туралы өз пікіріңізді жазыңыз. Сол ұяшықтағы Сіздің сабағыңыздың тақырыбына сәйкес келетін сұрақтарға жауап беріңіз.</p>	
<p>- Сабақ/оқу мақсаттары шынайы ма?</p> <p>- Бүгін оқушылар не білді?</p> <p>- Сыныптағы ахуал қандай болды?</p> <p>- Мен жоспарлаған саралау шаралары тиімді болды ма?</p> <p>- Мен берілген уақыт ішінде үлгердім бе?</p> <p>- Мен өз жоспарыма қандай түзетулер енгіздім және неліктен?</p>		
<p>Қорытынды бағамдау</p>		
<p>Қандай екі нәрсе табысты болды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Қандай екі нәрсе сабақты жақсартта алды (оқытуды да оқуды да ескеріңіз)?</p> <p>1.</p> <p>2.</p> <p>Сабақ барысында мен сынып немесе жекелеген оқушылар туралы менің келесі сабағымды жетілдіруге көмектесетін не білдім?</p>		

МАЗМҰНЫ

Кіріспе	3
1 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәні бойынша (10-11-сыныптарда) жаңартылған мазмұндағы оқу бағдарламасының ерекшеліктері	4
2 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастырудың формалары мен әдістері	24
2.1 Қашықтан оқыту барысында «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнін оқытуды ұйымдастырудың формалары мен әдістері	35
3 «Алғашқы әскери және технологиялық дайындық» пәнінен оқушылардың оқу жетістіктерін бағалау («есептелінді/есептелінген жоқ») бойынша әдістемелік ұсынымдар	38
Қорытынды	44
Пайдаланылған әдебиеттер тізімі	45
Қосымша	46

ВВЕДЕНИЕ

Начальная военная подготовка является обязательным предметом изучения учащейся молодежью допризывного и призывного возраста в общеобразовательных школах всех типов, средних специальных учебных заведениях (колледжах) и профессионально-технических школах независимо от форм собственности и ведомственной подчиненности [1].

Предмет «Начальная военная и технологическая подготовка» – дисциплина, направленная на воспитание обучающихся в духе патриотизма и готовности к защите Родины. Он позволяет обучающимся приобрести знания по основам военного дела и безопасности жизнедеятельности человека в чрезвычайных ситуациях и усвоить навыки военной службы [2].

Структура методических рекомендаций определена логикой и последовательностью поставленных задач: работа состоит из введения, трех разделов, заключения, списка литературы и приложения.

Основная часть методических рекомендаций по изучению предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» состоит из трех разделов:

1. Особенности учебной программы обновленного содержания образования по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» (10-11 классы).

2. Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка».

2.1. Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в условиях дистанционного обучения.

3. Методические рекомендации по оцениванию учебных достижений обучающихся («зачет/незачет») по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка».

В методических рекомендациях рассматриваются вопросы по организации занятий по начальной военной и технологической подготовке в учебном заведении и на учебно-полевых сборах; требования к учебно-материальной базе; приведены таблицы с перечнем изучаемых тем, методы обучения, контрольные тесты по каждому разделу обучения и т.д.

Изложенные в руководстве формы организации занятий и методы их проведения носят рекомендательный характер. Преподаватель-организатор начальной военной и технологической подготовки, исходя из особенностей местных условий, наличия и состояния учебной материальной базы учебного заведения, личного опыта, уровня подготовки обучаемых, может применять и другие формы, методы, приемы проведения занятий, которые обеспечат качественное выполнение целей и задач, определенных Государственным общеобязательным стандартом общего среднего образования и Типовой учебной программой [2], [3].

1 Особенности учебной программы обновленного содержания образования по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» (10-11 классы)

В соответствии с приказом министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2017 года №556 в 2018-2019 учебном году проведена апробация учебных программ, учебников и учебно-методических комплексов по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» 10-х классов 16 пилотных школ. Проведен мониторинг по тематическому плану Национальной академии образования им.Алтынсарина по итогам апробации учебных программ, учебников и учебно-методических комплексов предмета «Начальная военная и технологическая подготовка».

В 2019-2020 учебном году продолжилась апробация учебных программ, учебников и учебно-методических комплексов по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 11 класса. В ходе мониторинга апробации качества учебников и учебных программ обновленного содержания по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 11 классов были внесены дополнения и изменения в учебную программу предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 11 классов.

В ноябре, декабре 2019 года и январе-апреле 2020 года было проведено 7 встреч с рабочей группой, состоящей из авторов программы и учебника и преподавателей.

Программа подготовлена совместно с

- Департаментом организационно-мобилизационной работы Генерального штаба Вооруженных сил РК
- Кафедрой оперативно-тактической подготовки Национального университета обороны имени Первого Президента-Лидера Нации
- Вневойсковым учебным центром на базе Академии государственного управления при Президенте Республики Казахстан
- Комитетом административной полицией Министерства внутренних дел РК.

Новая редакция программы по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» предусматривает возможность получения обучающимся четкого представления об основах обороны государства и военной службы с учетом современных требований, предъявляемых к гражданам Республики Казахстан, систематизации своих знаний в вопросах обеспечения личной безопасности в повседневной жизни и в различных опасных и чрезвычайных ситуациях природного, техногенного и социального характера. Систематизируют темы, которые отвечают на такие вопросы: как избежать риска, помочь найти правильное решение для сохранения и укрепления здоровья.

На основе результатов апробации рабочей группы, созданной при НАО им.И.Алтынсарина, была предложена в Министерство образования и науки Республики Казахстан новая редакция типовой учебной программы с

изменениями и дополнениями по учебной дисциплине «Начальная военная и технологическая подготовка».

По поручению Министерства образования и науки Республики Казахстан, на основании результатов апробации рабочей группы, созданной при НАО им. И. Алтынсарина, рекомендовано Министерству юстиции Республики Казахстан 13 марта 2020 года на утверждение в Министерство юстиции Республики Казахстан обновленный вариант типовой учебной программы с изменениями и дополнениями по учебной дисциплине «Начальная военная и технологическая подготовка».

Новая редакция утверждена Приложением к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от «21» апреля 2020 года №154 «Типовая учебная программа по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11-классов уровня общего среднего образования по обновленному содержанию (естественно-математическое направление, общественно-гуманитарное направление)» (занесен в реестр государственной регистрации нормативно-правовых актов № 20456).

Типовая учебная программа по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11-классов уровня общего среднего образования по обновленному содержанию преподается по естественно-математическому и общественно-гуманитарному направлениям. Структура учебной программы состоит из трех разделов: Общие положения; организация содержания учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка»; требования к уровню подготовки обучающихся [3].

В первой главе даны общие положения, нормативные правовые документы, цели и задачи программы по организации и проведению начальной военной и технологической подготовки молодежи в организациях образования Республики Казахстан.

Учебная программа разработана в соответствии с Государственным общеобязательным стандартом общего среднего образования, утвержденным приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 «Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 17669).

Основанием для организации и проведения начальной военной и технологической подготовки обучающихся в организациях образования Республики Казахстан являются:

1) Закон Республики Казахстан от 16 февраля 2012 года «О воинской службе и статусе военнослужащих» [1];

2) приказ Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года №347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 15725.) [4];

3) приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и

учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под №10056) [5].

Начальная военная и технологическая подготовка является обязательным предметом для изучения обучающимися допризывного и призывного возраста в общеобразовательных школах всех типов независимо от форм собственности.

Учебный предмет «Начальная военная и технологическая подготовка» – дисциплина, направленная на воспитание обучающихся в духе патриотизма и готовности к защите Родины. Он позволит обучающимся приобрести знания по основам военного дела и безопасности жизнедеятельности человека в чрезвычайных ситуациях и усвоить навыки военной службы.

Цель предмета – формирование у обучающихся представления об основах обороны государства, назначении Вооруженных Сил Республики Казахстан, их характере и особенностях, воспитание осознанного отношения к воинской службе как священному долгу и обязанности гражданина Республики Казахстан.

Задачи предмета:

1) формирование знаний об основных требованиях военной присяги, уставах Вооруженных Сил Республики Казахстан;

2) ознакомление с вооружением и военной техникой воинских частей, с размещением и бытом личного состава;

3) формирование необходимых военных знаний и практических навыков по робототехнике, использованию IT-технологий и основам вождения колесных машин, основам безопасности жизнедеятельности человека в чрезвычайных ситуациях;

4) воспитание у обучающихся высокого казахстанского патриотизма и чувства верности своему Отечеству;

5) воспитание должного отношения к профессиям, связанным с военным делом;

6) формирование сознательного и ответственного отношения к вопросам личной безопасности и безопасности окружающих.

Начальная военная и технологическая подготовка осуществляется как на теоретических, так и на практических занятиях:

1) теоретические занятия проводятся преимущественно в форме рассказа и беседы с использованием дидактического материала, технических средств и инновационных методов обучения;

2) практические занятия направлены на закрепление изучаемого материала с использованием вооружения и военно-технического имущества, приборов и другого оборудования.

Изучение предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» позволит обучающимся:

1) понять важность и необходимость защиты своей Родины и ответственность каждого гражданина за ее безопасность;

2) получить необходимые знания, умения и навыки для прохождения службы в Вооруженных Силах, других воинских формированиях Республики Казахстан;

3) применять приобретённые предметные знания, умения и навыки во время службы в Вооруженных Силах, других воинских формированиях Республики Казахстан;

4) осознать систему логически взаимосвязанных понятий о службе в Вооруженных Силах Республики Казахстан;

5) оценивать уровень двигательных компетенций в своём физическом развитии;

6) развивать личные нравственные качества и осознавать необходимость непрерывного саморазвития;

7) развивать навыки критического и творческого мышления, разрешения проблем и коммуникативные навыки.

Во второй главе рассматривается организация содержания учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка»

Максимальный объем учебной нагрузки учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» составляет:

1) в 10 классе – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году, а также 30 часов для проведения учебно-полевых (лагерных) сборов за счет часов вариативного компонента;

2) в 11 классе – 1 час в неделю, 34 часа в учебном году.

Во всех общеобразовательных школах независимо от типов и форм собственности предусмотрена учебно-материальная база по начальной военной и технологической подготовке в соответствии с нормами оснащения оборудованием и мебелью, наглядными пособиями, стендами по наглядной агитации и техническими средствами обучения.

На занятие по начальной военной и технологической подготовке обучающиеся обязаны прибывать в форме, установленной приказом руководителя организации образования. Обеспечение макетами вооружения и другими военно-техническими средствами, учебными пособиями осуществляется за счет средств организации образования.

При проведении вводного занятия особое внимание обращается на значение подготовки обучающихся к воинской службе и защите Республики Казахстан, на необходимость концентрации моральных, нравственных, психологических и физических сил для выполнения требований учебной программы по начальной военной и технологической подготовке.

В процессе изучения основ военного дела преподаватель-организатор начальной военной и технологической подготовки решает одну из главных задач воспитания и обучения молодежи – формирование гражданственности у обучающихся, убежденности в необходимости защиты суверенитета Республики Казахстан, сознательной готовности к службе в Вооруженных Силах и ответственного отношения к воинской службе.

На каждом занятии необходимо добиваться осмысления обучаемыми

значения военной присяги, развивать здоровый интерес к Вооруженным Силам Республики Казахстан, их традициям, особенностям службы в видах и родах войск, к профессии военного, стимулировать стремление обучающихся к получению военных знаний, а также разъяснять, что уставы Вооруженных Сил Республики Казахстан – это свод законов, регламентирующий жизнь и быт Вооруженных Сил, а выполнение требований уставов – это обязанность каждого военнослужащего.

Тактическая подготовка обеспечивает комплексное изучение содержания учебного материала по начальной военной и технологической подготовке:

1) в ходе занятий обучающиеся получают прочные теоретические знания организационной структуры и штатного вооружения боевых возможностей мотострелкового отделения, основных видов вооружения и техники соединений, частей Вооруженных сил Республики Казахстан, практические навыки при действиях солдата в различных видах боя с применением оружия и ручных осколочных гранат;

2) для практических занятий по тактической подготовке необходимо предусмотреть наличие макетов автоматов, малых пехотных лопат, а также сумок для учебных гранат (болванок).

Основное внимание при проведении занятий по огневой подготовке должно быть обращено на меры безопасности при обращении с оружием и боеприпасами:

1) в ходе занятий обучающиеся изучают устройство стрелкового оружия, порядок его подготовки к стрельбе, основы и правила стрельбы, порядок хранения оружия;

2) для практических занятий по огневой подготовке необходимо предусмотреть наличие массогабаритных макетов АК-74, пневматических винтовок, а также пневматических пуль.

Занятия по строевой подготовке проводятся на строевой площадке:

1) при проведении практических занятий особое внимание обращается на показ строевого приема преподавателем в целом и элементов разучиваемых строевых приемов;

2) занятия предусматривают в обязательном порядке тренировку обучающихся.

Занятия по военной топографии в 10 классе предусматривают обучение ориентированию на незнакомой местности без карты, определению на ней своего местоположения и выбору маршрута движения к цели по заданному азимуту с помощью компаса и без него, а также с использованием информации, полученной с беспилотного дистанционно-пилотируемого летательного аппарата.

Раздел по основам безопасности жизнедеятельности и информационных технологии предусматривает в 10 классе занятия по гражданской защите и основам медицинских знаний, он включает материал о мероприятиях, осуществляемых в мирное и военное время по защите населения Республики Казахстан от последствий стихийных бедствий, крупных аварий, катастроф и актов терроризма.

В 10 классе с целью развития практических умений и навыков обучаемых, а также для формирования интереса к изучению военного дела в конце учебного года с юношами проводятся пятидневные учебно-полевые (лагерные) сборы в объеме 30 часов на базах воинских частей (по согласованию с командованиями воинских частей) или в организациях образования с соответствующей учебно-материальной базой.

Учебно-полевые сборы являются обязательным этапом программы прохождения курса начальной военной и технологической подготовки, они организуются местными исполнительными органами и обеспечиваются за счет часов, предусмотренных в организациях образования.

Оценивание результатов изучения предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» осуществляется посредством использования устного опроса, письменных работ и контрольных практических упражнений.

Раздел, посвященный технологической подготовке, в 11 классе предусматривает изучение правил дорожного движения и безопасного вождения автотранспортных средств.

Основными формами обучения являются теоретические, лабораторно-практические, практические и контрольные занятия.

Продолжительность учебного часа теоретических и лабораторно-практических занятий – 40 минут, практических занятий по вождению автомобиля – 60 минут, включая время на постановку задач, подведение итогов, оформление документации и смену обучаемых.

Допускается проведение лабораторно-практических занятий в течение 80 минут без перерыва.

Теоретические и лабораторно-практические занятия проводятся преподавателем, практические занятия по вождению автомобиля – мастером по обучению вождению индивидуально с каждым обучаемым.

Лабораторно-практические занятия проводятся после изучения соответствующего теоретического материала по одной или нескольким темам в иллюстративном или исследовательском плане.

До начала практических занятий обучаемые проходят обязательный инструктаж по выполнению основных обязанностей и соблюдению мер безопасности.

Практические занятия по вождению проводятся индивидуально с каждым обучаемым на автотренажерах, автодромах (площадках для учебной езды) и учебных маршрутах, прошедших согласование в территориальном уполномоченном органе по обеспечению безопасности дорожного движения не реже 1 раза в 3 года.

Для определения уровня подготовки обучаемого и оценки его знаний проводятся итоговые занятия, по результатам которых даются рекомендации для самостоятельной подготовки к экзаменам.

В каждой организации образования разрабатывается календарно-тематический план прохождения начальной военной и технологической подготовки на весь учебный год.

В процессе обучения осуществляются межпредметные связи со следующими учебными дисциплинами: «Казахский язык», «Русский язык», «Английский язык», «Физика», «Биология», «Химия», «История Казахстана», «Всемирная история», «Основы права», «География», «Физическая культура», «Информатика».

Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10 класса представлена на рисунке 1.

Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 10 класс	
Вводное занятие	1
Раздел 1. Вооруженные Силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства	3
Раздел 2. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан	3
Раздел 3. Тактическая подготовка	1
Раздел 4. Огневая подготовка	4
Раздел 5. Строевая подготовка	2
Раздел 6. Военная топография	2
Раздел 7. Основы военной робототехники	6
Раздел 8. Основы безопасности жизнедеятельности и IT-технологии	12
Общее количество часов за учебный год	34

Рис.1. Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 10 класс.

Содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 10 класс.

Раздел «Вводное занятие» включает:

1) Цели, задачи и содержание начальной военной и технологической подготовки обучающихся;

2) Законы Республики Казахстан «Об обороне и Вооруженных Силах Республики Казахстан», «О воинской службе и статусе военнослужащих», «О национальной безопасности», «О Гражданской защите», «Об образовании», приказ Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года № 347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под №10056), приказ Министра внутренних дел Республики

Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под №10056). Права и обязанности обучающихся на уроках по начальной военной и технологической подготовке.

Раздел «Вооруженные Силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства» включает:

1) Конституционные основы обороны государства – Основные положения Конституции Республики Казахстан в обеспечении безопасности государства. Вооруженные Силы Республики Казахстан, их состав и назначение;

2) Военские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан – Военские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан. Боевое знамя части. Требования военной присяги к военнослужащим. Военская служба как священный долг и обязанность граждан Республики Казахстан;

3) Экстремизм и терроризм как угроза национальной безопасности – Виды экстремизма: политический, религиозный, экономический и экологический. Экстремизм, терроризм, их характерные черты. Причины возрастания террористических угроз в современном мире.

Раздел «Общевойские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан» включает:

1) Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан – Общие положения общевоинских уставов Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан, их значение в жизни и деятельности воинского коллектива. Общие обязанности военнослужащих. Военские звания и знаки различия;

2) Военнослужащие и взаимоотношения между ними – Начальники и подчиненные, старшие и младшие, их права и обязанности. Правила воинской вежливости и поведения военнослужащих. Приказ, порядок его отдачи и выполнения. Обращение к начальникам и старшим;

3) Военская дисциплина, ее сущность и значение – Военская дисциплина, поощрения и дисциплинарные взыскания. Обязанности военнослужащих по соблюдению воинской дисциплины. Поощрения, применяемые к солдатам. Дисциплинарные взыскания, налагаемые на солдат.

Раздел «Тактическая подготовка» включает организация и боевые возможности мотострелкового отделения – Организация отделения. Штатное вооружение и боевая техника. Боевые возможности отделения.

Раздел «Огневая подготовка» включает:

1) Автомат и ручной пулемет Калашникова – Меры безопасности при обращении с оружием и патронами. Назначение, боевые свойства, общее устройство и принцип работы автомата и ручного пулемета Калашникова;

2) Неполная разборка и сборка автомата Калашникова – Неполная разборка и сборка автомата. Назначение, устройство частей и механизмов автомата Калашникова и патронов;

3) Подготовка автомата Калашникова к стрельбе – Принадлежности автомата. Порядок чистки и смазки автомата после стрельбы. Хранение автомата. Осмотр и подготовка автомата и патронов к стрельбе. Возможные задержки при стрельбе и способы их устранения;

4) Ручные осколочные гранаты – Назначение, боевые свойства ручных осколочных гранат (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО). Устройство гранат и запалов. Работа частей и механизмов гранаты при броске. Подготовка гранаты к метанию.

Раздел «Строевая подготовка» включает:

1) Строи и их элементы. Строевая стойка – Строи и их элементы. Предварительная и исполнительная команды. Обязанности солдата перед построением и в строю. Строевая стойка. Выполнение команд «Становись!», «Равняйся!», «Смирно!», «Вольно!», «Заправиться!», «Отставить!» «Головные уборы (головной убор) – СНЯТЬ!», «Головные уборы (головной убор) – НАДЕТЬ!»;

2) Повороты на месте. Строевой и походный шаг – Повороты на месте. Перестроение из одношереножного строя в двухшереножный и обратно. Движение строевым и походным шагом.

Раздел «Военная топография» включает:

1) Ориентирование на местности без карты – Понятие об ориентировании. Определение сторон горизонта по компасу, небесным светилам и местным предметам. Доклад о своем местонахождении;

2) Определение магнитного азимута – Азимут и его определение. Современное индивидуальное оборудование для ориентирования на местности. Общие сведения о спутниковых навигационных системах: GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo.

Раздел «Основы военной робототехники» включает:

1) Основы военной робототехники – Общие сведения о роботах. Применение роботов в военном деле;

2) Алгоритм управления роботом – Планирование траектории движения робота. Модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов;

3) Задачи для роботов – Функциональные возможности роботов. Постановка и решение частных тактических задач: ориентирование на местности, поведение робота в критических ситуациях.

Раздел «Основы безопасности жизнедеятельности и информационных технологий» включает:

1) Гражданская защита объекта хозяйствования – Организационная структура гражданской защиты объекта хозяйствования (организации образования) и ее задачи. Невоенизированные формирования гражданской защиты, их назначение и оснащение;

2) Ядерное оружие и его характеристика – Виды ядерных взрывов. Поражающие факторы ядерного взрыва и способы защиты от них. Очаг

ядерного поражения, его характеристика. Особенности поражающего действия нейтронных боеприпасов;

3) Химическое оружие – Химическое оружие, признаки его применения. Краткая характеристика отравляющих веществ, их поражающие свойства и способы защиты от них. Очаг химического поражения, первичная и вторичная зоны заражения;

4) Биологическое (бактериологическое) оружие – Биологическое (бактериологическое) оружие, его поражающее действие, признаки применения. Краткая характеристика бактериальных средств, их поражающие действия и средства защиты от них. Очаг бактериологического поражения, его характеристика. Мероприятия, проводимые в очаге бактериологического поражения. Карантин и обсервация;

5) Средства защиты органов дыхания – Общеовойсковой противогаз, его назначение и устройство. Особенности устройства гражданских противогазов. Подбор шлема-маски (маски), проверка исправности, сборка и укладка противогаза. Правила ношения противогаза и пользования им, приемы надевания противогаза на пораженного. Пользование неисправным противогазом. Простейшие средства защиты органов дыхания;

6) Индивидуальные средства защиты кожи – Подручные средства защиты кожи, повышение их защитных свойств путем дополнительной герметизации и пропитки. Общее знакомство с назначением специальной защитной одежды (легкий защитный костюм Л-1, защитная фильтрующая одежда, общеовойсковой защитный комплект) и правила пользования ею;

7) Средства коллективной защиты – Убежища и противорадиационные укрытия, их защитные свойства, общее устройство и внутреннее оборудование помещений. Укрытия простейшего типа;

8) Эвакуация и рассредоточение населения – Сигналы оповещения гражданской защиты и порядок действия по ним. Способы и порядок проведения эвакуации и рассредоточения. Обязанности эвакуируемых, их экипировка, необходимые личные вещи, документы и продукты питания. Правила поведения на сборном эвакуационном пункте, в пути следования и по прибытии на место размещения;

9) Безопасность населения в условиях террористической угрозы – Действия граждан при угрозе акта терроризма и его совершении. Правила поведения при различных уровнях террористических опасностей. Информационные технологии как эффективное средство противодействия террористическим воздействиям;

10) Действия населения в районах стихийных бедствий – Стихийные бедствия, аварии и катастрофы, их характеристика и возможные последствия. Правила поведения населения при стихийных бедствиях, авариях и катастрофах. Участие населения в ликвидации последствий стихийных бедствий, аварий и катастроф, а также в проведении спасательных работ;

11) Первая помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах – Понятие о ранах и их осложнениях. Виды кровотечений и их характеристика. Причины

ожогов и их степень тяжести. Причины возникновения шока. Первая помощь при ранениях и кровотечениях. Понятие об асептике и антисептике;

12) Первая помощь при различных несчастных случаях – Понятие о переломах костей и их признаки. Ушибы, вывихи, растяжение связок, их признаки. Основные положения наложения шины. Способы оказания первой помощи при различных несчастных случаях. Понятие об обморожениях, солнечном и тепловом ударах, их профилактика и оказание первой помощи. Первая помощь при электротравме и меры безопасности при ее оказании.

Примерное тематическое планирование учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10 класса представлена в таблице 1.

Таблица 1. Тематический план «Планирование и расчет учебного времени». 10 класс. Всего – 34 часа (1 час в неделю)

№	Наименование глав, тем занятий с распределением учебных часов	Учебные часы
1	2	3
Вводное занятие – 1 час.		
1	Цели, задачи и содержание начальной военной и технологической подготовки обучающихся.	1
Раздел 1. Вооруженные Силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства – 3 часа.		
2	Конституционные основы обороны государства.	1
	Воинские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан.	1
	Экстремизм и терроризм как угроза национальной безопасности. Виды экстремизма.	1
Раздел 2. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан – 3 часа.		
3	Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан.	1
	Военнослужащие и взаимоотношения между ними.	1
	Воинская дисциплина, ее сущность и значение.	1
Раздел 3. Тактическая подготовка – 1 час.		
4	Организация и боевые возможности мотострелкового отделения.	1
Раздел 4. Огневая подготовка – 4 часа.		
5	Автомат и ручной пулемет Калашникова.	1
	Неполная разборка и сборка автомата (ручного пулемета) Калашникова.	1
	Подготовка автомата (ручного пулемета) Калашникова к стрельбе.	1
	Ручные осколочные гранаты.	1
Раздел 5. Строевая подготовка – 2 часа.		

6	Строи и их элементы. Строевая стойка.	1
	Повороты на месте. Строевой шаг и походный шаг.	1
Раздел 6. Военная топография – 2 часа.		
7	Ориентирование на местности без карты.	1
	Определение магнитного азимута.	1
Раздел 7. Основы военной робототехники – 6 часов.		
	Основы военной робототехники.	2
	Алгоритм управления роботом.	2
	Задачи для роботов.	2
Раздел 8. Основы безопасности жизнедеятельности и информационных технологий – 12 часов.		
	Гражданская защита объекта хозяйствования.	1
	Ядерное оружие и его характеристика.	1
	Химическое оружие.	1
	Биологическое (бактериологическое) оружие.	1
	Средства защиты органов дыхания.	1
	Индивидуальные средства защиты кожи.	1
	Средства коллективной защиты.	1
	Эвакуация и рассредоточение населения.	1
	Безопасность населения в условиях террористической угрозы.	1
	Действия населения в районах стихийных бедствий.	1
	Первая помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах.	1
	Первая помощь при различных несчастных случаях.	1
	Итого	34

В 10 классе с целью развития практических умений и навыков обучаемых, а также для формирования интереса к изучению военного дела в конце учебного года с юношами проводятся пятидневные учебно-полевые (лагерные) сборы в объеме 30 часов на базах воинских частей (по согласованию с командованиями воинских частей) или в организациях образования с соответствующей учебно-материальной базой.

Учебно-полевые сборы являются обязательным этапом программы прохождения курса начальной военной и технологической подготовки, они организуются местными исполнительными органами и обеспечиваются за счет часов, предусмотренных в организациях образования (Рис. 2).

Учебно-полевые (лагерные) сборы 10 класс	
Раздел 1. Тактическая подготовка	14
Раздел 2. Огневая подготовка	6
Раздел 3. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан	4
Раздел 4. Строевая подготовка	4
Раздел 5. Военная топография	2
Общее количество часов за учебный год	30

Рис.2. Учебно-полевой сбор. 10 класс.

Содержание программы учебно-полевых (лагерных) сборов учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 10 класс.

Раздел «Тактическая подготовка» включает:

1) Вооружение и боевая техника воинской части (подразделения) – Ознакомление с вооружением и боевой техникой воинской части (подразделения), их назначение, тактико-техническая характеристика. Показ вооружения и боевой техники в действии;

2) Боевой и походный порядок отделения – Боевой и походный порядок отделения. Обязанности солдата в бою. Управление отделением;

3) Тренировка в использовании индивидуальных средств защиты – Выполнение нормативов: надевание противогаза, надевание респиратора, надевание противогаза на «пораженного», надевание общевойскового защитного комплекта. Аптечка индивидуальная и индивидуальный противохимический пакет, их назначение и порядок пользования ими;

4) Действия солдата в бою – Способы передвижения солдата в бою при действиях в пешем порядке. Действия при вспышке ядерного взрыва;

5) Солдат в обороне – Занятие огневой позиции (места для стрельбы). Самоокапывание и маскировка. Действия при применении противником ядерного оружия, начале огневой подготовки, при сигналах оповещения о воздушном противнике, о радиоактивном, химическом и бактериологическом

заражении. Отражение атак танков и пехоты противника с различных направлений. Ведение огня по воздушным целям;

6) Солдат в наступлении – Действия при подготовке к атаке. Выдвижение солдата в колонне при наступлении с ходу и занятие им места в боевом порядке отделения. Преодоление заграждений по проходам и атака. Приемы уничтожения противника в траншее огнем, гранатами, в рукопашном бою. Овладение объектом атаки. Действия на местности, зараженной радиоактивными (отравляющими) веществами в ходе наступления;

7) Солдат- наблюдатель – Выбор места для наблюдения, его оборудование и маскировка. Обнаружение целей и доклад о результатах наблюдения. Составление схемы местности и нанесение целей на схему;

8) Солдат в дозоре – Действия солдата, назначенного дозорным. Движение дозорных, осмотр местности и местных предметов. Доклад о результатах наблюдения.

Раздел «Огневая подготовка» включает:

1) Тренировка в неполной разборке и сборке автомата Калашникова – Неполная разборка и сборка автомата и изучение положения частей и механизмов автомата до заряжания, работа механизмов автомата при заряжании и стрельбе;

2) Тренировка в изготовке к стрельбе (АК-74, пневматическая винтовка) – Снаряжение магазина патронами и укладывание его в сумку. Изготовка к стрельбе (принятие положения для стрельбы и заряжание автомата). Производство стрельбы (установка прицела и переводчика, прикладка, прицеливание, спуск курка и удержание автомата при стрельбе). Прекращение стрельбы, разряжание и осмотр автомата после стрельбы;

3) Метание ручных гранат – Метание ручных осколочных и противотанковых гранат;

4) Стрельба из автомата (пневматической винтовки) – Практическая стрельба из автомата (пневматической винтовки).

Раздел «Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан» включает:

1) Размещение, жизнь и быт военнослужащих воинской части (подразделения) – История воинской части (подразделения). Размещение военнослужащих. Комната информационно-воспитательной работы. Комната для хранения оружия. Учебные городки, спортивная база, солдатская столовая;

2) Обязанности дневального по роте – Назначение, состав и вооружение суточного наряда роты. Обязанности дневального по роте. Оборудование и оснащение поста, на котором очередной дневальный выполняет свои обязанности. Действия очередного дневального при прибытии прямых начальников, в случае поступления сигнала «Сбор», тревоги и пожара. Обязанности дневального свободной смены. Порядок доклада дневального по телефону. Действия дневального при прибытии в роту военнослужащих не своей роты, при выносе имущества из расположения роты;

3) Обязанности часового – Назначение и задачи караульной службы, обязанности часового. Пост, его оборудование и оснащение. Действия часового при нападении на пост. Порядок применения оружия;

4) Обязанности и действия часового на посту – Порядок заряжания оружия. Положение оружия у часового на посту. Действия часового при приеме и сдаче поста, при возникновении на посту пожара и при нарушении порядка вблизи своего поста или на соседнем посту.

Раздел «Строевая подготовка» включает:

1) Военские приветствия – Выполнение приемов воинского приветствия на месте и в движении;

2) Выход из строя и возвращение в строй – Подход к начальнику и отход от него;

3) Строевые приемы и движение с оружием – Выполнение приемов «Автомат на грудь!», «На ремень!», «Положить оружие!», «К оружию!», «В ружье!»;

4) Строи отделения – Построение отделения в развернутый и походный строи. Перестроение отделения из развернутого строя в походный и обратно. Размыкание и смыкание отделения.

Раздел «Военная топография» включает движение по азимутам – Тренировка в определении сторон горизонта и магнитных азимутов. Движение по азимутам.

Примерное тематическое планирование учебного материала на учебно-полевых (лагерных) сборах (для юношей) учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10 класса представлена в таблице 2.

Таблица 2. Тематический план «Планирование и расчет учебного времени учебного сбора». 10 класс. Всего – 30 часов (5 дней):

№	Наименование глав, тем занятий с распределением учебных часов	Учебные часы
1	2	3
Раздел 1. Тактическая подготовка – 14 часов.		
1	Вооружение и боевая техника воинской части (подразделения).	2
	Боевой и походный порядок отделения.	1
	Тренировка в использовании индивидуальных средств защиты.	2
	Действия солдата в бою.	1
	Солдат в обороне.	3
	Солдат в наступлении.	3
	Солдат- наблюдатель.	1
	Солдат в дозоре.	1
Раздел 2. Огневая подготовка – 6 часов.		
2	Тренировка по неполной разборке и сборке автомата Калашникова.	1
	Тренировка по подготовке к стрельбе (АК-74, пневматическая винтовка).	1
	Метание ручных гранат.	2
	Стрельба из автомата (пневматической винтовки).	2
Раздел 3. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан – 4 часа.		
3	Размещение, жизнь и быт военнослужащих воинской части (подразделения).	1
	Обязанности дневального по роте.	1
	Обязанности часового.	1
	Обязанности и действия часового на посту.	1
Раздел 4. Строевая подготовка – 4 часа.		
4	Воинские приветствия.	1
	Выход из строя и возвращение в строй.	1
	Строевые приемы и движение с оружием.	1
	Строй отделения.	1
Раздел 5. Военная топография – 2 часа.		
5	Движение по азимутам.	2
Итого		30

Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 11 класса представлена на рисунке 3.

Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 11 класс	
Раздел 1. Правовые основы воинской службы	3
Раздел 2. Огневая подготовка	3
Раздел 3. Строевая подготовка	2
Раздел 4. Технологическая подготовка	10
Раздел 5. Основы безопасности жизнедеятельности	16
Общее количество часов за учебный год	34

Рис.3. Базовое содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 11 класс.

Содержание учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». 11 класс.

Раздел «Правовые основы воинской службы» включает:

1) Воинская служба – особый вид государственной службы граждан Республики Казахстан – Необходимость прохождения воинской службы. Законы Республики Казахстан о воинской обязанности граждан;

2) Содержание воинской обязанности граждан Республики Казахстан – Воинский учет, подготовка к воинской службе, поступление на воинскую службу. Воинская служба по призыву и контракту, пребывание в запасе;

3) Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих – Содержание и порядок прохождения военной службы. Сроки военной службы. Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих.

Раздел «Огневая подготовка» включает:

1) Основы стрельбы – Явление выстрела. Начальная скорость полета пули. Отдача оружия. Образование траектории. Пробивное и убойное действие пули. Практическое значение прямого выстрела;

2) Правила стрельбы – Способы определения дальности и применение формулы тысячной. Элементы наводки. Выбор прицела и точки прицеливания при стрельбе по неподвижным целям.

Раздел «Строевая подготовка» включает:

1) Строевые приемы и движение – Выполнение строевых приемов на месте. Строевые приемы в движении;

2) Строй отделения – Развернутый строй отделения. Походный строй отделения. Выполнение строевых приемов на месте и в движении.

Раздел «Технологическая подготовка» включает:

1) Основы и правила вождения колесных машин – Законы и иные правовые акты Республики Казахстан в области дорожного движения. Категории транспортных средств. Рабочее место водителя;

2) Обязанности участников дорожного движения – Основные понятия и термины, содержащиеся в Правилах дорожного движения Республики Казахстан. Обязанности водителей, пешеходов и пассажиров. Документы, которые водитель обязан иметь при себе;

3) Сигналы светофора и регулировщика – Сигналы светофора и регулировщика. Применение специальных сигналов. Применение аварийной сигнализации и знака аварийной остановки. Маневрирование. Расположение транспортных средств на проезжей части дороги;

4) Дорожные знаки – Предупреждающие знаки. Знаки приоритета. Запрещающие знаки. Предписывающие знаки. Информационно-указательные знаки. Знаки сервиса. Знаки дополнительной информации (таблички);

5) Дорожные разметки и их характеристики – Классификация разметки. Действия водителей в соответствии с требованиями горизонтальной и вертикальной разметки. Основные положения по допуску транспортных средств к эксплуатации;

6) Скорость движения – Скорость движения. Обгон, встречный разъезд. Остановка и стоянка. Проезд перекрестков. Пешеходные переходы и остановки маршрутных транспортных средств;

7) Движение в различных условиях – Движение через железнодорожные пути. Движение по автомагистралям. Движение в жилых зонах. Приоритет маршрутных транспортных средств. Пользование внешними световыми приборами и звуковыми сигналами;

8) Перевозка пассажиров и грузов – Буксировка механических транспортных средств. Учебная езда. Перевозка пассажиров. Перевозка грузов. Дополнительные требования к движению велосипедов, мопедов, гужевых повозок, а также к прогону животных. Обеспечение движения людей с нарушениями опорно-двигательного аппарата.

Раздел «Основы безопасности жизнедеятельности» включает:

- 1) Основы безопасности и классификация опасностей – Основные понятия и классификация опасностей. Техника безопасности, охрана труда и охрана окружающей среды;
- 2) Окружающая среда и безопасность человека – Воздействие на здоровье человека посредством физических, химических и биологических факторов;
- 3) Обеспечение личной безопасности в различных бытовых ситуациях – Безопасное обращение с электричеством и бытовым газом. Меры безопасности при пользовании средствами бытовой химии. Меры безопасности при пользовании компьютером;
- 4) Опасности техногенного характера – Промышленные аварии, их краткая характеристика и возможные последствия. Аварии на пожаро-взрывоопасных объектах. Гидродинамические аварии;
- 5) Экологическая безопасность – Загрязнение воздушной и водной среды. Использование минеральных удобрений и пестицидов. Загрязнение почвы;
- 6) Автономное существование в природных условиях – Добровольная и вынужденная автономия. Способы выживания. Носимый аварийный запас;
- 7) Основы безопасного поведения в криминогенных ситуациях – Безопасность на улице. Безопасность в общественных местах. Безопасность в местах массового скопления людей;
- 8) Обеспечение личной безопасности при угрозе террористического акта – Правила поведения при возникновении опасности взрыва. Если вы оказались в заложниках;
- 9) Основы кибербезопасности в информационном пространстве – Основные понятия кибербезопасности. Правила безопасного общения в социальных сетях. Правила безопасного использования сетей Wi-fi с открытым доступом;
- 10) Первая помощь при массовых поражениях – Особенности оказания первой помощи. Виды помощи. Порядок эвакуации пострадавших из очагов поражения;
- 11) Основные инфекционные болезни. Отравления, интоксикация и профилактика – Классификация и профилактика инфекционных заболеваний. Основные виды отравлений. Общий алгоритм действия при отравлении. Основные виды интоксикации. Помощь при интоксикации;
- 12) Первая помощь пострадавшим при дорожно-транспортном происшествии – Перечень и назначение лекарственных препаратов, содержащихся в автомобильной аптечке. Правила оказания первой помощи при различных видах травм. Первая помощь при внезапном прекращении сердечной деятельности и дыхания.

Примерное тематическое планирование учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 11 класса представлена в таблице 3.

Таблица 3. Тематический план «Планирование и расчет учебного времени». 11 класс. Всего – 34 часа (1 час в неделю)

№	Наименование глав, тем занятий с распределением учебных часов	Учебные часы
1	2	3
Раздел 1. Правовые основы воинской службы		3
1	Воинская служба – особый вид государственной службы граждан Республики Казахстан	1
	Содержание воинской обязанности граждан Республики Казахстан	1
	Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих	1
Раздел 2. Огневая подготовка		3
2	Основы стрельбы	1
	Правила стрельбы	2
Раздел 3. Строевая подготовка		2
3	Строевые приемы и движение	1
	Строй отделения	1
Раздел 4. Технологическая подготовка		10
4	Основы и правила вождения колесных машин.	1
	Обязанности участников дорожного движения.	1
	Сигналы светофора и регулировщика	1
	Дорожные знаки	3
	Дорожные разметки и их характеристики	1
	Скорость движения	1
	Движение в различных условиях	1
	Перевозка пассажиров и грузов	1
Раздел 5. Основы безопасности жизнедеятельности		16
5	Основы безопасности и классификация опасностей	1
	Окружающая среда и безопасность человека	2
	Обеспечение личной безопасности в различных бытовых ситуациях	1
	Опасности техногенного характера	2
	Экологическая безопасность	1
	Автономное существование в природных условиях	2
	Основы безопасного поведения в криминогенных ситуациях	2
	Обеспечение личной безопасности при угрозе террористического акта	1
	Основы кибербезопасности в информационном пространстве	1
	Первая помощь при массовых поражениях	1
	Основные инфекционные болезни. Отравления, интоксикация и профилактика.	1
	Первая помощь пострадавшим при дорожно-транспортном происшествии	1
Итого		34

Для проведения каждого занятия составляется план урока, который утверждается директором учебного заведения. В плане урока отражаются: тема, учебные и воспитательные цели, учебные вопросы, распределение учебного времени, связь изучаемых вопросов с общеобразовательными предметами, материальное обеспечение и ход занятия. При необходимости в нем излагается краткое содержание учебного материала изучаемых вопросов.

Занятия по НВП в учебном заведении проводятся с юношами и девушками совместно. Во внеклассное время планируются и проводятся военно-спортивные занятия, не реже одного раза в месяц организуется показ военно-учебных и военно-патриотических кинофильмов, а также проводятся занятия кружков.

В целях обеспечения более организованного проведения занятий и привития учащимся практических навыков в выполнении требований общевоинских уставов каждый класс именуется взводом и делится на три (четыре) отделения. Из числа учащихся (юношей и девушек) приказом руководителя учебного заведения назначаются командиры взводов и отделений (девушки назначаются командирами отделений в отделениях, состоящих из девушек).

2 Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка»

В разделе рассматриваются формы и методы организации обучения учебного предмета «НВП». В методические рекомендации включены планы уроков, также даны перечень тем и расчет часов при изучении, порядок проведения занятий по НВП.

Рассмотрены формы и методы организации и проведению занятий в условиях дистанционного обучения (Рекомендации по организации и проведению занятий учебно-полевых сборов с юношами 10 классов общеобразовательных школ в условиях дистанционного обучения даны в Приложение 2).

В условиях обновления содержания образования меняются формы и методы организации обучения учебного предмета «НВП». Процесс обучения предмета имеет следующие особенности: ученику не даются знания в готовом виде, а знания добываются учащимся самостоятельно, через организованную учителем коллаборативную среду, поисковую деятельность.

Понимание организации обучения дает возможность определить всю систему, весь понятийно-категориальный аппарат дидактики во взаимосвязи: «обучение» и «образование», «организационные формы» и «методы обучения», «принципы обучения» и т.д. А это ведет к решению вопросов о новых и традиционных образовательных технологиях, целесообразности их применения и перспективности, т.к. оно зависит от правильного понимания форм и методов обучения, научная теория форм и методов обучения целиком зависит от понимания материальности процесса обучения и его сущности.

Обучение - это прежде всего, организованное общение между теми, кто имеет знания и опыт, и теми, кто их приобретает. Такое описание метода обучения представляет собой весь процесс обучения в целом. Определение и описание обучения включает следующее: цель, задачи обучения, средства обучения, руководство учителя, организация деятельности учащихся, изменения в процессе обучения, результаты или достигнутая цель. В этом и состоит сущность *метода обучения*, что он относится не к какой-то внутренней или внешней стороне, охватывает не часть (опрос, изложение нового материала, закрепление, самостоятельная работа учащихся, контроль) процесса обучения, а весь процесс обучения, в целом [6].

Для проведения каждого занятия составляется план урока, который утверждается директором учебного заведения. В плане урока отражаются: тема, учебные и воспитательные цели, учебные вопросы, распределение учебного времени, связь изучаемых вопросов с общеобразовательными предметами, материальное обеспечение и ход занятия. При необходимости в нем излагается краткое содержание учебного материала изучаемых вопросов.

Примерное календарно-тематическое планирование и недельные планы учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10 класса представлена в таблицах 4,5.

Таблица 4
Утверждаю
Директор школы

**Понедельный план
прохождения курса начальной военной и технологической подготовки
2020–2021 учебный год
10 класс**

(вариант)

Наименование разделов программы	Кол-во часов		Месяц, неделя																																				
			сентябрь				октябрь				ноябрь				декабрь				январь				февраль				март			апрель			май						
	ю	д	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34			
Вводное занятие	1	1	1																																				
ВС РК – гарант военной безопасности	3	3				<u>1</u> 1	<u>2</u> 1	<u>3</u> 1																															
Уставы ВС, других войск	3	3						<u>1</u> 1	<u>2</u> 1	<u>3</u> 1																													
Тактическая подготовка	1	1									<u>1</u> 1																												
Огневая подготовка	4	4										<u>1</u> 1	<u>2</u> 1	<u>3</u> 1	<u>4</u> 1																								
Строевая подготовка	2	2		<u>1</u> 1	<u>2</u> 1																																		
Военная топография	2	2																																		<u>1</u> 1	<u>2</u> 1		
Основы военной робототехники	6	6														<u>1</u> 1	<u>1</u> 1	<u>2</u> 1	<u>2</u> 1	<u>3</u> 1	<u>3</u> 1																		
ОБЖ и информационных технологий	12	12																				<u>1</u> 1	<u>2</u> 1	<u>3</u> 1	<u>4</u> 1	<u>5</u> 1	<u>6</u> 1	<u>7</u> 1	<u>8</u> 1	<u>9</u> 1	<u>10</u> 1	<u>11</u> 1	<u>12</u> 1						
Всего	34	34	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Учебно-полевые сборы	30	-	Тактическая подготовка – 14 ч.; Огневая подготовка – 6 ч.; Общевоинские уставы ВС, других войск и воинских формирований – 4 ч.; Строевая подготовка – 4 ч.; Военная топография – 2 ч.																																				

Преподаватель-организатор НВТН

**Календарно-тематический план
прохождения курса начальной военной и технологической подготовки
на первое полугодие 2020–2021 учебного года,
10 класс**

Наименование раздела	№ урока	Наименование темы урока, учебные вопросы	Кол-во часов	Дата
Вводное занятие	1	«Цели, задачи и содержание начальной военной и технологической подготовки обучающихся». Законы Республики Казахстан «Об обороне и Вооруженных Силах Республики Казахстан», «О воинской службе и статусе военнослужащих», «О национальной безопасности», «О гражданской защите», «Об образовании». Приказ Министра обороны № 347 «О начальной военной подготовке». Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений». Права и обязанности, обучающихся на уроках по начальной военной и технологической подготовке.	1	
Строевая подготовка	2	«Строй и их элементы. Строевая стойка». Строй и их элементы. Предварительная и исполнительная команды. Обязанности солдата перед построением и в строю. Строевая стойка. Выполнение команд «Становись!», «Равняйся!», «Смирно!», «Вольно!», «Заправиться!», «Отставить!», «Головные уборы (головной убор) – СНЯТЬ!», «Головные уборы (головной убор) – НАДЕТЬ!».	1	
	3	«Повороты на месте. Строевой и походный шаг». Повороты на месте. Перестроение из одношереножного строя в двухшереножный и обратно. Движение строевым и походным шагом.	1	
Вооруженные Силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства.	4	«Конституционные основы обороны государства». Основные положения Конституции Республики Казахстан в обеспечении безопасности государства. Вооруженные Силы Республики Казахстан, их состав и назначение.	1	
	5	«Воинские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан». Воинские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан. Боевое знамя части. Требования военной присяги к военнослужащим. Воинская служба как священный долг и обязанность граждан Республики Казахстан.	1	
	6	«Экстремизм и терроризм как угроза национальной безопасности». Виды экстремизма: политический, религиозный, экономический и экологический. Экстремизм, терроризм, их характерные черты. Причины возрастания террористических угроз в современном мире.	1	
Общевойские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан	7	«Общевойские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан». Общие положения общевойских уставов Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан, их значение в жизни и деятельности воинского коллектива. Общие обязанности военнослужащих. Воинские звания и знаки различия.	1	
	8	«Военнослужащие и взаимоотношения между ними». Начальники и подчиненные, старшие и младшие, их права и обязанности. Правила воинской вежливости и поведения военнослужащих. Приказ, порядок его отдачи и выполнения. Обращение к начальникам и старшим.	1	
	9	«Воинская дисциплина, ее сущность и значение». Воинская дисциплина, поощрения и дисциплинарные взыскания. Обязанности военнослужащих по соблюдению воинской дисциплины. Поощрения, применяемые к солдатам. Дисциплинарные взыскания, налагаемые на солдат.	1	
Тактическая подготовка	10	«Организация и боевые возможности мотострелкового отделения». Организация отделения. Штатное вооружение и боевая техника. Боевые возможности отделения.	1	
Огневая подготовка	11	«Автомат и ручной пулемет Калашникова». Меры безопасности при обращении с оружием и патронами. Назначение,	1	

		боевые свойства, общее устройство и принцип работы автомата и ручного пулемета Калашникова.		
	12	«Неполная разборка и сборка автомата Калашникова». Неполная разборка и сборка автомата. Назначение, устройство частей и механизмов автомата Калашникова и патронов.	1	
	13	«Подготовка автомата к стрельбе». Принадлежности автомата. Порядок чистки и смазки автомата после стрельбы. Хранение автомата. Осмотр и подготовка автомата и патронов к стрельбе. Возможные задержки при стрельбе и способы их устранения.	1	
	14	«Ручные осколочные гранаты». Назначение, боевые свойства ручных осколочных гранат (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО). Устройство гранат и запалов. Работа частей и механизмов гранаты при броске, подготовка гранат к броску.	1	
Основы военной робототехники	15	«Основы военной робототехники». Общие сведения о роботах.	1	
	16	«Основы военной робототехники». Применение роботов в военном деле.	1	

Таблица 6

**Календарно-тематический план
прохождения курса начальной военной и технологической подготовки
на второе полугодие 2020–2021 учебного года,
10 класс**

Наименование раздела	№ урока	Наименование темы урока, учебные вопросы	Кол-во часов	Дата
Основы военной робототехники	17	Алгоритм управления роботом Планирование траектории движения робота	1	
	18	Алгоритм управления роботом Модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов	1	
	19	Задачи для роботов Функциональные возможности роботов	1	
	20	Задачи для роботов Постановка и решение частных тактических задач: ориентирование на местности, поведение робота в критических ситуациях	1	
Основы безопасности жизнедеятельности и информационных технологий	21	Гражданская защита объекта хозяйствования Организационная структура гражданской защиты объекта хозяйствования (организации образования) и ее задачи. Невоенноизированные формирования гражданской защиты, их назначение и оснащение.	1	
	22	Ядерное оружие и его характеристика Виды ядерных взрывов. Поражающие факторы ядерного взрыва и способы защиты от них. Очаг ядерного поражения, его характеристика. Особенности поражающего действия нейтронных боеприпасов.	1	
	23	Химическое оружие Химическое оружие, признаки его применения. Краткая характеристика отравляющих веществ, их поражающие свойства и способы защиты от них. Очаг химического поражения, первичная и	1	

		вторичная зоны заражения.		
	24	Биологическое (бактериологическое) оружие Биологическое (бактериологическое) оружие, его поражающие действия, признаки применения. Краткая характеристика бактериальных средств, их поражающие действия и средства защиты от них. Очаг бактериологического поражения, его характеристика. Мероприятия, проводимые в очаге бактериологического поражения. Карантин и обсервация.	1	
	25	Средства защиты органов дыхания Общевойсковой противогаз, его назначение и устройство. Особенности устройства гражданских противогазов. Подбор шлем-маски (маски), проверка исправности, сборка и укладка противогаза. Правила ношения противогаза и пользования им, приемы надевания противогаза на пораженного. Пользование неисправным противогазом. Простейшие средства защиты органов дыхания.	1	
	26	Индивидуальные средства защиты кожи Подручные средства защиты кожи, повышение их защитных свойств путем дополнительной герметизации и пропитки. Общее знакомство с назначением специальной защитной одежды (легкий защитный костюм Л-1, защитная фильтрующая одежда, общевойсковой защитный комплект) и правила пользования ею.	1	
	27	Средства коллективной защиты Убежища и противорадиационные укрытия, их защитные свойства, общее устройство и внутреннее оборудование помещений. Укрытия простейшего типа.	1	
	28	Эвакуация и рассредоточение населения Сигналы оповещения гражданской защиты и порядок действия по ним. Способы и порядок проведения эвакуации и рассредоточения. Обязанности эвакуируемых, их экипировка, необходимые личные вещи, документы и продукты питания. Правила поведения на сборном эвакуопункте, в пути следования и по прибытии на место размещения.	1	
	29	Безопасность населения в условиях террористической угрозы Действия граждан при угрозе акта терроризма и его совершении. Правила поведения при различных уровнях террористических опасностей. Информационные технологии как эффективное средство противодействия террористическим воздействиям.	1	
	30	Действия населения в районах стихийных бедствий	1	

		Стихийные бедствия, аварии и катастрофы, их характеристика и возможные последствия. Правила поведения населения при стихийных бедствиях, авариях и катастрофах. Участие населения в ликвидации последствий стихийных бедствий, аварий и катастроф, а также в проведении спасательных работ.		
	31	Первая медицинская помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах Понятие о ранах и их осложнениях. Виды кровотечений и их характеристика. Причины ожогов и их степень тяжести. Причины возникновения шока. Первая медицинская помощь при ранениях и кровотечениях. Понятие об асептике и антисептике.	1	
	32	Первая медицинская помощь при различных несчастных случаях Понятие о переломах костей и их признаки. Ушибы, вывихи, растяжение связок, их признаки. Основные положения наложения шины. Способы оказания первой медицинской помощи при различных несчастных случаях. Понятие об обморожениях, солнечном и тепловом ударах, их профилактика и оказание первой медицинской помощи. Первая медицинская помощь при электротравме и меры безопасности при ее оказании.	1	
Военная топография	33	Ориентирование на местности без карты Понятие об ориентировании. Определение сторон горизонта по компасу, небесным светилам и местным предметам. Доклад о своем местонахождении.	1	
	34	Определение магнитного азимута Азимут и его определение. Современное индивидуальное оборудование для ориентирования на местности. Общие сведения о спутниковых навигационных системах: GPS (Global Positional System), ГЛОНАСС, Galileo.	1	

Преподаватель-организатор должен выступать не как единственный источник знаний, а как организатор активной учебно-познавательной деятельности самих учащихся.

Успешная реализация образовательной программы требует от учителя тщательной подготовки и планирования каждого урока, а также применения современных педагогических подходов, таких как активное обучение, командное преподавание, предметно-языковое интегрированное обучение, критериальное оценивание и др. Акцент в Программе сделан на практическую направленность и развитие исследовательских навыков.

В условиях обновления содержания образования меняются формы и методы организации обучения учебного предмета «Начальная военная и

технологическая подготовка». Процесс обучения предмета имеет следующие особенности: ученику не даются знания в готовом виде, а знания добываются учащимся самостоятельно, через организованную учителем коллаборативную среду, поисковую деятельность. Большое внимание уделяется пониманию текста и грамотности чтения (чтению и пониманию смешанных и дискретных текстов, представлять информацию в виде схем, таблиц, алгоритмов).

Современный урок представляет собой следующее:

1. Открытие истины, поиск истины и ее осмысление. Это организованное духовное общение, содержанием которого является научное знание, а результатом – интеллект каждого субъекта, духовное обогащение. Истина не вкладывается в ученика как в мешок, истина постигается, наполняется личностным смыслом. Приемы: недописанный тезис, трансляция «я» учителя, мотивация.

2. Часть жизни ребенка и его проживание должно формироваться на уровне высокой общечеловеческой культуры. Формирование поведенческих привычек, таких как приветствие, взаимное внимание, доброжелательность, этикет. Воспитание – это вхождение ребенка в современную культуру совместно с учителем и с его помощью.

3. Свободный урок, порожденный стремлением гуманизировать действительность, признать человека как наивысшую ценность, предоставить свободу для индивидуального развития. Ученик всегда выступает в роли цели и никогда в роли средства.

4. Создание ситуации успеха, субъективное переживание человеком личных достижений. Приемы: авансирование, оценка детали, снятие страха, доброжелательность, не сравнивать с другим.

5. Полоролевое (гендерное) воспитание.

6. Организация групповой деятельности.

7. Гармоничный урок, соответствие содержательной стороны урока и его внешней формы, чувство меры. Благоприятная психологическая атмосфера урока. Приемы: корректировка педагогических ситуаций, игры, приемы саморегуляции, привнесение ценностей - утвердить истину, проявить добро, обозначить красоту.

Предлагаем следующий алгоритм проведения уроков:

1. По учебной программе предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» определяется цель и задачи урока в виде предметных результатов.

2. Для достижения цели и задач подбирается соответствующий вид / виды активных и интерактивных методов обучения (их обзор и соответствие целям урока представлен далее по тексту).

3. Планируются этапы урока, связанные по времени, видам деятельности и ресурсам. Структура каждого урока включает следующие компоненты:

1) целевые установки урока, сформулированные в доступной для учащегося форме («Что узнаем, чему научимся»);

2) задание / задания для актуализации знаний и умений, необходимых для работы на уроке;

3) систему заданий для освоения нового содержания и его применения, включающую текстовой и иллюстративный материал (работа с текстом и иллюстрациями, работа в классе);

4) краткий вывод по содержанию урока («Сделаем вывод», работа в классе);

5) вопросы и задания для организации контрольно-оценочной деятельности (вопросы для самоконтроля).

6) Выдача домашнего и творческого задания (Приложение 4).

Начальная военная и технологическая подготовка осуществляется как на теоретических, так и на практических занятиях:

- теоретические занятия проводятся преимущественно в форме рассказа и беседы с использованием дидактического материала, технических средств и инновационных методов обучения;

- практические занятия направлены на закрепление изучаемого материала с использованием вооружения и военно-технического имущества, приборов и другого оборудования.

При проведении вводного занятия рекомендуется рассмотреть три учебных вопроса.

Первый учебный вопрос – законодательная основа организации начальной военной подготовки в учебных заведениях. Рассматривая этот учебный вопрос до учащихся необходимо довести требования статьи 36 Конституции Республики Казахстан, разъяснить, что начальная военная подготовка в учебных заведениях проводится на основании требований закона Республики Казахстан от 16 февраля 2012 года «О воинской службе и статусе военнослужащих» [1].

Порядок организации и проведения начальной военной и технологической подготовки, обязанности государственных органов, учреждений и должностных лиц определяет приказ Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года №347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 15725.) [4].

Разъясняя требования руководящих документов, необходимо довести до сознания обучаемых, что НВП обучения и имеет большое государственное значение.

В этом же учебном вопросе следует объяснить цели и задачи начальной военной и технологической подготовки.

Второй учебный вопрос можно сформулировать так: порядок проведения занятий по начальной военной и технологической подготовке. Рассматривая этот вопрос необходимо кратко довести: содержание программы обучения и разъяснить порядок ее выполнения; содержание учебника «Начальная военная и технологическая подготовка»; требования к уровню знаний и умений обучаемых. В этой части занятия рекомендуется разъяснить обязанности учащихся, порядок их поведения на занятиях и при проведении внеклассных мероприятий, довести установленную в учебном заведении форму одежды на

занятиях по НВТП, какие имеют учебные принадлежности и сроки их подготовки.

Третий учебный вопрос – организационный. Он в себя включает: подбор и назначение командира взвода и командиров отделения, распределение учащихся по отделениям. В конце занятия целесообразно объяснить, показать и провести тренировку по порядку действий командиров и обучающихся при начале занятия и по его окончанию. Данное занятие проводится методом рассказа, объяснения, показа и тренировки (Приложение 4).

При подготовке и проведении занятия используются тексты Конституции Республики Казахстан, закона Республики Казахстан от 16 февраля 2012 года «О воинской службе и статусе военнослужащих» [1], приказа Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года №347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 15725.) [4], материал учебника «Начальная военная и технологическая подготовка», общие организационные указания данного методического руководства.

Кроме того, в методической рекомендации по организации и проведению занятий представлены приложения 1, 2, 4, 5, разработанные с участием методистов, преподавателей-организаторов НВТП Тлегенов К.Н., Майбах А.Э., Огай Р.В., Қуанышбаев А., Бекбауов Н.

Педагогические подходы к организации учебного процесса

Ценностно-ориентированный подход:

Ценностно-ориентированный подход в обучении – это способ организации и выполнения учебной деятельности, получения и использования ее результатов с позиций определенных ценностей. Ценностно-ориентированный учебный процесс целенаправленно формирует систему ценностей личности учащегося.

Идейной основой ценностей среднего образования являются ценности национальной идеи «Мәңгілік Ел». Ценностями среднего образования определены: казахстанский патриотизм и гражданская ответственность; уважение; сотрудничество; труд и творчество; открытость; образование в течение всей жизни.

Личностно-ориентированный подход:

Целью личностно-ориентированного подхода является индивидуализация учебного процесса, гармоничное формирование и всестороннее развитие личности учащегося в учебном процессе, полное раскрытие его творческих сил с учетом его индивидуальных особенностей психического и физического развития учащегося, потребностей и мотивов поведения с учетом потенциальных возможностей.

Деятельностный подход:

Деятельностный подход заключается в том, что учащийся получает знания не в готовом виде, а добывает их сам, осознает содержание и формы своей учебной деятельности, понимает и принимает систему ее норм, активно участвует в их совершенствовании, что способствует активному успешному формированию его знаний, учебных умений и навыков и навыков широкого

спектра. Деятельность учащихся сгруппирована по таким категориям, как «знать», «понимать», «применять», «анализировать», «оценивать», «синтезировать».

Дифференцированный подход:

Дифференцированный подход подразумевает специализацию учебного процесса для различных групп обучаемых, создание разнообразных условий обучения для различных групп с целью учета особенностей учащихся. Дифференцированный подход включает организацию учебной деятельности различных групп учащихся с помощью специально разработанных средств обучения предмету и приемов дифференциации деятельности.

Коммуникативный подход:

Коммуникативный подход к обучению - это передача и сообщение информации, обмен знаниями, навыками и умениями в процессе речевого взаимодействия двух или более людей. Результатом коммуникативного подхода является способность осуществлять общение посредством языка, то есть передавать мысли и обмениваться ими в различных ситуациях в процессе взаимодействия с другими участниками общения, правильно используя систему языковых и речевых норм и выбирая коммуникативное поведение, адекватное ситуации общения. В соответствии с коммуникативным подходом процесс обучения должен включать задания, способствующие формированию умений общения, и режимов работы, адекватных условиям реальной коммуникации.

Игровое обучение:

Использование игровых форм, в качестве метода обучения способствует активизации познавательных интересов учащихся.

Главные элементы игровой технологии обучения – перед началом игры ставится конкретная цель обучения; через игровую деятельность достигается конкретный педагогический результат; обучающая деятельность подчиняется правилам игры; учебные материалы являются средствами игры. Игровые приемы, направленные на организацию коллективных форм деятельности способствует тому, что учащиеся учатся уважать мнение других членов малой группы, прогнозировать конечные результаты, самостоятельно планировать деятельность, определять методы достижения целей.

Проектный подход:

Учебный проект – учебно-познавательная деятельность, направленная на решение учащимся или группой учащихся научно-исследовательской, творческой или практической проблемы. Характеризуется общей целью, согласованностью методов и действий, расширенным решением проблемы. Данный подход предполагает, что учащийся ставит перед собой проблему и самостоятельно находит пути ее решения. В школе проектный подход реализуется с учетом возрастных особенностей учащихся. Но, алгоритм проектной деятельности сохраняется (проект – выполняемая при поддержке учителя самостоятельная деятельность учащегося по решению значимой проблемы) сохраняется полностью. В рамках знакомства с содержанием раздела рекомендуется организация деятельности учащихся по подготовке коллективных/групповых проектов. Проектные работы не ограничиваются

только лишь урочными часами, поэтому предусматривается и интеграция с внеурочной деятельностью.

Использование информационно-коммуникационных технологий:

Компетентность в использовании информационно-коммуникационных технологий строится на базовых ИКТ-навыках и включает в себя правильное и творческое применение технологий для работы, досуга и коммуникации.

Учащиеся развивают навыки по ИКТ в процессе обучения по всем учебным предметам, находя, создавая и работая с информацией, сотрудничая и обмениваясь информацией и идеями, оценивая и затем совершенствуя свою работу, используя широкий спектр оборудования и приложений.

Такого характера усиление личностно-ориентированного образования возможно при использовании интерактивных методов обучения, которые в различных сочетаниях создают предпосылки для сотрудничества всех участников образовательного процесса, не допуская авторитарности во взаимоотношениях. Использование диалоговых и рефлексивных технологий сочетается с организацией проектной и исследовательской деятельности учащихся. Все инновационные подходы к организации образовательного процесса превращают обучение в модель общения учащихся в реальном творческом процессе, предполагающий активный обмен знаниями, идеями, способами деятельности. Учебная программа конкретного предмета позволяет развивать активность ученика в познавательном и социальном плане путем организации учебной проектной деятельности, ориентированной на использование материалов регионального характера (объекты, предприятия, источники информации). Проектная деятельность воспитательного характера, осуществляемая в рамках достижения целей обучения данного предмета, может быть организована в партнерстве с родителями, представителями местного сообщества.

2.1. Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в условиях дистанционного обучения

Рабочей группой учителей и методистов организаций образования по образовательной области «Физическая культура» была подготовлена и собрана коллекция видеоконтента на казахском и русском языках согласно календарному тематическому плану I четверти по предмету «Начальная военная и технологическая подготовки» для 10-11 классов. Данный видеоконтент рекомендуется методистам и преподавателям-организаторам «Начальной военной и технологической подготовки» [8].

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL8A2YGRCjRoEnNzgmLEYYfc0cS1S9OYxL>

Таблица 7

Календарно-тематический план I четверти по предмету «Начальная военная и технологическая подготовки»
2020-2021 учебный год
10 класс – 38 часов

№ п/п	Тема урока	Кол час.	Время провед	Ссылки
10 сынып, I полугодие - 32 часа, I четверть - 19 часов				
1	Вводное занятие. Стр 8	1	01-04.09. 2020	https://youtu.be/4tRulhEqNZE
2	Гл I. ВСПК –гарант военной безопасности государства. §1. Конституционные основы обороны государства. стр 14	1		
3	§2. Воинские символы ВСПК. Стр 21	1	07-11.09. 2020	https://youtu.be/37gOKtTaXQ
4	§3. Экстремизм и терроризм как угроза национальной безопасности. Стр 31	1		
Глава V. Строевая подготовка				
5	§1. Строи и их элементы. Строевая стойка. Стр 93	1	14-18.09. 2020	https://youtu.be/ZEZHXbXann
6	§2. Повороты на месте. Строевой и походный шаг. Стр 102	1		
Глава III. Тактическая подготовка				
7	§1. Организация и боевые возможности мотострелкового отделения (МСО). Стр 53	1	21-25.09. 2020	https://youtu.be/Uza7Eq_fHaU
8	Контрольное занятие.	1		
Глава II. Общевоинские уставы ВС, других войск и воинских формирований РК				
9	§1. Общевоинские уставы ВС, других войск и воинских формирований РК. Стр 35	1	28.09-02.10 2020	https://youtu.be/189kQou3tCY
10	§2. Военнослужащие и взаимоотношения между ними. Стр 43	1		
11	§3. Воинская дисциплина его сущность и значение. Стр 48	1	05-09.10. 2020	https://youtu.be/5QLlrVBIvis
12	Глава IV. Огневая подготовка §1. Автомат и ручной пулемет Калашникова. Стр 61	1		
13	§2. Неполная разборка и сборка АК. Стр 68	1	12-16.10. 2020	https://youtu.be/OXSYc2XuFM
14	§3. Подготовка АК к стрельбе стр 80	1		
Глава I. Начальная военная подготовка				
15	§4. Ручные осколочные гранаты. Стр 87	1	19-23.10. 2020	https://youtu.be/URU6UwsAm
16	Контрольное занятие.	1		

				6Y
17 18	Глава VI. Военная топография §1. Ориентирование на местности без карты. Стр 107 §2. Определение магнитного азимута. Стр 115	1 1	26-30.10. 2020	https://youtu.be/dZePSe00pNg https://youtu.be/x6pb_7oPGfk

Таблица 8

2020-2021 учебный год
11 класс – 34 часа

№ п/п	Наименование глав, тем занятий с распределением учебных часов	Кол час.	Время провед	Ссылки
I полугодие – 16 часов				
1	Раздел 1. Правовые основы воинской службы-3часа <u>Воинская служба – особый вид государственной службы граждан Республики Казахстан</u>	1	01-04.09. 2020	https://youtu.be/Xox6DCjmAuA
2	<u>Содержание воинской обязанности граждан Республики Казахстан</u>	1	07-11.09. 2020	https://youtu.be/5We4qGm8myo
3	<u>Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих</u>	1	14-18.09. 2020	https://youtu.be/BTcTXVMpIMM
4	Раздел 2. Огневая подготовка-3часа <u>Основы стрельбы</u>	1	21-25.09. 2020	https://youtu.be/YKWOi9w_IPo
5	<u>Основы стрельбы</u>	1	28.09- 02.10 2020	https://youtu.be/uQfrc8diiYc
6	<u>Основы стрельбы</u>	1	05-09.10. 2020	https://youtu.be/uQfrc8diiYc
7	Раздел 3. Строевая подготовка-2часа <u>Строевые приемы и движение</u>	1	12-16.10. 2020	https://youtu.be/yt9v6_7G8mA
8	<u>Строй отделения.</u>	1	19-23.10. 2020	https://youtu.be/Tz9i1g1xkJM
9	Раздел 4. Технологическая подготовка-10 часов <u>Основы и правила вождения колесных машин.</u>	1	26-30.10. 2020	

План подготовил: Н.Бекбауов

3 Методические рекомендации по оцениванию учебных достижений обучающихся («зачет/незачет») по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка»

Отличительной особенностью учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» является их направленность на формирование не только предметных знаний и умений, а также навыков широкого спектра.

Выстроенная система целей обучения является основой развития следующих навыков широкого спектра: функциональное и творческое применение знаний, критическое мышление, проведение исследовательских работ, использование информационно-коммуникационных технологий, применение различных способов коммуникации, умение работать в группе и индивидуально, решение проблем и принятие решений. Навыки широкого спектра являются залогом успешности учащихся, как в школьной образовательной практике, так и в перспективе, после окончания школы.

В методические рекомендации по изучению предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» предлагается тестовые задания (Приложение 1).

Тестовые задания включают материал по всем разделам начальной военной и технологической подготовки:

- Вооруженные силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства;
- Общевоинские уставы вооруженных сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан;
- Тактическая подготовка;
- Огневая подготовка;
- Строевая подготовка;
- Военная топография;
- Технологическая подготовка.

Использование тестов обеспечит экономию учебного времени и более широкий охват обучаемых.

Рекомендуемая оценка по результатам тестирования:

- «отлично» - обучаемый правильно ответил на 90% и более поставленных вопросов;
- «хорошо» - обучаемый правильно ответил на 70% - 89% поставленных вопросов;
- «удовлетворительно» - обучаемый правильно ответил на 50% - 69% поставленных вопросов;
- «неудовлетворительно» - обучаемый правильно ответил менее чем на 50% поставленных вопросов.

По мере необходимости и целесообразности преподаватель-организатор НВП может из предлагаемого перечня вопросов создать различные комбинации и варианты контрольных заданий. Допускается самостоятельная разработка дополнительных вопросов, не противоречащих требованиям учебной программы.

Особенности оценивания по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в 10-11 классах

Настоящие рекомендации об оценивании обучающихся 10-11-х классах, по Начальной военной и технологической подготовки разработано в соответствии со следующими нормативно правовыми документами:

1. Приказ №125 Министерства образования и науки РК «Об утверждении Типовых правил проведения текущего контроля успеваемости, промежуточной и итоговой аттестации обучающихся» от 18.03.2008 г. (Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 21 апреля 2008 года № 5191) с изменением пункта 15 в редакции приказа Министра образования и науки Республики Казахстан от 17 апреля 2020 года № 149. Зарегистрирован в Министерстве юстиции Республики Казахстан 20 апреля 2020 года № 20428, с целью объективного, индивидуального оценивания каждого обучающегося на уроках Начальной военной и технологической подготовки;

2. Типовая учебная программа по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11-классов уровня общего среднего образования по обновленному содержанию (естественно-математическое направление, общественно-гуманитарное направление) Приложение к приказу № 154 Министра образования и науки Республики Казахстан от «21» апреля 2020 г. Приложение 425 к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 3 апреля 2013 года № 115.

Требования к выставлению зачета по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка»

Пункт 15 в редакции приказа Министра образования и науки РК от 26.11.2019 [№ 509](#) суммативное оценивание не проводится.

В конце четверти/полугодия и учебного года по предмету "Начальная военная и технологическая подготовка» в школе выставляется "зачет" ("незачет"). Сноска. Пункт 15 в редакции приказа Министра образования и науки РК от 26.11.2019 [№ 509](#) (вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования).

Критерии оценивания обучающихся

При оценивании знаний по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» учитываются следующие показатели: глубина, полнота, аргументированность, умение использовать их применительно к конкретным случаям и занятиям физическими упражнениями.

Для проверки уровня знаний используются методы опроса и тестирования.

Подходы к оцениванию учебных достижений

Оценивание результатов изучения предмета «Начальной военной и технологической подготовки» осуществляется с применением устного опроса, письменной работы и контрольных практических упражнений.

Прежде чем говорить о контроле и оценке успеваемости по «Начальной военной и технологической подготовки» нужно четко определить, в чем разница между оценкой и отметкой. Отметка – это количественное (цифровое) выражение оценки. «Пятерки», «четверки», «тройки» – это все отметки. Оценка же может быть самой различной.

Требования к подготовке и выполнению письменных сообщений, рефератов по предмету «Начальной военной и технологической подготовки».

1. Тема письменного сообщения, реферата определяется преподавателем-организатором «Начальной военной и технологической подготовки» исходя из содержания программного материала.

2. Письменное сообщение, реферат являются самостоятельной работой обучающегося.

3. Письменное сообщение готовится в объёме не более 2-х страниц печатного текста (14 шрифт, 1,5 интервал). Реферат не более 10 страниц печатного текста (14 шрифт, 1,5 интервал).

Словесная оценка. Это самая распространенная оценка. Вы похвалили ученика за хорошее выполнение упражнения, помощь учителю. Вы пожурили рассеянного ученика за невнимательность. Вы не поставили за это никакой отметки, но вы его оценили. Постоянно используются на уроках и словесные оценочные выражения: «Как считаешь, ты справился с заданием?» И если наше определение совпадает с мнением ученика, что он справился с заданием, то какой восторг можно увидеть в его глазах. А когда ученик начинает справляться с ранее очень трудными для него физическими упражнениями, то подбадриваем его: «Вот видишь, успех есть! Ты молодец, достиг хороших результатов! Главное – никогда ничего не бойся!»

Знак внимания. Да, это тоже вид оценки. Вы жестом похвалили игрока за хорошо выполненное действие, улыбнулись, погрозили пальцем. Этим вы тоже не оставили без внимания деятельность ученика.

Анализ. В короткой беседе с учеником вы подчеркиваете его успехи по сравнению с прошлым годом, месяцем, уроком, в то же время указываете на то, над чем еще нужно поработать, чтобы быть еще лучше.

Отметка. Это то количество баллов, которое получил ученик за свое упражнение, работу на уроке. То, что его обрадует или огорчит, заставит задуматься или, наоборот, оттолкнет от всяких мыслей. Как видите, это тоже всего лишь вид оценивания, но какой сильный!

Оценка должна быть комплексной.

Таким образом, оценка знаний учащихся по «Начальной военной и технологической подготовки» характеризуется комплексностью, и оценивание только по отдельным составляющим нецелесообразно.

Преподавание, обучение и оценивание взаимосвязаны и обеспечивают единый подход к организации учебного процесса. Одной из форм контроля знаний и аттестации учащихся в школе является зачетная система. От других форм контроля зачетная система отличается по характеру проведения, по системе оценивания. Зачет – это специальный этап контроля, целью которого является проверка достижения обучающимися уровня обязательной подготовки.

*Рекомендации по критериям оценки результатов учебно-полевых
(лагерных) сборов*

Результаты учебно-полевых сборов оцениваются по следующим направлениям:

- По тактической подготовке (14 часов) – обнаружение целей, определение их местонахождения относительно ориентиров и местных предметов и доклад о результатах наблюдения; выбор огневой позиции (места для стрельбы), трассировка окопа; передвижение на поле боя перебежками и переползанием; упражнения по метанию ручных и противотанковых гранат по целям.

- По огневой подготовке (6 часов) – меры безопасности; нормативы по изготовке к стрельбе лежа с упора и разряжению оружия; кроме того, проверяется знание обучаемых по устройству автомата и ручных осколочных гранат; практическая отработка норматива по неполной разборке и сборке автомата; снаряжение магазина учебными патронами и стрельба из пневматического оружия (винтовки) на расстоянии 10 м – 3 пробных, 5 зачетных выстрелов.

- По общевоинским уставам Вооруженных сил Республики Казахстан (4 часа) – выполнение обязанностей и действий суточным нарядом и караулом. Для подготовки обучаемых используется время, предусмотренное в распорядке дня, проводится практическая отработка ситуаций действия суточного наряда подразделений (учебных взводов) и караула. Данная работа возлагается на штаб-сержанта учебно-полевых сборов и ответственного преподавателя-организатора НВП за организацию и несение караульной и гарнизонной службы (дежурного по учебно-полевым сборам).

- По строевой подготовке (4 часов) – строевая стойка, повороты на месте и в движении, строевой шаг, воинское приветствие на месте и в движении, строи отделения и взвода.

- По военной топографии (2 часа) - определение сторон горизонта по компасу, определение сторон горизонта по солнцу и часам, ориентирование на местности без карты, умение двигаться по азимутам (*Рекомендации по организации и проведению занятий учебно-полевых сборов с юношами 10 классов общеобразовательных школ в условиях дистанционного обучения даны в Приложение 2*).

Дополнительно: по основам безопасности жизнедеятельности и информационных технологии

- По медицинской подготовке – остановка кровотечения, наложение повязок на раны верхних и нижних конечностей, головы. Из опыта работы на учебно-полевых сборах рекомендуется в часы личного времени и спортивно-массовой работы предусмотреть 20-30 минутные практические занятия медицинским работником учебно-полевых сборов с обучаемыми по данным темам.

- По физической подготовке – в объеме требований правил проведения Президентских тестов физической подготовленности населения Республики

Казахстан (ступень III «Сила и мужество», возраст 16-17 лет) или к кандидатам, поступающим в военно-учебные заведения.

- По гражданской защите – приемы и способы радиационной, химической и биологической защиты; преодоление участка местности, зараженного радиоактивными (отравляющими) веществами; действия солдата по сигналам оповещения и вспышке ядерного взрыва; выполнение нормативов одевания средств индивидуальной защиты (СИЗ).

Индивидуальная оценка каждого обучаемого складывается из оценок, полученных за выполнение каждого норматива:

«отлично» - не менее 50% нормативов выполнено на «отлично», остальные – на «хорошо»;

«хорошо» - не менее 50% нормативов выполнено на «отлично» и «хорошо», остальные – не ниже «удовлетворительно»;

«удовлетворительно» - если не более, чем по одному из нормативов получена оценка «неудовлетворительно»;

«неудовлетворительно» - при наличии двух и более неудовлетворительных оценок по нормативам.

Общая оценка за учебно-полевые (лагерные) сборы выставляется:

- «отлично», если оценки, полученные по тактической и огневой подготовке, гражданской защите – «отлично», а по строевой – не ниже «хорошо» при примерном или удовлетворительном поведении;

- «хорошо», если оценки, полученные по тактической и огневой подготовке, гражданской защите – не ниже «хорошо», а по строевой – не ниже «удовлетворительно» при примерном или удовлетворительном поведении;

- «удовлетворительно», если не более чем по двум разделам учебной программы получена оценка «неудовлетворительно» при примерном или удовлетворительном поведении;

- «неудовлетворительно», если по трем и более разделам учебной программы получены оценки «неудовлетворительно».

Требования к уровню подготовки обучающихся

По завершении общего среднего образования обучающийся:

- 1) знает основы военного дела, предназначение, организационную структуру, штатное вооружение и технику, возможности подразделения низшего тактического звена, применения средств ориентирования, робототехники и IT-технологий; организации гражданской защиты Республики Казахстан; систему оповещения и порядок действий при применении современных средств поражения, террористической угрозе и стихийных бедствиях; характеристики стихийных бедствий, организацию спасательных и неотложных аварийно-восстановительных работ в очагах поражения; назначение, устройство и порядок применения штатного оружия, использования индивидуальных и коллективных средств защиты, приборов радиоактивного и химического контроля, а также порядок организации и проведения эвакуации и рассредоточения населения; задачи и виды оказания первой помощи; правила дорожного движения;

2) понимает основы военного дела, робототехники и IT-технологий, особенности воздействия ядерного, химического, биологического (бактериологического) оружия и других современных средств поражения на людей, объекты хозяйствования, окружающую среду и экологические последствия его применения; последствия и возможный экономический, экологический ущерб при возникновении чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера, организацию системы дорожного движения;

3) действует в роли солдата на поле боя в различных условиях обстановки, разведчика в составе поста радиационного и химического наблюдения; применяет штатное оружие, средства индивидуальной и коллективной защиты; оказывает первую помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах, открытых и закрытых переломах различных частей тела, обморожении, солнечном (тепловом) ударе, электротравме, утоплении; накладывает бинтовые повязки при различных видах поражения на различные части тела; пользуется интернет-связью, использует аудио-визуальные технологии, владеет навыками вождения автомобильной техники, робототехники, использует цифровое фото и видеооборудование;

4) анализирует возможные нештатные ситуации при применении современных средств поражения; возможные ситуации при возникновении чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера, возможные нештатные ситуации на дорогах;

5) синтезирует алгоритмы действий при возникновении возможных нештатных ситуаций при применении современных средств поражения; алгоритмы действий при возникновении возможных чрезвычайных происшествий природного или техногенного характера; алгоритмы действий при возникновении возможных экстремальных ситуаций на дорогах;

6) оценивает последствия принимаемых решений.

Известно, что положительные изменения, происходящие в системе образования, охватывают и систему оценивания. Оценивание обучающихся позволяет подняться на следующий высокий уровень образования.

Оценка учебных достижений обучающихся позволяет устранить негативные моменты в обучении, дает возможность повышению индивидуализации учебного процесса, учебной мотивации и самостоятельности обучающихся.

Разработанные требования к проведению зачета способствуют укреплению взаимосвязи между обучаемым и учителем, осуществлению качественной обратной связи, повышению качества обучения.

Заключение

Обновление содержания образования должно осуществляться с учетом задач государственных приоритетов, международного опыта и отечественной практики. От обновления содержания образования зависит, сможет ли школа подготовить личность, способную активно, творчески мыслить и действовать, саморазвиваться интеллектуально, нравственно и физически.

Обновленное содержание образования ориентировано на результаты обучения, которые проектируются с учетом учебных материалов.

В первом разделе методического пособия раскрыты особенности учебной программы предмета «Начальная военная и технологическая подготовка» (10-11 классы) в рамках обновления содержания образования.

Во втором разделе рассматриваются формы и методы организации обучения учебного предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». В методические рекомендации включены планы уроков, также даны перечень тем и расчет часов при изучении, порядок проведения занятий по НВТП. Рассмотрены формы и методы организации и проведению занятий в условиях дистанционного обучения.

В третьем разделе даны методические рекомендации по оцениванию учебных достижений обучающихся («зачет/незачет») по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка». Методические рекомендации составлены в помощь учителю при планировании, организации и проведении зачета по предмету «НВТП» для обучающихся 10-11 классов уровня среднего образования. Задания для зачетов позволяют учителю определить уровень достижения обучающимися целей обучения, запланированных на 1 и 2 полугодия. Для проведения зачета за полугодие в методических рекомендациях предлагаются задания, которые помогают оценить уровень подготовки учащихся. Задания носят рекомендательный характер. При подготовке методических рекомендаций использованы ресурсы, находящиеся в открытом доступе на официальных интернет-сайтах.

В приложении представлены тесты по освоению основ воинской службы, технологической подготовки в организациях образования, предназначенные для проверки теоретических знаний учащихся при проведении контрольно-проверочных тестов, предусмотренных программой НВТП на завершающем этапе обучения. Тесты можно также использовать для проведения текущего контроля в процессе изучения предмета.

Преподаватель-организатор начальной военной и технологической подготовки, исходя из особенностей местных условий, наличия и состояния материальной базы учебного заведения, личного опыта, уровня подготовки обучаемых, может применять и другие методы, формы, приемы проведения занятий, которые обеспечат качественное выполнение целей и задач, определенных программой.

Список использованной литературы

1. Закон Республики Казахстан «О воинской службе и статусе военнослужащих» от 16 февраля 2012 года.

2. Об утверждении государственных общеобязательных стандартов образования всех уровней образования, утвержденный приказом Министра образования и науки Республики Казахстан от 31 октября 2018 года № 604 (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 17669).

3. Типовая учебная программа по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11-классов уровня общего среднего образования по обновленному содержанию (естественно-математическое направление, общественно-гуманитарное направление), утверждена Приложением к приказу Министра образования и науки Республики Казахстан от 21 апреля 2020 года №154 (занесен в реестр государственной регистрации нормативно-правовых актов № 20456).

4. Приказ Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года №347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки» (зарегистрированный в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под № 15725).

5. Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений» (зарегистрирован в Реестре государственной регистрации нормативных правовых актов под №10056).

6. Методические рекомендации по изучению предмета «Начальная военная и технологическая подготовка». Методическая рекомендация. – Астана: НАО имени И. Алтынсарина, 2017. – 121 с. Рекомендовано к изданию Ученым советом Национальной академии образования им. И. Алтынсарина (протокол №7 от 20 июня 2017 года)

7. Рекомендации по организации и проведению занятий учебно-полевых сборов с юношами 10 классов общеобразовательных школ в условиях дистанционного обучения. Письмо №5-11-2/1852-И МОН РК от 20.05.2020.

8. Календарно-тематические планы и видеоконтенты для организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в условиях дистанционного обучения

<https://www.youtube.com/playlist?list=PL8A2YGRcjRoEnNzgmLEYYfc0cS1S9OYxL>

**Итоговые тестовые задания
по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка»**

**Разработчики: Куптилеуова Сянзия, Баяхметов Серик, Қуанышбаев Айбатхан,
Бекбауов Нариман**

НВТП Контрольно-проверочный тест

1. Дисциплина начальная военная и технологическая подготовка является:

- A) одной из учебных дисциплин на учебных сборах по окончании 10 класса
- B) основным предметом обучения для офицеров в Вооружённых Силах РК
- C) одной из учебных дисциплин на учебном пункте молодых солдат Вооружённых Силах РК
- D) основной задачей каждого преподавателя – организатора НВТП в школе
- E) обязательным предметом для изучения обучающимися допризывного и призывного возраста в общеобразовательных школах всех типов независимо от форм собственности

2. В процессе начальной военной и технологической подготовки обучающиеся должны усвоить:

- A) материальную часть стрелкового оружия
- B) основы военного дела и безопасности жизнедеятельности человека в чрезвычайных ситуациях и навыки военной службы
- C) что во время службы в армии каждый солдат должен искать своё место под солнцем сам
- D) что знания и умения по военным дисциплинам спасут жизнь в боевых действиях
- E) основы военного искусства и ведения боевых действий

3. Поощрения применяемые для военнослужащих срочной службы:

- A) выговор
- B) краткосрочный отпуск до 5 суток
- C) понижения в званий
- D) освобождения от охраны поста
- E) краткосрочный отпуск до 10 суток

4. Масса гранаты Ф-1

- A) 500 гр
- B) 1200 гр
- C) 700 гр
- D) 310 гр
- E) 600 гр

5. Кем вводится военное положение в стране:

- A) Сенатом
- B) Президентом страны
- C) Парламентом
- D) Мажилисом
- E) Премьер-министром

6. Положения оружия часового в ночное время

- A) в положений на спине
- B) в положений на грудь
- C) в положений изготовления для стрельбы стоя
- D) в положений на плечо
- E) в положений на ремень

7. Где готовят военных летчиков в РК?

- A) Актобе
- B) Атырау
- C) Актау
- D) Алматы
- E) Шымкент

8. Какое воинское звание соответствует старшему офицеру?

- A) майор
- B) старший лейтенант
- C) генерал-майор
- D) капитан
- E) сержант

9. Какой калибр автомата АК-74

- A) 5,56 мм
- B) 5,6 мм
- C) 7,62 мм
- D) 9,0 мм
- E) 5,45 мм

10. Какова прицельная дальность стрельбы из АК-74

- A) 1000 м
- B) 100 м
- C) 1250 м
- D) 750 м
- E) 900 м

11. Какова ширина позиции отделения в обороне?

- A) до 50 м
- B) до 70 м
- C) до 100 м
- D) до 120 м
- E) до 150 м

12. Подбор масок противогаса ПМК определяется измерением:

- A) горизонтального обхвата головы
- B) вертикального и горизонтального обхвата головы
- C) вертикального обхвата головы
- D) высоты лица от переносицы до подбородка
- E) высоты лица от лба до подбородка

13. Пары какого вещества наиболее токсичны?

- A) аммиак
- B) хлор
- C) спирт
- D) ацетон
- E) ртуть

14. На какое время можно накладывать кровоостанавливающий жгут зимой?

- A) 1 час
- B) 0,5 часа
- C) 1,5 часа
- D) 2 часа
- E) 2,5 часа

15. Строем называется:

- A) размещение военнослужащих, подразделений для их совместных действий в пешем порядке и на машинах
- B) установленное Уставом размещение военнослужащих, подразделений и частей для их

совместных действий в пешем порядке и на машинах

С) установленное Уставом или командиром размещение военнослужащих, подразделений и частей для их совместных действий в пешем порядке

Д) установленное Уставом или командиром размещение военнослужащих, подразделений и частей для их совместных действий

Е) установленное командиром размещение военнослужащих, подразделений и частей для их совместных действий в пешем порядке и на машинах

16. Какой радиус разлета убойных осколков Ф-1?

А) 250 м.

В) 200 м.

С) 300 м.

Д) 50 м.

Е) 140 м.

17. Какова масса снаряженной гранаты РГД-5?

А) 350 г

В) 400 г

С) 450 г

Д) 310 г

Е) 450 г

18. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан утверждены:

А) Указом Президента Республики Казахстан

В) приказом Министра обороны Республики Казахстан

С) Постановлением правительства Республики Казахстан

Д) приказом командира воинской части

Е) приказом Министра образования и науки Республики Казахстан

19. Полдень. Солнце справа от Вас. Какое направление будет прямо перед Вами?

А) запад

В) юг

С) север

Д) юго-запад

Е) восток

20. Какое воинское звание соответствует старшему офицеру?

А) Капитан

В) Контр-адмирал

С) Капитан 2 ранга

Д) Старший лейтенант

Е) Генерал-майор

21. Кому часовой на посту имеет право отдать оружие?

А) командиру отделения

В) своему разводящему

С) начальнику караула

Д) дежурному по роте

Е) никому

22. При достижении какого возраста гражданин мужского пола подлежит призыву на военную службу?

А) 17-25 лет

В) 17-28 лет

С) 18-27 лет

Д) 18-25 лет

Е) 19-26 лет

23. Как называются начальники, которым военнослужащие подчинены по службе, хотя бы временно?

- A) прямые
- B) ближайшие
- C) непосредственные
- D) должностные
- E) служебные

24. На какой срок можно арестовать сержантов с содержанием на гауптвахте?

- A) до 15 суток
- B) до 10 суток
- C) до 5 суток
- D) до 3 суток
- E) до 7 суток

25. Определите при каких из перечисленных ниже отравляющих веществ нет антидота:

- A) хлорпикрина
- B) синильной кислоты
- C) фосгена
- D) иприта
- E) Би-Зета

26. В каком уставе сказано про поощрения военнослужащих:

- A) в строевом уставе
- B) в гарнизонно-караульном уставе
- C) в дисциплинарном уставе
- D) в боевом уставе
- E) в внутреннем уставе

27. В каком году впервые применили атомную бомбу?

- A) 1944
- B) 1945
- C) 1946
- D) 1947
- E) 1948

28. В каком году впервые в Советском Союзе испытали атомную бомбу?

- A) 1947
- B) 1948
- C) 1949
- D) 1950
- E) 1951

29. Какое наказание применяется за «дезертирство»?

- A) дисциплинарное
- B) административное
- C) уголовное
- D) правовое
- E) лишают воинского звания

30. Кто автор Государственного Герба РК?

- A) Жумекен Нажмеденов, Шамши Калдаяков
- B) Шакен Ниязбеков
- C) Шот-Аман Уалиханов, Жандарбек Малибеков
- D) Калыбек Куанышбаев
- E) Калиолла Ахметжан

31. Масса снаряженной гранаты РГД-5:

- A) 600 гр
- B) 1000 гр

- C) 670 гр
- D) 1070 гр
- E) 310 гр

32. Какова масса снаряженного АК-74?

- A) 4,0 кг
- B) 3,5 кг
- C) 3,7 кг
- D) 3,6 кг
- E) 5,46 кг

33. Кому подчиняется часовой на посту?

- A) командиру отделения
- B) своему разводящему
- C) старшине роты
- D) старшему по званию
- E) дежурному по части

34. Сколько суток отпуска положено солдату срочной службы?

- A) 7
- B) 8
- C) 9
- D) 10
- E) 12

35. Сколько региональных командований в РК?

- A) 3
- B) 4
- C) 5
- D) 6
- E) 7

36. Первый Министр обороны РК?

- A) Д. Ахметов
- B) А. Жаксыбеков
- C) М. Алтынбаев
- D) С. Нурмаганбетов
- E) С. Токпакбаев

37. В какой статье Конституции РК сказано о защите Отечества?

- A) 34
- B) 35
- C) 36
- D) 37
- E) 38

38. Указом Президента Республики Казахстан Вооруженные Силы РК были образованы:

- A) В 1990 г.
- B) В 1991 г.
- C) В 1992 г.
- D) В 1993 г.
- E) В 1994 г.

39. Где расположен военно-инженерный институт радиоэлектроники и связи?

- A) Астана
- B) Алматы
- C) Актобе.
- D) Щучинск
- E) Караганда

40. Среди перечисленных воинских званий старшим является:

- A) Старший сержант
- B) Сержант первого класса
- C) Сержант третьего класса
- D) Штаб-сержант
- E) Мастер-сержант

41. Снаряд, применяемый против бронированной техники:

- A) Фугасный
- B) Кумулятивный
- C) Зажигательный
- D) Осколочный
- E) Картечь

42. Кто из казахстанцев первым водрузил знамя над рейхстагом?

- A) Тулеген Тохтаров
- B) Касым Кайсенов
- C) Талгат Бигельдинов
- D) Рахымжан Кошкарбаев
- E) Бахытоراز Бейсекбаев

43. Военнослужащий, услышав свою фамилию, отвечает:

- A) Да
- B) Есть
- C) Я
- D) Слушаю
- E) Здесь

44. В каких случаях часовой применяет оружие без предупреждения:

- A) после предупреждения
- B) после получения разрешения от начальника караула
- C) при явном нападении на него или на охраняемый им объект
- D) после получения разрешения от командира части и начальника караула
- E) после предупредительного выстрела

45. По прибытию каких лиц дневальный по роте подает команду «Смирно»?

- A) капитану
- B) дежурному по роте
- C) дежурному по КПП (контрольно-пропускной пункт)
- D) дежурному по части
- E) начальнику караула

46. Чтобы отменить или прекратить выполнение приема, подается команда:

- A) «Смирно»
- B) «Отставить»
- C) «Стой»
- D) «Вольно»
- E) «Кру-ГОМ»

Ключи ответов:

1. Дисциплина начальная военная и технологическая подготовка является:

E) обязательным предметом для изучения обучающимися допризывного и призывного возраста в общеобразовательных школах всех типов независимо от форм собственности

2. В процессе начальной военной и технологической подготовки обучающиеся должны усвоить:

B) основы военного дела и безопасности жизнедеятельности человека в чрезвычайных ситуациях и навыки военной службы

3. Поощрения применяемые для военнослужащих срочной службы:

Е) краткосрочный отпуск до 10 суток

4. Масса гранаты Ф-1

Е) 600 гр

5. Кем вводится военное положение в стране:

В) Президентом страны

6. Положения оружия часового в ночное время

С) в положений изготовки для стрельбы стоя

7. Где готовят военных летчиков в РК?

А) Актобе

8. Какое воинское звание соответствует старшему офицеру?

А) майор

9. Какой калибр автомата АК-74

Е) 5,45 мм

10. Какова прицельная дальность стрельбы из АК-74

А) 1000 м

11. Какова ширина позиции отделения в обороне?

С) до 100 м

12. Подбор масок противогаза ПМК определяется измерением:

В) вертикального и горизонтального обхвата головы

13. Пары какого вещества наиболее токсичны?

Е) ртуть

14. На какое время можно накладывать кровоостанавливающий жгут зимой?

В) 0,5 часа

15. Строем называется:

В) установленное Уставом размещение военнослужащих, подразделений и частей для их совместных действий в пешем порядке и на машинах

16. Какой радиус разлета убойных осколков Ф-1?

В) 200 м.

17. Какова масса снаряженной гранаты РГД-5?

Д) 310 г

18. Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан утверждены:

А) Указом Президента Республики Казахстан

- 19. Полдень. Солнце справа от Вас. Какое направление будет прямо перед Вами?**
Е) восток
- 20. Какое воинское звание соответствует старшему офицеру?**
С) Капитан 2 ранга
- 21. Кому часовой на посту имеет право отдать оружие?**
Е) никому
- 22. При достижении какого возраста гражданин мужского пола подлежит призыву на военную службу?**
С) 18-27 лет
- 23. Как называются начальники, которым военнослужащие подчинены по службе, хотя бы временно?**
А) прямые
- 24. На какой срок можно арестовать сержантов с содержанием на гауптвахте?**
Е) до 7 суток
- 25. Определите при каких из перечисленных ниже отравляющих веществ нет антидота:**
D) иприта
- 26. В каком уставе сказано про поощрения военнослужащих:**
С) в дисциплинарном уставе
- 27. В каком году впервые в применили атомную бомбу?**
В) 1945 г.
- 28. В каком году впервые в Советском Союзе испытали атомную бомбу**
С) 1949 г
- 29. Какое наказания применяется за «дезертирство»?**
С) уголовное
- 30. Кто автор Государственного Герба РК?**
С) Шот-Аман Уалиханов, Жандарбек Малибеков
- 31. Масса снаряженной гранаты РГД-5:**
Е) 310 гр
- 32. Какова масса снаряженного АК-74?**
D) 3,6 кг
- 33. Кому подчиняется часовой на посту?**
В) своему разводящему
- 34. Сколько суток отпуска положено солдату срочной службы?**
D) 10
- 35. Сколько региональных командований в РК?**
В) 4

36. Первый Министр обороны РК?

D) С. Нурмаганбетов

37. В какой статье Конституции РК сказано о защите отечества?

C) 36 статья

38. Указом Президента Республики Казахстан Вооруженные Силы РК были образованы:

C) В 1992 г.

39. Где расположен военный институт радиоэлектроники и связи?

B) Алматы

40. Среди перечисленных воинских званий старшим является:

E) Мастер-сержант

41. Снаряд, применяемый против бронированной техники:

B) Кумулятивный

42. Кто из казахстанцев первым водрузил знамя над рейхстагом?

D) Рахымжан Кошкарбаев

43. Военнослужащий, услышав свою фамилию, отвечает:

C) Я

44. В каких случаях часовой применяет оружие без предупреждения:

C) при явном нападении на него или на охраняемый им объект

45. По прибытию каких лиц дневальный по роте подает команду «Смирно»?

D) дежурному по части

46. Чтобы отменить или прекратить выполнение приема, подается команда:

B) «Отставить»

Ключи ответов:

Номера вопросов																				
Ответы	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	
	E	B	E	E	B	C	A	A	E	A	C	B	E	B	B	B	D	A	E	
	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33	34	35	36	37	38	38
	C	E	C	A	E	D	C	B	C	C	C	E	D	B	D	B	D	C	C	
	39	40	41	42	43	44	45	46												
B	E	B	D	C	C	D	B													

Рекомендации по организации и проведению занятий учебно-полевых сборов с юношами 10 классов общеобразовательных школ в условиях дистанционного обучения

Разработчики:

Яковенко Виктор Леонидович

Куптилеуова Сянзия Кантуреевна

Баяхметов Серик Умутбаевич

Бекбауов Нариман Намазбаевич

Рекомендации по организации и проведению занятий учебно-полевых сборов с юношами 10 классов общеобразовательных школ в условиях дистанционного обучения

1. Образовательный процесс организуется в соответствии с типовой учебной программой и планом прохождения учебно-полевых сборов.

2. При подготовке к дистанционному занятию преподаватель-организатор НВП определяет порядок отработки учебных вопросов и обязательный контроль усвоения пройденного материала. Ввиду особых условий проведения и отсутствия возможности отработки практических навыков особое внимание уделить самостоятельной подготовке обучаемых с использованием дополнительного материала.

3. Показные занятия по разделам «Тактическая подготовка» и «Уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан» заменяются теоретическим уроком, который проводится с применением дистанционных технологий.

4. Для изучения отдельных вопросов раздела использовать заранее подготовленные задания и задачи.

5. В целях проверки усвоения учащимися учебного материала проводятся контрольные занятия. Они могут проводиться как по всему содержанию отработанной темы или занятия, так и по отдельным вопросам в виде тестовых заданий в дистанционном формате.

Рекомендации по примерному содержанию учебно-полевых сборов в условиях дистанционного обучения

По тактической подготовке (14 часов) – ввиду особых условий проведения и отсутствия возможности отработки практических навыков, особое внимание уделить самостоятельной подготовке обучаемых с использованием дополнительного материала. Занятия раздела заменяются теоретическими уроками, которые проводятся с применением видео-ресурсов по соответствующей теме.

Тему **«Вооружение и боевая техника»** рекомендуется изучать с использованием ссылки на видеоролики по разделу «Тактическая подготовка» (приложение 1).

По огневой подготовке (6 часов) – занятия по программе учебных сборов, связанные со стрельбой из боевого оружия, метанием гранат, рекомендуется проводить по материальной части автомата Калашникова, пневматической винтовки, ручных осколочных гранат проводить с использованием ссылок на видеоролики (представлена в Приложении 1) раздела «Огневая подготовка».

По общевоинским уставам Вооруженных сил Республики Казахстан (4 часа) – занятия по разделу «Уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан», заменяются теоретическими занятиями, с использованием ссылок на видеоролики видео-ресурсы (представлены в Приложении 1)

По строевой подготовке (4 часов) – занятия по программе учебных сборов, связанные с выполнением строевых приемов рекомендуется проводить для закрепления полученных знаний элементов строя, обязанностей военнослужащих перед построением и в строю, использовать ссылки на видео-ресурсы (представлено в Приложении 1) данного раздела.

По военной топографии (2 часа) – каждое занятие учебных сборов по военной топографии включает повторение ранее изученного материала основного теоретического курса. В связи с этим, целесообразно применение этого материала с целью закрепления и проверки приобретенных знаний. Для изучения отдельных вопросов раздела использовать заранее подготовленные задания и задачи, а также видеоролики к данной теме (представлено в приложении 1)

Особое внимание необходимо обратить на требования мер безопасности применительно к каждому из занятий.

По форме проведения занятия в условиях дистанционного обучения преподавателям-организаторам НВТП рекомендуем выполнять следующее:

1. Разрабатывать комплекс физических и строевых упражнений для выполнения обучающимися дома (не более 2 учебных заданий).

2. Просмотр и выполнение комплекса физических и строевых упражнений по рекомендованному видео-ресурсу или рекомендациям преподавателя-организатора НВТП, которые должны соответствовать возрастным особенностям и возможностям обучающихся.

3. Обучающиеся получают учебные задания от преподавателя-организатора НВТП согласно школьному расписанию, в день занятий (приложение 3).

4. Обучающиеся отправляют выполненные письменные учебные задания преподавателю-организатору НВТП в указанные сроки, через использование интернет-платформ, стриминговых площадок, WhatsApp и других мессенджеров.

Приложение 1

Перечень видео-ресурсов по темам содержания учебно-полевых сборов

Раздел, тема, количество часов	Бейнероликтін сілтемесі / Ссылка ролика
<i>Тактическая подготовка (14 ч.)</i>	
<i>Тема 1.</i> Вооружение и боевая техника воинской части (подразделения) – 2 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=Y30H05G1aRs https://www.youtube.com/watch?v=WqMOR7GVV2o
<i>Тема 2.</i> Боевой и походный порядок отделения – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=axgeDANFuNw https://www.youtube.com/watch?v=fagaestpfnE
<i>Тема 3.</i> Тренировка в использовании индивидуальных средств защиты – 2 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=mQLty-xM65I https://www.youtube.com/watch?v=4cbbGO2V7r8&t=6s
<i>Тема 4.</i> Действия солдата в бою – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=aPxtbwV4LgU https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag https://www.youtube.com/watch?v=RHN-1Q5b7uw&t=102s
<i>Тема 5.</i> Солдат в обороне – 3 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=iwrvagvQyzw https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag

	https://www.youtube.com/watch?v=kUElyzZlp7Y
Тема 6. Солдат в наступлении – 3 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=1Xv3s6bZkqQ https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag https://www.youtube.com/watch?v=bHuXoUyEhLU
Тема 7. Солдат-наблюдатель – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=Y5GDCI9drag https://www.youtube.com/watch?v=dYTr33vd0-A
Тема 8. Солдат в дозоре – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=3R7YO6dDVeI https://www.youtube.com/watch?v=3t1IP7dfKFA
<i>Огневая подготовка (6 ч.)</i>	
Тема 1. Тренировка в неполной разборке и сборке автомата Калашникова – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=iSPnoYTSBl&t=2s https://www.youtube.com/watch?v=nm1oOHUroi0 https://www.youtube.com/watch?v=ICbpjnB9Y_0
Тема 2. Тренировка в изготовке к стрельбе (АК-74, пневматическая винтовка) – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=LnWeBtas4CI https://www.youtube.com/watch?v=MablN-OQLy0
Тема 3. Метание ручных гранат – 2 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=cwHrZiov1Ao https://www.youtube.com/watch?v=YsV71pXCsgM https://www.youtube.com/watch?v=17ABnRdMtyU
Тема 4. Стрельба из автомата (пневматической винтовки) – 2 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=LnWeBtas4CI https://www.youtube.com/watch?v=0iITDtOJ17E https://www.youtube.com/watch?v=mJPEpoM3LLk
<i>Общевоинские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований (4 ч.)</i>	
Тема 1. Размещение, жизнь и быт военнослужащих воинской части (подразделения) – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=O-U7De5TRrE https://www.youtube.com/watch?v=dUeitCQysNE
Тема 2. Обязанности дневального по роте – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=HLFyNsySJrE https://www.youtube.com/watch?v=tRLxW0gZ1rY
Тема 3. Обязанности часового – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=YrWNjipVP8c https://www.youtube.com/watch?v=Rn9AjYABYjw
Тема 4. Обязанности и действия часового на посту – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=sFudcKpX9Zg https://www.youtube.com/watch?v=PGd29pkWapo
<i>Строевая подготовка (4 ч.)</i>	
Тема 1. Воинские приветствия – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=iv1W0ub-qww https://www.youtube.com/watch?v=efuX-pZHS0E&t=16s https://www.youtube.com/watch?v=8hw1kNP_f-8&t=3s

Тема 2. Выход из строя и возвращение в строй. Подход к начальнику и отход от него – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=AMj-u6oLCKY https://www.youtube.com/watch?v=ZZ0weHOqeXM
Тема 3. Строевые приемы и движения с оружием – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=efuX-pZHS0E&t=16s https://www.youtube.com/watch?v=oCZpfksI5-A
Тема 4. Строй отделения – 1 ч.	https://www.youtube.com/watch?v=kAgWEzu9nJ8
<i>Военная топография (2 ч.)</i>	
Тема 1. Движение по азимутам. Тренировка в определении сторон горизонта – 2 ч	https://www.youtube.com/watch?v=rNpQhBg2aco&t=11s https://www.youtube.com/watch?v=fiEe6ShlHTc https://www.youtube.com/watch?v=0wVbDqWX94c https://www.youtube.com/watch?v=QRZp-Obew50&t=9s

Предлагаемый перечень видео-ресурсов по темам учебно-полевых сборов, составлен в соответствии с календарно-тематическим планом IV четверти для 10-го класса по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка». Подготовлены уроки дистанционного обучения «Учебно-полевые сборы», 30 занятий на казахском и русском языках. Рекомендуются преподавателям-организаторам и методистам по предмету «Начальной военной и технологической подготовки».

Приложение 2

Содержание учебно-полевых сборов

Тактическая подготовка (14 ч.)

Тема 1. Вооружение и боевая техника воинской части (подразделения) – 2 ч.

Тема 2. Боевой и походный порядок отделения – 1 ч.

Тема 3. Тренировка в использовании индивидуальных средств защиты – 2 ч.

Тема 4. Действия солдата в бою – 1 ч.

Тема 5. Солдат в обороне – 3 ч.

Тема 6. Солдат в наступлении – 3 ч.

Тема 7. Солдат-наблюдатель – 1 ч.

Тема 8. Солдат в дозоре – 1 ч.

Общевойсковые уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований (4 ч.)

Тема 1. Размещение, жизнь и быт военнослужащих воинской части (подразделения) – 1 ч.

Тема 2. Обязанности дневального по роте – 1 ч.

Тема 3. Обязанности часового – 1 ч.

Тема 4. Обязанности и действия часового на посту – 1 ч.

Военная топография (2 ч.)

Тема 1. Движение по азимутам. Тренировка в определении сторон горизонта – 2 ч.

Огневая подготовка (6 ч.)

Тема 1. Тренировка в неполной разборке и сборке автомата Калашникова – 1 ч.

Тема 2. Тренировка в изготовке к стрельбе (АК-74, пневматическая винтовка) – 1 ч.

Тема 3. Метание ручных гранат – 2 ч.

Тема 4. Стрельба из автомата (пневматической винтовки) – 2 ч.

Строевая подготовка (4 ч.)

Тема 1. Воинские приветствия – 1 ч.

Тема 2. Выход из строя и возвращение в строй. Подход к начальнику и отход от него – 1 ч.

Тема 3. Строевые приемы и движения с оружием – 1 ч.

Тема 4. Строй отделения – 1 ч.

Долгосрочный план реализации Типовой учебной программы по учебному предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» для 10-11-классов уровня общего среднего образования по обновленному содержанию (естественно-математическое направление, общественно-гуманитарное направление). Примерный образец.

10 класс

Раздел долгосрочного плана	Темы/Содержание раздела долгосрочного плана	Цели обучения
I четверть		
Вводное занятие	Цели, задачи и содержание начальной военной и технологической подготовки обучающихся	ознакомить с целями, задачами и содержанием, а также с законодательной основой организации начальной военной и технологической подготовки.
Раздел 1. Вооруженные Силы Республики Казахстан – гарант военной безопасности государства	Конституционные основы обороны государства/ Основные положения Конституции Республики Казахстан в обеспечении безопасности государства. Вооруженные Силы Республики Казахстан, их состав и назначение.	10.1.1.1 определить основополагающие нормы в области обороны, которые закреплены в Конституции Республики Казахстан; 10.1.1.2 составить классификацию структуры Вооруженных Сил Республики Казахстан; 10.1.1.3 сделать выводы о роли обороны Республики Казахстан по обеспечению безопасности государства.
	Воинские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан/ Воинские символы Вооруженных Сил Республики Казахстан. Боевое знамя части. Требования военной присяги к военнослужащим. Воинская служба как священный долг и обязанность граждан Республики Казахстан.	10.1.2.1 получить правильное представление о роли и значении воинской службы; 10.1.2.2 понять важность и необходимость защиты своей страны; 10.1.2.3 оценить уровень личной подготовки для выполнения священного долга перед Родиной.
	Экстремизм и терроризм как угроза национальной безопасности. Виды экстремизма/ Виды экстремизма: политический, религиозный, экономический и экологический. Экстремизм, терроризм, их характерные черты. Причины возрастания террористических угроз в современном мире	10.1.3.1 обсудить причины возникновения экстремизма и терроризма; 10.1.3.2 выделить их характерные черты и составить степень угрозы ; 10.1.3.3 сопоставить изученный материал с происходящими событиями в мире.

Раздел 2. Общевойские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований	Общевойские уставы Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан/ Общие положения общевойских уставов Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований	10.2.1.1 получить знания правовых основ, обеспечивающих дисциплину и порядок в рядах Вооруженных Сил; 10.2.1.2 запомнить воинские звания и знаки различия военнослужащих;
---	---	--

Республики Казахстан	Республики Казахстан, их значение в жизни и деятельности воинского коллектива. Общие обязанности военнослужащих. Воинские звания и знаки различия	10.2.1.3 знать и объяснять общие обязанности военнослужащих.
	Военнослужащие и взаимоотношения между ними/ Начальники и подчиненные, старшие и младшие, их права и обязанности. Правила воинской вежливости и поведения военнослужащих. Приказ, порядок его отдачи и выполнения. Обращение к начальникам и старшим.	10.2.2.1 объяснить основные понятия: «начальник», «подчиненный»; 10.2.2.2 определить порядок отдачи приказа и его выполнения; 10.2.2.3 обосновать важность соблюдения военнослужащих правил воинской вежливости и поведения.
	Воинская дисциплина, ее сущность и значение/ Воинская дисциплина, поощрения и дисциплинарные взыскания. Обязанности военнослужащих по соблюдению воинской дисциплины. Поощрения, применяемые к солдатам. Дисциплинарные взыскания, налагаемые на солдат.	10.2.3.1 узнать начем основывается и чем достигается воинская дисциплина; 10.2.3.2 рассмотреть меры дисциплинарного характера; 10.2.3.3 оценить важность соблюдения воинской дисциплины.
Раздел 3. Тактическая подготовка	Организация и боевые возможности мотострелкового отделения/ Организация отделения. Штатное вооружение и боевая техника. Боевые возможности отделения	10.3.1.1 получить общее представление о современном общевойсковом бое и его видах; 10.3.1.2 узнать состав, вооружение и боевые возможности мотострелкового отделения; 10.3.1.3 определить боевой порядок отделения в наступлении и обороны.
2 четверть		
Раздел 4. Огневая подготовка	Автомат и ручной пулемет Калашникова/ Меры безопасности при обращении с оружием и патронами. Назначение, боевые свойства, общее устройство и принцип работы автомата и ручного пулемета Калашникова.	10.4.1.1 знать меры безопасности при обращении с оружием и патронами; 10.4.1.2 изучить общее устройство и принцип работы автомата и ручного пулемета Калашникова; 10.4.1.3 объяснить необходимость знаний в области баллистики и теории стрельбы.
	Неполная разборка и сборка автомата (ручного пулемета) Калашникова/ Неполная разборка и сборка автомата. Назначение, устройство частей и механизмов автомата Калашникова и патронов.	10.4.2.1 ознакомиться с порядком неполной разборки и сборки автомата Калашникова; 10.4.2.2 запомнить назначение частей и механизмов автомата (пулемета) и объяснить соблюдения порядка разборки и

		сборки.
	Подготовка автомата (ручного пулемета) Калашникова к стрельбе/ Принадлежности автомата. Порядок чистки и смазки автомата после стрельбы. Хранение автомата. Осмотр и подготовка автомата и патронов к стрельбе. Возможные задержки при стрельбе и способы их устранения.	10.4.3.1 запомнить основные правила подготовки АК и боевых патронов к стрельбе; 10.4.3.2 определить порядок чистки и смазки автомата; 10.4.3.3 проанализировать важность условий хранения и ежедневного осмотра автомата.
	Ручные осколочные гранаты/ Назначение, боевые свойства ручных осколочных гранат (РГД-5, РГН, Ф-1, РГО). Устройство гранат и запалов. Работа частей и механизмов гранаты при броске. Подготовка гранаты к метанию.	10.4.4.1 ознакомиться с назначением и боевыми свойствами гранат; 10.4.4.2 понять различия в устройстве ручных осколочных гранат и принципе их действия; 10.4.4.3 исследовать работу частей и механизмов гранаты при броске.
Раздел 5. Строевая подготовка	Строй и их элементы. Строевая стойка/ Строй и их элементы. Предварительная и исполнительная команды. Обязанности солдата перед построением и в строю. Строевая стойка. Выполнение команд.	10.5.1.1 узнать основные элементы строя и их определения; 10.5.1.2 определить порядок подачи команд при управлении строем; 10.5.1.3 продемонстрировать выполнение строевых приемов.
	Повороты на месте. Строевой шаг и походный шаг/ Повороты на месте. Перестроение из одношереножного строя в двухшереножный и обратно. Движение строевым и походным шагом.	10.5.2.1 выполнить повороты на месте, перестроение в составе отделения; 10.5.2.2 определить порядок движения, размеры походного и строевого шага; 10.5.2.3 показать движение походным и строевым шагом с измерением скорости движения.
Раздел 6. Военная топография	Ориентирование на местности без карты/ Понятие об ориентировании. Определение сторон горизонта по компасу, небесным светилам и местным предметам. Доклад о своем местонахождении.	10.6.1.1 определить основные понятия об ориентировании и способах определения сторон; 10.6.1.2 отработать навыки ориентирования на местности; 10.6.1.3 уметь выделять ориентиры о своем местонахождении.
	Определение магнитного азимута/ Азимут и его определение. Современное индивидуальное оборудование для ориентирования на местности. Общие сведения о спутниковых навигационных системах.	10.6.2.1 изучить современные индивидуальные оборудования для ориентирования на местности; 10.6.2.2 обсудить современные спутниковые навигационные системы; 10.6.2.3 выбрать порядок определения магнитного азимута.

3 четверть		
Раздел 7. Основы военной робототехники	Основы военной робототехники/ Общие сведения о роботах. Применение роботов в военном деле.	10.7.1.1 получить представления о военной робототехнике и основных направлениях применения роботов в военном деле; 10.7.1.2 классифицировать роботов по их назначению и проанализировать преимущества применения роботов.
	Алгоритм управления роботом/ Планирование траектории движения робота. Модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов.	10.7.2.1 получить представления о способах управления роботами; 10.7.2.2 определить группы алгоритмов для планирования траектории движения робота и оценить перспективы использования робототехники.
	Задачи для роботов/ Функциональные возможности роботов. Решение частных тактических задач: ориентирование на местности, поведение робота в критических ситуациях.	10.7.3.1 изучить функциональные возможности боевых роботов; 10.7.3.2 разобрать способы постановки и решения частных тактических задач.
Раздел 8. Основы безопасности жизнедеятельности и информационных технологий	Гражданская защита объекта хозяйствования/ Организационная структура гражданской защиты объекта хозяйствования (организации образования) и ее задачи. Невоенизированные формирования гражданской защиты, их назначение и оснащение.	10.8.1.1 определить цели изучения основ безопасности жизнедеятельности человека; 10.8.1.2 обсудить организационную структуру гражданской защиты учебного заведения и задачи, решаемые ею; 10.8.1.3 объяснить важность проводимых мероприятий по защите человека.
	Ядерное оружие и его характеристика/ Виды ядерных взрывов. Поражающие факторы ядерного взрыва и способы защиты от них. Очаг ядерного поражения, его характеристика. Особенности поражающего действия нейтронных боеприпасов.	10.8.2.1 составить представление о катастрофических последствиях применения ядерного оружия; 10.8.2.2 запомнить виды ядерных взрывов и их поражающие факторы; 10.8.2.3 определить основные способы защиты от поражающих факторов ядерного взрыва.
	Химическое оружие/ Химическое оружие, признаки его применения. Характеристика отравляющих веществ, их поражающие свойства. Очаг химического поражения.	10.8.3.1 классифицировать отравляющие вещества по характеру действия на организм человека; 10.8.3.2 уметь распознавать оружие по признакам применения.
	Биологическое (бактериологическое) оружие/ Биологическое (бактериологическое) оружие, его	10.8.4.1 определить поражающие действия бактериальных средств по их характеристикам; 10.8.4.2 охарактеризовать

	поражающее действие. Характеристика бактериальных средств, их поражающие действия и средства защиты от них. Очаг бактериологического поражения.	основные мероприятия, проводимые в очаге бактериологического поражения; 10.8.4.3 выделить основные средства защиты от биологического оружия.
4 четверть		
Раздел 8. Основы безопасности жизнедеятельности и информационных технологий	Средства защиты органов дыхания/ Общевоинской противогаз, его назначение и устройство. Особенности устройства гражданских противогазов. Подбор шлем-маски, проверка исправности, сборка и укладка противогаса. Правила ношения противогаса и пользования.	10.8.5.1 определить основные группы средств, относящихся к средствам индивидуальной защиты; 10.8.5.2 изучить назначение, устройство и принцип работы общевоинского противогаса; 10.8.5.3 показать правила ношения противогаса и пользования им; 10.8.5.4 научиться изготавливать простейшие средства защиты органов дыхания.
	Индивидуальные средства защиты кожи/ Подручные средства защиты кожи, повышение их защитных свойств путем дополнительной герметизации и пропитки. Общее знакомство с назначением специальной защитной одежды и правила пользования ею.	10.8.6.1 применять дополнительную герметизацию и пропитку для использования подручных средств защиты кожи; 10.8.6.2 ознакомиться с назначением специальной защитной одежды; 10.8.6.3 определить и запомнить правила пользования специальной защитной одеждой.
	Средства коллективной защиты/ Убежища и противорадиационные укрытия, их защитные свойства, общее устройство и внутреннее оборудование помещений. Укрытия простейшего типа.	10.8.7.1 определить типы защитных сооружений гражданской защиты; 10.8.7.2 сравнить защитные сооружения в зависимости от защитных свойств; 10.8.7.3 обсудить возможности приспособления помещения под укрытия.
	Эвакуация и рассредоточение населения/ Сигналы оповещения гражданской защиты и порядок действия по ним. Способы и порядок проведения эвакуации и рассредоточения. Обязанности эвакуируемых, их экипировка, необходимые личные вещи, документы и продукты питания. Правила поведения на сборном эвакуационном пункте, в пути следования и по прибытии на место размещения.	10.8.8.1 вспомнить способы оповещения населения при чрезвычайных ситуациях и угрозе применения оружия массового поражения; 10.8.8.2 разработать правила поведения при проведении эвакуации; 10.8.8.3 отработать подготовку личных вещей и документов при объявлении эвакуации.
	Безопасность населения в	10.8.9.1 запомнить основные

	<p>условиях террористической угрозы/ Действия граждан при угрозе акта терроризма и его совершении. Правила поведения при различных уровнях террористических опасностей. Информационные технологии как эффективное средство противодействия террористическим воздействиям.</p>	<p>действия при угрозе и совершении террористического акта; 10.8.9.2 проанализировать правила поведения населения при различных уровнях террористической опасности; 10.8.9.3 обсудить средства противодействия террористическим воздействиям.</p>
	<p>Действия населения в районах стихийных бедствий/ Стихийные бедствия, аварии и катастрофы, их характеристика и возможные последствия. Правила поведения населения при стихийных бедствиях, авариях и катастрофах. Участие населения в ликвидации последствий стихийных бедствий, аварий и катастроф, а также в проведении спасательных работ.</p>	<p>10.8.10.1 вспомнить характеристики стихийных бедствий, аварий, катастроф и их возможные последствия; 10.8.10.2 определить правила поведения при стихийных бедствиях, авариях и катастрофах; 10.8.10.3 объяснить важность участия в ликвидации последствий аварий, катастроф, также в проведении спасательных работ.</p>
	<p>Первая медицинская помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах/ Понятие о ранах и их осложнениях. Виды кровотечений и их характеристика. Причины ожогов и их степень тяжести. Причины возникновения шока. Первая медицинская помощь при ранениях и кровотечениях. Понятие об асептике и антисептике.</p>	<p>10.8.11.1 охарактеризовать раны, виды кровотечений и их осложнения; 10.8.11.2 определить алгоритм действий по оказанию первой помощи при кровотечении; 10.8.11.3 знать правила использования табельных и подручных средств для оказания медицинской помощи.</p>
	<p>Первая медицинская помощь при различных несчастных случаях/ Понятие о переломах костей и их признаки. Ушибы, вывихи, растяжение связок. Наложения шины. Оказания первой медицинской помощи при несчастных случаях. Понятие об обморожениях, солнечном и тепловом ударах и оказание первой медицинской помощи</p>	<p>10.8.12.1 определить последовательность отдельных приемов оказания медицинской помощи; 10.8.12.2 отработать приемы иммобилизации при переломах нижних и верхних конечностей; 10.8.12.3 обсудить меры профилактики обморожений, солнечных и тепловых ударов.</p>

11 класс

Раздел долгосрочного плана	Темы/Содержание раздела долгосрочного плана	Цели обучения
1 четверть		
Раздел 1. Правовые основы воинской	Воинская служба – особый вид государственной службы граждан Республики Казахстан – Необходимость прохождения воинской	11.1.1.1 знать основы Конституции Республики Казахстан, требования законов, регламентирующие порядок прохождения воинской службы;

службы	службы. Законы Республики Казахстан о воинской обязанности граждан	11.1.1.2 понимать важность и необходимость защиты своей страны; 11.1.1.3 применять полученные знания при подготовки к службе в Вооруженных Силах Республики Казахстан.
	Содержание воинской обязанности граждан Республики Казахстан – Воинский учет, подготовка к воинской службе, поступление на воинскую службу. Воинская служба по призыву и контракту, пребывание в запасе	11.1.2.1 знать правила воинского учета граждан Республики Казахстан; 11.1.2.2 понимать значение подготовки к службе в Вооруженных Силах; 11.1.2.3 применять полученные знания при прохождении приписки к призывным участкам, прохождении занятий по военной подготовке в организациях образования.
	Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих – Содержание и порядок прохождения военной службы. Сроки военной службы. Статус военнослужащего. Основные права и обязанности военнослужащих	11.1.3.1 знать порядок прохождения воинской службы, основные права и обязанности военнослужащих; 11.1.3.2 понимать осознание той заботы, которую проявляет государство о своих защитниках; 11.1.3.3 применять полученные знания для осознанного понимания необходимости защиты своей Родины.
Раздел 2. Огневая подготовка	Основы стрельбы – Явление выстрела. Начальная скорость полета пули. Отдача оружия. Образование траектории. Пробивное и убойное действие пули. Практическое значение прямого выстрела	11.2.1.1 знать основы и правила стрельбы при стрельбе из автомата; 11.2.1.2 понимать процессы, происходящие при выстреле и их влияние на результаты стрельбы; 11.2.1.3 применять полученные навыки при выполнении практических стрельб.
	Правила стрельбы – Способы определения дальности и применение формулы тысячной. Элементы наводки. Выбор прицела и точки прицеливания при стрельбе по неподвижным целям	11.2.2.1 знать способы определения дальности, элементы наводки; 11.2.2.2 понимать важность умения определять дальность до цели для практической стрельбы; 11.2.2.3 применять полученные знания в различной боевой обстановке и в практике ведения стрельбы.
Раздел 3. Строевая подготовка	Строевые приемы и движение – Выполнение строевых приемов на месте. Строевые приемы в движении	11.3.1.1 знать порядок выполнения строевых приемов; 11.3.1.2 понимать значение строевой подготовки для боевой выучки; 11.3.1.3 применять строевые приемы в других видах боевой подготовки.
	Строи отделения – Развернутый строй отделения. Походный строй отделения. Выполнение строевых приемов на месте и в движении.	11.3.2.1 знать порядок выполнения строевых приемов; 11.3.2.2 понимать значение строевой подготовки в боевой выучке войск; 11.3.2.3 применять строевые приемы в других видах боевой подготовки.
2 четверть		

Раздел 4. Технологическая подготовка	Основы и правила вождения колесных машин – Законы и иные правовые акты Республики Казахстан в области дорожного движения. Категории транспортных средств. Рабочее место водителя	11.4.1.1 понимать законы и иные правовые акты Республики Казахстан в области дорожного движения; 11.4.1.2 объяснять основные обязанности участников дорожного движения; 11.4.1.3 знать категории транспортных средств, рабочее место водителя.
	Обязанности участников дорожного движения – Основные понятия и термины, содержащиеся в Правилах дорожного движения Республики Казахстан. Обязанности водителей, пешеходов и пассажиров. Документы, которые водитель обязан иметь при себе	11.4.2.1 понимать и объяснять основные термины, содержащиеся в Правилах дорожного движения; 11.4.2.2 объяснять основные обязанности участников дорожного движения; 11.4.2.3 знать необходимые документы при эксплуатации транспортных средств.
	Сигналы светофора и регулировщика – Сигналы светофора и регулировщика. Применение специальных сигналов. Применение аварийной сигнализации и знака аварийной остановки. Маневрирование. Расположение транспортных средств на проезжей части дороги	11.4.3.1 классифицировать способы подачи сигналов для участников дорожного движения; 11.4.3.2 усвоить правила применения аварийной сигнализации и знака аварийной остановки; 11.4.3.3 объяснять понятие «маневрирование»; 11.4.3.4 применять приемы расположения транспортных средств.
	Дорожные знаки – Предупреждающие знаки. Знаки приоритета. Запрещающие знаки. Предписывающие знаки. Информационно-указательные знаки. Знаки сервиса. Знаки дополнительной информации (таблички)	11.4.4.1 связать группы знаков в соответствии с требованиями Правил дорожного движения; 11.4.4.2 применять в качестве участника дорожного движения полученные знания в изучении дорожных знаков; 11.4.4.3 оценивать важность и значение применения дорожных знаков в дорожном движении.
	Дорожные разметки и их характеристики – Классификация разметки. Действия водителей в соответствии с требованиями горизонтальной и вертикальной разметки. Основные положения по допуску транспортных средств к эксплуатации	11.4.5.1 анализировать требования горизонтальной и вертикальной разметки; 11.4.5.2 принимать на дороге правильное решение согласно требованиям разметки; 11.4.5.3 исследовать основные положения по допуску транспортных средств к эксплуатации; 11.4.5.4 воспитывать в себе ответственное отношения к техническому состоянию транспортных средств.
	Скорость движения – Скорость движения. Обгон, встречный разъезд. Остановка и стоянка. Проезд перекрестков. Пешеходные переходы и	11.4.6.1 оценивать степень риска при совершении маневра; 11.4.6.2 понимать значение дорожной дисциплины, соблюдения мер

	остановки маршрутных транспортных средств	предосторожности и безопасности.
3 четверть		
Раздел 4. Технологическая подготовка	Движение в различных условиях – Движение через железнодорожные пути. Движение по автомагистралям. Движение в жилых зонах. Приоритет маршрутных транспортных средств. Пользование внешними световыми приборами и звуковыми сигналами	11.4.7.1 сравнивать движение транспортных средств в зависимости от условий; 11.4.7.2 объяснять необходимость приоритета маршрутных транспортных средств; 11.4.7.3 обосновывать порядок применения внешних световых приборов.
	Перевозка пассажиров и грузов – Буксировка механических транспортных средств. Учебная езда. Перевозка пассажиров. Перевозка грузов. Дополнительные требования к движению велосипедов, мопедов, гужевых повозок, а также к прогону животных. Обеспечение движения людей с нарушениями опорно-двигательного аппарата.	11.4.8.1 аргументировать способы применения буксировки механических транспортных средств; 11.4.8.2 формулировать и объяснять основные правила перевозки на транспорте; 11.4.8.3 понимать необходимость обеспечения и исполнения правил движения для людей с особыми физическими потребностями.
Раздел 5. Основы безопасности жизнедеятельности	Основы безопасности и классификация опасностей – Основные понятия и классификация опасностей. Техника безопасности, охрана труда и охрана окружающей среды	11.5.1.1 знать характеристики опасностей, их признаки, источники и основные меры защиты; 11.5.1.2 понимать значение организационных и технических мероприятий, способов и средств, обеспечивающих защиту человека от опасных факторов; 11.5.1.3 применять полученные знания по мерам защиты в зависимости от групп опасностей.
	Окружающая среда и безопасность человека – Воздействие на здоровье человека посредством физических, химических и биологических факторов	11.5.2.1 знать факторы природной среды, влияющие на здоровье человека; 11.5.2.2 понимать источники опасностей окружающей среды; 11.5.2.3 применять полученные знания для решения проблем загрязнения окружающей среды.
	Обеспечение личной безопасности в различных бытовых ситуациях – Безопасное обращение с электричеством и бытовым газом. Меры безопасности при пользовании средствами бытовой химии. Меры безопасности при пользовании компьютером	11.5.3.1 знать правила безопасного обращения с бытовыми приборами; 11.5.3.2 понимать необходимость усвоения основных определений и понятий, относящихся к ситуациям криминогенного характера, которые могут произойти в домашних условиях; 11.5.3.3 применять умения обобщать и применять полученные знания, делать выводы.
	Опасности техногенного характера – Промышленные аварии, их краткая	11.5.4.1 знать основные факторы опасности техносферы для

	<p>характеристика и возможные последствия. Аварии на пожаро-взрывоопасных объектах. Гидродинамические аварии</p>	<p>безопасности жизнедеятельности населения, источники возникновения чрезвычайных ситуаций техногенного характера; 11.5.4.2 понимать причины и последствия чрезвычайных ситуаций техногенного характера; 11.5.4.3 выделять главные аспекты обеспечения безопасности.</p>
	<p>Экологическая безопасность – Загрязнение воздушной и водной среды. Использование минеральных удобрений и пестицидов. Загрязнение почвы</p>	<p>11.5.5.1 знать способы защиты от вредного воздействия загрязнений окружающей среды; 11.5.5.2 понимать значимость всех обсуждаемых вопросов, уметь строить свои отношения с природой и обществом на основе уважения к жизни, ко всему живому как уникальной и бесценной части биосферы; 11.5.5.3 высказывать суждения, осуществлять поиск и отбор информации; 11.5.5.4 анализировать связи, сопоставлять, находить ответ на проблемный вопрос.</p>
	<p>Автономное существование в природных условиях – Добровольная и вынужденная автономия. Способы выживания. Носимый аварийный запас</p>	<p>11.5.6.1 знать способы безопасного поведения человека в природных условиях; 11.5.6.2 понимать значение бережного отношения к родной природе; 11.5.6.3 применять полученные знания в проведении туристических походов, безопасного поведения при движении по маршруту и в условиях вынужденного автономного существования.</p>
4 четверть		
<p>Раздел 5. Основы безопасности жизнедеятельности</p>	<p>Основы безопасного поведения в криминогенных ситуациях – Безопасность на улице. Безопасность в общественных местах. Безопасность в местах массового скопления людей</p>	<p>11.5.7.1 знать признаки опасных ситуаций на улице, опасного времени суток и опасных мест; 11.5.7.2 понимать необходимость формирования жизненных навыков для обеспечения личной безопасности; 11.5.7.3 применять оценочные суждения о различных ситуациях, уметь эмоционально и адекватно реагировать, решать задачи самостоятельно.</p>
	<p>Обеспечение личной безопасности при угрозе террористического акта – Правила поведения при возникновения опасности взрыва. Если вы оказались в заложниках</p>	<p>11.5.8.1 знать правила поведения при возникновении опасности взрыва и в случае захвата в заложники; 11.5.8.2 понимать ответственность за свою жизнь и здоровье окружающих; 11.5.8.3 грамотно и четко действовать</p>

		в случае террористического акта.
	Основы кибербезопасности в информационном пространстве – Основные понятия кибербезопасности. Правила безопасного общения в социальных сетях. Правила безопасного использования сетей Wi-fi с открытым доступом	11.5.9.1 знать правила безопасного общения в социальных сетях; 11.5.9.2 понимать необходимость уважительного отношения к чужому мнению, культурному и интеллектуальному развитию; 11.5.9.3 способствовать развитию самооценки и самоанализа, как факторов, побуждающих к самосовершенствованию.
	Первая помощь при массовых поражениях – Особенности оказания первой помощи. Виды помощи. Порядок эвакуации пострадавших из очагов поражения	11.5.10.1 знать общие правила оказания первой помощи пострадавшим при массовых поражениях; 11.5.10.2 понимать ценность навыков оказания первой помощи для здорового и безопасного образа жизни окружающих; 11.5.10.3 принимать обоснованные решения в конкретной опасной ситуации, если жизнь и здоровье пострадавшего находятся в опасности, с учётом реально складывающейся обстановки и индивидуальных возможностей.
	Основные инфекционные болезни. Отравления, интоксикация и профилактика – Классификация и профилактика инфекционных заболеваний. Основные виды отравлений. Общий алгоритм действия при отравлении. Основные виды интоксикации. Помощь при интоксикации	11.5.11.1 знать основные способы профилактики инфекционных заболеваний; 11.5.11.2 понимать причины возникновения инфекционных болезней; 11.5.11.3 применять имеющиеся знания по профилактике инфекционных заболеваний.
	Первая помощь пострадавшим при дорожно-транспортном происшествии – Перечень и назначение лекарственных препаратов, содержащихся в автомобильной аптечке. Правила оказания первой помощи при различных видах травм. Первая помощь при внезапном прекращении сердечной деятельности и дыхания.	11.5.12.1 знать приемы и правила оказания первой медицинской помощи; 11.5.12.2 понимать значение своевременного оказания первой помощи пострадавшим при ДТП; 11.5.12.3 применять полученные знания и навыки в случаях, требующих необходимой помощи.

Примерное краткосрочное планирование
Краткосрочный план урока №1

Раздел долгосрочного плана:	Школа:	
Дата:	ФИО учителя:	
Класс: 10	Количество присутствующих:	Отсутствующих:
Тема урока	Вводное занятие	
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	Ознакомить с целями, задачами и содержанием, а также с законодательной основой организации начальной военной и технологической подготовки.	
Цели обучения	Ознакомить учащихся с законодательными основами воинской службы ВС РК, правами и обязанностями учащихся по данному предмету обучения	
Критерии оценивания	<p>Все учащиеся будут знать:</p> <ul style="list-style-type: none"> - цели, задачи и содержание начальной военной и технологической подготовки обучающихся; - законы Республики Казахстан «О воинской службе и статусе военнослужащих»; - приказ Министра обороны Республики Казахстан от 12 июля 2017 года №347 «Об утверждении Правил начальной военной подготовки»; - приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений»; - права и обязанности обучающихся на уроках по начальной военной и технологической подготовке. <p>Большинство учащихся:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Знают законы РК и отвечают на вопросы. <p>Некоторые учащиеся:</p> <ul style="list-style-type: none"> - составляют вопросы, могут вести беседу, анализируя и аргументируя свою точку зрения. Понимать важность и необходимость защиты своей Родины и ответственность каждого гражданина за ее безопасность. 	
Языковые задачи	<p>Слушание (аудирование): слушает объяснения учителя и ответы одноклассников.</p> <p>Чтение: работа с информационными текстами.</p> <p>Письмо: учащиеся отвечают на вопросы устно и письменно.</p> <p>Учащиеся могут: приводить примеры информации, обладающей разными свойствами.</p> <p>Предметная лексика и терминология: начальная военная и технологическая подготовка; права и обязанности обучающихся на уроках НВП.</p>	
Привитие ценностей	Урок направлен на привитие уважения, развитие способностей к сотрудничеству, труду и творчеству, что достигается за счет чередования коллективной, групповой и парной видов работ с обязательным последующим коллективным обсуждением; такая форма организации урока направлена на развитие у учащихся	

	качеств доброжелательной и коммуникабельной личности, умеющей мыслить творчески и критически.	
Межпредметные связи	История Казахстана, Основы права, Физическая культура, Информатика, География, Всемирная история.	
Навыки использования ИКТ	Работа с разделами электронного учебника, использование интерактивной доски, ноутбуки.	
Предварительные знания	Учащиеся имеют представление о Вооружённых силах Республики Казахстан по истории Казахстана, использование навыков строевых упражнений приобретенных на уроках физкультуры.	
Ход урока		
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока	<p>Вводная часть 10 мин:</p> <ul style="list-style-type: none"> - построение взвода и проверка внешнего вида; - ознакомить с темой урока, целью урока; - рассказать об обязанностях перед построением и в строю; - научить учащихся строевым приёмам; - учащиеся делают вывод об особенностях защиты Республики Казахстан; - учащиеся формулируют цели обучения НВТП. 	<p>Законы Республики Казахстан «Об обороне и Вооруженных Силах Республики Казахстан», «О воинской службе и статусе военнослужащих», «О национальной безопасности», «О гражданской защите», «Об образовании».</p> <p>Приказ Министра обороны № 347 «О начальной военной подготовке». Приказ Министра внутренних дел Республики Казахстан от 2 декабря 2014 года № 862 «Об утверждении Правил государственной регистрации и учета отдельных видов транспортных средств по идентификационному номеру транспортного средства, подготовки водителей механических транспортных средств, приема экзаменов и выдачи водительских удостоверений». Права и обязанности, обучающихся на уроках по начальной военной и технологической подготовке.</p>
Середина урока	<p>Рассматривая вопрос о законодательной основе организации НВТП в учебных заведениях, необходимо довести требования статьи 36 Конституции РК, разъяснить, что НВТП проводится на основании требований Закона РК «О воинской службе и статусе военнослужащих», приказа министра обороны РК «Об утверждении Правил начальной военной подготовки».</p> <p>Объясняя требования руководящих документов, преподавателю необходимо обратить внимание обучаемых, что НВТП имеет большое государственное значение, рассказать о целях и задачах предмета.</p> <p>Говоря о порядке проведения занятий по НВТП, следует остановиться на кратком содержании программы обучения и разъяснить последовательность ее выполнения, а также – на содержании учебника и электронного приложения и требованиях к уровню знаний, умений обучаемых. Особое внимание рекомендуется обратить на обязанности учащихся, порядок их поведения на занятиях, установленную форму одежды, порядок заполнения рабочей тетради. В конце занятия целесообразно объяснить, показать и провести тренировку по порядку действий командира взвода (отделения) и учащихся на общем построении и в ходе урока.</p> <p>Вводное занятие рекомендуется проводить, используя различные методы обучения.</p> <p>Учащимся предлагается прочитать предисловие учебника, используя краткое содержание</p>	

	<p>описания разделов учебника. Обсудить в группе содержание учебника и понять цели и задачи предмета обучения. Сделать выводы о необходимости добросовестного отношения к урокам и требованиям учителя по соблюдению дисциплины и мер техники безопасности на уроках, выписать в тетрадь. Для назначения командира взвода и командиров отделений и выявления лидеров в классе и разделения на микрогруппы в конце урока применяется метод социометрических измерений.</p>	
Конец урока	<p>Заключительная часть: 10 мин. Напомнить тему, цели урока и как они достигнуты. Рефлексия. Прием «Эссе». Ученикам предлагается продолжить предложения. Сегодня на уроке: – Я узнал (-а) ... – Я понял (-а) ... – Я научился (-ась) ... – Было интересно узнать, что ... Написать ключевые моменты темы урока и что осталось непонятным. Домашнее задание: §1, прочитать и подготовить вопросы для дискуссии</p>	Добиться внимания учащихся при подведении итогов урока.
Дифференциация – каким способом вы хотите больше оказывать поддержку? Какие задания вы даёте ученикам более способным по сравнению с другими?	Оценивание – как Вы планируете проверять уровень освоения материала учащимися?	Охрана здоровья и соблюдение техники безопасности
<p>- возможность выбора индивидуального темпа обучения; - возможность опережения или углубления осваиваемого учебного курса – если у ученика наблюдается высокая мотивация, он может изучать тему, используя дополнительные источники информации; - работа в группе – распределение ролей, выбор выполняемой работы, задания. Каждый этап урока содержит в себе скрытую дифференциацию. При общем обсуждении в классе выявляется уровень понимания учащимися вопросов, развитие навыков критического мышления. На всех этапах урока менее способным учащимся предлагаются различные формы педагогической поддержки.</p>	<p>Используется разные формы оценивания: самооценивание, взаимооценивание работы групп, устная обратная связь учителя. Устный опрос, оценивание по критериям ФО (по карточкам) с предоставлением обратной связи</p>	<p>Инструктаж учащихся по соблюдению мер техники безопасности на уроке. Смена деятельности.</p>
Рефлексия по уроку Были ли цели урока/цели обучения	Используйте данный раздел для размышлений об уроке. Ответьте на самые важные вопросы о Вашем уроке из левой	

реалистичными? Все ли учащиеся достигли цели обучения? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?	колонки.
<p>Общая оценка</p> <p>Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте, как о преподавании, так и об обучении)?</p> <p>1:</p> <p>2:</p> <p>Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте, как о преподавании, так и об обучении)?</p> <p>1:</p> <p>Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках?</p>	

Краткосрочный план урока №2

Раздел долгосрочного плана:	Школа:	
	Основы военной робототехники	
Дата:	ФИО учителя:	
Класс: 10	Количество присутствующих:	Отсутствующих:
Тема урока	Основы военной робототехники	
Цели обучения, которые достигаются на данном уроке (ссылка на учебную программу)	10.7.1.1 получить представления о военной робототехнике и основных направлениях применения роботов в военном деле; 10.7.1.2 классифицировать роботов по их назначению и проанализировать преимущества применения роботов.	
Цели обучения	Ознакомление с отличительными чертами и основными системами роботов, их применением в современной жизни и военном деле; развитие интереса к изучению робототехники; воспитание познавательной активности, самостоятельности.	
Критерии оценивания	<p>Все учащиеся будут знать:</p> <ul style="list-style-type: none"> - будут знать общие сведения о военной робототехнике; - будут знать сферу применения военных роботов; - ознакомятся с разновидностями роботов и их назначением; - изучат функциональные возможности роботов. <p>Большинство учащихся:</p> <ul style="list-style-type: none"> - будут уметь приводить примеры информации о военных роботах, узнают функциональные возможности робототехники и IT-технологий. <p>Некоторые учащиеся:</p> <ul style="list-style-type: none"> - смогут анализировать информацию, исходящую из применения в военном деле современных робототехнических средств и IT-технологий 	
Языковые задачи	<p>Слушание (аудирование): слушает объяснения учителя и ответы одноклассников.</p> <p>Чтение: работа с информационными текстами.</p> <p>Письмо: учащиеся отвечают на вопросы устно и письменно.</p> <p>Учащиеся могут: приводить примеры информации,</p>	

	обладающей разными свойствами. Предметная лексика и терминология: роботы; робототехника; робототехнические комплексы (РТК); сетевые войны; наземные роботы; воздушные роботы; морские роботы.	
Привитие ценностей	Урок направлен на привитие уважения, развитие способностей к сотрудничеству, труду и творчеству, что достигается за счет чередования коллективной, групповой и парной видов работ с обязательным последующим коллективным обсуждением. Урок направлен на получение учащимися знаний о военной робототехнике, сфере их применения, функциональных возможностях роботов.	
Межпредметные связи	Всемирная история, История Казахстана, География, Физика, Информатика, Казахский язык, Русский язык, Английский язык	
Навыки использования ИКТ	Работа с разделами электронного учебника, использование интерактивной доски, ноутбуки.	
Предварительные знания	Учащиеся имеют представление о способах ориентирования на местности с использованием современных спутниковых навигационных средств	
Ход урока		
Запланированные этапы урока	Запланированная деятельность на уроке	Ресурсы
Начало урока	<p>Вводная часть:</p> <ul style="list-style-type: none"> - построение взвода и проверка внешнего вида; - ознакомить с разделом, темой урока, целью урока; - учащиеся формулируют цели обучения НВТП. <p>Концентрация внимания учащихся на раздел и темы раздела.</p> <div style="text-align: center; border: 1px solid black; padding: 5px; margin: 10px auto; width: fit-content;"> Раздел 7. Основы военной робототехники - 6 часов </div> <div style="display: flex; justify-content: space-around; margin-top: 10px;"> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30%; text-align: center;"> <p>Основы военной робототехники/ Общие сведения о роботах. Применение роботов в военном деле.</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30%; text-align: center;"> <p>Алгоритм управления роботом/ Планирование траектории движения робота. Модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов.</p> </div> <div style="border: 1px solid black; padding: 5px; width: 30%; text-align: center;"> <p>Задачи для роботов/ Функциональные возможности роботов. Решение частных тактических задач: ориентирование на местности, поведение робота в критических ситуациях.</p> </div> </div> <p>Актуализация знаний. Учащимся предлагается «собрать» все, что они знают по данной теме раздела (можно использовать как отдельные понятия, так и целые предложения).</p>	<p>Учебник</p> <p>Слайды с вопросами</p>
Середина урока	<p>Преподаватель объясняет учащимся понятия «робототехника» и «военный робот», а также важность изучения и применения роботов в современном мире в целом и в военном деле в частности.</p> <p>Рекомендуется объяснить, что относится к отличительным признакам роботов:</p> <ul style="list-style-type: none"> – автономность (способность самостоятельно выполнять действия); – универсальность (способность выполнять самые различные действия); – автоматичность (способность выполнять 	Учебник, тетради

	<p>достаточно сложные и завершённые действия);</p> <ul style="list-style-type: none"> – антропоморфизм (наделение робота способностями, присущими человеку); – адаптивность (способность к целенаправленному изменению своего поведения под влиянием изменений внешних условий и к обучению в процессе взаимодействия с внешней средой). <p>Затем следует пояснить, что робот содержит следующие системы: управляющую, информационно-измерительную (сенсорную), систему связи, исполнительную (моторную).</p> <p>Рекомендуется привести классификацию роботов по назначению: промышленные, строительные, сельскохозяйственные, транспортные, бытовые, боевые, исследовательские и охранные.</p> <p>Необходимо указать, что робототехника является междисциплинарным направлением науки и опирается на изучаемые в школе предметы: математика (расчёты, вычисления), информатика (программирование робота, задача алгоритмов), физика (работа различных механизмов и электроники), химия (знание о свойствах металлов, пластика и других материалов в конструкции) и др.</p> <p>При рассмотрении вопроса о применении роботов в военном деле можно использовать материал о современных роботизированных комплексах различных стран мира, в том числе и о роботах армии РК (наземный робот-разведчик, БПЛА и др.). Рекомендуется указать, что наличие некоторых образцов роботов и их технические характеристики являются военной тайной, следовательно, информации о них в открытом доступе нет.</p> <p>Также следует подробнее остановиться на применении БПЛА в современной армии. Рассказать о назначении, областях применения и достоинствах использования их в военных целях.</p> <p>В качестве индивидуального задания ученики могут подготовить презентацию на любую из предложенных тем: «Основы робототехники», «Роботы в военном деле», «Беспилотные летательные аппараты», «Армия будущего» и т. д.</p> <p>На данном занятии рекомендуется использовать методы рассказа, демонстрации, презентации, дискуссии и др.</p>	<p>Слайды с иллюстрациями</p>
<p>Конец урока</p>	<p>Заключительная часть:</p> <p>Напомнить тему, цели урока и как они достигнуты.</p> <p>Рефлексия.</p> <p>«Три М». Учащимся предлагается назвать три момента, которые у них получились хорошо в процессе урока; два момента, которые вызвали у них затруднения; предложить одно действие, которое улучшит их работу на следующем уроке.</p>	<p>Добиться внимания учащихся при подведении итогов урока.</p>

	<p>Учащимся предлагается заполнить таблицу, состоящую из следующих граф:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Знал (-а); – Узнал (-а); – Хочу узнать. <p>Написать ключевые моменты темы урока и что осталось непонятым.</p>	
<p>Дифференциация – каким способом вы хотите больше оказывать поддержку? Какие задания вы даете ученикам более способным по сравнению с другими?</p>	<p>Оценивание – как Вы планируете проверять уровень освоения материала учащимися?</p>	<p>Охрана здоровья и соблюдение техники безопасности</p>
<p>- возможность выбора индивидуального темпа обучения;</p> <p>- возможность опережения или углубления осваиваемого учебного курса – если у ученика наблюдается высокая мотивация, он может изучать тему, используя дополнительные источники информации;</p> <p>- работа в группе – распределение ролей, выбор выполняемой работы, задания.</p> <p>Каждый этап урока содержит в себе скрытую дифференциацию. При общем обсуждении в классе выявляется уровень понимания учащимися вопросов, развитие навыков критического мышления. На всех этапах урока менее способным учащимся предлагаются различные формы педагогической поддержки.</p>	<p>Используется разные формы оценивания: самооценивание, взаимооценивание работы групп, устная обратная связь учителя. Устный опрос, оценивание по критериям ФО (по карточкам) с предоставлением обратной связи</p>	<p>Инструктаж учащихся по соблюдению мер техники безопасности на уроке. Смена деятельности.</p>
<p>Рефлексия по уроку Были ли цели урока/цели обучения реалистичными? Все ли учащиеся достигли цели обучения? Если нет, то почему? Правильно ли проведена дифференциация на уроке? Выдержаны ли были временные этапы урока? Какие отступления были от плана урока и почему?</p>	<p>Используйте данный раздел урока для рефлексии. Ответьте на вопросы, которые имеют важное значение, в этом столбце</p>	
<p>Общая оценка Какие два аспекта урока прошли хорошо (подумайте, как о преподавании, так и об обучении)? 1: 2: Что могло бы способствовать улучшению урока (подумайте, как о преподавании, так и об обучении)? 1: Что я выявил(а) за время урока о классе или достижениях/трудностях отдельных учеников, на что необходимо обратить внимание на последующих уроках?</p>		

Краткосрочные планы по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка»

Тема: Строи и их элементы. Строевая стойка. Повороты на месте. Строевой и походный шаг

Цели обучения

Ознакомить учащихся с общими положениями Строевого устава ВС РК; сформировать представление о строе и его элементах; выработать навыки поведения в строю.

Ознакомить учащихся с приемами выполнения поворотов на месте, особенностями строевого и походного шага.

Задачи урока

Ознакомление с понятием строя и его элементами, обязанностями солдата перед построением и в строю; развитие навыков техники выполнения строевых приемов; воспитание организованности, дисциплинированности, чувства коллективизма, товарищества и взаимопомощи.

Ознакомление с приемами поворотов на месте и особенностями строевого и походного шага; развитие практических навыков; воспитание дисциплинированности.

Что должны узнать

Понятие о строе и его элементах; обязанности солдата перед построением и в строю; понятие «предварительная» и «исполнительная» команды; приемы выполнения строевой стойки.

Приемы строевого и походного шага; как и по каким командам выполняются повороты на месте.

Чему должны научиться

Правильно выполнять команды в строю и одиночные строевые приемы.

Выполнять повороты на месте, перестроение отделения из одной шеренги в две и обратно; двигаться строевым и походным шагом.

Учебные вопросы

1. Строи и их элементы.
2. Предварительная и исполнительная команды.
3. Обязанности солдата перед построением и в строю.
4. Строевая стойка.
5. Выполнение команд: «СТАНОВИСЬ», «РАВНЯЙСЬ», «СМИРНО», «ВОЛЬНО», «ЗАПРАВИТЬСЯ», «ОТСТАВИТЬ», «Головные уборы (головной убор) – СНЯТЬ», «Головные уборы (головной убор) – НАДЕТЬ».
6. Повороты на месте.
7. Перестроение из одношереножного строя в двухшереножный и обратно.
8. Движение строевым и походным шагом.

Организация и методика проведения урока

Начать занятие рекомендуется с объяснения значения строевой подготовки в боевой подготовке военнослужащих. Строевая подготовка является одним из основных предметов обучения и воспитания военнослужащих. Она организуется и проводится на основе Строевого устава Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований Республики Казахстан и включает в себя: одиночные строевые приемы без оружия и с оружием; слаженные действия подразделений в пешем порядке и на машинах; способы действий на поле боя. Целесообразно построить отделение и на практическом примере последовательно показать и объяснить все элементы строя. При необходимости отделение перестраивается. Следует задавать обучаемым вопросы с целью определения степени усвоения изучаемого материала.

После показа и объяснения элементов строя преподаватель объясняет сущность управления строем. Управление строем осуществляется командами, которые могут подаваться голосом, сигналами и личным примером, а также передаваться по техническим средствам связи. Необходимо обратить внимание учащихся на то, что команды разделяются на предварительные и исполнительные; могут быть и только исполнительные команды. Предварительная команда подается для усиления внимания и подготовки к выполнению исполнительной команды. Исполнительная команда подается для немедленного и точного ее исполнения.

В ходе объяснения этого положения необходимо приводить примеры подачи команд и порядок их исполнения. Например, для поворота направо подается команда «Напра-ВО». В данном

случае «Напра» будет предварительной командой, а «ВО» – исполнительной.

Чтобы отменить или прекратить выполнение приема, подается команда «ОТСТАВИТЬ». По этой команде принимается положение, которое было до выполнения приема.

Для построения подается команда «СТАНОВИСЬ», перед которой указывается порядок построения: «Отделение, в одну шеренгу – СТАНОВИСЬ».

Преподаватель знакомит обучаемых с обязанностями солдата перед построением и в строю, объясняет порядок их выполнения, при необходимости – показывает.

Для обучения строевой стойке преподаватель строит взвод в одну шеренгу и, выйдя на середину строя, показывает, как нужно принимать строевую стойку, знакомит учащихся с ее элементами. При показе обучаемые должны видеть преподавателя спереди и сбоку.

Закончив показ, преподаватель размыкает взвод и приступает к демонстрированию и разучиванию строевой стойки по элементам при помощи подготовительных упражнений.

Первое подготовительное упражнение – развертывание носков по линии фронта на ширину ступни. Выполнение этого упражнения осуществляется по команде «Носки свести, делай – РАЗ, носки развести, делай – ДВА». Подавая команды, преподаватель следит за шириной разведения носков, указывает на ошибки и добивается правильного выполнения приема всеми обучаемыми.

Второе подготовительное упражнение – приподнимание груди с подачей корпуса несколько вперед, подбиранием живота, развертыванием плеч и опусканием рук посередине бедер. Для выполнения этого упражнения необходимо сделать глубокий вдох и в таком положении задержать грудную клетку, сделать выдох и продолжать дыхание с приподнятой грудью.

Приподняв грудь, корпус тела следует немного подать вперед и подобрать живот, а плечи развернуть. Руки при этом опускаются так, чтобы кисти, обращенные ладонями внутрь, были сбоку и посередине бедер, а пальцы полусогнуты и касались бедер. Чтобы проверить правильность подачи корпуса вперед, необходимо приподняться на носки, а затем, не изменяя наклона корпуса, опуститься на всю ступню.

Выполнение этого упражнения осуществляется по команде «Грудь приподнять, живот подобрать, плечи развернуть, корпус тела подать вперед, делай – РАЗ, принять первоначальное положение, делай – ДВА».

Отработав подготовительные упражнения, преподаватель приступает к тренировке всех элементов строевой стойки в целом, для чего подает команды «СТАНОВИСЬ», «СМИРНО» или другие, например: «Два шага вперед (назад), шагом – МАРШ», «Учащийся Ибраев, шаг вперед, шагом – МАРШ» и т. д. После того как обучаемые научатся принимать строевую стойку, преподаватель учит их выполнять команды «РАВНЯЙСЬ», «ВОЛЬНО» и «ЗАПРАВИТЬСЯ». Перед командой «ЗАПРАВИТЬСЯ» надо всегда подавать команду «ВОЛЬНО». Закончив показ и объяснение, преподаватель приступает к обучению.

С этой целью руководитель занятия производит различные построения, подавая команды: «Отделение – РАЗОЙДИСЬ», «Отделение в одну шеренгу – СТАНОВИСЬ», «РАВНЯЙСЬ», «СМИРНО», «ВОЛЬНО», «ЗАПРАВИТЬСЯ» и т. д. При этом он наблюдает за действиями обучаемых, указывает на ошибки и добивается правильного выполнения приемов.

После этого преподаватель переходит к отработке приема «Головные уборы – СНЯТЬ», «Головные уборы – НАДЕТЬ». Снятый головной убор держится в левой согнутой в локте руке кокардой вперед. Затем приступает к тренировке в выполнении приемов в целом. Наблюдая за действиями обучаемых, указывает на ошибки и добивается правильного выполнения приемов всеми обучаемыми.

Рефлексия

Прием «Оценка эмоционального состояния». Учащиеся выбирают из предложенных вариантов то состояние, которое соответствует их ощущениям после урока:

- устал – не устал;
- усвоил материал – не усвоил;
- старался – не старался;
- чувствую вдохновение – ощущаю подавленность;
- я сегодня успешен – у меня ничего не получилось.

Рефлексия

Прием «Незаконченные предложения».

- Сегодня на уроке я ...
- Мне было сложно ...
- У меня хорошо получилось ...

– Мне это необходимо для ...

Тема: Основы военной робототехники

Цели обучения:

Сформировать представление о роботах, ознакомить с их отличительными чертами и применением в военном деле.

Задачи урока:

Ознакомление с отличительными чертами и основными системами роботов, их применением в современной жизни и военном деле; развитие интереса к изучению робототехники; воспитание познавательной активности, самостоятельности.

Что должны узнать:

Отличительные черты, назначение основных систем роботов, их классификацию, применение в современной армии.

Чему должны научиться:

Различать виды роботов по области их применения; понимать роль и знать общие характеристики роботов, используемых в военном деле.

Учебные вопросы:

1. Общие сведения о роботах.
2. Применение роботов в военном деле.

Организация и методика проведения урока.

Преподаватель объясняет учащимся понятия «робототехника» и «военный робот», а также важность изучения и применения роботов в современном мире в целом и в военном деле в частности.

Рекомендуется объяснить, что относится к отличительным признакам роботов:

- автономность (способность самостоятельно выполнять действия);
- универсальность (способность выполнять самые различные действия);
- автоматичность (способность выполнять достаточно сложные и завершённые действия);
- антропоморфизм (наделение робота способностями, присущими человеку);
- адаптивность (способность к целенаправленному изменению своего поведения под влиянием изменений внешних условий и к обучению в процессе взаимодействия с внешней средой).

Затем следует пояснить, что робот содержит следующие системы: управляющую, информационно-измерительную (сенсорную), систему связи, исполнительную (моторную).

Рекомендуется привести классификацию роботов по назначению: промышленные, строительные, сельскохозяйственные, транспортные, бытовые, боевые, исследовательские и охранные.

Необходимо указать, что робототехника является междисциплинарным направлением науки и опирается на изучаемые в школе предметы: математика (расчеты, вычисления), информатика (программирование робота, задача алгоритмов), физика (работа различных механизмов и электроники), химия (знание о свойствах металлов, пластика и других материалов в конструкции) и др.

При рассмотрении вопроса о применении роботов в военном деле можно использовать материал о современных роботизированных комплексах различных стран мира, в том числе и о роботах армии РК (наземный робот-разведчик, БПЛА и др.). Рекомендуется указать, что наличие некоторых образцов роботов и их технические характеристики являются военной тайной, следовательно, информации о них в открытом доступе нет.

Также следует подробнее остановиться на применении БПЛА в современной армии. Рассказать о назначении, областях применения и достоинствах использования их в военных целях.

В качестве индивидуального задания ученики могут подготовить презентацию на любую из предложенных тем: «Основы робототехники», «Роботы в военном деле», «Беспилотные летательные аппараты», «Армия будущего» и т. д.

На данном занятии рекомендуется использовать методы рассказа, демонстрации, презентации, дискуссии и др.

Рефлексия:

Прием «Фиксация». Учащимся предлагается заполнить таблицу, состоящую из следующих граф:

- Знал (-а);
- Узнал (-а);
- Хочу узнать.

Тема: Алгоритм управления роботом

Цели обучения:

Ознакомить с алгоритмом управления роботом, методами планирования траектории его движения, моделями и алгоритмами коллективного управления группой роботов.

Задачи урока:

Формирование знаний об алгоритмах и методах управления роботами; развитие представлений о коллективном управлении группой роботов; воспитание дисциплинированности, организованности, умения работать в коллективе.

Что должны узнать:

Осуществление управления роботом, последовательность действий при этом; существующие модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов.

Чему должны научиться:

Планировать траекторию движения робота; различать алгоритмы управления роботом при самостоятельном выборе им оптимального маршрута и корректировании движения.

Учебные вопросы:

1. Планирование траектории движения робота.
2. Модели и алгоритмы коллективного управления группой роботов.

Организация и методика проведения урока.

Преподаватель объясняет понятие «алгоритм». Следует указать, что роботы, применяемые в военном деле, в большинстве случаев являются устройствами телеприсутствия и управляются напрямую операторами. Алгоритм их управления – порядок действий оператора. В качестве примера рекомендуется привести алгоритм действий оператора БПЛА:

- 1) поиск объекта;
- 2) обнаружение объекта;
- 3) распознавание объекта;
- 4) измерение координат объекта;
- 5) оперативное доведение информации до потребителя.

Следует рассказать о задачах, которые может решать оператор БПЛА.

При рассмотрении следующего вопроса отметить, что планирование траектории движения робота – это задача выбора закона управления, обеспечивающего движение робота вдоль некоторой заданной траектории. В программировании существует множество алгоритмов поиска пути, которые можно разделить на три группы:

- 1) алгоритмы обхода препятствий;
- 2) методы поиска пути по графу;
- 3) интеллектуальные алгоритмы.

Используя примеры, рассказать о каждом из них.

Алгоритмы обхода препятствия: маршрут прокладывается по прямой и при встрече с препятствием робот начинает объезжать его, пока не появится возможность снова двигаться к цели по прямой.

Поиск пути по графу: робот прорабатывает граф, вершинами которого являются точки. Затем из данного графа выбирает тот маршрут, который будет оптимальным для решения поставленной задачи. Граф – абстрактный математический объект, представляющий собой множество вершин и набор ребер, то есть соединений между парами вершин. Например, за множество вершин можно взять множество аэропортов, обслуживаемых некоторой авиакомпанией, за множество ребер – регулярные рейсы этой авиакомпании между городами.

Интеллектуальные алгоритмы: это могут быть как комбинация двух предыдущих методов, так и абсолютно непохожая на них модель, в которой робот выбирает путь, используя более сложные интеллектуальные методы построения траектории движения.

Рассматривая вопрос коллективного управления группой роботов, следует отметить, что в определенных ситуациях, в частности, при ведении боевых действий, необходимо коллективное управление роботом, когда приказ роботу может отдать не только его оператор, но и любой другой член подразделения. Такие модели управления только проходят разработку, но, безусловно, являются перспективными.

Целесообразным можно считать работу не одиночного робота, а их группы. При управлении такой группой необходима их полная слаженность, при этом сложность управления возрастает.

Рекомендуется рассмотреть способы группового управления:

- централизованное управление группой роботов от одного устройства управления;

– децентрализованное групповое управление, когда индивидуальные системы управления роботов перекрестно связаны друг с другом;

– комбинированное управление, являющееся объединением двух первых вариантов.

Следует назвать основные отрасли, в которых применение группы роботов наиболее актуально: мониторинг территории, противопожарный мониторинг в помещениях и вне помещений, мониторинг акватории, картографирование, разведка, поиск радиоактивных объектов, радиоэлектронная борьба, поиск и обнаружение источников радиосигнала и т. д. Данное занятие может проводиться с использованием методов рассказа, демонстрации, презентации, мозгового штурма.

Рефлексия:

Прием «Плюс – минус – интересно».

В графу «П» – «плюс» – записывается все, что понравилось на уроке, информация и формы работы, которые вызвали положительные эмоции либо могут быть полезны.

В графу «М» – «минус» – все, что не понравилось на уроке, показалось скучным, вызвало неприязнь, осталось непонятным, или информация, которая оказалась бесполезной.

В графу «И» – «интересно» – любопытные факты, о которых узнали на уроке, что бы еще хотелось узнать по данной проблеме, вопросы к учителю.

Тема: Задачи для роботов

Цели обучения:

Ознакомить с функциональными возможностями роботов.

Задачи урока:

Формирование представлений о функциональных возможностях роботов; развитие умения выбирать нестандартные подходы к применению роботов в современной жизни.

Что должны узнать:

Функциональные возможности боевых роботов; способы постановки и решения частных тактических задач; поведение робота в критических ситуациях.

Чему должны научиться:

Определять, какие функциональные возможности роботов можно использовать в той или иной ситуации; ставить конкретные тактические задачи и находить способы их решения.

Учебные вопросы:

1. Функциональные возможности роботов.
2. Постановка и решение частных тактических задач: ориентирование на местности, поведение робота в критических ситуациях.

Организация и методика проведения урока.

Преподаватель объясняет учащимся, что под задачей для робота подразумеваются его действия по достижению поставленной цели.

Следует напомнить учащимся классификацию роботов по назначению. С этой целью рекомендуется провести устный опрос. Показать, что функциональные возможности роботов напрямую зависят от той области, где они применяются.

Следует рассмотреть возможности боевых роботов и способы их применения. Рекомендуется рассказать, что боевые роботы могут применяться в следующих направлениях: ведение разведки, обнаружение и поражение стационарных и подвижных целей, огневая поддержка подразделений, патрулирование и охрана важных объектов.

Напомнить, что в основном боевые роботы управляются операторами напрямую, с помощью устройств телеприсутствия. Если робот автономный и действует без постоянного контроля, задачи ориентирования на местности и действия в критических ситуациях зависят от тех программ и алгоритмов, которые в нем прописаны.

Отметить, что позиционирование можно разделить на две составляющие: построение карты и локализация робота на местности. Область знаний, описывающая методы решения данной задачи, получила название SLAM (англ. Simultaneous Localization And Mapping – одновременная локализация и картирование).

Рассказать, что для решения поставленной задачи (ориентирование на местности) робот может использовать как аппаратные возможности (одометрия, дальнометры), так и программные (различные виды алгоритмов).

Указать, что можно выделить три основных подхода в SLAM алгоритмах обработки данных:

– расширенный фильтр Калмана;

- фильтр частиц;
- SLAM, основанный на графах.

Описания этих алгоритмов ученики, заинтересовавшиеся данной темой, могут изучить самостоятельно.

При рассмотрении вопроса о действии роботов в критической ситуации преподавателю следует отметить, что данная тема имеет двойственную природу. С одной стороны, скорость реагирования робота может быть намного выше человеческой (тушение пожаров, резкое торможение и т. д.). Также роботы могут действовать в тех местах, куда человек добраться не в состоянии или это может быть опасно для жизни и здоровья (раскопка завалов, пожары, работы в зоне радиоактивного или бактериологического заражения).

С другой стороны, опасно доверять жизнь и здоровье роботу, не обладающему достаточно развитым интеллектом, это может привести к негативным последствиям. Особенно это касается боевых роботов с современным вооружением.

Рефлексия:

Прием «Рейтинг» (от англ. right – правильно) используют с целью согласования критериев оценки, формирования умения оценивать свой труд.

Завершив работу, ученик сам ставит себе оценку. Затем ее оценивает учитель. Результат записывается в виде дроби, числитель которой – оценка ученика, знаменатель – оценка преподавателя.

Тема: Гражданская защита объекта хозяйствования

Цели обучения:

Ознакомить с организационной структурой гражданской защиты объекта хозяйствования и ее задачами.

Задачи урока:

Формирование знаний об организационной структуре гражданской защиты; развитие представлений о невоенизированных формированиях гражданской защиты; воспитание инициативы, находчивости, готовности к самостоятельным действиям.

Что должны узнать:

Что входит в организационную структуру гражданской защиты объекта хозяйствования (организации образования), задачи отдельных формирований.

Чему должны научиться:

Выполнять задачи, стоящие перед невоенизированными формированиями гражданской защиты, учитывая их назначение и оснащение.

Учебные вопросы:

1. Организационная структура гражданской защиты объекта хозяйствования (организации образования) и ее задачи.

2. Невоенизированные формирования гражданской защиты, их назначение и оснащение.

Организация и методика проведения урока.

С целью пробуждения у учащихся интереса к изучаемой теме и формирования стремления получить необходимые знания и навыки рекомендуется начать урок с объяснения, что в условиях появления и развития ядерного оружия и средств его доставки исход войны будет зависеть во многом от состояния гражданской защиты.

Говоря о последствиях возможного применения ядерного оружия, уместно обратиться к знаниям учащихся, полученным на уроках истории, физики.

Следует отметить, что наша страна всегда стояла и стоит на позиции полного запрещения применения ядерного оружия. О чем свидетельствует закрытие ядерного полигона в Семее. Преподаватель знакомит учащихся с организационной структурой гражданской защиты, понятием «объект хозяйствования». Для выполнения мероприятий по гражданской защите на объекте хозяйствования создаются штаб-формирования и службы гражданской защиты, которые организуют и проводят работу на основе решений начальника гражданской защиты объекта. В городах при начальнике гражданской защиты объекта создается эвакуационная комиссия.

Следует сформировать у учащихся представление о том, что относится к невоенизированным формированиям гражданской защиты, познакомить с назначением этих формирований и их оснащением.

Учащиеся должны знать, что в общеобразовательных учебных заведениях,

в зависимости от профиля обучения, количества преподавателей и учащихся, а также наличия

учебно- материальной базы могут создаваться спасательные группы, посты радиационного и химического наблюдения, группы охраны общественного порядка, звенья гражданской защиты по обслуживанию убежищ и укрытий и другие. Они комплектуются из числа преподавателей, обслуживающего персонала и учащихся.

Рекомендуется зарисовать на доске или вывести на экран организационную структуру гражданской защиты учебного заведения и предложить учащимся заполнить ее применительно к своей школе, а также прокомментировать. Важно, чтобы каждый учащийся знал свое место в системе гражданской защиты родного учебного заведения и мог правильно себя вести в случае необходимости.

Основными формированиями гражданской защиты на объектах хозяйствования являются спасательные отряды (команды, группы). Они предназначены как для ликвидации последствий стихийных бедствий, крупных аварий и катастроф, так и для проведения спасательных работ в военное время.

Рефлексия:

Прием «Самооценка». Учитель предлагает учащимся в конце урока на листочках поставить балл, соответствующий их интересу на уроке и степени усвоения его содержания:

- 3 балла – я все очень хорошо понял (-а), мне было интересно;
- 2 балла – мне все понятно, но материал не всегда интересен;
- 1 балл – я ничего (не все) понял (-а), но мне было интересно;
- 0 баллов – я ничего не понял (-а) и на уроке скучал (-а).

Тема: Биологическое (бактериологическое) оружие

Цели обучения:

Сформировать знания о биологическом (бактериологическом) оружии, его поражающем действии и признаках применения.

Задачи урока:

Ознакомление с характеристикой бактериальных средств, их поражающими свойствами; формирование умения выбирать необходимые средства защиты в случае бактериологического поражения.

Что должны узнать:

Основные признаки бактериологического оружия; очаг бактериологического поражения; особенности карантина и обсервации.

Чему должны научиться:

Уметь определять очаг бактериологического поражения, давать ему характеристику; правильно проводить защитные мероприятия.

Учебные вопросы:

1. Биологическое (бактериологическое) оружие, его поражающее действие, признаки применения.
2. Краткая характеристика бактериальных средств, их поражающие действия и средства защиты от них.
3. Очаг бактериологического поражения, его характеристика.
4. Мероприятия, проводимые в очаге бактериологического поражения. Карантин и обсервация.

Организация и методика проведения урока.

Познакомить с принципом действия бактериологического оружия как средства массового поражения. Используя заранее подготовленную таблицу классификации, дать краткую характеристику бактериальных средств, их поражающего действия и охарактеризовать средства защиты от них. К основным средствам защиты населения относятся: вакцинно- сывороточные препараты, антибиотики, сульфаниламидные и другие лекарственные вещества, используемые для специальной и экстренной профилактики инфекционных болезней, средства индивидуальной и коллективной защиты, химические вещества, применяемые для обезвреживания.

Признаки применения бактериологического оружия: глухой, не свойственный обычным боеприпасам звук разрыва снарядов и бомб, появление капель жидкости или порошкообразных веществ на местности, необычное скопление насекомых и клещей в местах разрыва боеприпасов, массовые заболевания людей и животных. При обнаружении первых признаков применения бактериологического оружия следует немедленно надеть противогазы (респираторы, маски), а также воспользоваться средствами защиты кожи.

Можно заранее дать задание нескольким ученикам подготовить сообщение или презентацию по теме «Очаг бактериологического поражения». Затем выслушать эти сообщения и обсудить в классе.

В процессе обсуждения подвести учащихся к вопросу о предотвращении распространения инфекционных заболеваний среди населения в очаге поражения. Рассказать о комплексе противоэпидемических и санитарно-гигиенических мероприятий: экстренной профилактике, обсервации и карантине, санитарной обработке, дезинфекции различных зараженных объектов.

Основные понятия: обсервация и карантин. Правила поведения в период карантина и обсервации – рассмотреть с помощью видеофильма.

Рефлексия:

Прием «Мысли во времени».

Учитель называет ключевое слово, связанное с темой урока. В течение одной минуты учащимся необходимо непрерывно записывать свои мысли, которые приходят в голову и связаны с заданным словом. Затем учащиеся отвечают на следующие вопросы:

- Почему я записал именно эти слова?
- О чем я думал, когда писал эти слова?
- Что бы я хотел в записях изменить?
- Написанное мной имеет для меня значение?

Тема: Средства защиты органов дыхания

Цели обучения:

Ознакомить с современными средствами защиты органов дыхания и правилами их использования.

Задачи урока:

Ознакомление со средствами защиты органов дыхания, устройством гражданских противогазов; развитие практических навыков использования средств защиты органов дыхания.

Что должны узнать:

Особенности устройства гражданских противогазов, правила ношения противогаза и пользования им; правила подбора простейших средств защиты органов дыхания.

Чему должны научиться:

Подбирать шлем-маску, проверять исправность противогаза; надевать противогаз на пораженного; пользоваться неисправным противогазом.

Учебные вопросы:

1. Общевоинской противогаз, его назначение и устройство.
2. Особенности устройства гражданских противогазов.
3. Подбор шлема-маски (маски), проверка исправности, сборка и укладка противогаза.
4. Правила ношения противогаза и пользования им, приемы надевания противогаза на пораженного.
5. Пользование неисправным противогазом.
6. Простейшие средства защиты органов дыхания.

Организация и методика проведения урока.

В начале объяснения преподаватель предлагает учащимся ответить на следующие вопросы:

- Все ли средства индивидуальной защиты одинаковы по своей эффективности?
- На каких физических принципах основано устройство индивидуальных средств защиты органов дыхания?
- Возможно ли их бытовое использование?

После ответов учеников обратиться к классификации фильтрующих противогазов по назначению: гражданские, детские, общевоинские, промышленные.

Гражданские – ГП-5, ГП-5М, ГП-7, ГП-7В, ГП-7ВМ, ГП-9, ГП-15, ГП-21.

Общевоинские – ПМГ, ПМГ-1, ПМГ-2, ПМК-1, ПМК-2, ПМК-3.

Детские – ДП-6, ДП-6М, ПДФ-2Д, ПДФ-2Ш, ПДФ-7.

Промышленные – ПФМ-1, ППФМ-89, ППФМ-92 и др.

Каждый из противогазов рекомендуется показывать на экране.

Для защиты детей до 1,5 лет служит коляска защитная детская: КЗД-4, КЗД-6.

Затем преподаватель предлагает учащимся познакомиться с общевоинским противогазом, рассказывает о его назначении и устройстве. Рассказ следует сопровождать демонстрацией наглядных материалов. Учащиеся должны усвоить, что перед использованием противогаза важно

правильно подобрать его размер, проверить исправность. Для чего с помощью нитки и линейки тут же на уроке каждый ученик должен определить размер своего противогаза и затем проверить его на герметичность.

Порядок проверки на герметичность: надеть противогаз, закрыть ладонью отверстие в дне коробки и сделать плавный глубокий вдох. Если воздух не проходит под маску, то лицевая часть подобрана верно и противогаз собран правильно. Если же воздух при вдохе все же проходит, следует тщательно проверить правильность сборки. Если и это не дает положительных результатов, подтянуть на одно деление височные и щечные ляжки или заменить рост лицевой части на меньший. Для проверки исправности противогаза необходимо надеть шлем-маску (маску), вынуть противогазовую коробку из сумки, закрыть отверстие коробки резиновой пробкой или зажать ладонью и сделать глубокий вдох. Если вдох сделать не удастся – противогаз исправен; если вдох сделать удастся – противогаз неисправен и пользоваться им нельзя.

Для обнаружения неисправности в противогазе необходимо отвернуть противогазовую коробку от шлема-маски и проверить наличие и правильность расположения резинового прокладочного кольца в горловине клапанной коробки.

Устранив обнаруженную неисправность, нужно собрать противогаз, надеть его и вторично проверить.

Преподавателю следует обратить внимание учащихся на то, что иногда приходится пользоваться неисправным противогазом, например, в случае его повреждения в условиях зараженного воздуха.

При незначительном порыве шлема-маски (маски) необходимо плотно зажать пальцами или ладонью порванное место. Если на лицевой части имеются значительные повреждения (большой разрыв, проколы шлема-маски (маски), повреждение стекол очков или выдыхательного клапана), то необходимо задержать дыхание, закрыть глаза, снять шлем-маску (маску), отсоединить противогазовую коробку от лицевой части, взять горловину противогазовой коробки в рот, зажать нос и, не открывая глаз, продолжать дышать через коробку.

Когда обнаружены прокол или пробоины в противогазовой коробке, то поврежденное место следует замазать какими-либо подручными средствами (глиной, землей, хлебным мякишем, мылом, заклеить лейкопластырем и т. п.).

В том случае, когда не удастся таким образом восстановить целостность коробки, она должна быть заменена на новую.

Правила обращения с противогазом:

- предохранять противогаз от ударов, толчков и сильных сотрясений;
- бережно обращаться с клапанами, не вынимать их без надобности;
- в холодное время при внесении противогаза в теплое помещение дать отпотеть металлическим частям в течение 10–15 минут, после чего тщательно протереть шлем-маску и все металлические детали противогаза;
- не держать противогаз в сыром месте, ни в коем случае не допускать попадания воды в противогазовую коробку, не хранить противогаз в увлажненной противогазовой сумке;
- не сушить и не хранить противогаз у нагретой печи, труб и батарей отопления, у костра;
- при пользовании противогазом периодически вытряхивать противогазовую сумку, не хранить в ней посторонние предметы.

Для знакомства с простейшими средствами защиты органов дыхания можно использовать различный демонстрационный материал.

В качестве индивидуального задания предложить учащимся изготовить ватно-марлевую повязку.

Рефлексия:

Каждый учащийся должен выбрать верное утверждение:

- 1) Я сам (-а) не смог (-ла) справиться с затруднением.
- 2) Я не испытывал (-а) затруднений.
- 3) Я соглашался (-лась) с предложениями других.
- 4) Я выдвигал (-а) идеи.

Тема: Индивидуальные средства защиты кожи

Цели обучения:

Сформировать сведения об индивидуальных средствах защиты кожи и правилах пользования ими.

Задачи урока:

Ознакомление с индивидуальными средствами защиты кожи, назначением специальной защитной одежды; развитие практических навыков применения специальной защитной одежды.

Что должны узнать:

Подручные средства защиты кожи, способы повышения их защитных свойств; правила пользования индивидуальными средствами защиты кожи.

Чему должны научиться:

Использовать специальную защитную одежду (легкий защитный костюм Л-1, защитная фильтрующая одежда, общевойсковой защитный комплект) по назначению.

Учебные вопросы:

1. Подручные средства защиты кожи, повышение их защитных свойств путем дополнительной герметизации и пропитки.

2. Общее знакомство с назначением специальной защитной одежды (легкий защитный костюм Л-1, защитная фильтрующая одежда, общевойсковой защитный комплект) и правила пользования ею.

Организация и методика проведения урока.

В начале урока следует дать учащимся первоначальные сведения об индивидуальных средствах защиты кожи. Следует знать, что при нахождении в районах аварий на химических предприятиях, в зонах радиоактивного, химического и бактериологического (биологического) заражения необходимо защищать не только органы дыхания, но и все тело человека. Для этого можно воспользоваться специальной защитной одеждой (легкий защитный костюм Л-1, защитная фильтрующая одежда, общевойсковой защитный комплект), а также подручными средствами.

В качестве подручных средств защиты кожи могут использоваться производственная и бытовая одежда, резиновые сапоги, резиновые и кожаные перчатки. Далее следует рассказать, как можно улучшить защитные свойства этой одежды путем дополнительной герметизации и пропитки. Рассказ сопровождается демонстрацией видеоматериала.

Затем преподаватель объясняет, что личный состав формирований ГЗ при ликвидации последствий аварий с выбросом сильнодействующих ядовитых веществ, применения химического, бактериологического оружия и в зонах радиоактивного заражения действует в специальной защитной одежде. После этого он знакомит обучаемых с легким защитным костюмом Л-1, защитной фильтрующей одеждой, общевойсковым защитным комплектом.

Общевойсковой защитный комплект (ОЗК) состоит из защитного плаща ОП-1, защитных чулок и перчаток.

Размеры плащей: первый – для роста до 165 см, второй – от 165 до 170 см, третий – от 170 до 175 см, четвертый – от 175 до 180 см, пятый – выше 180 см, масса плаща – около 1,6 кг. Защитные чулки – из прорезиненной ткани, подошвы их имеют резиновую или брезентовую основу. Их надевают поверх обычной обуви и крепят к ногам с помощью хлястика или тесемок, к поясному ремню – с помощью тесемок. Размеры чулок: первый – для обуви № 37–40, второй – для обуви № 41–42, третий – для обуви № 43 и больше. Масса пары чулок – 0,8–1,2 кг.

Защитные перчатки – резиновые, с обтюраторами из импрегнированной ткани, двух видов: зимние – двупалые, летние – пятипалые. Зимние перчатки имеют пристегивающиеся пуговицы и утеплительные вкладыши. Перчатки одного размера, масса одной пары – около 350 г.

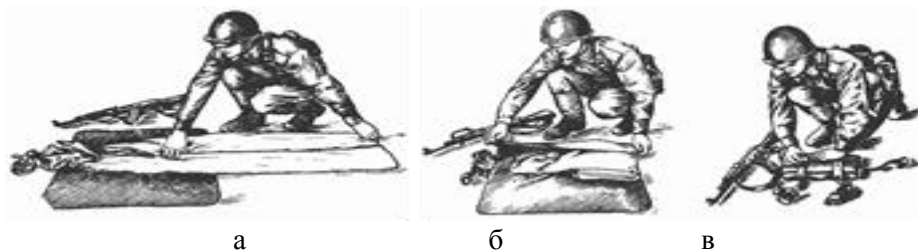

Рисунок 1. Укладка плаща ОЗК в чехол: а, б, в – последовательность действий

Для укладки плаща в чехол необходимо: расстелить чехол на ровной поверхности наружной стороной вверх; держатели плаща пропустить через прорези в хлястиках чехла; полы и спинку сложить продольными складками так, чтобы габариты плаща по ширине не превышали 30 см (рисунок 1, а); уложить плащ, начиная снизу, гармошкой (с шириной складок 15–20 см) на чехол и

отвернуть капюшон на плащ (рисунок 1, б), завернуть боковые стороны чехла; скатать плащ вместе с чехлом и застегнуть хлястики чехла (рисунок 1, в).

При отсутствии чехла плащ укладывается в такой последовательности: расстелить плащ наружной стороной вверх, разделить обе полы продольными складками так, чтобы габариты плаща по ширине не превышали 30 см, свернуть в скатку, начиная от низа плаща до капюшона; повернуть затяжником и стальными рамками наружу; затяжник капюшона обвести вокруг скатки и закрепить в стальных рамках капюшона.

Объяснение рекомендуется сопроводить демонстрацией наглядного материала.

Рефлексия:

Прием «Благодарю». В конце урока учитель предлагает каждому ученику выбрать одного из одноклассников, которому хочется сказать «спасибо» за сотрудничество и пояснить, в чем именно это сотрудничество проявилось. Благодарственное слово педагога является завершающим.

Тема: Средства коллективной защиты

Цели обучения:

Сформировать представление о средствах коллективной защиты от оружия массового поражения, их устройстве и внутреннем оборудовании.

Задачи урока:

Ознакомление с различными типами убежищ и противорадиационных укрытий; развитие практических навыков пользования средствами коллективной защиты, умения быстро реагировать в случае нестандартных ситуаций; воспитание собранности, дисциплинированности.

Что должны узнать:

Различные убежища и противорадиационные укрытия; правила устройства укрытий простейшего типа.

Чему должны научиться:

Знать и использовать защитные свойства средств коллективной защиты от оружия массового поражения.

Учебные вопросы:

1. Убежища и противорадиационные укрытия, их защитные свойства, общее устройство и внутреннее оборудование помещений.
2. Укрытия простейшего типа.

Организация и методика проведения урока.

При подготовке к занятию необходимо использовать презентацию или плакаты по устройству и оборудованию убежища, противорадиационного укрытия и перекрытой щели. В начале урока следует напомнить учащимся, что, кроме индивидуальных средств защиты, будут широко использоваться коллективные средства защиты.

Коллективные средства защиты – инженерные сооружения, создаваемые заблаговременно или при угрозе возникновения чрезвычайных ситуаций. Они обладают значительными защитными свойствами.

Используя презентацию или плакаты, рассказать о назначении, защитных свойствах, общем устройстве, оборудовании помещений и порядке использования убежища и противорадиационного укрытия. Обратит внимание, что под противорадиационные укрытия, как правило, приспособляются имеющиеся углубленные сооружения и другие достаточно прочные здания. Можно рассказать, как приспособить здание школы под противорадиационное укрытие. Для того чтобы приспособить под противорадиационное укрытие подвал школы, нужно усилить его перекрытие дополнительными прогонами и стойками, заделать ненужные проемы, на перекрытие насыпать дополнительный слой грунта (шлака, опилок) толщиной 25–30 см, наружные стены обсыпать грунтом до уровня перекрытия. Вход в подвал необходимо оборудовать тамбуром с герметической дверью, а внутри помещения установить скамьи или нары для сидения и отдыха. Для естественной вентиляции подвал нужно оборудовать приточным и вытяжным коробами. Нижнее отверстие приточного короба должно находиться примерно в 50 см от пола. Приточный короб выводится в наземное помещение или наружу на высоту 1,5–2 м над уровнем грунтовой засыпки.

В верхней части короба устанавливается тканевый фильтр, в нижней – заслонка, а ниже ее – карман для осаждения пыли. Вытяжной короб выводится наружу на высоту не менее 2–3 м от поверхности земли, а его нижнее отверстие с заслонкой на 20–25 см от потолка укрытия. Верхнее отверстие оборудуется козырьком.

Ознакомив учащихся с видами простейших укрытий, можно предложить им произвести расчет необходимых материалов для сооружения перекрытой щели для десяти человек.

Рефлексия:

Прием «Три М». Учащимся предлагается назвать три момента, которые у них получились хорошо в процессе урока, и предложить одно действие, которое улучшит их работу на следующем уроке.

Тема: Эвакуация и рассредоточение населения

Цели обучения:

Ознакомить с порядком эвакуации и рассредоточения населения, обязанностями эвакуируемых и правилами их поведения.

Задачи урока:

Формирование представлений о сигналах оповещения гражданской защиты, правилах эвакуации населения; совершенствование навыков соблюдения порядка эвакуации и рассредоточения; воспитание собранности, дисциплинированности.

Что должны узнать:

Сигналы оповещения населения, порядок действий по ним; что необходимо иметь при эвакуации.

Чему должны научиться:

Определять сигналы оповещения населения и реагировать на них; правильно действовать в случае необходимости эвакуации и рассредоточения.

Учебные вопросы:

1. Сигналы оповещения гражданской защиты и порядок действия по ним.
2. Способы и порядок эвакуации и рассредоточения.
3. Обязанности эвакуируемых, их экипировка, необходимые личные вещи, документы и продукты питания.
4. Правила поведения на сборном эвакуопункте, в пути следования и по прибытии на место размещения.

Организация и методика проведения урока.

Необходимо довести до учащихся, что во многом защита населения при чрезвычайных ситуациях зависит от правильных и организованных действий самого населения. Нужно четко разъяснить алгоритм доведения сигнала до населения и порядок действия по этому сигналу. Более детально рассмотреть действия населения при получении сигнала, находясь дома, на работе, в общественном транспорте, на улице.

Разъяснить понятия «эвакуация» и «рассредоточение», способы и порядок проведения этих мероприятий. Рассказать, как необходимо действовать при объявлении эвакуации. Вместе с учащимися определить основные обязанности эвакуируемых и их экипировку. Предложить им составить список вещей, которые необходимо взять с собой в дорогу и обсудить целесообразность и правильность подбора предметов одежды, продуктов питания.

Особо остановиться на правилах поведения на сборном эвакуопункте, в пути следования и по прибытии на место размещения, для этого использовать материал учебника и размещенных в кабинете плакатов.

Для закрепления знаний рекомендуется организовать просмотр соответствующего видеоматериала и обсудить его.

Рефлексия:

Прием «Мысли во времени». Учитель называет ключевое слово, связанное с темой урока. В течение одной минуты учащимся необходимо непрерывно записывать свои мысли, которые приходят в голову и связаны с заданным словом. Затем учащиеся отвечают на следующие вопросы:

- Почему я записал (-а) именно эти слова?
- О чем я думал (-а), когда писал (-а) эти слова?
- Что бы я хотел (-а) в записях изменить?
- Написанное мной имеет для меня значение?

Тема: Действия населения в районах стихийных бедствий

Цели обучения:

Ознакомить с характеристикой стихийных бедствий, их возможными последствиями.

Задачи урока:

Формирование знаний о возможных стихийных бедствиях и действиях населения в случае стихийного бедствия, при ликвидации его последствий и проведении спасательных работ; совершенствование основных навыков поведения в районах стихийных бедствий; воспитание чувства ответственности за безопасность и жизнь людей.

Что должны узнать:

Виды стихийных бедствий, их характеристику, возможные последствия.

Чему должны научиться:

Правильно выбирать алгоритм действий в случае стихийного бедствия; принимать участие в ликвидации последствий и проведении спасательных работ.

Учебные вопросы:

1. Стихийные бедствия, аварии и катастрофы, их характеристика и возможные последствия.
2. Правила поведения населения при стихийных бедствиях, авариях и катастрофах.
3. Участие населения в ликвидации последствий стихийных бедствий, аварий и катастроф, а также в проведении спасательных работ.

Организация и методика проведения урока.

При изучении данного материала преподавателю важно вселить учащимся уверенность, готовность противостоять природной стихии. По-разному можно встретить стихийные бедствия. Растерянно, даже обреченно или спокойно, с верой в собственные силы, надеждой на сохранение здоровья и жизни.

Но уверенно принять вызов стихийных сил природы могут только те, кто, зная, как действовать в той или иной обстановке, принимают правильное решение: спасти себя и оказать помощь другим. Желательно подобрать примеры из сообщений местной печати о поведении жителей района, города, попавших в сложные условия.

Излагая основной материал, необходимо охарактеризовать основные стихийные бедствия, аварии и катастрофы. Довести до обучаемых информацию о возможных их последствиях. После этого разобрать правила поведения и действия населения при различных стихийных бедствиях, авариях и катастрофах. Следует использовать метод беседы. Беседу рекомендуется сопровождать демонстрацией видеоматериалов. Полезно приводить примеры из своего опыта. Нужно убедить учащихся, что участие в ликвидации последствий стихийных бедствий не только важно, но и необходимо. Это является проявлением большой человечности и гуманизма.

Работы с привлечением населения организуются и проводятся, как правило, под руководством специально создаваемых чрезвычайных комиссий. При ликвидации последствий землетрясения население привлекается для поиска и спасения пострадавших, материальных ценностей, разборки завалов на улицах и других работ.

В районах, подверженных наводнениям, население должно принимать активное участие в отгоне сельскохозяйственных животных, подготовке всех имеющихся и изготовлении других подручных плавучих средств, а также в поиске и спасении людей, выполнении работ по ремонту и восстановлению водозащитных сооружений.

При ликвидации последствий таких стихийных бедствий, как селевые потоки, оползни, снежные завалы, трудоспособное население может участвовать в поиске и спасении пострадавших, расчистке завалов и других трудоемких работах.

При распространении массовых лесных и степных пожаров на больших территориях для локализации и тушения может привлекаться и местное население с применением простейших способов тушения – захлестывание кромки пожара и забрасывание землей кромки огня. Захлестывание кромки пожара заключается в сбивании огня с горячей поверхности с помощью пучков ветвей или кустарника длиной 1,5–2 м. Сбивание ведется в сторону уже выгоревшей площади. Группа из 3–5 человек, двигаясь вдоль фронта огня, может за час загасить таким способом кромку пожара протяженностью до 1 км. Важным условием быстрой ликвидации последствий стихийных бедствий, аварий и катастроф является соблюдение общественного порядка. В условиях чрезвычайных ситуаций необходимо проявлять спокойствие и выдержку, действовать смело, решительно и грамотно.

Полезно после объяснения материала проработать с классом вводные задания. Например, «Как вы будете действовать, обнаружив частично засыпанного обломками человека?» или «Как подать знак для спасения себя и окружающих, если вы находитесь на крыше затопленного дома во время наводнения».

В качестве индивидуального задания можно предложить учащимся подготовить сообщения о крупнейших стихийных бедствиях, авариях и катастрофах на территории Республики Казахстан и в

мире за последние 20 лет.

Рефлексия:

Учащимся предлагается продолжить предложение, объяснив выбранную позицию.

Я думаю, в жизни мне пригодятся:

- знания...
- умения...
- навыки...

Тема: Первая медицинская помощь при ранениях, кровотечениях и ожогах

Цели обучения:

Ознакомить с правилами первой медицинской помощи при ранениях, кровотечениях и ожогах.

Задачи урока:

Формирование знаний о правилах оказания первой медицинской помощи, практических навыков проведения необходимых мероприятий при ранениях, кровотечениях, ожогах; воспитание сознательности, ответственного отношения к своим обязанностям, дисциплинированности.

Что должны узнать:

Виды ранений, кровотечений, ожогов и их характеристики; методы и приемы оказания первой медицинской помощи; правила асептики и антисептики.

Чему должны научиться:

Различать виды травм; выбирать порядок и средства оказания первой медицинской помощи при определенной травме.

Учебные вопросы:

1. Понятие о ранах и их осложнениях.
2. Виды кровотечений и их характеристики.
3. Причины ожогов и их степени тяжести.
4. Причины шока.
5. Первая медицинская помощь при ранениях и кровотечениях.
6. Понятие об асептике и антисептике.

Организация и методика проведения урока.

Для оказания практической помощи при проведении занятий по основам медицинских знаний целесообразно привлекать медицинского работника школы.

Приступая к изучению материала, необходимо остановиться на значении оказания первой доврачебной помощи себе и окружающим. Знания и умения в этой области помогут сохранить жизнь и здоровье людям при различных несчастных случаях в быту, на производстве и при стихийных бедствиях. При объяснении рекомендуется использование плакатов, видеоматериалов с подробным изложением того, какие бывают раны и к каким последствиям может привести несвоевременно оказанная помощь; видов кровотечений и их характеристик; причин ожогов и их степени тяжести; причин возникновения шока; понятий об асептике и антисептике. Значительную часть учебного времени необходимо уделить практической отработке простых способов остановки артериального кровотечения: прижатие артерии пальцами, наложение жгута или закрутки. Осуществляя временную остановку артериального кровотечения пальцевым прижатием, следует помнить основное правило: артерию прижимают на конечностях выше места ранения, а на голове и шее – ниже места ранения. Прижатие артерии к кости требует значительных усилий, и пальцы быстро устают, кроме того, оказывающий помощь не может оставить пострадавшего. Поэтому есть другой способ остановки кровотечения – путем максимального фиксированного сгибания конечности. Он применяется при ранениях предплечья и голени. Реже – при ранениях плеча и бедра.

Сильное артериальное кровотечение из ран на конечностях останавливают наложением выше раны жгута или закрутки. Необходимо помнить, что жгут (закрутка) накладывается не более чем на 1,5–2 часа, а в холодное время и при радиационных поражениях – не более чем на 1 час. Время наложения жгута (закрутки) отмечается на самой повязке или бумаге, которую подкладывают под жгут (закрутку).

Защита раны от заражения лучше всего достигается наложением повязки. Для повязок используются материалы с высокой гигроскопичностью (марля, вата). Удобно также пользоваться индивидуальным перевязочным пакетом, который состоит из двух ватно-марлевых подушечек и бинта, заключенных в оболочку из прорезиненной или другой непромокаемой ткани. После объяснения правил наложения повязок необходимо приступить к практической части.

Данное занятие можно завершить пробным выполнением нормативов.

Рефлексия:

Прием «Цепочка». Учащиеся высказываются друг за другом, используя следующие предложения:

- Я узнал (-а) ...
- Я научился (-лась) ...
- Для меня стало новым...
- У меня получилось...

Технологическая карта урока № 28-29-30-31

Предмет	НВПТ		
Ф.И.О. учителя	Огай Роман Владимирович		
Учебник	Изд. «Келешек-2030» 2019г., стр. 147-150 учебника.		
Урок №, тема урока	4 четверть, урок № 30 тема: Проезд регулируемых перекрестков; Решение ситуационных задач		
Цели обучения (кратко)	11.3.5.1 различать сигналы светофора и регулировщика; 11.3.5.2 анализировать возможные ситуации при переезде перекрестка; 11.3.5.3 тренироваться в навыках проезда регулируемого перекрестка		
Ф.И. учащегося, класс <i>(заполняется учеником)</i>			
Порядок действий	Ресурсы. Журнал инструктажа по технике безопасности, автомобиль, тренажер или учебник-практикум по решению ситуационных задач, схемы, видео <i>(все колонки ниже заполняется учителем)</i>	Выполнение <i>(все колонки ниже заполняются учеником)</i>	
Изучи	Проезд регулируемых перекрестков https://www.youtube.com/watch?v=vQHCdyAapW0&feature=emb_title		<i>Отметить знаком «+» материал,</i>
	Учебник НВПТ за 11 кл. Изд. «Келешек-2030» 2019 г., стр. 134-136 и/или видео https://osnova35.ru/pravila-proezda-nereguliruemyyih-perekrestkov.html		
	https://auto.rambler.ru/pdd/38627393-pdd-2018-razdel-13-proezd-perekrestkov/ 13.1. При повороте направо или налево водитель обязан уступить дорогу пешеходам и велосипедистам, пересекающим проезжую часть дороги, на которую он поворачивает. 13.2. Запрещается выезжать на перекресток, пересечение проезжих частей или участка перекрестка, обозначенного разметкой 1.26, если впереди по пути следования образовался затор, который вынудит водителя остановиться, создав препятствие для движения транспортных средств в поперечном направлении, за исключением поворота направо или налево в случаях, установленных настоящими Правилами. 13.3. Перекресток, где очередность движения	1.	<i>с которыми ознакомятся (лас вь)</i>

<p>определяется сигналами светофора или регулировщика, считается регулируемым. При желтом мигающем сигнале, неработающих светофорах или отсутствии регулировщика перекресток считается нерегулируемым, и водители обязаны руководствоваться правилами проезда нерегулируемых перекрестков и установленными на перекрестке знаками приоритета.</p> <p>Регулируемые перекрестки</p> <p>13.4. При повороте налево или развороте по зеленому сигналу светофора водитель безрельсового транспортного средства обязан уступить дорогу транспортным средствам, движущимся со встречного направления прямо или направо. Таким же правилом должны руководствоваться между собой водители трамваев.</p> <p>13.5. При движении в направлении стрелки, включенной в дополнительной секции одновременно с желтым или красным сигналом светофора, водитель обязан уступить дорогу транспортным средствам, движущимся с других направлений.</p> <p>13.6. Если сигналы светофора или регулировщика разрешают движение одновременно трамваю и безрельсовым транспортным средствам, то трамвай имеет преимущество независимо от направления его движения. Однако при движении в направлении стрелки, включенной в дополнительной секции одновременно с красным или желтым сигналом светофора, трамвай должен уступить дорогу транспортным средствам, движущимся с других направлений.</p> <p>13.7. Водитель, въехавший на перекресток при разрешающем сигнале светофора, должен выехать в намеченном направлении независимо от сигналов светофора на выходе с перекрестка. Однако, если на перекрестке перед светофорами, расположенными на пути следования водителя, имеются стоп-линии (знаки 6.16), водитель обязан руководствоваться сигналами каждого светофора.</p> <p>13.8. При включении разрешающего сигнала светофора водитель обязан уступить дорогу транспортным средствам, завершающим движение через перекресток, и пешеходам, не закончившим переход проезжей части данного направления. Об этом сообщает "Рамблер". Далее: https://auto.rambler.ru/pdd/38627393-pdd-2018-</p>		
---	--	--

	razdel-13-proezd-perekrestkov/?updated		
Ответь	<p>1. Общие правила проезда регулируемых перекрёстков</p> <p>1. На перекрёстке регулируемых перекрёстков равнозначных дорог кому мы подчиняемся, если регулируются регулировщиком и светофором одновременно:</p> <p>Варианты ответа:</p> <p>1) регулировщику</p> <p>2) светофору</p> <p>3) обоим</p> <p>2. Если сигналы светофора или регулировщика разрешают движение одновременно трамваю и безрельсовым транспортным средствам, то кто имеет преимущество независимо от направления его движения:</p> <p>1) трамвай</p> <p>2) безрельсовое транспортное средство</p> <p>3) оба</p> <p>2. Решение ситуационных задач, стр 148 – 150 /147-149.</p> <p>Упражнения 628-641: 628, 629, 630, 631, 632, 633, 634, 635, 636, 637, 638, 639, 640, 641.</p>	<p>1. Общие правила проезда регулируемых перекрёстков</p> <p>1. ответ</p> <p>1)</p> <p>2. ответ</p> <p>1)</p> <p>2. Решение ситуационных задач, стр 147- 150.</p>	
Рефлексия	Теперь я знаю, как правильно проехать регулируемый перекресток	+	
Рефлексия	Теперь я могу проехать регулируемый перекресток	+	<i>Поставь знаки «+» или «-»</i>
Обратная связь от учителя (словесная оценка и/или комментарий)	Свой комментарий: поставьте + (плюс) если упражнения были легкими; или – (минус) если трудными	+	
	<i>Оценка за закрепление пройденного материала.</i>		

СОДЕРЖАНИЕ

Введение	99
1. Особенности учебной программы обновленного содержания образования по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» (10-11 классы)	100
2. Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка».....	121
2.1. Формы и методы организации обучения по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка» в условиях дистанционного обучения.....	131
3. Методические рекомендации по оцениванию учебных достижений обучающихся («зачет/незачет») по предмету «Начальная военная и технологическая подготовка».....	134
Заключение	140
Список использованной литературы	141
Приложение	142

**БІЛІМ БЕРУ МАЗМҰНЫ ЖАҢАРТЫЛҒАН ОҚУ БАҒДАРЛАМАСЫМЕН
«АЛҒАШҚЫ ӘСКЕРИ ЖӘНЕ ТЕХНОЛОГИЯЛЫҚ ДАЙЫНДЫҚ»
ОҚУ ПӘНІН (10-11-СЫНЫПТАРДА) ОҚЫТУ БОЙЫНША
ӘДІСТЕМЕЛІК ҰСЫНЫМДАР**

**МЕТОДИЧЕСКИЕ РЕКОМЕНДАЦИИ
ПО ПРЕПОДАВАНИЮ УЧЕБНОГО ПРЕДМЕТА «НАЧАЛЬНАЯ ВОЕННАЯ И
ТЕХНОЛОГИЧЕСКАЯ ПОДГОТОВКА» (10-11 КЛАССЫ) ПО ПРОГРАММАМ
ОБНОВЛЕННОГО СОДЕРЖАНИЯ ОБРАЗОВАНИЯ**

Басуға 16.09. 2020 ж. қол қойылды. Пішімі 60×84 1/16.
Қағазы офсеттік. Офсеттік басылыс.
Қаріп түрі «Times New Roman». Шартты баспа табағы 12.

Подписано в печать 16.09.2020 г. Формат 60×84 1/16.
Бумага офсетная. Печать офсетная.
Шрифт Times New Roman. Усл. п.л. 12.